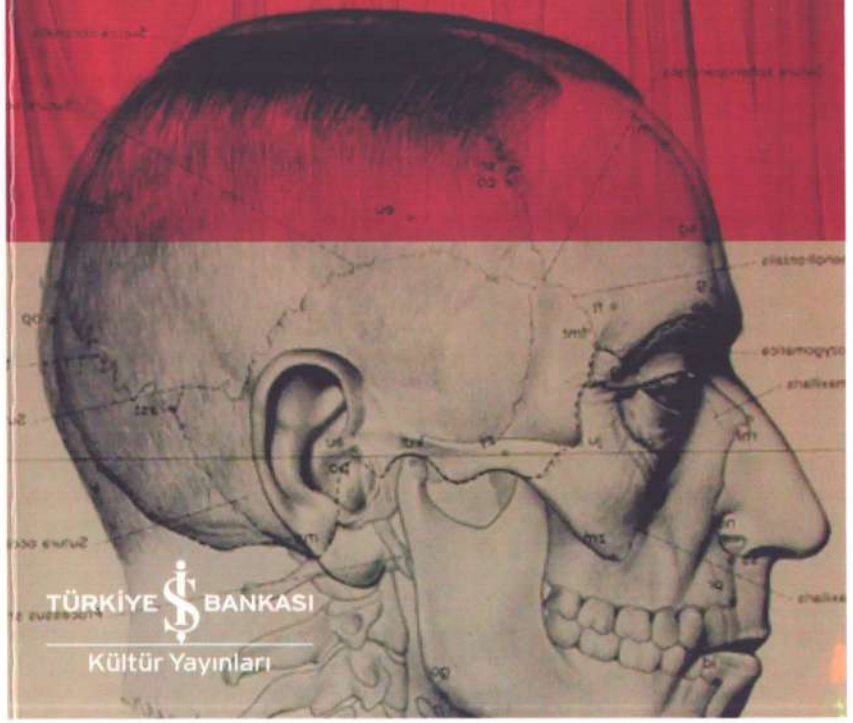
Modern Klasikler Dizisi - 214

EMERIC PRESSBURGER

CAM İNCİLER

İngilizce aslından çeviren:
Filiz Çakır

Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 5831

EMERIC PRESSBURGER
CAM İNCİLER

ÖZGÜN ADI
THE GLASS PEARLS

© THE ESTATE OF EMERIC PRESSBURGER, 1966
FOREWORD © TBC
AFTERWORD © KEVIN MACDONALD, 2015
ANATOLIALIT TELİF HAKLARI AJANSI KANALIYLA ALINMIŞTIR.

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2022
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
AHMET BATMAZ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM MAYIS 2023, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-445-7

BASKI: UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Keresteciler Sitesi Fatih Caddesi Yüksek Sokak No: 11/1
Merter Güngören/İstanbul
Tel. (0212) 637 04 11 Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: FİLİZ ÇAKIR

1970 yılında Balıkesir'de doğdu, İstanbul'da büyüdü. Okumayı öğrendiği yaşlardan itibaren okurluk kariyerine tutkuyla devam etti. Özel sektördeki 26 yıllık iş hayatından sonra emekli olarak, uzun yıllardır hayali olan çevirmenlik çalışmalarına başladı. Çevbir'in düzenlediği Edebi Çeviri Atölyesi'ne katıldı. Klasik ve çağdaş dünya edebiyatından yaptığı çeviriler yayımlandı.

Modern
Klasikler
Dizisi - 214

Emeric Pressburger

Cam İnciler

İngilizce aslından
çeviren: Filiz Çakır

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Emeric Pressburger'ın *Cam İnciler*'i

Anthony Quinn

Emeric Pressburger ile Michael Powell'ın isimleri daima birlikte anılacak. İkisi birlikte İngilizler için üstün başarının simgesi haline gelen Gilbert ve Sullivan, Morecambe ve Wise ya da Fortnum ve Mason ortaklıklarının yanında yerini alan, ülkenin en önemli yaratıcı ortaklıklarından birini kurdular. Yapım şirketleri The Archers'ın himayesi altında, yönetmen Powell ve senarist Pressburger, 1930'ların sonlarından 1940'ların sonlarına kadar yerli sinemamızda bugüne dek aşılamayan bir dizi başarıya imza attılar: *The Life and Death of Colonel Blimp* (1943; Kahraman Subay), *A Matter of Life and Death* (1946; Aşk ve Ölüm), *Black Narcissus* (1947) and *The Red Shoes* (1948; Kırmızı Pabuçlar) yalnızca çekildikleri dönemin değil, bütün zamanların dikkate değer kilometretaşlarıdır.

Powell, aralarındaki telepatik bağı kabul ederek, ortaklıklarını evliliğe benzetirdi. Fakat *A Life in Movies* başlıklı iki ciltlik anılarını okuyanlar, bunun eşit şartlarda bir evlilik olmadığını varsaymış olabilirler: Bu ortaklıkta daha içe dönük, daha gösterişsiz olan Pressburger'ın bazen yanlışlıkla Powell'ın azametli kişiliğinin ve yeteneğinin yardımcı unsuru olduğu sanılabilirdi. Bu yanlış anlama, işin doğrusunu açıklamayı bizzat görev edinen Kevin Macdonald'ın 1994 tarihli Pressburger biyografisinde giderildi; Macdonald, Pressburger'ın torunuydu. 1950'lerin sonlarına doğru "evlilik" bittiğinde, her iki adam da kendi yoluna gitti ama

talihleri ortaktı. 1960'ta Powell'ın olağanüstü *Peeping Tom*'u gösterime girdiğinde dört bir yandan karalama kampanyalarına maruz kaldı; eleştirmenlerin ve izleyicilerin bu filmin bir hastalığı beyazperdeye taşıyan bir başyapıt olduğunu anlaması yıllar alacaktı. Pressburger ise *Twice Upon a Time* (1953) adlı bir filmin yönetmenliğini üstlenmek gibi yanlış bir adım attı; bu film, yapımcısı Alexander Korda'nın filmin kurgulanmış ilk versiyonunu gördüğünde vardığı hüküm dışında pek hatırlanmaz: "Çocuklar, bir kutu dekoratif süsleme yesem daha iyi bir film yumurtlayabilirdim."

Aslında, Pressburger sanatın başka bir dalıyla uğraşmaya başlamıştı. İlk romanı *Killing a Mouse on Sunday* 1961'de yayımlandı ve hemen övgülerle karşılandı. İspanya İç Savaşı sonrasında geçen roman, Fransa'da sürgünde yaşayan ve ölüm döşeğindeki annesini ziyaret etmek için tüm tehlikelere rağmen sınırı aşıp İspanya'ya geri dönmeye karar veren bir Cumhuriyetçinin hikâyesini anlatır. Parlak eleştiriler alan ve birkaç dile çevrilen roman aynı zamanda *Behold a Pale Horse* ismiyle, 1964'te Fred Zinnemann'ın yönettiği ve başrolde Gregory Peck'in oynadığı bir filme de uyarlandı. İlk roman için hiç fena değildi ve görünüşe bakılırsa, 1966'da ikinci romanı *Cam İnciler*'in yayımlanması için ortam hazırdı. Fakat bu romanın kaderi, ilkinin başarısının neredeyse tam tersi olacaktı. Dört bin kopyalık ilk baskısı zar zor satıldıktan kısa süre sonra ortadan kayboldu, roman hakkında *Times Literary Supplement*'ta çıkan tek eleştiri berbattı.

Bu durum bugün bizi şaşırtabilir, ancak belki de o zamanlar kaçak bir Nazi'nin hikâyesi bu kadar ilgi çekici olmayabilir. İkinci Dünya Savaşı, bir "kahramanca" çatışma konusu olarak İngiliz ve Amerikan sinemasını sarsarken, Soykırım edebiyatı 1960'ların ortalarında kamuoyunun ilgisini çekmediğinden ticari bir yanı yoktu. *Cam İnciler* artık bu kategoriye dahil edilen yapıtlardan farklı görülüyor ve olağanüstü cüretkârlığının yankıları hâlâ sürüyor. 1965 yazında geçen roman, Londra'da, Pimlico Road'daki köhne

bir kiralık odaya yerleşen ince yapılı, kendi halinde bir piyano akortçusu olan Karl Braun karakterini odağına alır. Komşular yeni gelen hakkında varsayımlarda bulunurlar, ancak görünüşteki sıradanlığı pek merak uyandırmaz. Braun, insani sıcaklıktan yoksun bu koca şehirdeki yalnızlara katılan bir diğer kişidir: "İyi bir kitabı, iyi bir tiyatro oyununu, iyi bir konseri, güzel bir sohbeti severdi. İnsan hayattan başka ne isterdi ki?" Bu sorunun yanıtı, iç rahatlığı olabilir, zira bu adam aslında "Karl Braun" değil, toplama kampındaki mahkûmlar üzerinde korkunç deneyler yapan ve o sırada Avrupa'da savaş suçlarından dolayı aranan beyin cerrahı Dr. Otto Reitmüller'dir.

Braun'un yakalanma korkusunun böylesine bir empati ve şefkatle ele alınması, yaratıcısının hayal gücünün manevi yönünü gösteriyor. Macar bir göçmen olan Pressburger, 1930'larda Berlin'de serbest senaryo yazarlığı yaparken yokluk içinde yıllar geçirdi ve hem bu şehri hem de ona bir yuva veren insanları sevmeye başladı. Naziler iktidara geldiğinde önce Paris'e, sonra Londra'ya kaçmak zorunda kaldı, ancak yan yana yaşadığı "sıradan" Almanlara olan sevgisini asla unutmadı. Bunu, denizaltıları battıktan sonra Kanada'ya gidip kayıplara karışan altı kişilik bir Nazi çetesi hakkında (senaryosunu Rodney Ackland ile birlikte) yazdığı bir propaganda filmi olan *49th Parallel*'de (1941) ifade etme şansı buldu. Barış zamanı Almanya'sında fırıncı olan bir kaçağın incelikli tasviri, Hitler'in savaş makinesine katılmaya zorlanan düzgün insanların trajedisini vurguluyor. Saklandıkları köyün hoşgörülü bir yaşlı sakini ona, "Bu kadar çetecinin arasına nasıl karışabilirsin?" diye sorar. Muhteşem aktör Anton Walbrook'un canlandırdığı Alman subay Theo Kretschmar-Schuldorff'un iki oğlunu Nazi Partisi'ne kaptırdığını, karısının ölümüyle olduğu kadar bununla da yıkıldığını derin bir kederle anlattığı *Blimp*'teki* sahne, daha da unutulmazdır.

* Ülkemizde *Kahraman Subay* olarak bilinen *The Life and Death of Colonel Blimp* (1943) adlı film. (ç.n.)

Ancak Pressburger *Cam İnciler*'de manevi yozlaşma üzerine en rahatsız edici araştırmasına girişmiştir. Medeni bir insan, Festival Hall'daki konserlerden hoşlanan başarılı bir kemancı olan Karl Braun, Helen adında genç bir kadınla romantizm yaşar ve yirmi yıl önce Müttefiklerin Hamburg'a düzenlediği bir hava saldırısında kaybettiği karısı ile çocuğunun yasını tutar. O zamanlar, beynin hafızayı depolama kapasitesini araştıran bir doktor ve bir "fanatik"ti: "İnsanları hipnoz altına alır, kişisel hikâyelerini tüm detaylarıyla anlattırır ve sonra operasyon yapardı. Hasta iyileşir iyileşmez hikâyeyi tekrar dinler, farklılıkları not alır ve tekrar ameliyat yapar, bir kısım beyin hücresini daha kesip çıkarırdı. *Ad infinitum.* Daha doğrusu: *Ad finitum.* Hastanın sonu kısa sürede gelirdi." Canavarca bir suç ama Braun kendini canavar olarak görmez. Tuhaf bir şekilde, biz de görmeyiz. Daha sonra, bir gazetede "kibirli, acımasız, hırslı, benmerkezci" olarak tanımlandığını okuduğunda, kendisini "işini seven", karısına ve çocuğuna tapan ve Tanrı'ya dua eden biri olarak gören Braun, bu suçlamaya gerçekten gücenir ve şaşırır. Bu mülayim adam, nasıl aynı zamanda sadist bir katil olabilir?

Kendisini Güney Amerika'ya kaçmaya ve "Kardeşliğe" katılmaya teşvik eden bir Nazi arkadaşı onunla temasa geçtiğinde, Braun'un çemberin daraldığına dair eski korkusu yeniden depreşir. Fakat korkusunun gerçekte herhangi bir temeli var mıdır? Pressburger'ın numarası, okurun tahminde bulunmaya devam etmesini sağlamaktır. Braun/Reitmüller, izi sürülüp bulunan bir suçlunun yakın tarihli ve kötü şöhretli bir örneğini akılda tutmalıdır: "Eichmann'ın peşindekiler karısının doğum gününü biliyorlardı, eve bir demet çiçek götürürken onu izlemişlerdi ve kimliğini kanıtlayan son şey bu oldu." Zaten artan kuşkuları iyice alevlenir. İki adam tarafından izlendiğine inanır. Arzu nesnesi haline getirdiği Helen'ın, onu bulmaları için polisle işbirliği yapıp yapmadığını

merak eder. Bu belirsizlik, kitabın sonraki aşamalarına bir gerilim filminin ürkütücü heyecanını verir. Braun, Helen'ı bir hafta sonu için Paris'e götürdüğünde, ona ilk sürgün deneyimlerini anlatır: Almanya'dan kaçışı, Paris'e gelişi ve oturma izni alma mücadelesi, en sevdiği kafe Brasserie Lorraine, Rue Quentin-Bochart'ta partiler verdikleri apartman dairesi ve misafirlerine ikram ettikleri küçük yeşil istiridyeler.

Bu hatıraların ince ayrıntıları, Braun'un uydurduğu geçmişinin anahtarıdır, ancak yine de daha rahatsız edici bir tını taşırlar; çünkü onlar Pressburger'a aittir. Kevin Macdonald'ın işaret ettiği gibi, Auschwitz'te kendi annesini ve diğer yakın akrabalarını kaybetmiş Yahudi bir yazarın, cani kahramanının kimliğine kendi kimliğini nakletmeyi seçmesi oldukça sıra dışıdır. Pressburger, annesinin başına gelenler için kendini affedemedi, çünkü hâlâ fırsatı varken onu İngiltere'ye götürmemişti. Bu tür travmatik anılara sahip yazarların çoğu muhtemelen anlatılarını kurbanın bakış açısından şekillendirirdi. Fakat Pressburger bu "çoğu yazar"a dahil değildi. Bunun yerine göz önünde saklanan suçlu adama odaklandı, bu da romana o tuhaf, ters köşe gücünü kazandırdı. Bir açıdan, Braun'un peşindekilerden kaçıp kurtulmasını umarız ama aynı zamanda da yakalanıp cezalandırılmasını isteriz. Belki de Braun, Pressburger'ın gözünde beklenmedik bir şekle sokulmuş bir kefaret fırsatını temsil ediyordu. Bu kesinlikle merhametle yaratılmış bir portre, ama aynı zamanda Soykırım'ın faillerinin insanlık dışı sapkınlar olmadığını soğukkanlılıkla teyit ediyor. Aksine, Hannah Arendt'in Soykırım'ın baş mimarı hakkında yazdığı gibi: "Eichmann'la ilgili sorun tam olarak, pek çok kişinin onun gibi olması ve çoğunun ne sapkın ne de sadist olması; o zaman da, şimdi de korkunç derecede normal olmalarıydı." *Cam İnciler* bu gözlemi ustaca ve tüyler ürpertici bir kesinlikle doğruluyor.

Bayan T. I.'ya

Birinci Bölüm

1

Haziran ayının ilk cumartesi sabahı, büyük bir kamyonet Pimlico Road'da durdu. Bir kırtasiye dükkânı işleten, aynı zamanda gazete satışı ve dağıtımı yapan Bay Mulholland, bu beklenmedik güneş tutulmasına neyin sebep olduğunu görmek üzere kapıya çıktı.

"Bir piyano!" diye seslendi karısına. "Kim piyano almış ki?"

Dükkânın arka tarafında gazeteleri saymaya devam eden karısı başını salladı ama kocasının sorusuna cevap vermedi. Fakat yuvarlak bir sayıya ulaştığında kamyonete bakmak üzere kocasının yanına gitti. Genelde mahalleyi ilgilendiren konularda bilgisi olurdu, fakat bu defa yenilgiyi kabul etmek zorundaydı. Karıkoca asık suratlarla davetsiz misafirleri izlediler.

Önce, tam bir dev olan sürücü şoför mahallinden aşağı indi. Eliyle düzelttiği yeşil çuha önlüğünde, tıpkı sivri tepeli şapkasında ve kamyonetin iki yanında olduğu gibi, büyük harflerle önlüğün, aracın ve adamın sahibi belirtiliyordu. Önlüğün ve şapkanın üstünde "Londra Piyanoları" yazıyordu. Kamyonetin iki yanında daha fazla bilgi vardı: "Batı Londra Akortçuları. Akort, Cila ve Piyano Nakliyesi."

O sırada ön koltuktan şapkasız, papyonlu, kır saçlı, zayıf yapılı, piyanonun yarısını bile taşıyabilecek bir tipe benzemeyen ikinci bir adam indi. Mulholland'lara gülümsedi ve onları başıyla dostça selamladı. Bu hareket çiftin aniden dönüp tuvalet kâğıdı ruloları, yağlıkâğıt tabakaları, not kâğıdı desteleri ve şu andaki hariç her durumda kullanılabilecek tebrik kartlarıyla dolu mekânlarının derinliklerine çekilmelerine sebep oldu.

Bir dakika sonra gazete dağıtan çırakları Ken içeri girdiğinde ve Bayan Mulholland ona piyanonun kime ait olduğunu bilip bilmediğini sorduğunda Ken şöyle yanıtladı:

"Gelen piyano değil. Bayan Felton'ın yeni kiracısı."

Çocuk haklıydı. Kamyonetin arkasından piyano yerine birkaç bavul ve dürülmüş koca bir bohça çıktı. Zayıf yapılı beyefendi dev arkadaşıyla el sıkıştı, onun uzaklaşmasını izledi ve yeni kiracının müşterisi olmasını güvenceye alma niyetiyle tekrar kapıda beliren ve bu defa uzun zamandır kullanılmayan bir piyanonun bemol sesinden farksız paslı bir gülümseme bahşeden Bay Mulholland tekrar gözüne ilişti.

Bay Mulholland yabancının duyacağı kadar yüksek sesle, "Ken!" diye seslendi. "Beyefendiye yardım et!"

Kibar ve yardım etmeye hevesli olan çocuk koşarak gitti ve on dakika sonra döndüğünde Bayan Felton'ın yeni kiracısının piyano fabrikasında çalışan yabancı bir beyefendi olduğunu ve adamın getirdiği dürülmüş bohçanın kuştüyü yorgan denilen Kıta Avrupa'sına özgü yatak örtülerinden biri çıktığını rapor etti. Şu anda kırtasiye malzemesine ihtiyacı yoktu ama epey okuyordu, bir sabah gazetesi ile iki pazar gazetesi almak istediğini ve Kıta Avrupa'sı tarzıyla hecelediği isminin Bay K. Braun olduğunu söylemişti. Bay Mulholland birkaç kez başını salladı; birinde de özellikle, Bay Braun'un ismini dağıtım defterine kaydeden karısına doğru döndü.

Bay Mulholland, "Sana bir şey verdi mi?" diye sordu yüzü kızaran çocuğa.

"İki buçuk şilin."

"Çok cömert," diyerek bir kez daha başını sallayan Bay Mulholland, bunun anlamını zihnini okuyarak bilen karısıyla bakıştı. Çocuk zam isterse, hemen cömert bahşişler konusu gündeme getirilecekti.

2

Kırtasiye dükkânının iki kat üstündeki yeni kiracı, odasının açık kapısı önünde donup kalmıştı. Eşyalarını hole kadar getirerek taşınmanın ilk kısmını tamamlamıştı ve şimdi ikinci kısma devam etmeye hazırdı: Eşyalarını uygun odaya götürmek. Ama burası onun odası mıydı?

Coğrafi açıdan öyle gibi görünüyordu: Telefonun hemen yanında, sağdaki ilk kapı, pencerenin önünde sokak lambası var. Fakat Bayan Felton onu gezdirirken beğendiği cilalı maun masa neredeydi? Peki, yeşil kadife koltuğa ne olmuştu? Küstahça yerine geçen şey, üst kısımları koyu renk gölgelerle kaplıyken alt kısımlarında lekeler olan rengi solmuş çiçekli bir basmayla kaplanmıştı – bir daha gelmemek üzere giden, kahve lekeleri ve saçlarının yağını kişisel dünyalarının hatırda kalacak izleri olarak bırakan sayısız kiracının mirası.

Arkadan, güçlü bir Alman aksanıyla renklenmiş, dostça bir ses geldi:

"Hoş geldiniz Bay Braun! Şaşkınlığınızı paylaşmama ve onaylamama izin verin. Ben Leslie Strohmayer."

Yeni kiracı arkasına döndüğünde güçlü, amansız parmaklarını uzun ve gür saçlarından geçiren, kalın dudaklarında komplocu bir gülümsemeyle banyo kapısında dikilen iriyarı bir adam gördü. Üstünde onun için aşırı kısa ve bir zamanlar mavimsi tonlarda olan kapitone bir sabahlık vardı. Sağ ayağının parmakları hapishanelerinden –koyun derisinden pis bir terlik– kaçmıştı. Adam neşeyle devam etti: "Burada bir tür Vali olarak bulunuyorum. Kendisinin yok-

luğunda Bayan Samuel Felton'ı temsil ediyorum. Sayaç okunurken burada olmak benim görevim; kirayı ve yapılan telefon görüşmelerinin ücretlerini alırım, ayrıca mobilyalardan sorumluyum." Mutlulukla iç geçirdi. "Ama büyük ölçüde yozlaştım. Yüksek Otorite'ye komplo kuruyorum." Hımbıl hımbıl yürüyerek koridoru geçti, saç yağı bulaşmış ellerini sabahlığına sildi, yeni gelenin kasvetli ruh halini yumuşatmayı başardığı için memnundu. "Affedersiniz," dedi. Braun, adamın odaya girmesine izin vermek için kenara çekilmek zorunda kaldı ve son gördüğünden beri feci bir başkalaşım geçiren oval masaya doğru gidişini izledi. Orada, Vali gösterişli bir hareketle güçlü, esnek şeritlerle sabitlenen muşamba koruyucuyu çekip çıkardı. Pejmürde basma örtüyü tek bir hareketle kavrayıp kanepeyi de aynı şekilde soydu ve pasaklı yığının tamamını gardırobun üstüne savurdu. Pencereden karşıyı işaret ederken gösterdiği çabadan dolayı nefes nefeseydi. "Bayan Felton orada oturuyor – eczacı Bains'in üstündeki dördüncü katta. Eski kocasının dürbünüyle sürekli bizi izler. Adam büyük bir yolcu gemisinde muhasebeciymiş ve karısına büyük miktarda parayla dürbünü bırakmış." Strohmayer pencereye gitti, panjuru ustalıkla pencerenin yarısına kadar çekti. "Bu konumdayken Bayan Felton hiçbir şey göremez ve yemin ederim asla göremeyecek. Unutmayın, bunun bir bedeli olacak." Gizli bir planın işareti olarak sol kaşını havaya kaldırdı. "Sabah gazetesi alıyor musunuz?" Braun'un başıyla onaylamasını beklerken komplo ortağının yüzündeki şaşkın ifadenin keyfini çıkardı. "Ne zaman okursunuz?"

"Kahvaltıda."

"Muhteşem. Gazeteyi her gün bana bırakıyorsunuz. Karşılığında pencerenize, panjurlara falan göz kulak oluyorum. Ayrıca davranışlarınız konusunda iyi bir rapor veriyorum. Ne dersiniz?"

"Anlaştık!"

"Bavullarınıza yardım edebilir miyim?"

"Hayır, teşekkürler."

"Bunun için para istemeyeceğim."

"Gerçekten, kendim halledebilirim."

Strohmayer, "Umarım beni yanlış anlamazsınız," dedi sırıtarak. "Hepimiz yaşamak zorundayız. Banyoyu ne zaman kullanmak istersiniz?"

"Mümkünse sabah yedi buçukta."

"Sorun değil. Kolm sizden sonra kullanır. Mutfağı kullanacak mısınız?"

"Pek değil. Niye ki?"

"Ben birinci sınıf aşçıyımdır. Ne zaman akşam yemeği isterseniz söylemeniz yeter. Artanları benim almam şartıyla."

"Bir şeylerin artacağını nereden biliyorsunuz?"

"Şefe güvenin." Düzenbaz bir ifadeyle güldü. "Yaşa ve yaşat."

Nihayet odasını ele geçiren yeni kiracı konuşmanın bitmesini ve yalnız kalmayı istiyordu. Strohmayer'in son teklifi içine dokunmuştu.

"Aynı şartlar dahilinde neden bana kahvaltı hazırlamıyorsunuz Bay Strohmayer?"

Birinci sınıf şefin yüzü gölgelendi.

"Saat kaçta kahvaltı edersiniz?"

"Sekizde."

Strohmayer başını kederle iki yana salladı.

"Asla dokuz buçuktan önce kalkmam."

Yine muzip ama kederli bir gülümsemeyle odadan çıktı.

3

Braun, yerleşme işini öğleye kadar tamamladı. Üç bavulun hepsi boşalıp dört takım elbisesi, koyu kahverengi paltosu, sarımsı kahverengi sabahlığı ve altı kravatı düzgünce gardıroba asıldıktan sonra büyük kuştüyü yorganını açtı, en büyük bavulun içine tıktı ve bavulu yatağın altına itti. Her

bahar kuştüyü yorganı kaldırma vakti geldiğinde güvenilir bir arkadaşmış gibi, kış uykusu için mağarasına çekilen iyi yürekli bir canavarmış gibi, veda ederdi ona. Zaman zaman kış uykusuna yazın yatılmadığını düşünürdü ama bunun için uygun kelimeler aklına gelmediği gibi sözlükte de bulamazdı ve sonbahar bir kez daha gelip arkadaşını –canavar dostunu– uyandırması gerekene kadar bu meseleyi unuturdu. Şimdi olduğu gibi bazen mevsim dışında adres değiştirmeye karar verdiğinde arkadaşının uykusunu vakitsizce bölmek zorunda kalırdı. Böyle durumlarda, içinden ondan özür dilemeyi asla unutmaz ve haliyle, ilkinden nefret edip ikincisinden zevk alarak sırasıyla yaşlılığa veya çocukluğa atfettiği kendi aptallığına gülümserdi.

Kuştüyü yorganın yumuşak katlarının arasına gizlediği ufak karton bir kutu vardı. Durum ne zaman gerçekten ümitsiz görünse, büyük bavulu açar ve bu kutuyu hissetmek için elini kuştüyü yorganın içine daldırırdı. Kutuyu çıkarmasına gerek yoktu, yalnızca dokunmak bile yeterdi. Kutunun orada olduğunu bilmek ona güven verirdi. Yine de, nadir durumlarda kutuyu çıkarıp açardı. İçinde pamuklara sarılı, kendisinin kullandığına benzer, ince bir köprüye tutturulmuş yedek bir çift takma diş vardı. Ara sıra kıskaçların hâlâ çalışıp çalışmadığına bakmak için bu dişleri ağzına takardı. Ama hiçbir zaman uzun süre tutmazdı.

Yarıya kadar indirilmiş panjurdan caddedeki yoğunluğu görebiliyordu. Güneşin altında ışıldayan kırmızı paltolarıyla dikkat çeken iki Chelsea Emeklisi* dimdik sırtlarıyla, alışveriş yapanların arasında dolaşıyor, asla konuşmuyor, sadece sessiz adımlarla yürüyorlardı.

Birdenbire, en ufak mantıklı bir açıklama olmaksızın, aklına Bayan Taylor geldi. Bu çağrışıma sebep olan bağlan-

* Chelsea Kraliyet Hastanesi bünyesindeki huzur ve bakımevinde kalan ordu emeklilerine verilen isim. Huzurevi sakinleri hastane dışına çıktıklarında karakteristik uzun kırmızı paltolarını giyerler. (ç.n.)

tıyı bulmak için boşuna uğraştı. İşte kadın oradaydı, zayıf göğsü, bedeninin geri kalanından biraz daha kalın bacaklarıyla zihnine musallat oluyordu. Yirmi sekiz yaşından fazla olamazdı, yüzünde üzerinde çalışılmış soğuk bir kayıtsızlık ifadesi vardı, duvardaki saate diktiği koyu renk gözleri hesaplı duygusuzluğuyla çelişiyordu – yaklaşık dört ay önce onu Thos Harrower & Co. Emlak Bürosu'nda gördüğünde olduğu gibi. Kapanmadan yetişmek için işten aceleyle çıkıp emlakçının kapısından girdiğinde, Bayan Taylor sarışın çalışma arkadaşının yeni müşteriyle ilgileneceğini umarak arkasını dönüp dosya dolabını karıştırmaya başlamıştı. Fakat sarışın, yeni doldurduğu tükenmezkaleminden mürekkep akıtabilmek için kalemi bir karton parçasına sürtmekle meşguldü ve Bayan Taylor dosya dolabıyla ilgilenmeyi bırakmak zorunda kaldı. İçini çekerek masasına döndü.

"Evet, buyrun?"

Sesi biraz soru sorar gibi, biraz da huzurunu bozduğu için azarlar gibi çıkmıştı. Böylece Braun'u da kendi özel müşterileri arasına kaydetti. Kadının incecik, mürekkep lekeli parmakları basılı formun üzerinde gidip gelirken ona ismini, şu anki adresini, bir oda için verebileceği tutarı sordu. Bayan Taylor ona iki adres verdi, fakat Karl ikisini de aramadı. Hein'ın birdenbire ortaya çıktığı, Karl'ın ödünü kopardığı, onu taşınmayı ertelemesi için zorladığı, hangisinin daha az dikkat çekici olduğuna karar veremediği akşamdı: Olduğu yerde mi kalsın yoksa taşınsın mı, çünkü ev sahibesine çoktan haber vermişti. Karl'ı korkutan Hein'la beklenmedik karşılaşması değil, Hein'ın onu kolaylıkla bulmuş olmasıydı.

"Endişelenmeyi bırak!" diye yalvardı Hein. Londra metrosunda, neredeyse boş bir vagonda yolculuk ediyorlardı. Saat daha sabahın altısı bile değildi. "Endişelenmeyi bırak, insanları bulup çıkarmanın benim işim olduğunu unutma. Bunun için eğitildim. İnsanları bulmak benim için çocuk oyuncağı."

"Benden ne istiyorsun?" diye sordu Karl Braun.

"İki şey. Bir ay içinde Arjantin'e dönüyorum. Benimle gel. Bütün eski yoldaşlar, hepimiz aynı eski disipline sahibiz. Attığımız her adıma dikkat etmek zorunda kalmayız, sık sık eski günlerden konuşuruz, istediğimiz *türde* kitaplar okuruz – aramızda mutlu olursun. Alman bir doktorumuz vardı ama öldü. Başka bir doktora ihtiyacımız var. İnsan traktör kullanmayı, çit tamir etmeyi, inek sağmayı öğrenebilir ama doktorluğu öğrenemez. Bizim yaşımızda ve ıssız bir çiftlikte olacak iş değil. Benimle Zürich'e gelirsin, paramızı çekeriz – para her zaman işe yarar. Hâlâ orada mı? Çekmedin mi? Paramız neden Zürich'teki İsviçre Bankası'nda çürüsün ki? O para bize çiftlikte lazım. Üst üste kötü seneler yaşadık ve ufak riskler alıp sakladığımız parayı yemeye karar verdik. Adını verdim ve seni –oybirliğiyle– kabul ettiler. Paranın sana düşen kısmını ödersin ve Kardeşlik cemaatimizde ömrünün sonuna kadar mutlu mesut yaşarsın. Ne diyorsun?"

"Ben burada mutluyum."

"Burada nasıl mutlu olabilirsin? Peşindeler. Aranıyorsun. Listenin başındasın. 'Piyano akortçusu'ymuş! Senin gibi ünlü bir doktor!"

Braun başını iki yana salladı.

"Gelmeyeceğim. Başka?"

Hein cevap vermeden önce bir süre arkadaşının yüzünü inceledi.

"Benim, kişisel olarak, sana ihtiyacım var."

"Bana ne için ihtiyacın var?"

"Beni 1944'te tedavi ettin. Nüksedebileceğini kendin söylemiştin. Nüksetti."

Karl yine başını iki yana salladı.

"Başka birine gitmelisin. Zürich'e gittiğinde – orada mükemmel doktorlar vardır."

Bu, Hein'ı öfkeden delirtti.

"Yabancı birine gitmemi nasıl beklersin? Beni hipnozla tedavi etmiştin. Bir yabancının zihnimi deştiğini düşünsene! Neler yumurtlayacağımı Tanrı bilir!"

"Bu işi ben yapmayacağım," diye tekrar etti Braun ve öncekinden daha ciddi ifade ettiğini umdu. "Riske girmeyeceğim. Zürich'teki parayı unutmak için kendimi çok zorladım ve hatırlatılmasını istemiyorum. Yirmi yıldır kendi koyduğum kurallara göre yaşıyorum; kolay olmadı ama artık yolumu değiştirecek değilim. Eskiden çok zevk aldığım her şeyden kendimi mahrum ettim. Ayrılmadan önce kendin demiştin: 'Bazı şeyleri yapmayı ne kadar çok seversen, onlardan vazgeçmek o kadar zor olur, fakat kimliğini gizlemek için bunu yapman çok yararlı olacaktır. Ağır sigara tiryakisisin,' demiştin, 'bir daha asla sigara içme. Keman çalmayı seviyorsun, bundan sonra kemana elini bile sürme. Tıp senin hayatın – bu konuyla ilgili bir şey okuma bile!' Hiçbirini asla yapmadım. Önümde sadece birkaç hafta kalmışken kesinlikle riske girmeyeceğim."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Hein bilmiyormuş gibi.

"Yirmi yıl mayısta doluyor. Tam olarak 8 Mayıs'ta. Savaş 8 Mayıs 1945'te bitti. Yirmi yıl sonrası 8 Mayıs 1965 olur. Bu da bugünden itibaren tamı tamına on iki hafta ve iki gün eder."

"Gazete okumuyor musun kardeşim? Tarihi ertelediklerini duymadın mı?"

"Saçma sapan konuşma."

Heinrich von Stampel işte o an çılgına döndü. Yüzü kıpkırmızı kesildi. Bilinçli hareket etme gücünden yoksun kalmış gibiydi. Komaya girdi. Artık ona hiçbir doktor yardım edemezdi. Braun elinden gelen tek şeyi yaptı ve sonraki istasyonda trenden indi. Acil durumlarda beynin çalışma şekli hayret vericidir. Fark edilebilir en ufak bir mantıklı süreç olmaksızın gerçekleri özümser, uygun bir ihtimali seçer ve ona

göre hareket etmenizi sağlar. Karl'ın da Hein için yapabileceği tek şeyi yapmasını sağladı. Treni terk etmeye ve başka bir trene binmeye yönlendirdi onu. Birkaç dakika sonra tekrar tren değiştirdi. Tren bir istasyondan diğerine geçip dururken pencereye yapışmış gibi oturdu. Liverpool Caddesi'nde kalabalığı gördü ve olanları tahmin etti. Trenden indi, tekrar başka bir trene bindi, Edgware Road'a gitti ve oradan fabrikaya yürüdü. İki gün sonra, yapılan soruşturmanın sonucunda –gazetede bu konuda ufak bir paragraf buldu– ölüm sebebinin doğal nedenler olarak belirlendiğini öğrendi. Onu Brompton Road mezarlığının Arjantin bölümüne gömdüler ve cesetle birlikte Karl Braun'un başındaki belayı da gömmüş oldular. Hein'ın bedeni toprağın üç metre altındaydı ve zaman, hatırasının üstüne günleri birbiri ardına attı.

Adından bir daha hiçbir gazete bahsetmedi.

Hein, Kardeşlik cemaatinin sunacağı emniyetli ve samimi ortam için arkadaşını gizli saklı hayatını terk etmeye ikna edeceğini düşünmekte yanılmış olsa da, Batı Almanya Parlamentosu'nun tasarısı konusunda haklıydı. Martın başlarında İngiliz gazeteleri, Almanya Federal Meclisi üyelerinin çoğunluğunun, Nazi suçlarıyla itham edilenlerin soruşturmalarının zamanaşımı süresinin uzatılması yönünde oy kullandığını yazdı.

Haberler Braun'u acımasız bir zalimlikle sarstı. Çilelerinin bir sonu olduğu sürece, çoğu insan hemen hemen her şeye dayanabilir. Günleri, yılları sayabildikleri sürece; ıstıraplarının sonuna doğru ilerlediklerini bildikleri sürece. Ancak omuzlarına yüklenen acılar sonsuz gibi göründüğünde dağılırlar.

Kaçışının ilk haftalarında olduğu gibi Braun yine kâbuslar görmeye başladı. Fakat yirmi yıl önce kâbusları karmakarışık ve düzensiz parçalar halinde gelirken (kelepçelendiğini görmek veya bir odada otururken aniden anahtarın

kilitte döndüğünü duymak ya da kaçarken bir çıkmaz sokağa girmek gibi), artık kâbusları giderek şiddetlenen oranlarda, tamamen gelişmiş ve düzenli olarak geliyordu; sanki yıllar boyunca, zihninin karanlık kıvrımlarında büyüyüp bu boyutlara ulaşmışlar gibi. Artık her zaman bir mahkeme salonunda, Braun'un yargılandığı yerde başlıyorlardı. Bu kâbusları her gördüğünde bütün süreci yeni baştan yaşamak zorunda kalıyordu. Yukarıda Yüksek Mahkeme toplanırken, onu aşağıda penceresiz bir hücrede tutuyorlardı. Sonunda mahkûm beton merdivenlerden yukarı çıkarılıyor ve sanık yerinde bekliyordu. Anlaşıldığı kadarıyla sürecin en önemli kişisinin, Yüksek Mahkeme Başkanı'nın gelmesini bekliyorlardı. Fakat mahkûm kendi kendine, oradaki en öncelikli kişiymiş gibi davranıyordu, çünkü Lord Hazretleri bile giyinme odasında şu sözleri duymayı bekliyordu: "Mahkûm, sanık yerini aldı Lordum." Sonra Lord Hazretleri peruğunu düzeltiyor, iki yardımcısı ermin kürklü cüppesini düzeltiyor ve yargıç eteklerini sürüyerek kapıdan geçiyordu.

"Herkes ayağa kalksın!" diye bağırırdı mübaşir. Salondaki insanlar kalkar, fotoğrafçılar ayağa fırlar; gazeteciler, jüri üyeleri, avukatlar, muhafızlar dikilirdi – yani baştan beri hiç oturmamış olan suçlunun dışındaki herkes söyleneni yapardı.

Ön hazırlıklar biraz zaman alırdı. Mahkemeye önemli bir hava vermek için hiç acele edilmezdi. Jüri üyeleri yemin ederdi. Ağır oymalı kapıların kanatları açılır, böylece civar sokaklardaki insanlar içeri girebilirdi. Mahkûmun katafalka benzeyen kürsüsünün önünden başlarını eğerek geçip mahkeme salonunun bir ucundan diğerine sıra halinde ilerlemeye başlarlardı. Yargıç kürsüsüne yönelir, dört küçük kapıdan koridorlara geçer ve merdivenlerden inip arka sokağa çıkarlardı.

Yüksek Mahkeme Başkanı açılış konuşmasında, halkın isteği dikkate alınarak, mahkemenin herkese açık olarak

görüleceğini açıklardı. Alman halkının bu mahkeme salonunu doldurmasına izin verilen bu tören halkın dileğini temsil ediyordu: Halkın kendi vicdanıyla yargılanması ve böylece geçmişin günahlarından arınması.

Şimdi sıra savcıdaydı. Suçlamaları okurken Yüksek Mahkeme'nin dikkatini, Alman ulusunun savaş suçları ve onları işleyen suçlular konusunu nasıl ele aldığını görmek için bekleyen Almanya dışındaki dünyaya çekiyordu.

"Yerine getirmemiz gereken ulusal bir sorumluluğumuz var," diye başlardı. "Vatandaşlarımızdan bazıları korkunç suçlar işledi. Bazıları yakalanıp cezalandırıldı. Diğerleri henüz bulunamadığından cezadan kurtuldular. Bu tür kurnaz suçluların yaptıkları neden yanlarına kâr kalsın? Kendi kendilerine şöyle diyen suçlular: Biraz daha gizleneyim. Birkaç ay sonra kimse bana dokunamayacak."

Savunma avukatı ayağa fırlardı.

"İtiraz ediyorum efendim. Bu bir Alman mahkemesidir ve bu nedenle yabancıların mahkememizdeki bir suçluyu nasıl yargıladıkları bu mahkemeyi ilgilendirmemelidir. Savaşın bitmesinin üstünden yirmi yıl geçti. Zamanaşımı kanununa göre suçların soruşturulmasının süresi yirmi yıldır." Zamanlamanın değerini bilen deneyimli bir oyuncu gibi duraklar ve başını kaşırdı. "Bu da aklıma başka bir temel sorunu getirdi efendim. 'Suç' kelimesinin yerine başka bir tanım bulmanın vakti gelmedi mi? 'Suç' nedir? 'Suçlu' kimdir? 'Görev' nedir? Bir halkın çoğunluğu bir hükümet ve lider seçtiyse, bu seçilmiş hükümet, bu seçilmiş lider, vatandaşlık görevinin ne olduğunu tanımlayacak yetkili mercilerdir. Ya itaat edersiniz ya da devlet düşmanı olmanın bariz sonuçlarıyla karşılaşırsınız. Şimdi, farz edelim hükümetin mağlup olmasından –er ya da geç mağlup olurlar– birkaç yıl sonra, zamanında ona itaat etmemeniz gerektiği söylendi size. Yaptığınızın 'görevinizi yapmak' *değil*, suç işlemek olduğunu, bu yüzden peşinize düşüleceğini ve şayet yakalanırsanız bir suç-

lu gibi yargılanacağınızı söylediler. Dahası da var! Bir suçun soruşturulması konusunda yasal bir zaman sınırı olmasına rağmen *sizin* suçunuz için böyle bir sınır da yok! Sayın Yargıç! Şayet burada itham edilen kişi suçluysa, bu durumda hepimiz suçluyuz. Çıkışları kapatmamız ve buraya giren hiç kimseyi salmamamız gerekir. Mübaşir hepimizin ismini söylemeli. Yüz milyon isim! Ve sonra, başka bir sebep olmasa bile, savcının hepimizi yüz milyon savaş suçlusu olarak ilan etmesini sağlamak için zamanaşımı süresini uzatmamız gerekecek."

Bundan sonra çıkan kargaşanın arasında Karl Braun uzaktan bir ses duyardı.

"Mahkûmu serbest bırakın!"

Her seferinde titreyerek, ter içinde ve özgür bir adam olarak uyanırdı. Ama ertesi gün başka bir kâbustaki hayali takipçileri tarafından tekrar tutuklanır ve tekrar beraat ederdi. Her gece kendi kendini yargılar, her gece kendi kendini beraat ettirirdi.

Ümitsizliğe kapıldığında sık sık intihar etmeyi düşündü. İmkânı ve yapacak gücü vardı – olduğunu düşünüyordu. Fakat günler, haftalar geçtikçe ve sıra dışı herhangi bir şey olmadıkça, güvende olduğuna ikna oldu. Martın sonlarında, Bonn'daki Almanya Federal Meclisi'nin Nazi suçlarına dair suçların soruşturması süresini 1969 yılının sonuna kadar, dört buçuk yıl daha uzatma kararı aldığını okudu gazetede. Eskiden yaptığı gibi ayları, yılları sayabilirdi.

Hepsinden öte, katıksız bir bitkinlik çöktü üzerine, onu gece takipçilerinin pençelerinden koparıp dipsiz, rüyasız, sağlıklı bir uykuya attı. Nisan ve mayıs boyunca pek ortalıkta görünmedi. Derken –mayısın son günüydü– Thos Harrower & Co. Emlak Bürosu'na tekrar gitti.

Parmakları mürekkep lekeli kız onu eski bir müşteri gibi karşıladı ve Bayan Felton'ın Pimlico Road'daki adresini

verdi. Karl, kızın adını bu sayede öğrenmişti. Kızın patronu aralık kapıdan ona seslendi:

"Bayan Taylor?"

"Buyrun Bay Valentine?"

"Saat beşte Ebury Caddesi'nde olmanız gerekmiyor muydu?"

"Evet, Bay Valentine."

"Saatim doğruysa saat şu an 16.58."

"Hemen çıkıyorum Bay Valentine."

Braun'a özür dilercesine gülümseyerek ayağa fırlarken sinsi küçük adam tarafından kapı aralığından izleniyordu. Bayan Felton'ın bilgilerini Braun'un eline sıkıştırdı ve gitti.

Braun, *Bay* Taylor kim olabilir acaba? diye merakla düşündü.

Aşağıdaki sokakta bir araba korna çaldı, diğeri ona cevap verdi ve bir an sonra kargaşa koptu. Chelsea Bridge Road'a kadar uzanan araçlar tampon tampona duruyordu. Bir oda tutarken hiç aklına gelmeyen şeylerden biriydi bu da. Braun arabaları severdi. Ama bu şartlar altında, dar sokakta öfkeyle beklerken, ara sıra birkaç adım ilerlerken değil. Eskiden memleketinde otoban boyunca araba kullanmaya bayılırdı. Tanrım, orada nasıl yol yapılacağını bilirlerdi! Burada, İngiltere'de insanlar önemsiz küçük yan yollarla gurur duyuyorlardı ve Hammersmith üstgeçidi bir mühendislik mucizesi olarak görülüyordu. Hitler kırklarda İngiltere'yi de işgal etmiş olsaydı, İngilizlerin de şimdi doğru dürüst anayolları olurdu. Führer İngiltere'yi işgal edemediğinde, bütün Avrupa ayaklarına kapanmışken savaşı durdurmalıydı. İsmi tarihe tüm zamanların en büyük yol inşacısı olarak geçerdi. Hatta Romalılardan bile daha büyük olurdu.

Şimdi, burada bir mantıksal düşünme örneği vardı. Adım adım arabaların kornalarından trafik sıkışıklığına,

dar sokaklara, geniş Alman otobanlarına ve onları inşa eden adama evrilmişti. Akla uygun olarak düşünüldüğünde, düşüncede mantıklı ilerlemenin izini her zaman sürebilirdiniz. Ve böyle bir şey yoksa, mantıksız bir şeylere bulaştığınızdan emin olabilirdiniz; mesela bir kadına vurulmak gibi. Neyse ki bazı insanlar kanın böyle aşırı ısınmasına karşı içsel bir termostat geliştirirlerdi.

4

Braun, başta Strohmayer'e dükkânları sormaya niyetlendi, ama yine ticari bir teklifle karşılaşmaktan korktuğundan vazgeçti. Bir sütçü dükkânı buldu, her gün yarım litre süt almak üzere sipariş verdi, bir düzine yumurta ve yarım kilo dilimlenmiş pastırma aldı. Her şey Bayswater'dakinden biraz daha ucuzdu. Oda kirasının on beş şilin daha az olduğunu, üstüne yiyeceklerden de beşer sent kadar artırdığını hesapladığında, haftalık harcamalarından neredeyse bir sterlin tasarruf edebilirdi. Eve döndüğünde Strohmayer'le karşılaştı.

"Ne kadar?" diye sordu Strohmayer, parmağıyla pastırmayı suçlarcasına işaret ederek. Braun rakamı söylediğinde, Strohmayer başını tiksintiyle iki yana salladı. "Ben doksan peni daha ucuza alıyorum. Müsaadenizle!" Yağlıkâğıdı açtı ve başını yine iki yana salladı. "Benimki daha kaliteli. Sizinle bir anlaşma yapalım. Pastırmayı yüzde yirmi daha ucuza alayım, siz de yüzde onunu bana verin." Kurbanının yüzündeki şaşkınlığı gördü. "Yirmi dilim pastırma varsa ikisini bana verin. Peki hobileriniz nelerdir? Spor? Boks? Ragbi? Futbol? Tenis?" Braun, "Üzgünüm," deyince devam etti: "Galalar? Konserler?"

"İkisi de."

"Muhteşem. Kolm'la birlikte gitmenizin sakıncası var mı? Konserlere deli olur."

"Onu tanımıyorum ki."

"Kolm'u seveceksiniz. Eczacı Bains'in yanında çalışıyor. Gelin, buzdolabımızda size ait olan alanı göstereceğim."

Strohmayer, uygun alanı açabilmek için özenle ve dürüstçe epey uğraştı. Üç kiracının da her bölümde birer küçük yeri vardı: En üst rafta –Strohmayer'in "Kutup Bölgesi" dediği en soğuk kısımda– küçük bir bölüm, "Ilıman Kuşakta" minik bir bölme ve en az soğuk olan bölgede, kapının iç tarafındaki dar şeritte bir yer.

"Size bütün konserlerde en iyi koltukları alabilirim. Gişe fiyatının çeyreğinden daha az ödersiniz. Yirmi beş şilinlik koltuklar altı şiline. Ne dersiniz?"

"On şilinlik koltuklar bana yeter."

"Saçmalık. Şayet sahip olabiliyorsanız, hiçbir şey yeterince iyi değildir."

"Gerçekten, inanın bana."

Strohmayer'in yüzünde yine komplocu bir sırıtış belirdi.

"Doğrusu, ben ancak en pahalı koltukları alabilirim."

"İyi," dedi Braun. "Hangi konser olduğunu söylersiniz bana."

"Hepsi. Siz söyleyin, ben bileti alırım."

Braun'un aldıklarını dolaba yerleştirmesine yardım etti.

"Size ucuz sabun da bulabilirim. Jiletler, diş macunları. Anlaşma aynı. Hepsini yüzde yirmi ucuza alırım, karşılığında bana yüzde onunu verirsiniz. On jiletten birini."

"On tane diş macunu almamı beklemiyorsunuz herhalde?"

"Tabii ki hayır. Borcunuzu, onuncu diş macununu aldığınızda ödersiniz. Ayrıca merak etmeyin, hesabı ben tutarım. İsterseniz önceden de ödeyebilirsiniz, benim için sakıncası yok."

"Bir düşüneyim."

Strohmayer güldü.

Saat biri biraz geçe Kolm eve geldi. Yeni kiracının taşındığını duyunca kapısını çaldı.

"Ben Jaroslav Kolm," diye tanıttı kendini. "Yolun karşısındaki eczanede çalışıyorum. Sabundur, jilettir, gargaradır, diş macunudur, herhangi bir tuvalet malzemesine ihtiyacınız olursa sizin için yüzde yirmi ucuza alabilirim." Braun'un gülümsediğini görünce anladı. "Anlaşılan Strohmayer'le tanışmışsınız. Mallarının bir kısmını benden alır." Yaşlı adam içini çekti. "Keşke çalışmayı düşünseydi. Ticaret konusundaki yeteneği ve dolap çevirmekteki yaratıcılığıyla hayatını dürüst bir şekilde kazanabilirdi."

"Konser biletlerini o kadar ucuza nasıl alabiliyor?"

"Ucuza mı? Onları bedava alıyor. Konser menajerleri, spor müsabakaları organizatörleri, sahne yapımcıları ona parasız bilet gönderiyorlar. O ve Anthony –soyadını unuttum– diye bir adam 'Uluslararası Basın ve TV Bilgi Hizmetleri' diye bir şey kurdular. Büroları yok ve herhangi bir hizmette bulunmuyorlar ama çok etkileyici antetli kâğıtları var. Strohmayer yaklaşan etkinlikleri gazetede –dikkatinizi çekerim, *kendi* gazetesinde değil– okuyup öğrenir ve mektup yazıp bilet ister."

"Düzenleyiciler bir sonuç beklemiyorlar mı? Bir gazete kupürü falan?"

"Sicilya, Palermo'daki bir haftalık gazeteden mi? Günlük bir Norveç gazetesinden mi?" Kolm kıkırdadı. Gözlüğünü çıkarıp göğüs cebinde tuttuğu bembeyaz bir mendille sildi ve Strohmayer'in gizli kapaklı işlerini eleştirel bir tarzda anlatmaya devam etmesine rağmen ona belli bir hayranlık duyduğunu gizleyemiyordu. Kınamayla gerçek bir muhabbeti dengelerken dudakları hafifçe kıvrıldı. Şartlı hayranlığının işareti olarak onaylamadığını belirten bir burun kıvırmayla alaycı sesler çıkardı. Kelebek gözlüğünü burnuna oturttuğu bağlantı parçasına yerleştirdi ve yine alaycı bir gülüş salıverdi. "Anthony'nin, Chelsea'deki Temple Bar diye bir ba-

takhanede barmenlik yapan şirketin ikinci kurucusunun da elbette büyük yardımı oluyor. Strohmayer arada bir Halkla İlişkiler temsilcilerini barda içki içmeye davet ediyor ve Anthony tarafından büyük bir hürmetle karşılanıyor. Barmenler nasıldır, bilir misiniz Bay Braun? 'Müdavim' olduğunuz bir mekânın barmeni geçmişiniz hakkında kendi annenizden bile daha çok şey bilir. Bir barmen sizi, 'Merhaba Bay Strohmayer, hoş geldiniz efendim!' diye karşılıyor ve hiç sormadan 'her zamanki' içkinizi getiriyorsa, nüfuzlu bir adamsınızdır. İşi garantiye almak için Anthony ortaya, 'Duydum ki efendim, Deniz Bakanı *Cape Town Times*'ta yazdığınız "denizcilik incelemesi"nden pek memnun kalmamış,' gibi laflar atar. Strohmayer de gizemli bir şekilde kadehine bakıp mırıldanır: 'Deniz Bakanı her zaman memnun olmamalı, Anthony. Onlar için iyi olmaz.' Anthony, Halkla İlişkiler temsilcisine göz kırpar. Bir akşam oraya gitmelisiniz Bay Braun. Olc Vic Tiyatrosu'ndaki herhangi bir oyuna eşdeğer bir gösteridir."

Yaşlı adam gitmek üzere ayağa kalktığında saat ikiyi geçiyordu. O zamana kadar aynı tür konserlerden hoşlandıklarını, ikisinin de satranç oynadığını ve yürümeyi sevdiklerini tespit etmişlerdi. Chelsea Köprüsü'nü geçtiğinizde, Battersea Park'a bir taş atımı mesafede olursunuz. Yaz akşamlarında, kulağınızda Pleasure Gardens denen parkın şamatası, ağaçların ötesindeki nehrin ışıltısıyla yürümek büyülü olabilirdi.

Yalnız kalan Braun yeşil kadife kanepeye oturup önünde uzanan ayları düşündü. Hayat o kadar da kötü değildi. Piyanoları akort ve tamir etmek zoruna gitmiyordu. Başka insanların evlerine gitmek, onların arasındaki ilişkileri izlemek epey eğlenceli olabiliyordu. İhtiyaçları için yeterince para biriktirmişti, hatta bankada bile biraz parası vardı. İyi bir kitabı, iyi bir tiyatro oyununu, iyi bir konseri, güzel bir sohbeti severdi. İnsan hayattan başka ne isterdi ki?

Sokağın karşısında, kendi penceresinin hemen hemen tam karşısında, esmer bir kız banyoya girdi ve bir duvar

aynasının önünde saçlarını fırçalamaya başladı. Biraz sonra yaptığı işe kendini öylesine kaptırdı ki güzel yüzünü kontrol etmeyi bıraktı. Şimdi çok daha yaşlı, şaşırtıcı derecede daha sert ve tuhaf bir şekilde çirkin görünüyordu. Braun perdeyi kıpırdatmış olsa, kız birinin onu izlediğinin farkına varsaydı, anında dikkat kesilir, yüzü göz açıp kapayana kadar değişir ve kendisine en çok yakıştığını bildiği denenmiş, dikkatle çalışılmış ifadeye bürünürdü. Tüm bu karmaşık süreçte beyin uyarıyı algılar, eyleme geçmeye karar verir, kızın yüzünü kontrol eden o minicik kaslara emirler gönderirdi – bütün bunlar bir anda olup biterdi. Üstelik fazlası da vardı: Saç teli inceliğindeki her bir kasın hareketi önceden ayarlanmıştı, tıpkı bir daktilodaki durak tuşu gibi. Bu durak tuşlarının düzinelercesi aynı anda ve büyük bir hassasiyetle çalışırdı. Sinir sistemi ve beyin! Ne muhteşem oluşumlardı! Onları anlamak için ne kadar çok çalışma yapılmıştı. Ama onlar hakkında ne kadar az şey biliniyordu. Braun aklına gelen şeytanlığa karşı koyamadı. Gece lambasını açtı ve kızın yüzünün anında, hatta başını kaldırıp bakmadan önce tepki verdiğini gördü.

Braun aniden acıktığını fark etti. Strohmayer'e göre hemen sokağın köşesinde balık ve patates kızartması satan bir yer vardı; aşçı güya Strohmayer'in Avusturyalı bir arkadaşıydı. "Adımı verirsen çift porsiyon yersin," demişti. Oraya gönderdiği her müşteri için komisyon alıyor olması daha muhtemeldi.

Saçlarını fırçalayan kız şimdi başka bir pencerede belirmişti, elindeki masa örtüsünü sallayıp ekmek kırıntılarını sokağa silkeledi. Kız Braun'u gördü ve ona suçüstü yakalandığının farkında olduğundan, rüşvet olarak bir gülümseme sundu.

Braun koridordan geçerken telefonun yanında durdu. Duvara tutturulmuş not kâğıdında, yapacağı telefon görüşmelerinin tutarını kaydetmesi için adına boş bir sütun açılmıştı bile; hiçbir zaman kimseyi aramadığı için boş kalacak bir sü-

tun. Kimse de onu aramazdı. Rehberin S-Z bölümünü açtı. Dokuz sayfa boyunca soyadı Taylor olanlar listeleniyordu.

Braun kaldırıma ayak basana kadar trafik akmaya başlamıştı. Balık ve patates kızartması satan dükkâna gitmek yerine köprüyü geçti ve Battersea Park'a doğru yürüdü. Orada heyecan verici bir şey bulamadı, yalnızca çığlık atan pek çok çocuk ve çok sayıda şamatacı köpek vardı, o da eve geri döndü.

Pazar günü geç saate kadar uyumak istiyordu ama altıyı biraz geçe, koridordan gelen boğuk sesler onu uyandırmıştı. Kulakları hafif sesleri fark etmeye başlamıştı, tıpkı vahşi hayvanların kulakları gibi, normal konuşmaları algılamazdı ama birileri fısıldamaya başlar başlamaz duyuları hemen alarma geçerdi. Bu durum ona çocukluğunu, babasıyla birlikte Kara Orman'a avlanmaya gittiği zamanları hatırlattı. Sabaha karşı genelde uzak bir açıklıkta otlayan bir geyik sürüsüne denk gelirlerdi, babası uzun menzilli tüfeğiyle bir tanesini seçerdi, atış sesi dağlarda on kez yankılanırdı, geyiklerden biri yere düşerken diğerleri otlamaya devam ederdi. Bir dal çıtırtısı ise çılgınca kaçışmalarına neden olurdu.

Yataktan çıktı, parmak uçlarına basarak kapıya gitti ve orada dikilip bir süre kulak kabarttı. Kapı zincirinin yerinden kaydırıldığını ve bir kadının fısıldayan sesini duydu:

"Bana bir fincan çay ikram edebilirdin, ne kadar kabasın."

"Otobüs terminalinde bir tane içersin. Ayrıca alt kattaki kapıyı da kapat, aferin kızıma." Konuşan Strohmayer'di. Kadının sesi ona meydan okudu:

"Etrafta bu kılıkta dolaşmama aldırmazsın değil mi?"

"Hem de çok aldırırım. Aşağıdaki kapıyı kapatmayı unutma."

"Ne zaman görüşeceğiz?"

"Seni yarın ararım."

"Numaramı bilmiyorsun."

"Anthony'den alırım."

"O sana numaramı vermez, kendisi bir beyefendidir. Fremantle..." Cümlenin gerisi kapı gıcırtısı arasında kayboldu. Kadın topuklu ayakkabılarıyla merdivenden inmeye başladı. Bir an duraklayarak yüksek sesle şöyle dedi: "Çekilmez birisin."

Strohmayer güldü ve alçak sesle kadına seslendi:

"Kapıyı kapatmayı unutma."

Zinciri tekrar taktı, gevşek terlikleri kadının merdivenden inerken çıkardığı tık tık seslerle kısa bir süre düet yaptı, ardından kaldırıma varan topuklu ayakkabıların solo performansı geldi. Braun panjuru araladı ama evin çok yakınından yürüdüğü için kadını göremedi. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu.

Yatağı sıcak ve munisti ama Braun tekrar uyuyamadı. Bay Taylor'ın nasıl biri olduğunu merak etti. Karısının Emlak Ofisi'nde çalışmasına izin verdiğine göre pek matah biri sayılmazdı. O sinsi Bay Valentine kadına on iki sterlinden fazla maaş vermezdi.

Sırtüstü döndü, bacaklarını uzattı, ellerini birleştirip dua etti. Kısa, çocuksu bir duaydı, cümleler birbirini izledi, dudakları kelimeleri otomatik olarak şekillendirmeyi öğrenmişti, tıpkı bir parçayı müzik aletinde çalmayı ezberleyebilen parmaklar gibi. Kelimelerin anlamı, endişe içindeki zihnine ancak ara sıra nüfuz ediyordu. Dua ederken düşündü: Bu robotlar, beynin neresinde yaşıyordu?

Her gün dua ederdi. Şayet unutursa kendini güvende hissetmezdi. Dün dua edip etmediğini hatırlamadığı zaman ayeti iki kez söyleyerek kendini rahatlatırdı; biri bugün, biri dün için. Her defasında, genel anlamda dua etmeyi bitirdiği zaman Tanrı'dan özel lütuflar dilerdi, mesela uygun bir oda bulmak, belli bir işe girmek gibi; bir görüşmenin başarılı geçmesini, her tür tehlikeyi atlatmayı, aslında her şeyi dileyebilirdi. Her eylemin kendi ödülünü veya cezasını içinde barındırdığına kesinlikle inanmasına rağmen, kişiliğiyle

ilgili ve özel dileğinin konusuyla bağlantılı tüm gerçeklerin beslendiği, bir saniye içinde "evet", "hayır" veya uygun bir cevap çıkaracak bir tür devasa bilgisayar gibi hayal ederdi Tanrı'yı. Bu dua etme alışkanlığını kimse bilmezdi. Çocukken, duanın etkisi konusunda önyargılı değildi. Ne olur ne olmaz diye dua ederdi. Sonraları duanın gücü konusunda giderek takıntılı olmaya başladı ve eğer dua etmeyi unutursa, o gün işlerin yolunda gitmeyebileceğine kesinlikle ikna oldu. Belki de kendi kendini hipnotize etmekten başka bir şey değildi ama duanın gücünü yeterince bildiğinden risk almıyordu. Almanya'daki inançsız yılları boyunca dua etmeye devam etti. Savaşın ilk yılı boyunca, anestezi uzmanı Dr. Schumacher ile aynı odayı paylaşmıştı ve her gece dua etmek için ışıkların sönmesini bekler, karanlıkta kelimeler dudaklarında sessizce şekillenirdi. Bir defasında, izinli olarak eve gittiğinde, Ilse gecenin bir yarısı sormuştu: "Ne mırıldanıyorsun?" Sıcaktan uyuyamadığını ve Schiller'in bir şiirini hatırlamaya çalıştığını söyleyerek yalan atmıştı. Ilse şiiri duymak istedi ama Braun'un aklına hiçbir şey gelmedi ve Heine'nin "Die Lorelei" şiirini ezberden okudu. Yaptığı tamamen güvenliydi çünkü Heine Yahudi olduğundan ve uzun süre önce okul kitaplarından çıkarıldığından, Ilse onun adını hiç duymamıştı. Karısı şiire bayıldı, tekrar tekrar dinlemek istedi ama bebek ağlamaya başladı. Birbirlerine sıkıca sarılıp bebeğin ağlamasını dinlediler ve sonunda Braun uyuyakaldı. Ertesi gün kampa çağrıldığına dair bir telgraf aldı, böylece savaşın en korkunç hava saldırılarından birinden kurtuldu. Ilse'nin ve bebeğin ölüm haberini aldığında, yüreğini karartan bir acı bulutuyla sarmalanmış halde olmasına rağmen aklına geliverdi: O gece duasını bitirmeyi unutmuştu.

İkinci Bölüm

1

Braun'u –diğer iki akortçu ve tamirciyle birlikte– işe alan piyano fabrikası, tutkuyla "Küçük Venedik" denen semtteki küçük köprüden fazla uzak olmayan eski bir binanın en iyi bölümündeydi. Köprünün öbür tarafında Regent Canal genişleyerek boyalı teknelerin demirlediği ve minik bir adanın üzerinde kuğuların yuva yaptığı bir havuza dönüşüyordu. Bu kuğuların özel hayatları, pencereleri havuza bakan idari ofislerdeki sohbetlerin önemli bir kısmını oluşturuyordu.

Küçük ortak –yaş anlamında değil, katılım payı anlamında küçük– Bay Parsons mektuplarına bakarak günlük işlerine başlar ve sekreterine sorardı:

"Bu sabah kuğuların seks hayatı nasıl Bayan Hall?"

Bay Parsons ona ne zaman bu şekilde sataşsa kıpkırmızı kesilen Bayan Hall titreyen parmaklarıyla asi, kır saçlarını düzeltir, adeta patlardı: "Yapmayın Bay Parsons!" Yine her defasında, gece boyunca bırakılan yumurtaların sayısını detaylı olarak verir, kuşlar arasında yaşanan savaşları, erkek bir kuğunun dişi bir kuğuyu nasıl kovaladığını anlatırdı: "Ama kesinlikle boşu boşuna Bay Parsons! Sadece üstünlüğünü göstermek için! Kaba kuvvetini göstermek için Bay Parsons!"

Artık bir mektup deryasına tamamen gömülmüş olan küçük ortak mırıldanırdı:

"Bir şey ifade etmez. Bu bedensel bir tutku Bayan Hall. Apaçık azgınlık. Brockhurst, Birmingham'a bir mektup yazın, üç kısa kuyruklu piyano, teslim edildi falan filan, Jack'ten tarihi alın, Sayın Baylar!" Bay Parsons mektuplarını okuyup cevaplamaya devam ederken yaşlı kızın bakirelere özgü hassasiyetini şoka uğratmaya yönelik, bu durumdan hoşlandığını gayet iyi bildiği, kuğuların libidoları konusundaki fikirlerini de aralara serpiştirdi. Bu sabah ritüelinin ardından, Bayan Hall memnun ve şaşkın bir halde, kendi küçük odasına çekilip daktilosunun tuşlarına vurmaya başladığında, başkalarına göre birlikte çalışılması daha heyecan verici olan patronunun pişkin ve çekici olduğuna ikna olurdu. Bir iki defa siyah kelimeleri daktilosundaki beyaz kâğıda nakşetmeyi bırakıp muhasebeci Jack Cartwright'a seslenmişti:

"Jack, hadi iyi bir çocuk ol da, Brockhurst, Birmingham'a gönderilen üç kısa kuyruklu piyanonun teslim tarihini bana söyle."

Daha sorusunu bitirmeden diyafondan, "10 Mayıs 1962, Lilian," diye bir ses gürledi. "Minik yavru kuğuyu gördün mü Lilian?"

"Bırak devam edeyim Jack, bu önemli bir müşteri. Gece yarısından önce mektubu bitirmeye çalışıyorum."

"Öğle yemeğine çıkabilir miyiz Lilian?"

"Öğle yemeğiymiş! Tanrım, Jack, akşam yemeği yiyecek vakit bulursam memnun olacağım."

"Öyleyse, belki yarın. Yarın tekrar deneyeceğim."

"Öyle yap Jack."

Öğle tatilinden hemen önce üç tamirci, öğleden sonraki randevularda bir değişiklik olup olmadığını öğrenmek için telefon etti. İkisi, günü bir şekilde bitirmenin ve cuma günü maaş zarflarını almanın dışında çok az şeyle ilgilenen sıkıcı adamlardı. Üçüncü farklıydı.

"Ben Braun, Bayan Hall. Bana bir şey var mı?"

Bayan Hall en tatlı ses tonuyla cevap verdi.

"Evet, var Karl. Bi' dakka bekler misiniz? Bir şey vardı, biliyorum, not etmiştim." Not kâğıdı önünde duruyordu, mesajı güçlü, erkeksi elyazısıyla yazmıştı, ama arıyormuş gibi yaparken bir yandan gevezelik edip durdu. "Maida Vale'de olduğunuza göre öğle yemeği için uğrayabilirsiniz diye düşünmüştüm. *Oradasınız*, değil mi?"

"Evet, Bayan Hall. Clifton Court'tayım."

"Bana Lilian diyebilirsiniz demiştim. Herkes öyle diyor."

"Özür dilerim, Lilian."

"Not defterimi bulamıyorum, ne sinir bozucu değil mi? Şu an öğle yemeğinde misiniz? Ofise bu kadar yakın olduğunuza göre yanınıza gelebilirim ve gelirken notu da getiririm. Masamın üstünde bir yerde olması lazım." Öyleydi. Not kâğıdını aldı, ters çevirdi, yazım kurallarını kontrol etmek için kullandığı kitabın yerini değiştirdi.

"Yanımda sandviç getirmiştim," dedi Braun, "ama yemekten sonra tekrar arayabilirim."

Bayan Hall, "Ah, tamam," dedi terslenerek, "gerek kalmadı, şimdi buldum. İsim Tastichoke. Öğleden sonra dışarıda olacaklarmış. Yarın gidebilir misiniz?"

"Olabilir. Mostyn'leri öne çekerim, her zaman aceleleri var. Tastichoke'u biliyorum. Delman Mews'da. Oraya daha önce gitmiştim. Taşındığım yerden çok uzak değil. Saati?"

"Dört ile beş arası."

"Sizce oradan doğruca eve gidebilir miyim?" Çabucak ekledi: "...Lilian?"

"Sanırım gidebilirsiniz Bay Braun. Yarınki programınız tamamen dolu mu?"

"Doldu."

"İngilizcede geniş zamanda sorulan soruya geçmiş zamanda cevap verilmez."

"Baş üstüne, efendim," dedi Braun zekice.

"Ben başçavuş değilim!"

"Öyleymiş gibi konuşuyorsunuz. Kuğular nasıl, Lilian?"

Bayan Hall güldü.

"Görüştüğümüzde anlatırım Bay Braun."

"Öyleyse yarın görüşürüz, Lilian."

"Hoşça kalın Karl."

Bayan Hall ahizeyi yerine koydu ve kendi küçük evrenine daldı. Elsie Cartwright kocası Jack'i severdi, dünyaları verseler onu boşamazdı. Jack Cartwright, Lilian Hall'a âşıktı ama Lilian Hall, Karl Braun'a deli oluyordu. Zincir burada aniden kesiliyordu, çünkü Karl hakkında kimse hiçbir şey bilmiyordu.

2

Aynı akşam Braun eve döndüğünde, odasının kapısına sıkıştırılmış bir not buldu. Şöyle yazıyordu notta: "Thos Harrower'dan Bayan Taylor aradı. Sesi son derece etkileyiciydi. Birden fazla bilete (opera, oyun, konser vs.) ihtiyacınız olursa bana zamanında haber verin! – Leslie Strohmayer."

Braun mesajı tekrar tekrar okudu ama çözemedi. Bayan Taylor onu niçin aramıştı ki? Bayan Felton'ın odasını tuttuğunu ona haber vermeyi ihmal etmemişti; aralarında bundan başka bir konu olabileceği aklına gelmiyordu. Keşke Strohmayer burada olsaydı, "etkileyici ses" konusunda onu sorguya çekebilirdi – Strohmayer ne demek istemişti? Sesi "etkileyici" geldiğine göre Bayan Taylor kişisel bir şey söylemiş olmalıydı. Muhakkak basit bir açıklaması olmalıydı. Birileri ofiste bir dizi anahtar unutmuştu ve Bayan Taylor sahibini bulmaya çalışıyordu. Şayet öyleyse, bundan telefonda bahsedebilirdi. Braun'un bileğindeki saat altıya yirmi kalayı gösteriyordu. Biraz şansın yardımıyla Bayan Taylor hâlâ ofiste olabilirdi. Strohmayer dışarıda olduğuna, Kolm da işten henüz dönmediğine göre, Bayan Taylor'ı aramanın

tam zamanıydı. Telefonun önünde kararsız bir halde dikildi. Yutkundu, boğazını temizledi, son sayı hariç numarayı çevirdi ve bekledi. Derin bir nefes alıp işi tamamladı. Hattın çaldığını duydu. Bir erkek sesi cevap verdi.

"Affedersiniz," dedi Braun ve boğazının yine tıkandığını hissetti, "Bayan Taylor'la görüşebilir miyim?"

"Üzgünüm, Bayan Taylor çıktı. Yardımcı olabilir miyim?"

"Hayır, teşekkürler. Yarın arasam daha iyi olur."

"Kim arıyordu?"

"İsmim Braun."

"Not alacağım Bay Braun. Aradığınız için teşekkür ederiz."

Tuhaf bir rahatlama hissetti. Tıpkı zokayı yutan ama kıvranarak bir şekilde kurtulmayı başaran bir balık gibi. Balık için soru şuydu: Yemeli mi, yememeli mi? Boş bir mide duyuları keskinleştirirken tokluk onları köreltirdi. Fakat her şey hesaba katıldığında, aç balıklar mideleri dolu olanlardan daha fazla yakalanırdı.

Braun odasına gitti, Strohmayer'in notunu çöpe attı, sonra Festival Hall'daki aylık konser programını incelemeye başladı. Lilian Hall'u bu konserlerden birine davet etmesi gerekecekti. Sadece nezaketen değil, aynı zamanda bir kendini koruma eylemi olarak. Tamircilerin günlük randevularını kafasına göre düzenleyen Lilian, güçlü bir müttefik ya da etkili bir düşman olabilirdi. İşgününü evlerine yakın bir yerde veya şehrin öbür ucunda bitirmeleri tamamen ona bağlıydı. Lilian'la bu sabah yaptığı konuşmayı düşünürken aklına, telefonu kullandığını Strohmayer'in duvara astığı tabloya kaydetmediği geldi. Bu işi yaparken birinin nefes nefese merdivenlerden çıktığını duydu. Kapıda bir anahtar döndü ve Kolm'un gelişi akşama damgasını vurdu.

Yaşlı adam en yüce gönüllü ruh haliyle, "Bay Braun bu akşam nasıllar?" diye selamladı onu. "Bay Braun yemeğe

çıkacaklar mı, yoksa benimle muhteşem bir balığı paylaşırlar mı?"

Braun mutfakta dikilip Kolm'un muhteşem balığını ayıklamasını izledi.

"Sizi İngiltere'ye getiren nedir, Bay Braun?"

"Sizi getirenle aynı şey Bay Kolm: Hitler."

Kolm bir makas çıkarıp balığın bütün yüzgeçlerini kesti. Sırt yüzgeci onu biraz zorladı. Herkesin bildiği atasözündeki Gezgin Yahudi'ye* benziyordu. Ama sadece gözleri yorgun görünüyordu, elleri hızlı hareket ediyordu. İçini çekti.

"Başka seçeneğim yoktu. Gelmeye *mecburdum*. Ama *siz* Yahudi değilsiniz."

"Değilim."

"Siyasi düşünceleri yüzünden ülkeden ayrılanlara hayranım Bay Braun. Almanya'nın hangi bölgesinden geldiniz?"

"Freudenstadt."

"Güzel yer. Oraya 1928'de gitmiştim. Kara Orman'da bir yürüyüş turuna katılmıştık, zavallı karımla ben, yeni evliydik. Neden 'zavallı karım' dedim, bilmiyorum. Aslında epey şanslıydı. 1931'de veremden öldü." Fırını yaktı, yağlıkâğıt rulosundan büyükçe bir parça kopardı, yağladı, üstüne biraz karabiberle tuz serpti. "Rezeneye itirazınız olur mu Bay Braun?"

"Hayır."

"Güzel. Doğruca İngiltere'ye mi geldiniz?"

"Önce Fransa'ya gittim."

"Hangi yıl?"

"1933'te."

"Ha, siz de erkenci kuşlardansınız!" Karın boşluğuna bir parça tereyağı sıkıştırdığı muhteşem balığın görüntüsünü

---

* 13. yüzyılda yayılmaya başlayan bir efsaneye göre, çarmıha gerileceği tepeye doğru yürüyen İsa peygamberle alay ettiği için, Mesih'in tekrar gelişine kadar dünyada sürekli yürümek üzere lanetlenen bir Yahudiyi ifade eder. (ç.n.)

her saniye daha muhteşem hale getiriyordu. "Büyük zorluklar yaşadım Bay Braun. Prag'da müttefiklerin garantisine güvenerek o adamın Çekoslovakya'yı işgal etmeye cesaret edemeyeceğine inanmıştık. Güvende olmanın tek bir garantisi olduğunu, onun da ülkeden defolup gitmek olduğunu keşfettiğimde artık çok geçti." Balığı yağlıkâğıda sararak uzun, düzgün bir paket haline getirdi, kenarlarını sıkıştırdı ve fırına attı. "Bu balık nasıl fırından kaçamaz, biz de aynı öyleydik. Yahudilere çıkış izni yoktu. Parayla bile. O zamanki ismimle Kohn diye biri için kesinlikle yoktu. Hiçbir resmi görevli böyle bir risk almaya cesaret edemedi. Satabileceğim her şeyi sattım ve her gün gidip Café Central'da oturup bir mucize bekledim. Siz Yahudi değilsiniz Bay Braun. Siz ülkenizden, bana göre daha asil sebeplerle ayrıldınız. Ben sadece korktum. Café Central'da oturuyor, dehşet hikâyeleri dinliyor, kahve içiyor, eve gitmeye korkuyordum... Prag'da Graben isimli caddedeki Café Central'da hiç bulundunuz mu Bay Braun? Hayır mı? Ticaret yapan insanlar, öğrenciler bütün dedikoduları getirir. Dünyanın her yanından, yerli ve yabancı bütün önemli gazetelere ulaşabileceğiniz bir işletmedir. Her gazetenin her sayfasında şöyle bir mühür vardır: 'Café Central'dan çalınmıştır!' – Çünkü insanlar gazeteleri gizlice ceplerine sokup evlerine götürürdü." Lavaboda ellerini ve makası yıkadı, konuğuna yemeği mutfakta yemelerinde sakınca olup olmadığını sordu ve dar masanın pencerenin yanına nasıl yerleştirileceğini gösterdi. Braun, hikâyesini tamamlamasını hatırlatmak zorunda kaldı.

"Oradan nasıl *kaçtınız* peki?"

"Ah, evet! Gerçekten de nasıl!" Dudakları titreşti, Strohmayer'in maceralarını anlatırken yaptığı gibi birkaç defa homurdandı. "Günün birinde birisi, nihayet para karşılığı çıkış izni alınabildiği haberini getirdi. 200 dolara. Karaborsadan 200 dolar aldım. Elimdeki para yeterli değildi, bu yüzden paltomu sattım. Yabani sansar kürkünden çok

şık bir astarı vardı, o astarlar S.S. subayları arasında çok revaçtaydı, anlarsınız ya. Eh, dolarları bulmuştum ama aracının –bir tür çıkış izni simsarı– yanına döndüğümde namussuz memur işi yapmaya cesaret edemedi. Kohn isminde biri için yani. Anlayacağınız Bay Braun, Kohn orta Avrupa'da bütün Yahudi isimleri içinde en Yahudi isimdi. Böylece, ceketimin yakasının içine dikilmiş bütün o dolarlarla Café Central'da oturmuş, insanların koşuşturmasını ve bütün söylentileri dinliyordum. Her gün bir grup arkadaşım daha hayvan vagonlarına doldurulup tekyön biletle gönderiliyordu. Nihayet bir gün aklıma bir fikir geldi. Nasıl olur bilir misiniz? Baskı altında olduğunuzda, bir şeyi çok istediğinizde, mutlaka bir şeyler olur. Ancak bütün umutlarınızdan vazgeçtiğinizde kaybolursunuz. Yok edilen bütün o Yahudiler, hepsi umut etmekten vazgeçmişti, bu yüzden kayboldular. Eh, ismime lanetler ettim. Bir kâğıda yazıp üstüne tükürdüm, hakaretler ettim. Birdenbire fark ettim ki ismimi şu şekilde yazarsam..." Cebinden kâğıt kalem çıkardı ve güzel elyazısıyla gösterdi. "Görebiliyor musunuz Bay Braun? K-o-h-n! Şimdi, üstünde biraz oynarsanız, 'h'nin sonunu birazcık 'n'ye yanaştırırsanız, biraz iyi niyetin de yardımıyla 'h'den bir 'ı' ve 'n'den de bir 'm' yaratırsınız! İsim artık 'Kohn' değil, 'Kolm' olur! 200 dolarınızı isteyen ama adı 'Kohn' olan birine çıkış izni vermeye korkan namussuz görevlinin gözüne kesinlikle 'Kolm' olarak görünür. İzni aldım. İşte orada, pasaportuma yapıştırılmıştı! Ertesi gün İsviçre'ye gitmek üzere Prag'dan ayrıldım, Zürich'teki Bellevue Köprüsü'nde durdum ve yoldan geçen birine doğunun hangi yön olduğunu sordum – anlarsınız ya, Yahudiler dua ederken hep doğuya doğru dönerler. Orada, köprünün üstünde dua edip Tanrı'ya şükrettim. İşte şimdi birlikte yemek yiyeceğiz!"

3

Karl Braun, Eaton Meydanı'nın ıslak kaldırımı boyunca yürüdü, Elizabeth Caddesi'ne döndü ve saat dörde on kala Delman House denen yeni bir binanın kapısında duruyordu. Mews* tarafındaki bakır çerçeveli cam kapısından girilen bina, orada servet sahibi insanların yaşadığını gösteriyordu. Mews'un iki yanında, eskiden ahır olan alt kısımları garaj haline getirilmiş, üst katlarında daireler bulunan birkaç eski tarz ev hâlâ duruyordu. Bunlardan biri, çıkmaz sokağın en sonundaki, önündeki ilan panosuyla Braun'un dikkatini çekti: "Thos Harrower & Co. Emlak Ofisi, '44 Yıldır Kirada Olan Bu Cazip Mülkü' Satın Alma Fırsatı Sunuyor."

Bayan Tastichoke'un piyanosu üstünde çalışırken gergindi. Hanımı tarafından piyano akortçusuna göz kulak olması için gönderilen ve odadaki varlığını mobilyaların tozunu alıyormuş gibi yaparak gerekçelendirmeye çalışan İspanyol hizmetçiyle tek kelime bile konuşmadı. Bir iki defa kadına doğru baktı ve karşılığında, cesaret verici değilse de en azından belli bir ilgiyle karşılaştı. Hayır, kadın muhbir olamazdı. İşi yapmaya gelenin diğer akortçulardan biri değil de Braun olacağını kimse bilemezdi. Lilian hariç. Lilian'ın onu gizlice gözetlediği fikri tamamen saçmaydı. Bayan Taylor da muhbir olamazdı. Hein'ın Londra'ya geldiği gün onunla emlakçıda tanışmıştı. Muhakeme yetisini kaybetmemeliydi. Dikkatli olması gerekiyordu, hepsi bu. Ama zaten her zaman dikkatli olmuştu.

Birkaç tuşun akordunun bozuk olduğunu gördü, onları ayarladı, ses perdelerini denemek için sürekli tuşlara basıp durdu; parmakları klavyenin üstünde adeta uçuyordu. İspanyol hizmetçi dönüp ona, sanki haddini aşmış gibi bakın-

* Londra'da 17. ve 18. yüzyıllarda büyük evlerin arka taraflarına inşa edilen, üst katlarında yaşam alanları bulunan ahır ve arabalıklardan oluşan sıra binalar. (e.n.)

ca aslında bir melodi çaldığını fark etti. Tüm bu süre boyunca Bayan Taylor'ın çıkıp Mews'a gelebileceği, muhtemel bir alıcıya etrafı gösterebileceği düşüncesinden kaçamadı; onun gelmesini diliyor ama aynı zamanda gelmeyeceğini, böylece onu yeni durumlara bulaştırmayacağını umuyordu. Bir aleti veya bir tel parçasını inceleme bahanesiyle pencereye her yaklaştığında Mews'u boydan boya görebiliyordu. Şu an bir arabası olmasını isterdi. Bayan Taylor arabayla bırakılmayı memnuniyetle kabul edecek, belki de telefonla aradığı, sonrasında onu aramayan adamla tesadüfen karşılaşmasına biraz hayret edecek, ama yine de yağmurdan korunabildiğine memnun olacaktı.

Saat tam beşte, Braun kadının tek başına, elinde bir şemsiye, yağmurluğunun yakalarını kaldırmış halde kemer altından geçtiğini gördü. Fakat "Cazip Mülk"ün kapısına gelip şemsiyesini indirdiğinde kadının Bayan Taylor değil, sarışın iş arkadaşı olduğunu gördü. Hayal kırıklığı içinde, ama makul bir neşeyle piyanoya döndü. İşini acele etmeden bitirdi, parmaklarını önce beyaz, sonra da siyah tuşların üstünde gezdirdi. Onu hayranlıkla izleyen İspanyol hizmetçi mermer masanın parlak yüzeyinin tozunu almayı unutmuştu. Braun tuşların kapağını kapattı, pencerenin yanında duran sipariş defterindeki formu doldurdu, ıslak parke taşlarına bakarken sarışın kadının kapıyı kilitleyip evden ayrıldığını gördü.

"Bunu Bayan Tastichoke'a imzalatabilir misiniz lütfen?"

İspanyol hizmetçi tereddüt etti. Ona, piyano akortçusunu odada yalnız bırakmama emri verilmişti. Neyse ki yemek odasının kapısı aniden açıldı ve yedi yaşındaki küçük bir kız fırtına gibi içeri daldı, arkasından da dünya güzeli annesi geliyordu. Hanımefendinin çok hoş bir sesi vardı – klarnetin sesini andırıyor, diye düşündü piyano akortçusu.

"Şimdi tamam mı?" diye sordu Bayan Tastichoke, cilalı maun piyanoya dokunarak.

"Evet, hanımefendi."

"Çalışmaya başlayabilirsin Sissy." Çocuğa, onu zekâsıyla alt etmiş ve bununla böbürleniyormuş gibi gülümsedi.

"Of!" Sissy'nin keyfi kaçmış, durumdan rahatsız olmuştu ve bu işkence aletinin tamirini bu kadar çabuk bitiren adamdan tiksiniyordu. Piyanonun kapağını açtı ve bütün gücüyle tuşlara bastı. Bu sefer fazla ileri gittiğini anladı. Piyanocu adamın defterini imzalamakla meşgul olan annesine endişeyle baktı. Hanımefendi defteri adama geri verdikten sonra hizmetçiye döndü.

"Sissy öğleden sonra TV izlemeyecek, Maria."

Sissy ulumaya başladı. Bayan Tastichoke pencereden dışarı baktı.

"Hâlâ yağıyor," dedi.

"Hoşça kalın, hanımefendi."

"Hoşça kalın. Beyefendiye hoşça kal de, Sissy."

Sissy hoşça kal demek yerine bir sürü kötü tehdit savurdu, akşam bir lokma bile yemeyeceğini, yarın okula gitmeyeceğini ve eğer giderse eve dönmeyeceğini bildirdi. Sabırla bekleyen güzel annesinin elinde bir sürü başka koz olduğuna hiç kuşku yoktu.

Braun'un şapkası yoktu –hiç kullanmamıştı– ama yağmura aldırmazdı. Buradan eve yürümek beş dakikadan fazla sürmezdi. Şimdi kendini daha iyi hissediyordu. Huzursuzluk hissi geçmişti. Kemer altından geçerken kendini onunla yüz yüze bulunca, Bayan Taylor'ı olmayan arabasıyla götürmeyi teklif etme düşüncesine gülümsedi. Braun gibi Bayan Taylor'ın da şemsiyesi yoktu. Bütün dikkatini minik gölcüklerden atlamaya vermişti. Sonra kendisine bakan adamı fark etti. Gözlerinde onu tanıdığını gösteren ışıltılar yanıp sönmeye başladı. Braun, o arabaya şu an sahip olmayı ne kadar isterdi!

"Siz şey değil misiniz..." Kim olduğunu çıkarması biraz vaktini aldı. "Bayan Felton'ın odalarından birini tutmuştunuz."

Braun, kadının onu aradığını hatırlayıp hatırlamadığını merak etti ve ona adını söyledi.

"Doğru," diye kabul etti kadın, sanki onaylanması gereken bir şeymiş gibi. "Bayan Truman'ı gördünüz mü? Ofisten iş arkadaşım."

"On dakika kadar önce gitti."

"Emin misiniz?"

"Eminim. Onu gördüm. Şurada çalışıyordum." Kanıt olarak alet çantasını kaldırdı ve başıyla binayı gösterdi.

"Sizi eve bırakabilir miyim?" diye sordu Bayan Taylor, döndü ve koşarak caddeden karşıya geçmeye başladı. Braun hemen arkasından gidemedi çünkü aralarına bir otobüsle iki taksi girerek üstüne epeyce su sıçrattı. Yol açılınca Bayan Taylor'ın caddenin diğer tarafında, onun binmesi için iki kişilik külüstür bir arabanın kapısını tuttuğunu gördü. Bayan Taylor anahtarla cebelleşirken Braun ona teşekkür etti. Bayan Taylor, Bayan Felton'ın dairesinin adresini hatırlıyordu.

"Orayı sevdiniz mi?"

"Sevdim."

"Güzel."

Bayan Taylor, Ebury Caddesi'ne döndü. B.O.A.C.* havayolu şirketinin binasının alçak bulutlarda ve ıslak asfaltta yansıyan soğuk mavi ışığının altında Pimlico Road'a doğru ilerlediler.

"Kasvetli değil mi?" diye sordu Bayan Taylor. Sanki renk ve ışıktan hoşlanmamanın dışında bir şeylerden bahseder gibiydi.

"Kasvetli olan ne?"

"Ah, boş verin."

"Mavinin tonu mu? Işığın türü mü? Yoksa B.O.A.C.'nin kendisi mi?"

---

* British Overseas Airways Corporation. Britanya'nın 1939'da Imperial Airways ve British Airways Ltd.'nin birleşmesiyle oluşan, devlete ait havayolu şirketiydi. (ç.n.)

Kadın şaşkınlıkla Braun'a döndü.

"Neden öyle dediniz?" Braun sessiz kalınca, Bayan Taylor onun sorusunu cevapladı. "Belki de haklısınız. Cumartesi günü Londra Havaalanı'na birini götürdüm, çok sevdiğim birini."

"Her kimse umarım yakında döner."

Kadın içini çekti.

"On hafta sonra."

"Birinci haftanın yarısı neredeyse geçti. Bekleyişinizin yirmide biri bitti bile." Bayan Taylor tekrar ona baktı ama bu sefer gülümsedi. Braun devam etti. "Sadece sonu olmayan bekleyiş katlanılmazdır. Günleri sayamadığınız zaman."

Bayan Taylor yavaşladı. Pimlico Road'a gelmişlerdi.

"Nerede dediniz?"

"Nerede!"

Bayan Taylor kaldırıma yanaştı. Braun, kadının direksiyonu tutan ellerini izledi. Araba, Ken'in bisikletine sürtündü ama bisiklet devrilmedi. Onu tekrar görüp göremeyeceğini sormak Braun'a çok aptalca geldi. Arabadan indi, etrafından dolanıp sürücünün tarafına geçti. Bayan Taylor camı indirdi.

"Nezaket gösterdiniz," dedi kadına.

"Bay Valentine, yağmurlu havalarda müşterilerimizi arabayla bırakmamız konusunda bizi teşvik eder. Şimdi hoşça kalın!"

Tam o anda büyük, şişman bir cisim evden dışarı fırladı, yanlarından geçti, bir saniye sonra geri döndü ve Braun bunun Strohmayer olduğunu fark etti. Ağır, tuhaf kesimli koyu yeşil bir palto giymiş, geçmiş zaman oyuncularının fotoğraflarındakileri hatırlatan çok geniş kenarlı, aynı renkte bir şapka takmıştı. Braun'la konuşmadan önce arabadaki kadının kim olduğunu görmek için iyice eğildi.

"Bekleyin!" diye emretti kadına. İki büklüm durmaya devam etti, ama etli boynunu çevirdi. "Braun! Az önce elime

Oistrakh için iki bilet geçti! Festival Hall'da! Bu çekici hanımefendi gitmeden önce size bildirmeyi düşündüm. Yoksa Kolm'a mecbur kalacaksınız. İsmim Strohmayer." Boynunu düzeltti ve tekrar arabanın sürücüsüne baktı.

Braun, tanıştırmak için kadının ismini mırıldanarak söyledi ama Strohmayer'in kulakları keskindi.

"Hizmetinizdeyim Bayan Taylor. Telefonda müşerref olmuştuk." Kocaman şapkasını çıkardı ve doğruldu. "Acelem var. Uyuyakalmışım." Bayan Taylor'a doğru eğildi, bir kez daha şapkasını çıkardı ve gitti.

"İster misiniz?"

"Ne ister miyim?"

"Benimle konsere gelmeyi?"

"Konser mi?" diye tekrarladı Bayan Taylor, sanki kulaklarına inanamıyormuş gibi. "Hayır, hiç sanmıyorum."

Braun panjuru kaldırarak Strohmayer'in "güvenli" dediği pozisyona getirdi ve yarı karanlıkta yeşil kadife kanepeye oturdu. Odaya dolan pırıltılı mavi ışık, pencerenin orta kısmının gölgesini duvara yansıtacak ve sonsuz bir dizi halinde camdan aşağı kayan yağmur damlalarını mikroskop altında görülebilen olağanüstü canlı hücrelere dönüştürecek kadar güçlüydü.

Bütün şüpheleri çılgıncaydı. Hein onu bulmuştu çünkü ismini ve piyano fabrikasında çalıştığını bildiği birini arıyordu. Yoksa onu Hein da bulamazdı. Neyse, Hein'ı üç ay önce gömmüşlerdi. Polis şimdiye kadar bir şey yapmış olurdu. Herhangi bir şüpheliyi araştırmak için üç ay beklemezlerdi. Özellikle de geçerli bir pasaportu olan ve her an ülkeden ayrılabilecek birini.

Bayan Taylor'ın cumartesi günü havaalanına kimi götürdüğünü merak etti. Kocası mıydı, yoksa erkek arkadaşı mı? Ayrıca *neden* ona telefon etmişti? Bayan Taylor'a sorması gerekirdi. Ama sorsaydı, şu an ona telefon etmek için bir

mazereti olmazdı. Bir saniye önce bu konuyu ona sormamış olmak aptalca gelmişti. Şimdiyse onunla tekrar irtibat kurmak için mantıklı bir mazereti vardı. Eylem ve etki, hareket ve sonuç arasındaki bu ebedi bilinmezlik onu her zaman büyülerdi.

Ertesi gün Strohmayer'den yine mesaj vardı. "Thos Harrower yine peşinde! –Strohmayer."

Braun hiç tereddüt etmeden numarayı tuşladı.

"Bayan Taylor'la görüşebilir miyim?"

"Benim."

"Ben Karl Braun."

"Ah merhaba, Bay Braun!" Sesi gerçekten mutlu olmuş gibi geliyordu. "Konser nasıldı?"

"Yarın. Biletinizi sakladım."

Bir duraklama oldu. Sonra Bayan Taylor sordu:

"Ciddi misiniz?"

"Evet."

"Pekâlâ."

"Saat sekizde başlıyor. Sekize yirmi kala buluşabilir miyiz?"

"Nerede?"

"Festival Hall'un ana kapısında."

"Waterloo Köprüsü'nün yanındaki mi?"

"Evet. Gelebildiğinize çok memnun oldum."

"Sizi uyarmalıyım. Daha önce hiç konsere gitmedim."

"Nasıl olur?"

"Kimse beni davet etmedi."

Üçüncü Bölüm

1

Son derece görkemli bir havada üçüncü sıraya oturdular, Braun mavi takım elbisesini giymişti, birazdan dinleyecekleri müzikle ilgili konuşuyordu; adeta şeffaf görünen teninin solgunluğunu vurgulayan leylak rengi bir elbise giyen Bayan Taylor, Braun'un söylediklerini nezaket ve merakla dinliyordu. Kadın çok az konuşuyordu. Birçok başarısız girişimden sonra, Braun onun derinliğini ölçmeye çalışmaktan vazgeçti. Söylediği her şeye, yapabileceği en az yorumu yapıyordu.

"Tiyatroyu sever misiniz?"

"Evet." Braun'un onun için aldığı programı incelemeye başladığından adam neleri sevdiğini veya sevmediğini sormaya cesaret edemedi.

"Bana telefon etmeniz çok hoştu."

"Ben size hiç telefon etmedim." Bir an düşündü. "Belki Ann aramıştır. Bay Valentine'ın satıcılık kurallarından biri. Arayıp müşterinin memnun olup olmadığını sormak."

"Sizin isminizi mi veriyor?"

"Siz benim müşterimdiniz. Ben de aynısını onun için sık sık yaparım." Sohbeti engellediği için suçluluk duymuş olmalıydı, çünkü kendisine ait olmayan bir fikir ileri sürdü.

"Dan şöyle derdi: Yalnızca yaşlılar ve çekici olmayan insanlar konsere ve operaya gider. Dan benim eski kocam."

"Genelleme yapmış," dedi Braun.

Bayan Taylor onu gücendirdiğini anladı. Sözlerine açıklık getirmeye çalışırken iyice kördüğüm etti.

"Şunu kastediyordu: Yapacak başka bir şeyi olmayan insanlar. Bilirsiniz işte, değil mi?"

"Ne gibi mesela?"

"Dansa gitmek gibi. Veya bovling oynamaya. Partilere gitmek gibi."

"Anlıyorum," dedi ama anlamamıştı. Bayan Taylor şöyle düşündü: Akıllılık edip kendine sakladığı Dan'in diğer fikirlerini duysa aynı derecede hayret ederdi.

Bayan Taylor orkestranın büyüklüğünü çok etkileyici buldu.

Braun ona hatırlattı: "Leonore No.3 hakkındaki program notunu okumak ister misiniz?"

Bayan Taylor onu susturdu.

"Sayıyorum!" Bir dakika sonra çabalarının sonucunu açıkladı. "Yüz altı! Rusya'dan ta buraya geldiklerini düşünsenize. Kim bilir ne kadar ücret alıyorlardır! *Şu adam* ne istiyor?"

İlan edilen programda bir değişiklik olacağını izleyicilere bildirmek için sahneye çıkan yakışıklı genç adamdan bahsediyordu. Leonore No.3'ün yerini Weber'in *Oberon*'u alacaktı. Salondan genel bir "Aa!" sesi yükseldi. Braun hayal kırıklığına uğrayanlardan biriydi. Leonore hakkında bu kadar çok şey anlattıktan sonra Bayan Taylor belki duygularını paylaşabilirdi ama şimdi bu kadar çaba boşa gitmişti. Aslında, Leonore Uvertürü konusunda Bayan Taylor'ın oldukça dikkatini çekmişti. Orkestra üyelerinden birinin binanın tamamen farklı bir bölümünde trompetiyle bir sinyal çalması gerekiyordu.

Müziğin tuhaf olduğu anlaşıldı ama kesinlikle nahoş değildi. ("Bundan keyif alman için uzun saçların, uzun kulakların ve kulağının içinde büyüyen kılların olması gerekir!" diyen Dan her zamanki gibi yanılmıştı.) Şef sahneye çıktı, sağa, sola ve ortaya eğilerek selam verip alkışları kabul etti. Bayan Taylor'ın şimdiye kadar gördüğü en ünlü şef, kollarını zar zor hareket ettiren, ama yine de orkestranın her üyesinin onu bir eğitim çavuşu gibi izlediği Duke Ellington'dı. Ellerini sallayan, işaret eden, çağıran, her yana başını sallayan ve adamlarının daha yumuşak çalmaları için adeta dizlerinin üstüne çöken bu iriyarı adam gibi değildi. Bayan Taylor, Duke Ellington'ın gerçek bir dük olup olmadığını merak etti. Belki de bir Afrika kralı onu soyluluğa yükseltmişti. Bu adam asla bir dük olmayacaktı; kısmen bir dükte olması gereken ağırbaşlılığa kesinlikle sahip olmadığı, kısmen de Rusya'da bir süredir kimseyi dük yapmadıkları için.

Aniden müzik başka bir doğrultuda ilerlemeye başladı. Yavaş, uzun parçalar bitti. Yerine ritmik bir melodi geldi. Aslında öyle bir ritimdi ki Bayan Taylor'a müzikle birlikte başını sallamak çok kolay geldi. Sağında oturan gür, kır saçlı, yaşlı bir beyefendi döndü ve sanki seyirci olarak müziğe bu kadar görünür bir şekilde katılmasını yersiz buluyormuş gibi Bayan Taylor'a dik dik baktı. Bayan Taylor da dönüp ona baktı ve gerçekten de adamın kulaklarında kır kıl tutamları olduğunu gördü.

Bayan Taylor, ünlü Oistrakh'ın yerine başkasının getirilmemiş olduğunu ümit etti. Braun, onun hakkında da çok şey biliyordu, hatta Oistrakh'ın ailevi durumları hakkında içeriden aldığı bazı bilgiler vardı. Tıpkı babası gibi keman çalan bir oğlu vardı. Veya neredeyse onun gibi.

Solist yeni bir alkış tufanıyla sahnede göründüğünde, Bayan Taylor ondan hemen hoşlandı. Tıknazlığı, samimi gülümsemesi ve başarmaya son derece kararlı olmasıyla ona

babasını hatırlatmıştı. Şef, sanatçıya doğru döndü, Oistrakh başını sallayarak onay verdi ve orkestra çalmaya başladı. Bir süre kendi kendilerine çaldılar. Bayan Taylor, elindeki programdan bestecinin ismini bulmaya çalıştı ama kır saçlı tip yine dönüp ona baktı ve araştırmasını ara verilinceye kadar ertelemesini sağladı. O ana kadar, sahnedeki "babası" da haklı olarak gidişat yüzünden sabırsızlanmıştı, çünkü gecenin yıldızı olarak tanıtmalarına rağmen ona neredeyse yapacak hiçbir şey vermemişlerdi. Sanatçı kemanını omuz hizasına kaldırdı ve çenesini üstüne dayadı. Adeta şefe şöyle diyordu: Şayet sen ve orkestran susmazsanız, sahneden çıkıp gideceğim! Şef anladı, başını salladı, ekibine durmalarını işaret etti ve sahneyi Oistrakh'a bıraktı. Keman çalışı kesinlikle kusursuzdu. Bayan Taylor hayatında böyle bir şey duymamıştı. Siyah kadife üzerindeki gümüş ipler gibiydi. Gözlerini kapattı ve hiçbir sebep olmaksızın, çocukluğundaki etrafı duvarla çevrili bahçe gözünün önüne geldi. Bahçe bir kodamana, belki de yabancı bir büyükelçiye aitti; öbür yaramaz çocuklarla birlikte büyükelçinin çocuklarına dil çıkardıklarında uşakları bu veletleri kovalardı. Etrafı duvarla çevrili bu bahçeyi sık sık rüyasında görürdü. İçten içe, oraya bir kez daha girmeye hayır demezdi. Orada oynamanın, ormangüllerine dokunmanın, fıskiyeden yayılan parıltılı ışık huzmelerini okşamanın, duvarın üstüne dizilen ve şimdi dillerini ona çıkaran arkadaşlarına el sallamanın nasıl bir şey olduğunu görmek için.

Müzik sustu. Bayan Taylor gözlerini açtı. Adeta bütün izleyiciler yarım saat boyunca nefeslerini tutmuş gibi güçlü nefesler ve öksürükler duyuldu. Ama hiç kimse alkışlamadı. Braun sırıttı, daha çok patronluk tasladığını düşündü Bayan Taylor, sanki son yarım saattir keman çalan Oistrakh değil de *kendisiymiş* gibi. Braun, Bayan Taylor'ın elindeki programı aldı ve İkinci Bölüm'ün olduğu sayfayı gösterdi. Bayan Taylor parçanın ismini şimdi okuyabiliyordu: Johan-

nes Brahms'ın keman konçertosu. Kendi kendine defalarca tekrarladı ve bir daha asla unutmayacağını biliyordu.

Ara verildiğinde oradan ayrıldılar. Braun, ikinci bölümün tamamını oluşturan senfoninin çağdaş bir Rus bestecinin eseri olduğunu ve ona biraz ağır gelebileceğini söyledi. Bayan Taylor ona hemen ağzının payını verdi.

"Müzik konusunda düşündüğünüzden daha fazla bilgim var!"

"Özür dilerim."

"Eski kocam müziğe çok yatkındı. Bir melek gibi gitar çalardı."

"Melekler arp çalar."

Bayan Taylor güldü.

"Almansınız değil mi? Almanlar müziksever midir?"

Braun içinde minik bir sızı, tehlike uyarısını harekete geçiren bir kıvılcım hissetti. Arabaya binmişlerdi, ağzına kadar araç dolu ama insanların olmadığı park yerinden çıkıyorlardı. Bayan Taylor'a Almanya'dan geldiğini, Almanların gerçekten de müziksever insanlar olduğunu söyledi ve konuyu değiştirdi.

"Dan şimdi nerede?"

"Onun hakkında konuşmak istemiyorum." Sessizlik içinde Westminster Köprüsü'nden geçtiler. Sonra Bayan Taylor sordu: "Bir müzik aleti çalar mısınız?"

İşte yine olmuştu. Başka bir kıvılcım, zihnindeki başka bir uyarı ışığını yakmıştı.

"Piyano. Pek iyi sayılmam. Bir piyano akortçusunun olması gerekenden daha iyi değil."

"Hep piyano akortçusu muydunuz? Yani, kendi ülkenizdeyken?"

Şimdi üç tane tehlike ışığı yanıyordu. Kasıtlı olarak casusluk yapmak isteyen hiç kimse bu kadar dikkatsiz olmazdı. Üç ışığı da söndürdü.

"Fotoğrafçıydım."

"Vesikalık mı? Yoksa moda mı?"

"Foto muhabiriydim."

"İşinizi burada yapamadınız mı?"

"İngiltere'ye geldiğimde hiç İngilizce bilmiyordum. Hiç kimseyi tanımıyordum. Londra'da ne yapacağımı bilmiyordum. Piyano akordunu gözleri görmeyen biri bile yapabilirdi."

"Buraya ne zaman geldiniz?"

"Bin dokuz yüz kırk altıda."

Bayan Taylor bir süre bir şey demeyince Braun onun yaşını hesap etmeye çalıştığını anladı. Bayan Taylor King's Road'da bir Çin lokantası biliyordu. Küçük bölmelerden birindeki küçük bir masaya doğru giderlerken herkese ve her şeye merakla bakıyordu. Aniden olduğu yerde durdu.

"Şuradaki yaşlı garson! Mutfak kapısının yanında oturan çifte servis yapan! Beni gördüğünde nasıl tepki verdiğini izleyin!" Müdüre doğru döndü. "Bize Papi servis yapabilir mi?"

"Elbette," dedi adam ve onlara yiyecek içecek listesini içeren birer mönü uzattı. Braun kendi mönüsünü açtı.

"Önce '109', arkasından '122' ve yarım porsiyon '147'ye ne dersiniz?"

Bayan Taylor kendini kandırılmış gibi hissetti.

"Çin yemeklerini bilir misiniz? Daha önce buraya geldiniz mi?"

"Bilmiyorum ve gelmedim."

"Size inanmıyorum."

Mönüyü açtığını ve sayfaların arasında hafif bir boşluk hissettiğini, bunun da birçok müşterinin yemek ısmarlarken o sayfayı açtığı anlamına geldiğini açıkladı. Bu iyi bilinen bir numaraydı. Bayan Taylor bunu epey akıllıca buldu fakat kendi oyununu bozmuştu, çünkü birkaç yıl önce buraya her gün gelirdi ve mönüyü ezbere biliyordu.

"Beni imtihan edebilirsiniz. Hadi. Herhangi bir sayı söyleyin. Size hangi yemeğe karşılık geldiğini söyleyeceğim." Abartmıyordu. Gösterisini taçlandırırcasına açıkladı: "Üstelik iki yıldan fazladır buraya gelmiyordum!"

Papi isimli yaşlı Çinli garson geldi, sipariş defteri ve kalemi elinde hazır bekliyordu. Bayan Taylor ona gülümsedi ama garson ona bakmadı bile. Braun birden garsonun neredeyse kör olduğunu fark etti. Bayan Taylor'a garsonun kendisini tanıması için ısrar etmemesini ve sipariş vermeyi kendisine bırakmasını işaret etti. Bayan Taylor yalnızca bir kez, Karl'a yeşil çay söylemesini hatırlatmak için konuştu. Garson onu hemen tanıdı.

"Affedersiniz küçük hanım. Sizi tanıyorum," dedi tereddütlü bir sesle.

"Nasılsın Papi?" Bayan Taylor masanın üstünden eğilip garsonu yanağından öptü.

"İyiyim. Çok iyiyim. Siz Dan'in kız arkadaşısınız!" diye ekledi zafer dolu bir sesle.

"*Öyleydim*, Papi."

"Evlendiniz! Ben yaşlı ve aptal biriyim. Düğün yemeğinizi burada vermiştiniz. Küçük bir kızınız olduğunu duydum. Yanınızdaki beyefendi kim? Dan olamaz. O, bu kadar süre sessizce oturamazdı."

"Bay Braun."

"Nasılsın Papi?" dedi Bay Braun.

Papi elini uzattı ve Braun'un elini sıktı. Bir süre elini bırakmayıp tahminde bulundu.

"Bir sanatçı. Ya da müzisyen. Veya cerrah. Çok zarif bir el."

Braun elini çekmek için hafif bir girişimde bulundu, ama çekmemenin daha iyi olacağını düşündü.

Bayan Taylor, "Piyanolarla ilgili bir iş yapıyor," diyerek görkemli bir açıklama yaptı.

"Dan şimdi nerede?" diye sordu Papi.

"İsveç'te."

"Ya küçük kız?"

"O da İsveç'te. Babasını ziyarete gitti."

"Ne zaman dönecek?"

Bayan Taylor, Braun'a baktı.

"Dokuz hafta, iki gün sonra."

"Onu buraya getirin Bayan Helen. Gördünüz mü! İsminizi hatırlıyorum! Ördek sipariş edin. Şayet ördek seviyorsanız. Ve sizin için çok pahalı değilse. Yüz yirmi altı, tamam mı? Çok pahalıdır ama çok iyidir." Sipariş defterinin üst sayfasını yırttı ve siparişi yeni bir sayfaya yazdı. Ayaklarını sürüyerek uzaklaştığında Braun şöyle dedi:

"Bu akşam hakkınızda bu kadar çok şey öğreneceğimi hiç tahmin etmezdim."

2

Sonraki hafta iki defa dışarı çıktılar. İlkinde başka bir konsere gittiler. Program tamamen Mozart'ın eserlerinden oluşuyordu. Müzik Bayan Taylor'ı hüzünlendirdi ve sol minör 40 numaralı senfonisinde gözleri doldu.

"Bu müzik benim gibi," diyerek açıklamaya çalıştı. "İçler acısı." Daha fazla açıklama yapmadı, Braun da onu kendi haline bıraktı.

"Kızınızdan haber aldınız mı?"

Bayan Taylor başını salladı. Kızından mektup gelmişti.

"Yazabiliyor mu?"

"Tabii ki yazamıyor. Daha beş yaşında. Bir sayfa dolusu O'lar ve X'ler göndermiş."

"Mantıklı mektup diye buna derim, duygularını açıkça ifade ediyor, yani çoğu insanın yapabildiğinden daha fazla." Konser arasındaydılar, korkuluklara yaslanmış nehri izliyorlardı. Braun devam etti. "Büyüyen çocuklara nasıl da aptalca davrandığımızı gösteriyor bu. Her zamankinden daha

duygusal oldukları bir zamanda onlara X'lerin öpücük, O'ların kucaklaşma anlamına geldiğini unutmalarını söylüyoruz. Yetişkinlerin dünyasında X'in "bilinmeyen sayı" ve O'nun "sıfır" anlamına geldiğini biz söylüyoruz onlara. Kızınızın adı neydi?"

"Eve."

Konserden sonra Braun onu İki Buçuk Şilin isminde, bifteklerini pişmeden önce seçebilecekleri bir pub'a götürdü. 8 şilin 6 peniye eti pişiriyor, yanına birkaç mantarla kumpir koyup küçük bir karaf dolusu şarapla birlikte servis ediyorlardı. Bir zamanlar bunu iki buçuk şiline satıyor olabilirlerdi ama o günleri ancak en yaşlı müdavimler hatırlayabilirdi. Pub'ın işletmecisi üstünde gümüş para resmi olan devasa tabelayı indirip yerine ikiye bölünmüş bir taç resmi olan bir tabela koymuş, böylece ücret değilse de isim aynı kalmıştı.*

Mozart yüzünden ya da karafın içindeki şarap yüzünden, Helen belirgin şekilde çözülüyordu. Eve'in yüreğini burkan gidişinden bahsetti.

"Hostes kızımın elinden tutup, 'Maalesef artık ayrılmak zorundayız Bayan Taylor,' dediğinde oracıkta öleceğimi sandım. Kendi kendime, 'Ağlamak yok, otuz saniye daha kendini tut, kızın pasaport görevlisini geçip gözden kaybolana kadar,' deyip duruyordum. Ona son defa sarıldım, uslu bir kız olmasını ve babasına, bana telgraf göndermesini söylemesini istedim. Sonra, gözden kaybolmadan önce kızımın arkasına bakacağını umarak, ona el sallamak için orada öylece dikildim. Bebeğine sıkı sıkı sarılmasını, pasaport görevlisinin önünde durmasını izledim. Görevli kızımın pasaportuna baktı ve anlaşılan söylemiş olmalı ki Eve bebeğinin seyahat çantasını açtı, bebeğin pasaportunu çıkardı ve zar zor yetiştiği bankonun üstünden adama uzattı. Hostes onu arkaya döndürdü. Eve bebeğini havaya kaldırdı, kolunu tu-

* Half a Crown: İki buçuk şilin değerindeki metal para. Aynı zamanda Yarım Taç anlamına gelen bir ifade. (ç.n.)

tup sallayarak son kez veda etti. Sonra hostesin eteğini tuttu, bir an önce gitmek için sabırsızlanarak çekiştirdi."

"Bütün küçük çocuklar öyledir," dedi Braun.

"Sizin çocuğunuz var mı?"

Neredeyse ağzından kaçıracaktı. Kendini tam zamanında tuttu. Sırlarınızı açık etmeniz için başkalarının size kendi sırlarını anlatmasından daha cazip bir şey yoktur. Hein şöyle öğüt vermişti: "Biri sana doğrudan bir şeyler sorarsa ihtiyatlı olmak kolaydır. Ama biri sana kendi hayat hikâyesini anlatıyorsa ağzından çıkana dikkat etmenin tam vaktidir."

"Hayır," dedi Braun.

"Ağladım. Bir türlü kendimi toparlayamıyordum. Bir kadın polis benimle konuştu ama ben sadece ağlayıp durdum. Kızımın, o ufacık şeyin, paltosunun düğmesine asılı kâğıt etiketle, tek başına yola çıkması gözümün önünden gitmiyordu. Bu kâğıt etiket belki de en kötü kısmıydı. Sonra bomboş daireye gitmek, pazartesi sabahı uyanmak, işe giderken kızımı kreşe bırakmamak ve eve dönerken almamak."

Garson ucuz şarapla dolu bir karaf daha getirdi. Şişeden Burgonya şarabı sunarcasına beyefendinin kadehine tatması için birazcık doldurdu. Braun şarabı koklayarak, tadarak, başını sallayıp onay vererek merasimi tamamladı. Sonra Bayan Taylor'dan devam etmesini istedi.

"Başka bir şey yok," dedi Bayan Taylor. "Bütün bunları anlatıp neden canınızı sıkıyorum bilmem."

Braun itiraz etti. Bayan Taylor kadehini kaldırdı.

"İki yıldır hiç kimseyle çıkmadığımı biliyor musunuz?"

"Neden?"

"Çocuğumun velayetini alabilmek için büyük sıkıntılar yaşadım."

"Mahkemelerin küçük bir çocuğun velayetini genellikle annesine verdiğini sanıyordum."

"Doğru. Ama eskiden çok aptaldım."

"Nasıl yani?"

"Aptaldım işte. Dan bir sürü şahit getirdi. Hepsi çocuğa bakmamın mümkün olmadığını, iki kelimeyi bir araya getiremeyecek kadar aptal olduğumu, asla hiçbir şey öğrenmediğimi, asla bir iş bulamadığımı, şans eseri bir iş bulsam bile orada asla tutunamadığımı söylediler." Bayan Taylor içini çekti. "Aynı zamanda yalancı olduğumu – ki doğruydu. Aleyhimde söyledikleri her şey doğruydu."

"Ne oldu?"

"Yargıç bana sordu: Çocuğunuzu istiyor musunuz? Dedim ki: Evet. Sonra sordu: Çocuğunuza bir yuva verebilmek için iş bulacak mısınız? Dedim ki: Evet. 'Size deneme süresi vereceğim,' dedi yargıç. 'Kızınız beş yaşına geldiğinde, her yıl on haftalığına babasının yanına göndermenizi istiyorum. Yol parasını babası karşılayacak, aynı zamanda çocuğunuz için size nafaka ödeyecek.'"

"Babasının durumu iyi mi?" diye sordu Braun.

"İyi bir işi var. Bir traktör fabrikasında. Traktörler ve tarım makineleri. Epey iyi para kazanıyor."

"Tekrar evlendi mi?"

"Hayır. Ama evlenmek üzere nişanlandı."

Braun kadını dikkatle izledi. Dan'in tekrar evlenmesi umurunda değilmiş gibiydi.

"Şimdi sıra sizde," dedi Bayan Taylor. "Bana kendinizden bahsedin."

Garson biftekleri, mantarları, kumpirleri getirdi ve Bayan Taylor onun hayat hikâyesi konusunda alacaklıydı. Yemekten sonra Braun izlemeye gidecekleri oyundan bahsetti ve ödünç yaşamına devam etti.

3

Oyun *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'ydı. Bayan Taylor daha önce hiç Shakespeare izlememişti. Oyun onu ilk konserin-

den bile daha fazla huşu içinde bıraktı. Her tür bilgiye susamış gibiydi. Çölde dolaşan, suya hasret kalmış ve soğuk şampanya ikram edilmiş bir avareydi: Kesinlikle ummadığı bir davranıştı. Braun, onun bir süre sonra tekrar susuzluk çekip çekmeyeceğini merak etti. Katıksız büyüden başka hiçbir şey onu etkilemezdi. Müziğin ve kelimelerin büyüsü. İster Mozart ister Bartok olsun, armoniler onda aynı etkiyi uyandırıyordu. Kocaman açılmış gözlerle saatlerce Shakespeare dinleyebilir, hiçbirinin manasını anlamadan kelimelerin melodisinin keyfini çıkarabilirdi. Eve'in gidişinden sonra hayatının nasıl değiştiğini Braun'a anlattı.

"Her sabah saat yedide kalkardım. Kızımla oynar, onu giydirirdim, birlikte kahvaltı yapardık. Onu kreşe bırakır, sonra işe giderdim. Akşamları onu alırdım, geç kalan bir müşteri yüzünden gecikirim diye hep korkardım. Çünkü kreş altıda kapanıyordu. Eve döndüğümüzde oyun oynardık; bir şeyler pişirirdim, sonra onu yatırırdım. Evi toplayıp temizleyene kadar bitkin düşerdim. Bir bakıcı tutacak durumum olmasına rağmen tutmak istemedim. Yargıcın, neler yaptığımı öğrenmek için her yere casuslar yerleştirdiğini ve yanlış bir şey yaparsam onu benden alacağını kurardım kafamda. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?"

Anlıyordu. Özellikle de casuslarla ilgili kısmını.

Her buluşmalarında Bayan Taylor'ın biraz daha bağımsız ve biraz daha çocuksu olduğunu keşfediyordu. Yetişkin olarak görevlerinden kurtulduğundan beri her geçen gün daha da gençleşiyordu. Bayan Taylor'ın eskiden nasıl biri olduğunu anlatmak için onca zahmet çekmesinin manasını şimdi anlıyordu Braun. Kullandığı kelimeler bile değişmişti. Eskiden harika olarak tanımladığı konser şimdi "şahane"ydi. Eve'den aldığı bir mektup ise "süper".

Arkadaşlıklarının üçüncü haftasında bir konsere gideceklerdi ve konserden önce Festival Hall lokantasında yemek yemeyi planlamışlardı. Saat tam altıda ana girişte

buluşacaklardı. Braun bekledi, bekledi ama Bayan Taylor gelmedi. Önce işyerini, sonra evini aradı ama cevap yoktu. Konserin başlamasından önce son dakikaya kadar bekledi ve ilk bölüm biter bitmez, görevliler zarif küçük rutinlerini gerçekleştirir, sahneye girip büyük piyanoyu hazırlarken, Braun bir kez daha bakmak için aceleyle dışarı çıktı.

İşte oradaydı, merdivenlerin yanındaki kafede, görevlinin girişi kapattığı yerde oturuyordu. Telaşla yukarı çıktılar ama kapılar çoktan kapanmıştı. Bir an sonra orkestranın Beethoven'ın 5 numaralı piyano konçertosunun giriş notalarını çaldığını duyabiliyorlardı. İki sandalye çekip oturdular, müziği gayet net duyabiliyorlardı. Belki biraz boğuktu, sanki kulaklarına su kaçmış gibi. Koridor boştu. Merdivenlerin en üst basamağına oturmuş bir program satıcısı önce topladığı paraları, sonra da satamadığı programları saydı.

"Ne oldu?" diye sordu Braun fısıltıyla.

"Tatilimi organize edecek biriyle buluştum," diye fısıldadı Bayan Braun.

"Tatile gideceğini bilmiyordum."

"Her şeyi bilmek zorunda değilsin."

"Evet," diye kabul etti Braun.

Bir an sessizce müziği dinlediler. Belli ki Bayan Taylor haksızlık ettiğini hissetmişti çünkü alçak sesle tekrar konuştu.

"Geçen sene tatil yapamadım. Eve dönmeden önce çıkmam lazım."

"Nereye gidiyorsun?"

"New Forest'a."

"Neden New Forest?"

"Bir ağacın altında yatmak istiyorum. Portatif radyomu yanımda götürüp müzik dinleyeceğim. Radyoda bir sürü müzik var, yalnızca pop değil. Güneşe dayanamıyorum. Bir kere güneş çarpmıştı. Bu yüzden..." diyerek kaçınılmaz olana boyun eğer gibi omuz silkti, "bu yüzden ağaçları tercih etmek zorundayım."

Braun, "Seni sıcak çarpmıştır," diye düzeltti onu.

Bayan Taylor afallamış gibi baktı.

"Doktor da aynı böyle demişti. Dedi ki: Güneş çarpması diye bir şey yok. Çok *akıllısın*."

"Cildin çok hassas. Açık tenli insanların çoğu, şayet dikkatli olmazlarsa sıcak çarpması yaşarlar."

"Benimki öyle değildi."

"Ne zaman olmuştu?"

"1957 yazında. Dan'le tanıştığım yıl. Güney Fransa'da Bandol diye bir yere gittik. Hiç Fransa'ya gittin mi?"

"Evet."

"Neresine?"

"Genelde Paris. Paris'te yaşadım."

"Şey, Paris o kadar sıcak değil herhalde çünkü Parislilerin çoğu yazın Bandol'a gider. Anlayacağın pek iyi yüzemem, bu yüzden Dan yüzerken –oradaki ilk günümüzdü– ben de bir şezlong kiraladım ve üstüne yatıp uyuyakaldım. Beni uyandırdıklarında hiçbir şey göremiyordum. Her şey gece gibi kapkaranlıktı. Doktor çağırdılar. Ateşim kırk iki dereceydi. Orada kaldığımız yedi gün boyunca yataktan çıkamadım. Eve dönerken Dan, ne zaman güneş çıksa arabanın üstünü kapattı. Deliye döndüğünü söyleyebilirim. Bana güneş falan yok. İstemem, kalsın."

Ara verilene kadar içeri giremediler. Konserden sonra Bayan Taylor hiçbir şey yemek istemedi ve onu Pimlico Road'a bıraktı. Daireye girdiğinde Kolm kimin geldiğine bakmak için başını uzattı.

"Strohmayer geldi sandım," diyerek özür diledi. Kendine iki yumurta pişirirken mutfakta ona arkadaşlık etmesi için Braun'u biraz teşvik etmesi gerekti. "Braun!" diye başladı Kolm ve Braun sesinin tonundan başına çok mühim bir şey geldiğini tahmin etti. "Braun! Ben zengin oldum."

"Nasıl yani?" diye sordu Braun. Yaşlı adam ona daha önce hiç "Bay" demeden sadece "Braun" diye hitap etmemişti.

"Alman avukatımdan bir mektup aldım. Tazminata hak kazanmışım." Bir soru bombardımanı beklentisiyle durakladı. Hiç soru gelmeyince, kendi kendine cevap verdi. "Toplu olarak bin dört yüz yirmi ve her ay altmış sterlin. Avukatın yüzde onunu ödedikten sonra bile elimde bin sterlinden daha fazla kalacak. Toplu para kaybettiğim gelirler, aylık da hasta olduğum için. Hitler sonunda borcunu ödüyor. Böbrek sorunu yaşadığım için ne kadar şanslıyım. Yoksa aylık falan bağlamazlar ve sırası gelmeden davama bakmazlardı." Dudaklarını büzdü ve homurdandı. "Umarım *sizin* de bir yerlere gizlenmiş ufak bir hastalığınız vardır. Eğer yoksa sizi yıllarca bekletir, kuşkusuz bu sırada öleceğinizi ve size verecekleri paranın kendilerine kalacağını umarlar."

"Sanmam. Tazminat parası, Almanya ile yapılan barış anlaşmasının şartlarından biri olarak bir kenara ayrılmıştı. Para orada duruyor."

"Çok alacağınız var mı?"

"Epey hem de."

"Avukatınız kim?"

"Dr. Schreiber."

"Schreiber... Schreiber... Schreiber..." Kolm hafızasını yoklayarak düşündü. "En iyisini bulmak için Londra'daki on bir Alman avukatla görüştüm. Dr. Schreiber diye birini hatırlamıyorum."

"Kendisi Paris'te. Bir süre Paris'te yaşamıştım. Oradan başvuru yapmak zorunda kaldım."

"Şimdi anlaşıldı," dedi Kolm, herhangi bir fırsat kaçırmadığı için mutluydu. "Eh, umarım siz de yakında tazminatınızı alırsınız. Yine de minik, tatlı bir hastalık benim iyi dileklerimden daha iyi olurdu. Sadece minik, kronik bir hastalık."

Halinden memnun olarak odasına gitti ve yanından ayrıldığı adamın soruları karşısında bir kez bile bocalamadığı için halinden aynı derecede memnun olduğunun hiç farkında değildi. Braun her tür soru ve her tür cevap için kendini

hazırlamıştı ama tazminat konusunda sorguya çekileceğini hiç düşünmemişti. Belki de gururu yüzünden hiç başvurmadığını ya da tereddütte kalıp çok uzun süre beklediğini ve başvuru tarihini kaçırdığını söylemek daha akıllıca olurdu.

Bulaşıkları yıkadı, tabakları kaldırdı, yavaş yavaş Kolm'u ve ömür boyu alacağı maaşını unutmaya başladı. Helen'ı ve onunla konuşmak için her şeyini vereceğini düşündü. New Forest'ta kalacağı bir yer bulması için ona yardım eden kişi kimdi?

Koridordan odasına doğru giderken telefonun yanında durdu ve bir süre öylece dikildi. Helen henüz uyumuş olamazdı. Fakat onu arama arzusunu yendi, yatağa girdi ve tatile onunla birlikte gitmesi konusunda Helen'ı bir şekilde ikna etmesi için Tanrısal Bilgisayarına bir dilekçe yazdı. New Forest'a değil ama yabancı bir ülkeye. Ağaç her yerde vardı. Kimse Helen'la ve "sıcağa bağlı hiperpireksi"ye karşı yatkınlığıyla ondan daha iyi ilgilenemezdi. Bandol'da başına gelenin bu olduğundan emindi. Vücut sıcaklığının 42 dereceye çıkması su götürmez bir belirtiydi. Tropikal iklim koşullarından ve aşırı alkolden kaçınması gerekirdi. Havadaki normalin üstündeki nemin bile bu tür sıcak çarpmalarına karşı eğilimi artırdığını hatırlayabiliyordu.

4

Sonraki çarşamba günü Festival Hall'daki lokantada akşam yemeği *yediler*. Braun, Bayan Taylor'la işyerinde, daha doğrusu Ebury Caddesi'nin köşesinde, kadının arabasını park ettiği yerde buluştu. Bayan Taylor oraya Ann ile birlikte geldi ama köşede durdular, Bayan Taylor Ann'e bir şeyler söyledi, onu orada tek başına dikilirken bıraktı ve Braun'un yanına gelmek için tek başına caddeden karşıya geçti. Braun, görünüşe bakılırsa kendisini görmeyen, sadece sabit bakışlarla orada öylece dikilen Ann'e el salladı.

"Ann'in derdi ne?" diye sordu Bayan Taylor'a.

"Bilmiyorum." Bayan Taylor arabanın kapısını açtı, motoru çalıştırdı. Braun arabaya binmeye ancak fırsat bulabildi. Bayar Taylor en kısa yoldan gitmek yerine sola dönüp Eccleston Caddesi'ne girdi ve Eaton Meydanı'nda bir kez daha sola döndü, böylece yine Elizabeth Caddesi'ne gelmiş oldular.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Braun.

"Ann'in hâlâ orada olup olmadığına bakacağım."

Oradaydı.

Braun yemek boyunca dinlemeye gidecekleri Beethoven'dan ve 9. Senfoni'den bahsetti. Bayan Taylor onun konuşmasını kesmedi, hiç soru sormadı – onun için alışılmadık bir şeydi bu. Braun, kadının tek bir kelimeyi bile anlamadığını biliyordu.

"Neden bana öyle bakıyorsun?" diye feveran etti Bayan Taylor.

"Canını sıkan bir şey var. Nedir?"

"Şu salak kız."

"Ann mi?"

"Seninle çıktığım için çıldırdı."

"Onunla olmak için söz mü vermiştin?"

"Tabii ki hayır."

"Başka arkadaşı yok mu?"

"Dolu."

"Güzel bir kız. Mutlaka onunla çıkmak isteyecek bir sürü erkek vardır."

"Erkeklerle ilgilenmiyor."

"Ne demek istiyorsun?"

"*Sen* neden onunla çıkmıyorsun?" diye sordu Bayan Taylor.

"Başka biriyle çıkıyorum."

Bayan Taylor tuhaf bir ruh halindeydi. Braun onu daha önce hiç böyle görmemişti.

"Benimle neden çıkıyorsun?" diye sordu aniden.

"Senden hoşlanıyorum ve seninle olmak istiyorum."

"Benimle bir ilişki yaşayacağını mı umuyorsun?"

"Eğer sen de istersen."

"Eh, istemiyorum. Sen de öbürleri gibisin."

"Farklı olacağımı mı düşünmüştün?"

Bayan Taylor cevap vermedi. Braun garsonu çağırdı, hesabı ödedi; dört sterlinden biraz fazla tutmuştu. Cuma gününe kadar idare edebilmek için yarın bankaya gitmesi ve zaten az kalmış birikiminden birkaç sterlin daha çekmesi gerekecekti. Konuşmadan, neredeyse tamamen dolu olan salona girdiler. Bayan Taylor'ın ilk konserinde ona gayet onaylamayarak bakan kır saçlı çok yaşlı beyefendinin ta kendisi yine yanında oturuyordu, bu sefer kucağında şişkin bir program vardı. Sayfaların arasına, üzerine önceden notlar aldığı minik kâğıt parçaları koymuştu ve tıpkı birliklerini nihai bir savaşa hazırlayan bir general gibi şimdi aldığı notları kontrol ediyordu. Aynı zamanda kalemini de kontrol etti, anlaşılan konser sırasında daha fazla not almayı planlıyordu. Braun bu durumla ilgili yorum yapmak üzereyken fikrini değiştirdi. Bayan Taylor yine bu soğuk beyefendinin yanında oturmasının dikkate değer bir tesadüf olduğunu düşündü ama bir şey demedi. Sessizce salona bakarak sahnenin tam önünde oturan insanların, Dan'in hikâyelerinden birindeki feribotta olduğu gibi neden hanımlar ve beyler olarak ayrılmış olduklarını merak etti. Gemi, Kanada'da bir yerdeki St. John Nehri'nde düzenli seferler yapıyordu. Neredeyse Karl'a bundan bahsedecekti ama adamın suratı asık olduğundan kendini tuttu. Bakışlarını tekrar sahnenin önündeki biraz yüksek, tıklım tıklım dolu sıralara çevirdi. İki gruptaki insanların da siyah –erkeklerin smokin– giymiş olması şaşkınlığını iyice artırdı. Salonun diğer bölümlerinde yalnızca birkaç tane smokinli vardı. Belki de bu gruplar rehberli tur gibi bir şeye dahildi.

Festival Hall'daki gelenekleri bilmeyen yabancılar olabilirlerdi.

Öte yandan Braun, orkestranın önünde oturanların koro üyeleri olduğunu, daha sonrası, senfoninin son bölümü için sıralarını beklediklerini seve seve açıklayabilirdi. Orkestra şefine ait platformun önündeki boş sandalyeler, senfoninin son bölümü başlamadan hemen önce sahneye çıkacak solistlere aitti. Braun bir süre müzikten hiçbir şey anlamadı. Derken, sanki müzik onu çağırıyormuş, sanki onun için mücadele ediyormuş gibi bütün duygularına hâkim oldu. Onun dışındaki her şey silindi. Müzik bir mucize, sonsuz bir hazineydi: Ondan ne kadar fazlasını alırsan, senin için o kadar fazlasını saklardı.

Bayan Taylor gözlerini kapattı ve bir kez daha büyükelçinin bahçesinin duvarına oturdu. Sonraki hareket, şimdiye kadar rüyalarında bile yaşamadığı bir şeydi: Duvardan aşağı kaydığını ve çimenlerin üzerine indiğini hissetti. Kimse ona aldırmıyor, yay gibi çimenlerin üstünde yürümesine, fıskiyeden yansıyan soğuk ışık huzmelerine dokunmasına kimse engel olmuyordu. Daha önce oturduğu yerde arkadaşlarının oturduğunu, kendisine dil çıkardıklarını gördü. Umursamadı.

Doruk noktası yakındı. Braun arkasından neyin geleceğini tam olarak bilse de içi nefes kesici bir beklentiyle doldu. Bu noktada her zaman coşkuyla dolduğunu hissederdi. Programla pek ilgisi yoktu, bariz abartılı bir etkiden başka bir şey değildi. Bayan Taylor'ı uyarmak için hafifçe koluna dokunmaktan kendini alamadı. Şapşal kadın kolunu çekti. Şimdi, sanki emir verilmiş gibi solistler ve devasa korodaki bütün kadınlarla erkekler ayağa kalkmıştı. Kalabalık salona sessizlik çöktü. Bayan Taylor göz ucuyla Braun'un ellerinin titrediğini gördü. Yalnızca bir saniye sonra Schiller'in o güzelim "Arkadaşlara!" sözleri çınlayacaktı. Yanında oturan bu küçük cahil şey Almanca metni anlasa bile bu sözlerin anlamı konusunda en ufak bir fikri bile yoktu.

Braun, göğsünde muazzam derecede hoş bir özgürlük duygusuyla eve döndü. Hem ruhu hem de bedeni bu neşenin farkındaydı. Ayrıca, arabasının yanına gittiklerinde Bayan Taylor'a şöyle dediği için de iyi hissediyordu:

"Sakıncası yoksa eve yürüyerek gitmeyi tercih ederim."

"Fark etmez."

Bayan Taylor arabayla uzaklaşırken neredeyse park görevlisini eziyordu. Adam küfretti, kendini toparladı ve Braun'un yanına geldi.

"Arkadaşınız mı?"

Braun kadının kullandığı ifadelerden birini tekrar ederek, kayıtsız bir tavırla, "Mümkünatı yok," dedi ve nehir kıyısına çıkan dar yolda hızla yürümeye başladı. Nehir kıyısında yürümeye bayılırdı, özellikle de geceleri. Festival Hall'a gideceği zaman otobüsten Westminster Köprüsü'nde inmeyi, birkaç basamak merdivenden inip Thames boyunca yürümeyi severdi. Köprüler her zaman canlıydı, nehir kıyısı da öyle. Fakat nehir ölü gibiydi. Zıtlık kavramı evrende en üst düzeyde hüküm sürerdi. Canlı şeyler olmasa hiçbir şey ölü olamazdı. Çirkin şeyler olmasa güzellik olamazdı; keder olmasa mutluluk, hapishaneler olmasa özgürlük olamazdı.

Sokaktan apartmana girer girmez telefonun çaldığını duydu. Başka bir gece olsa telefonu açmak için merdivenlerden koşarak çıkardı. Ama o gece acele etmedi. Telefon hâlâ çalıyordu. Ahizeyi temkinle kaldırdı.

"Sen misin Les?" diye sordu ciyak ciyak bir ses.

"Ben Karl Braun."

"Karl ne?"

"Braun. Kiminle görüşmek istemiştiniz?"

"Orası Bay Strawmuller'in evi değil mi?"

"Strohmayer olmasın?"

"Ben de öyle dedim."

"Evde olup olmadığına bakayım." Çalıp durduğu süreyi düşünerek evde biri olsa telefona çoktan cevap vereceğini

bildiği halde Strohmayer'in kapısını çaldı ve sonra telefonun başına döndü:

"Maalesef henüz gelmemiş."

"Siz uşak mısınız?"

"Hayır, baş aşçıyım."

"Gecenin bu saatinde ne pişiriyorsunuz mon Herr*?"

"'Mon-Herr' de ne demek?" diye sordu Braun biraz eğlenerek.

"Almanca, dostum. Almansınız değil mi? Aksanınızdan anlayabiliyorum. Patronunuza açık bir İngilizceyle Anabelle'in aradığını ve defolup gidebileceğini söyleyin."

"Söyleyeceğim hanımefendi. İyi geceler hanımefendi." Kadın ikinci cümleyi duymadı çünkü telefonu çarparak kapatmıştı.

Braun not kâğıdına mesajı yazdı: "Bayan Annabelle aradı" – sayfayı yırttı ve Strohmayer'in kapısının altından attı.

5

Mantıksız meselelerde mantığın tamamen faydasız olduğu gerçeğinden daha fazla mantıklı zihni rahatsız eden bir şey yoktur. Bir kadının size layık olmadığını ve aslında onsuz çok daha iyi olduğunuzu kanıtlamaya çalışmak beyhude bir çabadır. "Kongo'da Açlıktan Ölen İnsanlar" veya "İnsanın Aya Ayak Basması" gibi sorunların "Operaya Jaroslav Kolm'la mı, yoksa Helen Taylor isminde biriyle mi gideceksin?" gibi önemsiz meselelerden kesinlikle daha önemli olduğunu iddia etmenin bir faydası yoktur. Bilinmeyen bir sebep yüzünden, bilinmeyen bir süreçte, sizinle o kadın arasında manyetizme benzer bir ilişki kurulmuştur ve sıradan vesilelerle koparılması mümkün değildir. Paslı bir çivinin bir mıknatısa çekilmesinin ne faydası olacağı sorusu akla gel-

* Almanca "Bayım" anlamına gelen "Mein Herr" şeklindeki hitabın yanlış kullanımı. (ç.n.)

mez. İnsanlık ve Ay muazzam yapılardır, fakat gözünüzün önüne bir kibrit çöpü tutarsanız ayı ölçebilirsiniz.

Braun, Lilian Hall'u konsere davet etti.

Saat sekize yirmi kala binanın ana girişinde buluştular. Kadın tam vaktinde geldi, gayet düzgün giyinmişti, program broşürünü ısrarla kendisi satın aldı ve buram buram solmuş gül kokuyordu. Müzik konusunda şaşırtıcı derecede bilgi sahibiydi. Wagner'i, Richard Strauss'u seviyor ve obuayı klarnetten ayırabiliyordu. Braun'la paylaşmak üzere iki çeşit sandviç getirmişti: İki somonlu, iki tavuklu.

"Restoranlar aşırı pahalı, yemekler fazla pişmiş oluyor ve zaten konserve kullanıyorlar. Sence de öyle değil mi Karl?"

Braun, Çin ördeğini ve Papi isimli bir garsonu hatırlayarak başını salladı.

"Şayet kuyruğa girip iki kahve alırsan Karl, ben de tırabzanların oraya yayılırım. Bir şeyler atıştırmak için en iyi yer orası."

Lilian Hall, Braun'un sıraya girmekten nefret ettiğini ve onunla birlikte tırabzanların önüne yayılmanın istediği son şey olduğunu bilmiyordu. Kadın görüş alanından çıktığında onu atlatıp kendi başına yayılmaya bırakmayı ciddi ciddi düşündü. Ama bu durumda başka bir iş bulması gerekecekti ve şu sıralar böyle bir şeyi kaldıramazdı. İlanlara başvurmak, acayip sorular soran, başkalarının özel hayatlarına burunlarını sokmayı seven muhtemel patronlara kendini tanıtmak zorunda kalacaktı. İngiltere'de yetmiş yıl ya da sadece on yedi yıl bulunmuş olmanın sanki piyano akordu konusunda bir önemi varmış gibi. Bu yüzden firar etmedi. İki bardak kahve aldı ve önceden belirlendiği gibi sandviçini atıştırdı.

Konserin bitmesini istiyordu ama sonrasının, öncesinden daha zorlu olabileceği hiç aklına gelmiyordu. Lilian, Pimlico'ya gitmek için hangi otobüse binileceğini biliyordu ve Braun'un yaşadığı yeri görmek istediğini mahcup bir şekilde ifade etti. Braun, ev sahibesinin yatmış olacağına ve akşam

olduktan sonra hiçbir kadın ziyaretçiye izin verilmediğine dair yalan söyledi. Lilian, Pimlico'da Victoria dönemine ait ilkelerin hâlâ geçerli olmasına hayret etti ve meseleyi bizzat ele alacağına söz verdi. Konuyu enine boyuna düşüneceğini ve Karl Braun gibi kaliteli bir pansiyoneri kabul etmekten onur duyacak seçkin bir ev sahibesi bulacağı tehdidini savurdu.

"Ailenin bir üyesi olarak kabul edilirsin ama yine de bağımsız olursun. Senin istediğin şey işte bu Karl! Sana bakacak insanlar ve gerçekten sana ait, istediğini yapabileceğin bir oda. Elbette ölçülü bir şekilde," diye ekledi Lilian, vaatlerle dolu bir bakışla. Sandviçinden tombul bir tavuk parçası düştü. Onu yerden alıp almamakta tereddüt etti, sonra, pansiyonerlerin ve onların seçkin ev sahibelerinin tanrısına adak sunarcasına ayağıyla itip uzaklaştırdı.

Sonraki hafta Braun, Kolm'la birlikte Covent Garden'a gitti. Düzgün bir sesi ve düzgün bacakları olan çok güzel bir Rus soprano *Aida*'yı söyledi. Kolm, kendi program broşürünün parasını da Braun'un ödemesine izin verdi – cepleri Hitler'in parasıyla dolu bir adama göre pek cömert değildi. Aynı zamanda Kolm içki ikramını da kabul etti ve ikinci tur için teklifte bulunmadı; muhtemelen unutmuştu. Braun bilge, yaşlı bir Yahudi olan, ayrıca dua eden ve bunu sır olarak saklamayan Kolm'u severdi.

"Tanrı'nın var olduğunu biliyorum ama nasıl göründüğünü de, onu *nerede* bulacağını da bilmiyorum." Yerlerine geçip oturduklarında Kolm gözlüğünün camını temizlerken dudakları titreşti ve bir iki homurtu çıkararak güldü. "Belki de ben kendimin tanrısıyımdır. Bağırsaklarımdaki onca bakteriyi, mikrobu, içimdeki organik maddeleri düşününce, ben Tanrı'yım. Bir dereceye kadar onların kaderine ben hükmediyorum. Penisilin zerk edip hepsini harap ederim. Tüberküloza yakalanabilirim, sayısız hücrem yok olur, ama

aynı zamanda milyarlarca tüberküloz basilinin mutlu mesut yaşayacağı koşulları sağlarım."

"Yani, sırası geldiğinde, başka bir varlıktan gelen basiller. Size göre, başka bir dünyadan. Bu sizin için uzay yolculuğu gibi bir şey!"

"Gülmeyin! Gülmeyin! Atomlar, evrenin yıldızları ve gezegenleri gibi davranmıyorlar mı? Önceden belirlenmiş rotalarda yol alıyor ve üstünde oturduğunuz sandalyeyi oluşturmuyorlar mı? Belki de sizinle ben, ayrıca *Aida* ile Covent Garden, Londra, İngiltere, bütün dünya, kendi yolunda son sürat giden tek bir atomuz; başka bir üstün varlığın *kendisinin* Evren'in merkezi olduğunu düşünerek üzerinde oturduğu başka sandalyelerde oturan milyarlarca başka kişiye ekleniyoruz; oysa o varlık başka bir sandalyenin uygun ve sonsuz küçük bir parçasından başka bir şey değildir, *ad infinitum.** Braun'a dikkatle baktı. "Sizin canınızı sıkan bir şey var. Hasta mısınız?"

"Bildiğim kadarıyla değilim."

"Tazminatımdan bahsettiğimden beri değiştiniz. Herhangi bir şey buldunuz mu?"

"Neden bahsediyorsunuz?"

"Kronik bir hastalığın avantajlarından size bahsetmiştim. Aptalca bir şeye kalkışmadınız, değil mi?"

"Tabii ki hayır."

Işıklar söndü, son perde başlamak üzereydi. Kolm sesini alçalttı.

"Bir doktora danışmadan hiçbir şey yapmayın."

"Yapmam," diye fısıldadı Braun. Perde kalktı ve giderek kendini sahnedeki faaliyetlere kaptırdı. Genelde bir operanın hikâyesini pek umursamazdı; her şeyin gerekli bir musibet, müziğin çerçevesi olduğunu gönüllü olarak kabul etmişti. Bu akşamsa ona çok daha fazla şey ifade ediyordu. İki âşığın

* (Lat.) Sonsuza kadar. (ç.n.)

mezarlarının üstüne ağır taş blokların sürülüp sonsuza dek kapatılarak defnedilmelerini büyülenmişçesine izliyordu.

Eve döndüklerinde Kolm mutfakta kahve yaptı. Kahve filtreden damlarken, Kolm kendi odasına gitti ve minik bir brendi şişesiyle döndü. Bir damla brendi umudu onu arkadaş canlısı yaptı.

"Bana Kolm demen çok saçma. Jaroslav de. Veya eskiden dostlarımın söylediği gibi, sadece Jaro. Ben de sana Karl diyeceğim, olur mu?"

"Olur."

"Aramızda pek yaş farkı yok," diye kıkırdayıp Karl'ın kahve ve brendi keyfini mahvetti. "Sağlığına, Karl!"

"Sağlığına, Jaroslav!"

Kolm kadehini istekle kaldırdı. Her zamanki gibi homurtular çıkarıyor, kıkırdıyordu:

"Adolf Hitler sayesinde zengin bir adam olduğuma göre, böyle savurganlıklara gücüm yeter."

Braun odasına döndüğünde karanlıkta oturdu ve bir mucize bekledi. Bir kadına abayı yaktığı düşüncesine dudak büktü. Gerçi yakmamış olsa bile, belirtiler herkesi kandırabilirdi. Çaresizlikten ve ne olduğunu ortaya koymak için, bu baş döndürücü duyguyu analiz etmeye çalıştı. Onu karnında ve göğsünde hissettiğini, birinin içeriden, diğerinin dışarıdan baskı yaptığını fark etti. Sabah kendisini daha iyi hissediyordu ama gün ilerledikçe durumu kötüleşti. Bayan Taylor'ın görüntüsünü saklayan beynindeki mikroskobik hücreler adeta gün boyunca şişerek devasa boyutlara ulaşıp diğer hücrelerin çalışmasına engel oluyormuş gibiydi – ondan başka hiçbir şey düşünemiyordu. Huzursuzluğun kendisi kadar, onunla başa çıkamadığı gerçeği de son derece rahatsız ediciydi. Özsaygısını artırmak için kendi kendine iki şart koştu: Ona telefon etmemek ve dualarında onun ismini anmamak. İki uzun gün boyunca direndi ama üçüncü gün pes edip Bayan Taylor'ın telefon numarasını çevirdi. Kimse açmadı ama

bu durum Braun'un yenilgisini azaltmadı. Perişan, son derece aşağılanmış bir halde yatağının üstüne çöktü ve dua etti. Ondan haber alabilmek için dua etti. Ertesi sabah yüzsüzce tekrar dua etti.

Hiçbir şey olmadı.

6

Ertesi gün, Lilian getirdiği sandviçleri ofiste paylaşıp yemeye Braun'u ikna etti. Ona vereceği haberler vardı. Sonunda onun için güzel bir oda bulmuştu.

"Sadece üç sterlin on peni! Ve istediğin özgürlük. Bu akşam seni oraya götüreceğim."

"Bu akşam olmaz Lilian."

"Neden?"

"Doktora gideceğim," diyerek yalan söyledi.

"Bir sorun mu var Karl?"

Sesi çok endişeliydi. Braun, onun kendisi için kaygılanmasının kendisini neden rahatsız ettiğini merak etti. Kadın iyi niyetliydi, ondan hoşlanıyordu, elinden geldiğince her konuda yardımcı oluyordu. Ona karşı nazik ve sabırlı olacağına dair içinden söz verdi. Ama bir an sonra yine sinirlendi.

Lilian dedi ki: "Moralin epey bozukmuş gibi göründüğünü düşünüyorum Karl. Ama hepimizin morali zaman zaman bozulmaz mı? Bu sabah buraya geldiğimden beri benim de moralim bozuktu. Üstelik önemsiz bir şey yüzünden."

"Ne oldu?" diye sordu Karl, Lilian'ın özel meseleleriyle ilgilenerek onun dikkatini kendi özel meselelerinden uzaklaştırmayı umuyordu.

"Bir adamın Jack Cartwright'la konuştuğunu duydum. İş arıyordu. Jack ona hiç işçi açığı olmadığını söylediğinde adam söylenmeye başladı – Jack'e karşı değil de genel olarak bütün yabancılara karşı. Dürüst İngilizlerin işlerini ellerinden alan yabancılara karşı. 'Nereye gitsen, bütün şirketlerde

yabancılar en iyi işleri kapmış oluyor!' diye bağırdı. Küfretti ve adamı durdurmak kesinlikle mümkün değildi. Açıklama yapmaya çalışan Jack'in sözünü, 'Her yerde aynı şey!' diye kesti. 'Özellikle de Almanlar! Bütün ofislerde onlar var. Bütün fabrikalarda. Hayatım üzerine bahse girerim burası da aynıdır!' Jack onu ilgilendirmediğini söyledi. Ama ben aptallığa katlanamam. Nasılımdır bilirsin Karl. Adama senin bizimle çalıştığını ve şimdiye kadar bizde çalışan en iyi akortçu ve tamirci olduğunu söyledim. Bizim dürüst İngiliz akortçularımızdan daha iyi olduğunu! Ve söylediklerimde ciddiyim."

"Adam nasıl biriydi?" diye sordu Karl.

"Açık hava insanı gibiydi. Hani, genç erkeklerin çoğunun gemilerde edindiğine benzer bir görünüşü vardı. Bronzlaşmış. Genç. Oldukça zeki. Bu beni daha da fazla rahatsız etti. Gerçek bir baş belasıydı."

"Ne tür bir iş arıyordu?"

"Şimdi düşünüyorum da bundan hiç bahsetmedi. Ne yapacağını bildiğini sanmıyorum. Jack'in de sabrı tükendi. Sonunda! Jack'in nasıl irikıyım bir adam olduğunu bilirsin ya? Bizim Jack ayağa kalkınca delikanlı sesini kesti, o kadarını söyleyeyim."

Öğleden sonra zaman geçmek bilmedi. Braun aklını işine veremiyordu. Piyano fabrikalarını araştıran bu adam kimdi? Polisin eline şans eseri onları piyano fabrikalarına yönlendiren bir ipucu geçmişti de bu yüzden sabırla her fabrikayı tek tek ve etraflıca kontrol mü ediyorlardı? Polis böyle çalışırdı. Şayet suç mahalli yakınında bir taksi olduğu bilgisi verildiyse, onu bulmak için bütün taksileri kontrol ederlerdi.

Ama orada suç falan işlenmemişti ki! Polis neden ilgilenecekti? Belki de işin polisle bir alakası yoktu. Ludwigsburg'daki amansız takipçilerin işi olabilirdi: Nazi Suçları Araştırma Merkez Ofisi. Muhbirlere kan parası teklif et-

miyorlar mıydı? Birilerini göndermiş olmalıydılar. Sözde savcılarından biri... Hayır, pis işlerini yapan adam Alman olamazdı. Buranın yerlilerinden birini çalıştırırlardı. Onların bir sürü parası ve bu işi yapacak bir sürü İngiliz vardı. Bir ipucunu nasıl bulacağını ve bulduktan sonra nasıl takip edeceğini bilen birileri. Mesela, Scotland Yard'dan emekli bir dedektif. Bunlardan bazıları özel dedektiflik şirketlerinde işe girerdi ve polis çevresinde bağlantıları olduğundan eski meslektaşlarından ara sıra bilgi alırlardı... Yok, bu da olmazdı. Jack Cartwright'la konuşan adam genç biriydi. Muhtemelen haklarında kulağına bir şeyler çalınan şu eski askerlerden biriydi. İstihbarat konusunda eğitim almış, sonra da ordudan atılmıştı. Ya da şansını sivil bir meslekte denemek için kendi isteğiyle ayrılmış, subay şapkasını melon şapkayla değiştirmişti. Onlara "Altın Melonlar" denirdi. Herkesi tanıyan, her kapıyı açabilen, iyilik yapmak için can atan o hevesli gençlerden biri. İsmi Johnny, Mike veya Sam'dir. Otuz-otuz iki yaşlarındadır, ordudan dört beş yıl önce ayrılmıştır, birçok iş yapmayı denemiş; ansiklopedi, sigorta poliçesi ve İspanyol arsaları satmıştır. Braun o tipi tanırdı. Neşeli, görgülü, oldukça kibardır. Antika bir arabası ve bir teknesi vardır. Tekne, liman amirini tanıdığı bir yerde demirlidir. Şimdi teknesini satmaktadır – nakit paraya ihtiyacı vardır. *The Times*'a ilan verir, sadece benzer geçmişe sahip insanlara cazip gelen şu tuhaf ilanlardan birini. Teknesini kimin alacağı konusunda çok endişelidir. Yabancının biri Londra'dan trenle gelerek onu hayal kırıklığına uğratır. Johnny yabancılara güvenmez ama yine de tekneyi gösterir. Limandan açılırlar –tekne gerçekten güzeldir– sonra yabancı niyetini belli eder: "Kusura bakmayın, buraya başka bir niyetle geldim. İlanınızı ilgiyle okumuş olsam da aslında sizin 'Tamir edilmiş, yeni boyanmış, tertemiz' teknenizle ya da onun 'örülerek güzelce onarılmış yelkenleriyle' ilgilenmiyorum. İlgimi çeken sizsiniz. Bizim için küçük bir araştırma

yapacak birine ihtiyacımız var. Sizin Albay McFarlane'e sorduğumda, 'Johnny'yi dene, aradığın adam o. Johnny ordu istihbaratından ayrıldığından beri her lanet işi denedi ama dikiş tutturamadı. Tam istediğin gibi biri,' dedi."

Braun bütün bunları görebiliyordu. Adamı gözünde canlandırabiliyordu. Uzun boy, yapılı beden, haşmetli bir burun, denizden dolayı yıpranmış gözler, açık havadan dolayı bronzlaşmış ten. Ludwigsburg'dan gelen adamı sabırla dinleyecek ve sonra fikrini söyleyecektir: "Diyorsunuz ki bayım, elimizde bir ceset var – Londra metrosunda bulundu. Fakat Scotland Yard'a bel bağlayamıyoruz çünkü elimizde bir suç yok. Polis her yerde aynı: Büyük suça büyük çaba. Küçük suça küçük çaba. Suç yoksa çaba da yok. Şimdi bana her şeyi baştan anlatın bayım."

"12 Şubat Cuma günü, Londra metrosunun Circle Line hattındaki ilk seferde iriyarı bir adamın cesedi bulundu. Adamın üstünde Enrico Stample adına bir Arjantin pasaportu vardı. İki gün önce denizyoluyla Buenos Aires'ten gelmiş, Budge's Walk Hotel diye küçük bir otelde bir oda tutmuş. Buradan Hamburg'a devam eden S. S. *Mendoza* isimli geminin muhasebecisi ve bir kabin görevlisiyle görüştük. Her ikisi de Senor Stample'nin şiddetli baş ağrılarından mustarip olduğunu, fakat geminin doktoruna görünmek istemediğini söylediler. Savaş Suçları Araştırma Federal Bürosu'nun Stuttgart yakınlarındaki Ludwigsburg'da kapsamlı bir dosyalama sistemi vardır. Kısa süre içinde Enrico Stample'nin aslında Wittau'daki toplama kampının istihbarat subayı S. S. Albay Heinrich von Stampel olduğunu tespit ettik. Arkadaşları ona 'Hein' derlermiş. Önkolunda kan grubunu gösteren bir dövme vardı. S. S. subayları, kan naklini gerektirecek bir yaralanma durumuna karşı bu dövmeyi mutlaka yaptırırlardı. Dosyalarda Von Stample'ın aleyhinde hiçbir şey olmadığı ve onunla ilgilenmediğimiz ortaya çıktı. Bir tek şey hariç: Eskiden Dr. Otto Reitmüller'le, yani peşin-

de olduğumuz en büyük balıkla çok samimiymiş... Hayır, insanları canlı canlı dondurup deneyler yapan doktor değil. Adam beyin cerrahıydı. İnsanların kafasını testereyle açıp beyinlerini doğrayarak deneyler yapardı. Beyin hücrelerinin anıları nasıl sakladığını keşfetmek için bir araştırma yapıyordu. İnsanları hipnoz altına alır, kişisel hikâyelerini tüm detaylarıyla anlattırır ve sonra operasyon yapardı. Hasta iyileşir iyileşmez hikâyeyi tekrar dinler, farklılıkları not alır ve tekrar ameliyat yapar, bir kısım beyin hücresini daha kesip çıkarırdı. *Ad infinitum.* Daha doğrusu: *Ad finitum.** Hastanın sonu kısa sürede gelirdi. Adam yetenekli genç bir cerrahtı. Bir fanatikti. Kültürlü bir adam, iyi bir müzisyen, başarılı bir kemancıydı. Kampta mükemmel bir yaylı çalgılar dörtlüsü kurdu. Evlendi, bir bebeği oldu. Aslında, Von Stampel bebeğin vaftiz babasıydı. Dr. Reitmüller, albayın bir tür sinirsel rahatsızlığını tedavi etti. Alman kuvvetlerinin çöküşünden sonra ikisi de Almanya'yı terk etti. Von Stampel tek başına Buenos Aires'te ortaya çıktı. Arkadaşıyla irtibata geçebileceğini umarak bir süre peşine bir ajanımızı taktık ama hiç irtibat kurmadı... Evet, doktorun karısına ve çocuğuna ne olduğunu biliyoruz. 24 Temmuz 1943'te Hamburg'a yapılan bir hava saldırısı sırasında ikisi de öldü. Doktorun hayatta kalan başka akrabası yok. Deneyleri göreceli bir gizlilik içinde yapılmıştı, yerleşkenin dışından kimseyle teması yoktu... Şimdi, Von Stampel'ın Londra'ya arkadaşını bulmak için geldiğini söylemiyorum ama bulmuş olabilir. Olayları düşünün. Adam geminin doktoruna görünmeyi reddetti. Neden? Belki de kendisine daha önce yardım eden, hastalığının doğasını bilen bir doktorla görüşmeyi umuyordu. Sabah saat 5.40'ta metroya neden binmişti? Belki de biriyle buluştu. Konuştuklarını kimsenin duymasını istemeyen insanlar için boş bir vagon son derece

* (Lat.) Sonuna kadar. (ç.n.)

uygun bir yerdir. Farklı istasyonlarda inebilirler. Hatta trene farklı istasyonlardan bile binebilirler."

Böylece, Johnny işe koyuldu. Polisin Arjantin Büyükelçiliği'ne bilgi verdiğini, büyükelçiliğin cesedi ve eşyalarını almak üzere morga alt düzey bir görevli gönderdiğini öğrendi. Johnny bu eşyaların arasında yıpranmış bir zarf ve bu zarfın arkasında birkaç telefon numarası buldu. Hepsini tek tek aradı. Beşinciden sonra şöyle dedi: "Hay lanet olsun. Bunların hepsi kahrolası piyano fabrikaları."

Bu kadar ileri gittikten sonra Braun kendini zorlayarak durdu. Son zamanlarda ona ne oluyordu böyle? Olayları değerlendirme konusundaki şaşmaz yeteneğini ne zaman kaybetmişti? Heinrich von Stampel şubatta ölmüştü. Şimdi aylardan temmuzdu. Şayet Hein ile onun arasında bir bağlantı keşfetmiş olsalardı, her olası ipucunu uzun zaman önce dikkatle incelerlerdi. Braun adeta kendinden utandı. Herkes pireyi deve yapabilirdi. Biliminsanı olan, mantıklı düşünmesiyle gurur duyan kendisi işin doğrusunu biliyor olmalıydı. Mantıklı zihnin doğal fonksiyonu deveyi pire yapmaktı, tersi değil.

Derken günler geçip kayda değer bir şey olmayınca, sakinleşip bir kez daha her günkü düzenine döndü.

Dördüncü Bölüm

1

Temmuzun son haftasında, fabrikanın on beş günlüğüne kapatılması planlanmıştı. Yaklaşan bu tatil, çalışanların çoğu için bir dönüm noktası gibiydi: Yakın geçmişi yakın gelecekten ayırıyordu. Küçük ortak Bay Parsons, gizlice ve geçerli döviz kuru düzenlemelerine aykırı olarak Sardinya'da küçük bir villa almıştı. Karısı ile birlikte villayı teftiş edecek ve sayısız tatillerinin ilkini geçireceklerdi. Jack Cartwright, otomobiliyle Cornwall'a giderken Bayan Cartwright'a şu anda Göller Bölgesi'nde olmayı, hayatındaki tek hobiyi sürdürmeyi özlediğini söylemeye niyetliydi: Oradaki tepelere tırmanmak. Lilian Hall, Windermere'de bir pansiyon işleten dul annesiyle kalmaya ve ona, Londra'da harika bir adamla tanıştığını söylemeye karar vermişti. Yabancı olmasına ve halihazırda epey düşük bir mevkide bulunmasına rağmen, bu beyefendide büyük potansiyel vardı ve şayet annesi iki bin sterlin ayırmayı düşünürse, Piyano-Akort-Cila-ve-Yenileme işine girmeleri için adamı ikna edebilirdi. Lilian'ın deneyimi ve ebedi bir ortaklıkla, böyle bir girişim kesinlikle yolunda gidecekti ve elbette kilisede beyaz giymeyecekti; otuz beşinin üstündeki bir geline beyaz giymenin kesinlikle yakışmayacağına inanırdı... Karl

Braun, Pimlico Road'dan istediği-kadar-özgür-olacağı o odaya taşınmayı tatil sonrasına ertelemişti, çünkü (hikâyesi böyleydi) en az üç ay kalması karşılığında odasını yeniden dekore eden Bayan Felton'la yaptığı anlaşmaya göre –yalan söylemişti– eylül sonuna kadar orada kalmayı taahhüt etmişti. Strohmayer'le Kolm'un etkinlikleri bile piyano fabrikasının tatilinden etkilenmiş gibiydi. Strohmayer, Braun'un Kıta Avrupa'sında tatile çıkabileceğini öğrendiğinde ona bir teklif yaptı.

"Odanı on beş günlüğüne, Britanya'ya gelen seçkin ziyaretçilerden birine vereceğim ve parayı yarı yarıya paylaşacağız."

Kolm hemen itiraz etti.

"Böyle bir şey yapamazsın. Senin seçkin ziyaretçilerini biliyorum. Banyoyu berbat halde bırakıyor ve hiç durmadan telefonla konuşuyorlar. Geceleri rahat uyuyabilmek istiyorum."

"Neden sen de tatile çıkmıyorsun?" diye sordu Strohmayer. "Bir sürü paran var. On beş günlüğüne Prag'a gidebilir, kafelerde oturup üzerinde 'Vladimir İlyiç Lenin Kafe'den –ya da şimdi adı her neyse– çalınmıştır' damgası olan Rusça, Bulgarca ve Romence gazeteler okuyabilirsin." Bu sözler Kolm'u düşündürdü ve Strohmayer o kurnaz sırıtmasıyla, "Senin odanı da veririm, yarı yarıya!" diye eklediğinde Kolm şöyle dedi: "Yarın Çekoslovakya Konsolosluğu'nu arayacağım."

Aynı gece Braun ile mutfakta karşılaştıklarında, Kolm'un verecek haberleri vardı. "Vize alabilir, istediğim zaman Prag'a gidebilirim. Ve..." Söyleyeceklerini vurgulamak için durakladı: "Bir keman aldım!" Braun'un yüzündeki hayreti gördüğünde onu rahatlatmak için aceleyle şöyle dedi: "Korkma. Sen buradayken alıştırma yapmam. Yalnızca dairede yalnız olduğum zaman yapacağım."

"Keman çaldığını bilmiyordum," dedi Braun.

"Bilmediğin çok şey var Karl," dedi yaşlı adam kıkırdayarak. "Eskiden keman sanatçısıydım. Amatör olarak elbette. Şayet küçük bir piyano denk gelirse ve parası da uygunsa, onu da satın alabilirim. Piyano çaldığını biliyorum. Odanda, yatağının karşısındaki pencerenin önüne koyarsın. Böylece birlikte Schubert'in sonatinleri gibi basit şeyler çalabiliriz, bilirsin işte: Ta-ta-taaaa-ta-tam-tam-tam-taa..." Homurdanırcasına ahenksiz, korkunç sesler çıkardı. Braun parçayı gayet iyi biliyordu ve piyano bölümünü mırıldanmaya başlayınca Kolm sevindi. "İşte bu! Muhteşem değil mi?"

Fakat Braun'un kuşkuları çoktan kabarmıştı. Tıpkı kapağı açılır açılmaz ortaya çıkan gazlı içeceklerdeki baloncuklar gibi.

"Çaldığından hiç bahsetmemiştin..."

"Hiç aklıma gelmedi."

"En son ne zaman kemanın vardı?"

"Prag'dan ayrıldıktan sonra hiç olmadı. Kemanımı orada bıraktım. Görmek ister misin?"

"Yok, sağ ol. Kemandan hiç anlamam."

"Çok güzel. Küçük bir mücevher gibi. Düşürmeyeceğine söz verirsen eline almana izin veririm."

"Başka bir zaman Jaroslav. Şimdi dışarı çıkmam lazım. Geç bile kaldım. Kusura bakma."

Salimen dışarı çıktı, merdivenlerden koşarak indi, Pimlico Road boyunca telaşla yürüdü. Kolm'un pencerede dikilip dikilmediğini görmek isterdi ama bunu önemsiyormuş gibi görünmeye cesaret edemedi. Kolm'un yukarıdan onu izlediğinden emindi.

Adamın şüphesini uyandırmaktansa belki de şu kemanı görmek daha akıllıca olurdu. Öte yandan şayet keman bir tuzaksa, bu şekilde hiç şüphe çekmemiş olurdu. Şüpheler hep hazırda bekliyordu.

Üçüncü Reich'la ilgili her şeye karşı duyduğu nefret yüzünden Kolm'un onu gözetlemesini sağlamış olabilirlerdi.

Strohmayer bu işi para için yapardı. 10.000 mark teklif ediyorlardı – dokuz yüz on sterlin! Strohmayer bu kadar parayı hayatı boyunca görmemişti. Doksan sterlin için muhtemelen kendi kardeşini bile satardı, dokuz sterlin içinse herkesi.

Şüphelenmediği tek kişi Helen'dı. Braun'la arkadaş olmaya hiç çalışmamıştı. Keşke çalışsaydı. Başına aniden kan hücum etti. Döndü, otobüs terminaline gitti, boş bir telefon kulübesi buldu ve Helen'ın numarasını çevirdi. Telefon hemen açılınca sesini duydu.

"Ben Karl," diye başladı ve boğazını temizledi.

"Biliyor musun çok komik. Biz de tam senden bahsediyorduk." Helen'ın sesi neşeli geliyordu.

"'Siz' kimsiniz?"

"Ann burada. Az önce ona, artık beni hiçbir yere davet etmediğini, hatta artık hiç aramadığını söyledim. Muhtemelen başka bir kız bulmuştur, dedim, benden daha güzel ve çok daha akıllı birini."

"Seni ne zaman görebilirim?"

"Bugün ne yapacaksın? Ann gitmek üzereydi."

"Gelip seni almamı ister misin?" diye sordu Braun, her şeyin nasıl da kolayca geliştiğine hayret ederek.

"Beni zaten aldın – şu ahırdan dönüştürülen evlerin bulunduğu sokaklarda, hatırladın mı?" Kıkırdadı. "Taksilere para harcamanı istemiyorum. Ben gelip *seni* alırım."

"Ne zaman?"

"Yarım saate. Aşağıdan korna çalarım. Seni uyarayım, çok açım."

"Çin yemeği yemek ister misin?"

"Düşününce bile bayılacak gibi oluyorum."

Braun da hafiften bayılacakmış gibiydi. Acele ederse, üstünü değiştirecek vakti olurdu. Nefes nefese dairenin kapısına geldi. Onu nahoş, gıcırtılı bir ses karşıladı. Başka zaman olsa sıkıntı verici diyeceği bir ses. Kolm keman çalışıyordu! Schubert'in Sonatin'ini çalmaya uğraşıyordu. Biraz önce

Kolm parçayı korkunç bir şekilde mırıldanmıştı, şimdi ise daha da utanç verici şekilde çalıyordu. Ama yine de bu ses Braun'un kalbini sadece ahenkle doldurdu.

Helen geldiğinde yağmur yine başlamıştı. Geç kalmasını, kornayı diğer zamanlardan daha yüksek sesle ve daha sık çalarak telafi etti. Braun, kadının son görüşmelerinden bu yana daha genç, daha rahat ve daha gamsız göründüğünü düşündü.

Helen kendisine kızmaması için, "Aşağı inmen ne kadar uzun sürdü!" dedi gülerek. Öpmesi için yanağını Braun'a uzattı; daha önce hiç yapmadığı bir şeydi bu.

Kıbrıslıya benzeyen ama "r"leri Çinliler gibi telaffuz eden genç bir garson yalnızca tek bir masaları olduğu bilgisini verdi.

"Bize de bir tane lazım zaten," dedi Helen. "Papi nerede?"

Papi'nin hastalandığı ve iyileşmek için deniz kıyısına gittiği anlaşıldı. Ama Çin Denizi'ne değil, İngiliz Kanalı'na – nedense kulağa doğru gelmediğini düşündü Helen.

Garson onlara kalabalık salonda yol gösterirken Karl, "*Senin* tatilinden ne haber?" diye sordu.

"Portmantonun yanındaki masa, hanımefendi."

Portmantoyu görebiliyorlardı ama masayı göremiyorlardı. Ancak gelip yanında dikildikten sonra buharları tüten yağmurluk yığınlarının altında kaldığını fark ettiler. İnsanlar lokantadan ayrılacakları zaman kendilerininkini bulmak için bir sürü yağmurluğu karıştırdıklarından, orada yemek yemenin, hatta oturmanın bile tehlikeli bir uğraş olduğu anlaşıldı.

"Soruma henüz yanıt vermedin," diye hatırlattı Karl. "New Forest konusu ne oldu?"

"Ha, şu," dedi Helen içini çekerek, "tamamen iptal. Daphne ile gideceğim."

"Daphne kim?"

"Daphne Hollywell. Tom Hollywell'le evli. Evli olduğum zamanlardan tanışırız. Bagshot yakınlarında oturuyorlar. Kocası balık tutmaya meraklıdır; Daphne de Fransa'ya kafayı takmıştır."

"Neden Fransa'da balık tutmaya gitmiyorlar?"

"Aynen öyle yapıyorlar. Çok akıllısın Karl."

"Nereye gidiyorlar?"

"Güney Fransa'da Tarn diye bir nehir duydun mu?"

"Hiç duymadım."

"İşte oraya gidiyorlar. Yanlarında kalmamı teklif ettiler. Daphne ile aynı odada kalabilirim."

"Kocası onunla aynı odada kalmak istemez mi?"

"Muhtemelen ister. Ama alabalık yakalamak için her sabah 4.30'da kalkıyor ve Daphne tatilin her günü sabahın köründe uyanmaktan bıktı. Bu yüzden ayrı odalarda kalıyorlar, anladın mı?"

"Anladım."

"Pek coşkulu değilsin sanki?"

"Neden coşkulu olayım ki?"

"Tatilde Fransa'ya gideceğim için mutlu değil misin? Daphne ile aynı odada kalmasam, tatile çıkamazdım."

Bunun üzerine Karl sessizliğe büründü. Tekrar konuşana kadar biraz vakit geçti.

"Eve ne zaman geri dönüyor?"

"16 Ağustos'ta. Ben çok daha önce dönmüş olacağım."

"O nasıl?"

"Harika. Dan'den bir mektup aldım. İlk defa. Biliyor musun, imlası çok kötü. Dan, kızımı gayet iyi yetiştirdiğimi düşünüyor. Dan'in böyle bir şey söylemesi benim için ne kadar önemli bilemezsin."

"Peki, güney Fransa güneşinden ne haber?"

"Ah, Daphne zarar vereceğini düşünmüyor."

"Nereden biliyormuş?"

"Daha önce oraya gitmişti. Defalarca. Sadece gölgede oturmam gerekecek. İstersem bir çınar ağacının altında! Peki, ya sen?"

"Paris'e gidebilirim," dedi Braun bitkince.

"Pek istekli görünmüyorsun. Yerinde olsam Paris'e bayıla bayıla giderdim. Tarn Nehri'ne giderken Paris'e uğrayabilir miyim sence?"

"Bagshot'larla mı gideceksin, yoksa tek başına mı?"

Kadın ona kınarcasına baktı.

"Onlar bu cumartesi gidiyorlar. Daphne beni 1 Ağustos Pazar günü, Millau diye bir istasyondan alacak. Paris'ten kalkan tren sabah dokuzda orada olacak."

"Bak ne diyeceğim. Cumartesi günü benimle birlikte Paris'e gelirsin, pazar gecesi de Millau'ya geçersin."

"Çok pahalıya patlamaz mı?"

"O konuyu dert etme."

"Bir düşüneyim."

Karl, şu anda doğru kelimeleri bulursa, Helen'ın kabul edeceğini hissetti.

"Eskiden gittiğim yerleri gösterebilirim sana. Oturduğum kafeleri..."

"Yattığım kızları," diye devam etti Helen.

Karl güldü.

"Neye gülüyorsun? Az önce ne düşündün?"

"Mevsiminde, her sabah istiridye yediğim Brasserie Lorraine'i göstereceğim sana. Tanrım, çok ucuzdu!"

"Az önce istiridyeleri düşünmüyordun. Dürüst ol Karl! Ne düşünüyordun?"

"İstiridyeleri. Champs-Elysées'nin ilerisinde, Rue Quentin-Bochart'da mobilyalı, sevimli, küçük bir odam vardı. Bazı arkadaşlarla birlikte bir sürü tatlı kızı davet eder ve onlara istiridye ikram ederdik. Yok pahasına küçük bir fıçı dolusu istiridye alabiliyorduk. Minik cam inciler alıp istiridyelerin arasına saklardık. Kızları görmeliydin! Bir tanesi

cömert davrandı ve bulduğu inciyi satıp gelen parayı paylaşmayı teklif etti. Diğerleri, aniden buldukları gizli serveti kendilerine saklamak için incileri saatlerce dillerinin altında tuttular."

"Çok zalimce bir şey."

"Evet, ama çok eğlenceli."

"Ne zamandı bu? Paris'e ne zaman gitmiştin?"

"Bin dokuz yüz otuz üçte."

"Tanrım, ben daha doğmamıştım."

Karl, neredeyse ne zaman doğduğunu soracaktı, ama aynı soruyu kızın da kendisine sorabileceği geldi aklına ve dilini tuttu. Onun yerine şöyle dedi:

"Paris'teki ilk küçük evim! Her katta, binayı çepeçevre dolaşan ferforje korkuluklu balkonu, gri panjurlu uzun, Fransız pencereleri... Bütün sığınmacılar, böyle bir yer bulacak kadar şanslı olmama şaşırıp kalmışlardı. Yani, o zamanlar küçük bir daire bulmak şimdikinden bile daha zordu. Savaş sırasında hiç yeni bina yapılmamıştı. O daireyi bulmayı nasıl başardığımı kimse anlayamadı. Benim için tercümanlık yapan bir arkadaşımla birlikte öylesine bir binaya girdim ve kapıcıya kiralık bir yer var mı diye sordum. Evet, dedi. Ertesi gün taşındım. Şansıma inanamıyordum. Daire yeni dekore edilmişti, yerdeki halılar, duvar kâğıtları, perdeler yepyeniydi – civarda, yakın zamanda yenilenmiş tek yer olmalıydı. Sadece birkaç hafta sonra, o dairede korkunç bir cinayet işlendiğini duydum; ceset döşeme tahtalarının altında bulunmuş, kurban ölüm kalım mücadelesi verirken perdeleri parçalamış, duvarlar kanla kaplıymış..."

"Yeniden dekore edilmesine şaşmamalı," dedi Helen.

"Olay haftalarca gazete manşetlerinde kalmış. Sadece, hiç gazete okumayan benim gibi yabancıların hiçbir şeyden haberi yoktu."

"Dairede hayalet var mıydı?"

"Varsa bile ben hiç görmedim."

"Hiç hayalet gördün mü? Açıklayamadığın bir görüntü? Kötü bir ruh? Veya iyi bir ruh?"

"Ruhlara inanmam."

"Ben inanırım! Bir ara iyi bir ruh görmüş olmalısın."

"Sadece bir kere." Ya olayı hatırlamak ya da açıklayacak kelimeleri bulmak için hafızasını yokluyor gibiydi. "Almanya'dan ayrıldığımda oldu."

Helen öne eğildi, beklenti içinde dirseklerini masaya, başını avuçlarına dayadı.

"Almanya'dan neden ayrıldın? Bana hiç anlatmadın."

"Berlin'de bir dergide resimli bir makale yayımlamıştım –fotoğrafçı olduğumu söylemiştim– Hitler'in yükselişi, nasıl güç kazandığı gibi konularla ilgili siyasi bir şeydi. Bu yüzden aranıyordum. Birileri beni ele verdi. Aynı gece trene binip Belçika sınırındaki Aachen'e gittim. Köln'de tanıdığım bir editör vardı. Brugge'de onun için bir iş yapacağımı söyleyerek adıma çıkış belgesi aldı. Muhabiriyle orada buluşacaktım. Muhtemelen kimse benimle birlikte ülkeden çıkma riskine girmek istemiyordu. Benim için çıkış izni alacağını hiç sanmıyordum ama aldı. Adıma bir tutuklama emri çıkarılmışsa bile, belli ki henüz sınıra ulaşmamıştı. Sınırı geçmek için gece trenini seçtim – insan gece saklanmanın daha kolay olacağını düşünüyor. Trene binmeden önce pasaport kontrolü yapılmıştı ama trende yine yaptılar. İçeri bir subay –deri kemeri, parlak botları, dar üniforması, keskin gözleri, kamçı gibi sözleriyle– girdi. İki yandaşı koridorda bekliyordu. Bütün koltuklar doluydu. Ben, lokomotife bakan, pencerenin yanındaki ikinci koltukta oturuyordum. Görünürde hiçbir sebep yokken subay beni seçti. Pasaportumun sayfalarını çevirip duruyordu. O iki dakika hayatımın en uzun dönemiydi. Ellerimin titrediğini fark ettim. Adamın dikkatini çekmemek için ellerimi hareket ettirmeye cesaretim yoktu. Tam o anda –yanımda oturan ama daha önce fark etme-

diğim– genç bir kadın kendisinden istenen bazı belgeleri çıkarmak için çantasını karıştırırken paltosunu kucağıma attı. Daha açık olamazdı: Titreyen ellerimi saklamama yardım ediyordu. Subay pasaportumu geri verdi, beni selamladı ve gitti. Tren hareket etti, önce yavaştı, sonra hızlandı ve Belçika'ya girdik."

"Sonra?" Helen derin derin soluk aldı, tıpkı konsere giden ve müzikteki bir muvmanın sonuna kadar nefesini tutan insanlar gibiydi. "Gözlerini açtın ve kadın kaybolmuştu! Değil mi?"

"Öyle bir şey olmadı. Kadının, Köln'deki editör arkadaşımın muhabiri olduğu ortaya çıktı. Brugge'ye birlikte gittik. Aslında orada epey güzel zaman geçirdik."

"Öyledir tabii!"

Genç bir adam onlara doğru geldi, askıdaki koca bir yığın paltoyu kaldırdı, Helen'ın gözlerinde toplanan fırtına bulutlarını görünce yağmurluğu saçına değdiği için özür diledi.

"Bana iki buçuk şilin borçlusunuz!" dedi Helen emredercesine.

Genç adam, "Şaka yapıyorsunuz," diyerek itiraz etti.

"Tabağımdaki yemek sosunu sıçrattığınız için," diye meydan okudu Helen.

Genç adam bir tomar banknot çıkardı.

"Beş sterlin bozabilir misiniz?"

"Tabii ki."

Helen çantasını açtı ve maaş zarfını yırtarak açtı. Adamı şaşırtarak para üstünü tam olarak eline saydı ve gencin beş sterlinlik banknotunu çantasına attı.

2

Lilian, bulduğu oda konusunda Karl'ın tavırlarından dolayı giderek sabırsızlanıyordu.

"Bu konuda bir şeyler yapmalısın Karl! Gerçekten!"

"Biliyorum Lilian," diye kabul etti Karl suçlu bir gülümsemeyle. Davranışı için bir mazeret bulacak olsa Lilian saldırıya geçecekti.

"Kadın sıradan bir ev sahibesi değil, sana söylemiştim. Pansiyoner değil de ailenin bağımsız bir üyesi gibi olacaksın."

"Evet Lilian," dedi Karl.

Kadın işte şimdi sadede geliyordu.

"Şansına, kendisi yirmi dördünde Grummet'larda olacak."

"Maalesef Lilian, yirmi dördü benim için mümkün değil."

"Yapma ama Karl. Bundan daha önemli bir işin olamaz. En iyisi onunla sosyal bir ortamda tanışman. Geçen yıl seni Grummet'lara davet ettiğimi ve o zaman da reddettiğini gayet iyi hatırlıyorum. Bu kadar kısa sürede ayarlayamayacağını söylemiştin. Hafızam çok iyidir Karl. Şimdi sana bir hafta önceden haber veriyorum. Ne işin varsa yeniden ayarlayabilirsin. Grummet'larla bir alıp veremediğin yok, değil mi? Onları daha önce görmemişsindir. Kadın, okula annemle birlikte gitmiş. Her yıl evlilik yıldönümlerinde parti verirler."

Karl inat etti.

"Kusura bakma Lilian. Yapamam."

Karl'ın beynindeki minik kıvılcımlar, geleceği belli soruya cevap bulmaya çalışmakla meşguldü. Geldi de.

"24'ünde erteleyemeyeceğin bu çok mühim işin nedir Tanrı aşkına?"

"Dr. Schreiber Paris'ten geliyor. Tazminat talebimle ilgilenen avukat."

"*Ne* talebi?"

"Naziler yüzünden kazançlarını veya mülklerini kaybeden insanlar, Almanya'dan tazminat talep edebiliyorlar. Be-

nim durumumda önemli miktarda bir para tutacak. Aslında binlerce sterlin."

Lilian aniden kendini Windermere'de annesiyle konuşurken gördü: Pekâlâ, sevgili anneciğim, o zaman biz de Karl'ın parasıyla yaparız. Bugün yarın eline hatırı sayılır bir servet geçmek üzere. Yardım etmek isteyeceğini düşünmüştüm ama sensiz de yapabiliriz. Konuyu açtığım için kusura bakma.

"O zaman iş değişir elbette. Fakat acaba avukatını..." Lilian son kez güçsüz bir teşebbüste bulundu. Ama Karl artık hikâyesinde tamamen akıcılık kazanmıştı.

"Maalesef olmaz Lilian. Kendisi Paris'te çok meşgul bir adam, Londra'da sadece birkaç müvekkili var. Londra'ya her geldiğinde, her saati haftalar öncesinden programlanmış oluyor."

Önceki yıllarda 24 Temmuz sorunundan çabasızca kurtulmayı başarmıştı. O zamanlar, ertesi gün tamamen geçen ne olduğu belirsiz rahatsızlıklar gibi bahanelerle tatmin olan sıradan tanıdıkları vardı. Dinlenecek bir radyo programı ya da kütüphaneden aldığı, okuması gereken bir kitap bahanesi bile onlar için yeterliydi. Çoğu zaman da hiç böyle bir sorunu olmazdı. Hiçbir şey yapmadan evde tek başına oturur, Ilse'ye ve bebeğe ait birkaç anının içinde yüzdüğü körelmiş bir sancının zihnine akmasına izin verirdi. Bu anılar ince kâğıttan gemiler gibiydi; geçen yıllar onları giderek daha fazla suyla dolduruyor, unutuluşa gömüyordu. Yine de aralarından sadece biri su üstünde kalırken, eğitime ve geleneğe sadık, iyi kaptan Karl Braun, onları kurtarmak için çabalamaya devam edecekti.

Bir defasında, yıllar önce, 24 Temmuz'da, hafıza denizi hâlâ bir yat yarışını andırdığı zamanlar, Colindale'de bir gazetenin kütüphanesine uğradı. Konuyla ilgili olarak İngiliz basınının neler yazdığını okumak için bir istek duymuştu. Konuyu manşetlerde uzun uzadıya ve kötücül olduğunu düşündüğü bir neşeyle işlemişlerdi. "Hamburg'a Yoğun Bom-

bardıman. Dün Gece Bombardıman Komutanlığı'na Bağlı Binden Fazla Uçak Hamburg Şehrine Yoğun Bir Misilleme Saldırısı Gerçekleştirdi. Uçaklardan On Biri Geri Dönemedi." Kötü niyetin sebebi, kuşkusuz, Anavatan'ın hava saldırılarına karşı tamamen güvende olduğuna dair Göring'in böbürlenmesiydi. Braun, Hamburg semalarında can veren on bir bombacıyı elinde olmadan düşünüyor, karısının ve çocuğunun ölümüne sebep olanın onlardan biri olup olmadığını merak ediyordu.

3

"Daphne ve Tom Hollywell cumartesi günü şehirde olacaklar," dedi Helen, böylece Hamburg'a yapılan ölümcül hava saldırısının yirmi ikinci yıldönümünde yalnız kalabilmek için Lilian'a olduğu gibi Helen'a da bir yalan icat etmesi gerekmedi. "Bana Paris'i anlat!" dedi Helen.

"Geleceği mi, yoksa geçmişi mi?"

Helen şaşırmış gibiydi. "Ne demek istiyorsun? Biliyor musun Karl, bazen seni hiç anlayamıyorum. Belki de İngilizcenin yetersizliği yüzündendir."

"Paris'te seninle birlikte yapacaklarımızı mı, yoksa orada *benim* neler yaptığımı mı anlatayım?"

"İkisini de."

Helen onunla gitmesinin sorun olmayacağını ilk defa hafifçe çıtlatıyordu. Fikri aslında çok beğenmiş değil de varsayım olarak geçmesine izin vermiş gibiydi.

"Bagshot'lara söyledin mi?"

"Bagshot'larla ne ilgisi var?" diye parladı Helen, ama bir an sonra, "Başım derde girebilir mi sence? Eve nedeniyle? Adımın çıkmasını göze alamam. Sana yargıçtan bahsetmiştim," diye ekledi.

"Paris'te seni kimse gözetlemeyecek."

Helen iç geçirdi.

"Bence de. Casuslara daha önemli suçlarda ihtiyaçları vardır. Zaten Daphne bir şey demez." Verdiği bilgilerin tutarsızlığını fark etti ve alelacele açıklamaya girişti: "Ne zaman gideceğimi ona söylemem *lazım* tabii ki. Ama masraflarımı kendim ödemeliyim."

"Hayır."

"İzin ver odanın parasını ödeyeyim. Sen geri kalan her şeyi karşılarsın ama odanın parasını benim ödememe izin ver."

Karl şimdi anlıyordu. Helen ayrı bir odada kalmak istediğini anlatmaya çalışıyordu.

"Hayır, param var ve her şeyi ben ödeyeceğim; senin odanı, benim odamı ve geri kalan her şeyi."

"Sana bu kadar pahalıya mal olmasına rağmen benimle birlikteyken nasıl para biriktirebiliyorsun?"

"Seni tanımadan önce biriktirmiştim. Ayrıca yakında servet sahibi olacağım." Bir an için Helen'a da Lilian'a anlattığı hikâyeyi anlatmayı geçirdi aklından, fakat aralarında fark olması gerektiğine, hatta onlara söylediği yalanların bile farklı olması gerektiğine karar verdi. "Uzun süredir bana borçlu olan biri borcunu ödemek istiyor."

"Almanya'dayken mi borç vermiştin?" Karl başını sallayarak onayladı. "Ben de öyle düşündüm," dedi Helen. "Burada o kadar para biriktirememişsindir, değil mi?"

Covent Garden'dan sonra Hyde Park'tan geçiyorlardı. *Helen'ın* arabasında olduğu ve bu durumun bir şekilde özsaygısını azaltıp Kıta Avrupa'sına özgü şövalyeliğine zeval verdiği gerçeğine rağmen, sıklıkla Helen'a evine kadar eşlik etmekte ısrar ederdi. Onu bıraktıktan sonra otobüse biner ya da eve kadar yürürdü. Asla metroyu kullanmazdı. Serpentine üstünde uzanan köprüden geçtiler. Helen yavaşladı.

"Hiç Hyde Park'ta kaldın mı?"

"Asla."

Helen ürperdi ve kuzey kapısına giden küçük bir kavşakta durdu.

"Feci bir şeydi. Bu kapının kapalı olduğunu gördüm. Bir sonrakine gittim – o da kapalıydı. Her çalılığın arkasında bir seks manyağının olduğunu sanıyorsun. Tıpkı bir hemzemin geçitten geçerken, sen daha rayların üstündeyken bariyerlerin kapanmaya başlaması gibi bir his. Daha ne olduğunu anlamadan tren tepene binebilir."

"İçindeki bir sürü seks manyağıyla birlikte."

Helen bu cümleyi hiç duymamış gibi yaptı.

"Nasıl çıktığımı merak etmiyor musun? Tam burada, şu an durduğumuz yerde durdum, duvardan tırmanıp atlayabileceğimi umarak arabayı bıraktım –bütün kapılar kapalı olduğuna göre kimse çalamazdı– ama inanabiliyor musun, kapı kilitli değildi. Sadece itilmişti. Kapıyı açtım ve arabayla geçtim, işte böyle!" Parmağını şaklatmaya çalıştı ama nasıl yapacağını bilmiyordu. "Bu da öğrenmem gereken başka bir şey." Nefes almadan devam etti: "Kör olası kapılarını sonuna kadar açık bıraktım. Hak ettiklerini düşünüyorum, sen ne dersin?" Karl'ın saatine baktığını gördü. "Benimle birlikte içeride kalmaktan mı korkuyorsun?" Gözlerinde şeytani bir ifadeyle gülüyordu.

"Beni korkutamazsın," dedi Karl. "Kapıların sadece itildiğini biliyorum. Asla kilitlenmezler."

"Pekâlâ. Bakalım neler olacak."

Bayswater Road'da gidip gelen arabaların dışında görünürde hiç kimse yoktu, fakat onlar parmaklıkların dışında, çalıların ötesinde, başka bir dünyadaydılar. Helen bir polis veya bir park bekçisi görmek için dikkat kesilmişti. Veya yalnızca Karl'ın yüzüne bakmaktan kaçınmak istiyordu.

"Neden seninle Paris'e geliyorum biliyor musun? Çünkü sen, beni öpmeye çalışmayan tek erkeksin."

"Seni öpmemi istemediğini biliyorum."

"Çok dikkatli olmam lazım," dedi Helen, günah çıkarmak istiyormuş ama camın arkasındaki adamın rahip olduğundan kuşkuluymuş gibi ön camdan bakıyordu.

O an, hiç beklenmedik bir şekilde, parkın dışından, serbest elinde bir kandil sallanan bisikletli bir genç adam geldi. Bisikletten atladı, arabayı gördüğünde kapının kanadındaki çengeli açtı.

"Hey! Siz! Geceyi burada mı geçirmek istiyorsunuz?"

Helen motoru çalıştırdı ve son derece yavaşça çıkışa doğru ilerledi.

"Hadi! Hadi! Kuralları bilmiyor musunuz?"

Helen tam adamın önünde durdu ve camdan dışarı eğildi.

"Hâlâ üç dakika var," dedi gülerek.

"Benim saatime göre öyle değil," diye cevapladı adam, kocaman kronometresini göstererek.

"Arabam hızlı gidemiyor," dedi Helen omuz silkerek.

"Bu, araba mı?" diye sordu adam.

"Bu bir cenaze arabası," dedi Helen. "Beyefendi ile ben ölüyüz. Mezarlığı arıyoruz. Bize tarif edebilir misiniz?"

"Size yardım edeyim!" Adam arabayı itmek istedi ama Helen vitese taktı, araba öne doğru sıçradı ve Bayswater Road'a çıktılar.

Helen her zamanki gibi köşede durdu ve Karl arabadan indi. Helen, evin yakınlarında Karl'ın yanında görülmesine asla izin vermemiş ve hiçbir zaman onu evine davet etmemişti. O efsanevi yargıcın karanlık kapı eşiklerinden birinde pusuya yatmış, kendisini izlediğinden kuşkulanıyormuş gibiydi.

Artık öpülmesi için yanağını uzatmayı alışkanlık edindiğinden, herhangi bir tehlikeye karşı hızlıca sokağa göz attı. "İtibarımı düşünmek zorundayım."

Karl onun yanağını öptü ve sordu:

"Nasıl bir his?"

"Ah – bilmem ki."

"Müsaadenle yine yapayım. Ama bu sefer izle."

Helen öbür yanağını uzattı, Karl onu da öptü. Helen

tadına bakıyormuş gibi dudaklarını büzdü. Sonunda şöyle dedi:

"Alışılmadık. Ama kötü değil."

Merdivenlerden koşarak çıktı. Karl, Helen kapıyı arkasından kapatana kadar bekledi ve eve doğru uzun yürüyüşüne başladı.

Benimle Paris'e gelecek mi? – diye düşündü. Şayet gelirse, ona güvendiği için mi, yoksa onu tehlike olarak görmediği için mi gelecekti?

Gerekçesi ne olursa olsun, onunla iki tam gün geçirmek ve tamamen yalnız olmakta çekici bir şeyler vardı. Bu çekiciliğin içinde seks hiç yoktu.

Odasına döndüğünde panjuru indirdi, yatağının üstüne oturdu ve gece lambasının ışığında şunu yazdı: "B. Karl." Sonra tekrar yazdı: "B. Karl." Sonra bir daha, bir daha, eli kasılana kadar. İki sayfayı, arkalı önlü iki sayfayı bunu karalayarak doldurdu. Bu işi nabzı normal bir hızla atarken yapabileceğine ikna olana kadar devam etti. Sonundaki minik süsleme tam da doğru bir kıvrım gibi görünüyordu. Kendini sessiz bir övgüyle tebrik etti. Yalnızca yeteneğinden dolayı değil, aynı zamanda daha gençken Zürich'te Hein'e yaptığı zekice öneri için:

"Parayı bankaya yatıracağız. Hesap kartının üstündeki imzalar, paraya yıllar boyunca dokunmamış olsak bile hatırlayacağımız bir şeyler olmalı. Pasaportumdaki isim hanesinde şöyle yazıyor: Karl Braun. Ben imzamı "B. Karl" diye atacağım. Farklı ama şu andan itibaren ismimin bir parçası olacak. Bu imzayı attığımı asla unutmayacağım."

Bahnhof Restoran'da oturuyorlardı, aynı anda hem üzgün hem mutluydular. Çok şey kaybettikleri için üzgün, sınırı geçmeyi başardıkları için mutluydular. Braun, ülkeleri savaş boyunca tarafsız kaldığı için İsviçrelileri ne çok kınadığını Hein'a hatırlattı.

"Ülke İngiliz casuslarıyla dolu," derdi Hein. "Hepsini ezmemiz lazım. Bunu bir günde yapabilirdik. Lanet ülkenin tamamını işgal ederdik. Bu sayede, savaş esirlerinin kaçmak için kullandığı anayollardan birini de kapatmış olurduk. Hem İsviçre parasını tükenmiş ekonomimiz için kullanamaz mıydık? Führer bunu neden yapmıyor anlamıyorum!" Hein şimdi başka makamdan çalıyordu. "Liderlerimizin İsviçre'ye neden hoşgörü gösterdiğini biliyor musun? Savaşı kaybettiklerinde kaçıp gidebilecekleri bir köşeleri olsun diye."

Karl onunla tartışmadı. İngiliz sterlinlerini İsviçre parasına çevirip hepsini Bahnhof Strasse'nin, merkez istasyondan göle kadar uzanan en büyük alışveriş caddesinin hemen dışındaki küçük meydanda bulunan bir bankaya yatırdılar. Özel bir odaya götürüldüler, imza örnekleri alındı ve yeni hesapları için bir numara verildi. İkisinden biri hesaptan para çekebilirdi – birbirlerine mutlak suretle güveniyorlardı. Birlikte bir hafta orada kaldılar; ta ki Hein Buenos Aires'ten, bu berbat zamanlarda zor durumdaki birçok Almana sığınak olan Estancia için onay alana kadar.

Karl, bir kez daha "B. Karl" diye imza attı. Hiç kötü sayılmazdı. Harflerden biri hafifçe farklı görünse bile sorun olmazdı. Banka memurları, yirmi yıllık bir zaman zarfında her imzanın belli bir dereceye kadar değişebileceğini bilirdi.

Bir mesele daha vardı: Hesaplarının numarası. Gerçi numarayı bin yıl geçse bile asla unutmazdı: "3121968."

"Bu numara olmadan paraya elimizi bile süremeyiz," demişti Hein endişeyle. "Bir yere yazmak tehlikeli. Karl, hafızanın nasıl çalıştığı konusunda sen herkesten fazla araştırma yaptın. Şimdi bu numarayı nasıl hatırlayabileceğimi göster bana."

Karl banka makbuzunu inceledi. Bir yol bulması fazla uzun sürmedi.

"1908'de kayda değer bir şey oldu mu?"

"Ben o yıl doğdum," dedi Hein.

"Harika. 1968'de altmış yaşında olacaksın. Bunu hatırla. Ya da bunu aklında tutamazsan, Birinci Dünya Savaşı'nın bittiği tarihi düşün. 1968'de ellinci yıldönümü olacak. Şimdi de saçma bir tarih düşünelim. 31 Şubat 1968. Şubat yılın ikinci ayı, tamam mı? Yani: 31-2-1968. İşte oldu. Ya da bu tarih sana çok saçma gelirse, 3 Aralık 1968 diye düşün. Aynı hesaba gelir." Hein her iki tarihi de yazdı ve daha alışıldık olan "3 Aralık" tarihini seçti. Fakat Karl numarayı her zaman 31 Şubat 1968 diye hatırladı.

4

Karl ile Helen nereye gitseler –opera, tiyatro ya da konser– Karl erkenden orada olmayı severdi. Helen'a oyuncuların isimlerini, besteci veya yazar hakkındaki tanıtım yazılarını ya da operaya gitmeleri durumunda librettoyu okuturdu. Helen epey uzmanlaştı. Büyük bir uzman değil de (bunun için kulak kıllarınızın uzaması gerekirdi) şöyle şeyleri bilecek kadar: "Çaykovski '1912' isminde bir parça yazdı (yoksa '1812' miydi?); içine Fransız Ulusal Marşı'nı yerleştirdi ve sonra onu Rus melodisiyle ezdi: "Ta-ta-ta-tatatata-ta-tattaa." Fransızlara o yıl... şey, hangi yılsa işte, yenildiklerini göstermek için." Helen bir gün Napoléon'un Trafalgar Meydanı'ndaki (yoksa Regent Caddesi'nin güney ucunda mıydı?) heykelini görmeye niyetliydi – Napoléon Sütunu dedikleri anıtı. Tek yapmanız gereken bir aynasıza sormaktı, size söylerdi. Beethoven, Napoléon onuruna bir senfoni yazdı ama Napoléon'un onu hayal kırıklığına uğrattığını görünce bir cenaze marşı ekledi, anlamı şuydu: Napoléon, oğlum, bana kalırsa sen öldün ve gömüldün! Bir besteci ya da eserleri hakkında böyle kişisel konuları bilmek müziği daha da ilginç kılıyordu, tıpkı film yıldızları hakkında bir sürü kişisel dedikodu bilmek gibi.

Şimdi Karl ile birlikte Birinci Balkon'da oturuyor, "Rosenkavalier"nın hikâyesini okuyordu. Karl, Helen'ın gözlerinin üzüntüden dolduğunu gördü.

"Çok acıklı," diye açıkladı gözyaşlarını Helen.

"Müziği duyana kadar bekle. Etrafı hep hayranlarıyla çevrili olan bu güzel kadın yaşlanmaya başladığını fark ettiğinde ve genç bir kızla olması için genç âşığından vazgeçtiğinde, aynı zamanda kendi gençliğinden de vazgeçtiğini anlarız – yürek parçalayıcıdır."

Helen ona şaşkınlıkla baktı.

"Ben ona ağlamıyorum!" Epey incinmiş gibi görünüyordu. "Şu zavallı yaşlı adamdan ne haber?"

"Hangi zavallı yaşlı adam?"

"Taşradan, muhtemelen çok uzun bir yoldan gelen. O zamanlar tren de yoktur, var mıdır?"

"On sekizinci yüzyılda mı? Kesinlikle yoktu."

"Gördün mü! İstiyorsa neden genç bir kızla evlenmesin ki? Kızın rızası vardı, öyle değil mi? Şu genç adam elindeki gümüş gülle işe karışana kadar. O delikanlı istediği zaman başka bir kızı alabilirdi. Ama o yaşlı beyefendi için o kadar kolay olmazdı, değil mi, dürüstçe söyle?"

Işıklar kısıldığından Helen o an için tartışmaya son vermek zorunda kaldı. Perde kalktı. Helen gözlerine inanamıyordu.

"Bak Karl! Kadının genç sevgilisi bir kız!"

"Şşşt!" Sol taraftan çok zayıf bir hanım onu sessizliğe davet etti.

"Sonra!" diye fısıldadı Karl.

O an için her şeyi unutan Helen neredeyse doğal ses tonuyla, "Çok ilginç," diye yorum yaptı. Bu defa etraftaki insanlardan daha düşmanca kınamalar duyuldu.

Ara sırasında Karl açıklamaya çalıştı.

"Sahnede, özellikle operada, çok yanılsama vardır. Genç bir kadın genç bir adamın rolünü oynar, çünkü Strauss ifade

etmek istediklerini bir soprano ve bir mezzosoprano ile daha güzel ifade edebileceğini hissetmiştir."

"Evet, ama iki kadın! Yani, onların yerine iki erkeğin olması hoşuna gitmezdi, değil mi?"

"İğrenç olurdu. Gerçi..."

"Bence de. 'Gerçi' derken ne demek istiyorsun? Bu durumu savunmayacaksın herhalde?"

"Bunlar tamamen gelenek. Yüksek, tiz sesli erkeklerin kadın rolleri oynadığı ve insanların bunu kabullendiği zamanlar vardı. Geleneksel olan çok şey vardır. Biz onlara uyum sağlarız. Birayı kaşıkla değil maşrapadan, çorbayı da maşrapayla değil kaşıkla içeriz. Utanç duymadan kot pantolon giyiyorsun. Ama pantolonun üstüne bir etek geçirsen ve senden eteğini kaldırmanı istesem, utanırsın. Neden?"

"Utanmazdım."

"Sen bir istisnasın."

Helen onun tartışmasını, fikirlerle oynamasını, onları sağlam, mantıklı bir kordon gibi örmesini ve karşıtlıklara düğüm atmasını dinlemeyi seviyordu.

"Erkeklerde hoşlandığım tek şey," dedi Helen, "zihinlerinin çalışma şekli."

Helen "Rosenkavalier"ya bayıldı, ama Baron Ochs isimli yaşlı zampara hakkındaki fikrini değiştirmedi. Baron onun merhametini ve sempatisini hak eden favori karakter olarak kaldı.

"Şimdi Paris'te olsak, buraya masa ve sandalyeler koyarlardı," dedi Karl. Bugünlerde aklında yapacakları tatilin dışında çok az şey vardı. Pimlico Road'da, balık lokantasının önündeki kaldırımda durmuş, gazete kâğıdının üstündeki nar gibi kızarmış taze balıklarını yiyor, gecenin serinliğinin tadını çıkarıyorlardı.

"Bana Paris'i anlat!" diye ısrar etti Helen. "Aşk ilişkilerini, her şeyi! İlk gittiğinde hava nasıldı?"

Helen'ın havayı düşünmesi Karl'ı güldürdü ama biliyordu ki insan bir yere ilk defa gittiğinde kar mı yağıyordu, yoksa bir kafenin terasında, kızgın güneşe karşı açılan tentenin altında mı oturmuştu ya da bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında şemsiyesiz mi kalmıştı, her zaman hatırlardı.

"Bütün yabancıların kayıt yaptırmak zorunda olduğu Prefecture civarındaki kuyrukları çok iyi hatırlıyorum. Berlin'den tanıdığım, Paris'e benden birkaç hafta önce gelen salak kadrolu fotoğrafçı da tam önümdeydi. Paris Café'de el sıkıştığımızda, 'Yanında ne kadar para getirdin?' diye sordu. Söyledim: Yaklaşık üç bin frank. Başını hüzünle iki yana salladı. 'Bu ölmeye bile yetmez!' Hepsi böyle ifadeler kullanırdı. Ne demek istediğini biliyordum ama yine de açıkladı: 'Bir daire bulman gerekecek. Bu sana beş yüze patlar. Sadece komisyonu! Kira ödemek zorundasın. Dil öğrenirken hayatını sürdürmek zorundasın. Yoksa sırtındaki deriyi ve derinin altındaki etini satarlar. Burada kalman için gereken izni almana yardımcı olacak arkadaş başlangıç olarak iki yüz isteyecek. Bu iş için birini buldun mu?' Ona kimseyi bulmadığını söyledim. İşi yapmakta herhangi biri kadar iyi ama daha ucuz birini göndereceğine söz verdi. Bu işi neden kendi kendime yapamadığımı sordum. Çok kızdı. 'Daha neler! Prefecture'deki kuyrukları gördün mü? Hiçbir şey yapmayıp sadece kuyrukta bekleyerek orada on beş gün geçirirsin. Üstelik oradaki herkes Almanca konuştuğu için Fransızca bile öğrenemezsin.'

Arc d'Elysée isminde minik bir otelde kaldım. Otel sahibinin beş ya da altı yaşından büyük olmayan iki oğlu vardı. İkisi de sapan atmakta müthiş nişancıydı, gördükleri herkese ateş ederlerdi. Şimdi otuz beş yaşlarında olmalılar. Bir sabah otelin temizlik görevlisi işaret diliyle aşağıda beni görmek isteyen birinin beklediğini söyledi. Lobide kimse yoktu ama resepsiyon görevlisi binanın dışını işaret etti. Kapının önün-

de bir taksi duruyordu ve taksinin içinde, dost canlısı genç bir Fransız olan ziyaretçim oturuyordu. Adam, yine işaret diliyle, yanıma pasaportumu ve paramı almamı, oturma iznimi almak için beni Prefecture'e götüreceğini söyledi. Kendinden o kadar emin görünüyordu ki, belki de İzin Dairesi'nde dayısı falan vardır diye düşündüm. Taksiyi kuyruğun en sonunda durdurup bana şoförün parasını ödememi ve taksiden inmemi söylediğinde şaşkınlığım iyice arttı. Kendisi de taksiden inmek için büyük hazırlıklara girişti. Kucağında duran ordu paltosunun altında bir çift koltuk değneği durduğunu ve herkesin sağ bacağının olduğu yerde yarıya kadar kıvrılıp iki büyük çengelliiğneyle tutturulmuş boş bir pantolon paçası olduğunu ancak o zaman fark ettim. Adam yardımımı reddederek taksiden kendi başına indi, umulmadık bir çeviklikle kendini kuyruğun sonuna doğru sürükledi ve tek ayağı ile iki koltuk değneğinden oluşan üç ayağın üstünde dikildi. Afallamış halde peşinden gittim, sinirim her adımda artıyordu.

Öfkeden kuduruyordum. Ona verdiğim –fena halde ihtiyacım olan– para, beni aldatırken gösterdiği neşeli tavırlar yüzünden öfkeden mosmor kesilmiştim. Kibar sohbetler için gerektiği kadar bile Fransızca küfür bilmediğimden, küfredemediğim için adeta boğuluyor gibiydim. İşaretlerle ona, para verdiğim için dışarıda kuyrukta beklemeyi değil binanın içine alınmayı umduğumu anlatmaya çalıştım. Bir dizi sakinleştirici Fransızca sözcük ve gönül alıcı hareketlerle karşılık verirken, çocukların öfke nöbetleriyle baş etmeye çalışan bir yetişkinden hiç de farklı değildi. Bir polis memurunun yaklaştığını görünce hareketleri daha da vurgulu hale geldi ve çenemi kapatmam için yalvardı. Kapatmadım. Kanunların koruyucusunun yanına gitmek, derdimi ona anlatmak istiyordum. Ona bizim gibi Alman sığınmacıların arasında düzeni sağlamak gibi özel bir görev verdiklerine göre Almanca biliyor bile olabilirdi. Polis doğruca yanımıza geldi.

Fransız arkadaşımla konuştu, Fransızların aralarında sohbet ederken sergilediği umursamaz tavırlarla koltuk değneklerine pat pat vurdu. Fransız arkadaşım ona teşekkür etti, sanki sonradan aklına gelmiş gibi beni gösterdi. 'Memur' beni şüpheli bakışlarla süzdü, sonunda başını salladı. Benim Fransız kolumu tuttu, adama tekrar teşekkür etti ve beni ana giriş kapısına doğru çekiştirdi. Mucizevi bir şekilde aralarında geçen konuşmayı anlamıştım. Polis memuru, engellilere öncelik tanınması talimatı almıştı. Benim Fransız adama, benim onunla birlikte geldiğimi, ikimizin arasında kopmaz bir bağ olduğunu ve bu yüzden benim de geçmeme izin verilmesini söyledi. Kısacası, benim Fransız iki şeye dayanarak kârlı bir iş yürütüyordu: Engeli ve ülkesinin engellilere karşı saygılı tavrı."

Ertesi gün, öğle yemeği vaktinde Braun bankaya uğrayıp bir hesap özeti istedi. Bankodaki memuru yıllardır tanıyordu. Sarışın ve uzun boyluydu, Braun'un "Günaydın"ına asla tarafsız bir mırıltıdan başka bir şekilde cevap vermezdi ve bankanın atletizm kulübünün sabit bir üyesiydi. Hastaneler ragbi oynar, öğretmenler kriket, öğrenciler yüzmeyi tercih eder, yöneticiler golfe gider ama bankalar atletizmle uğraşırdı. Kıdemsiz bir memur Braun'un, ağzı kapatılmış ince kahverengi bir zarfa konmuş hesap özetini getirdi. Karl zarfı yırtarak açınca kapağı gevşeyerek üstündeki iğrenç yapışkan, yeni yalanmış maddeyi ortaya serdi. Hesabında 182 sterlinden biraz fazla vardı, tam bir servet! Bu parayı biriktirmesi on beş yılını almıştı. Hesabından on sterlin çekti ve kalanının ne kadar idare edeceğini hesapladı. Tatilden sonra Braun hesabına yaklaşık 20.000 sterlin yatırırsa, sarışın memur ne derdi acaba? Bankanın müdürü bile etkilenecek ve elemanlarına, o andan itibaren Bay Karl Braun ne zaman bankaya gelse saygılı bir şekilde karşılanmaya hak kazandığı talimatını verecekti. Braun, banka müdürlerinin her

sabah ilk iş olarak, müşterilerin güncel hesap durumlarını öğrenip ezberlemeleri ve onlara nasıl davranılacağına dair talimat almaları için personel toplantısı yaptıklarını hayal ederek eğlendi. Müdür okurdu: "Bay Rothschild, bakiye: Üç milyon iki yüz bin yetmiş beş sterlin – kendisi en saygılı karşılamayı hak ediyor, hatta sekreteri bile! Sonraki, Bay J. Kolm, bakiye: Üç bin iki yüz yetmiş beş sterlin – ona yapılacak karşılama: "Günaydın Bay Kolm." Sonraki: Karl Braun, bakiye: Yirmi bin yüz seksen iki sterlin mi? Emin misiniz Bayan Leacock? Eh, mucize diye bir şey var. Hepinize ders olsun ve aklınıza not edin: Bay Braun, "Hallo* Bay Braun!" diye karşılanmalı...

5

Braun şirketi aradığında Lilian şöyle dedi: "Acil bir çağrı vardı Karl ama başka birini gönderdim. Bu akşam önemli bir toplantın olduğunu hatırladım."

"Minnettarım Lilian."

"Beni arayacak mısın? Saatin geç olması önemli değil. Nasıl gittiğini öğrenmek için can atıyorum."

"Çok geç bitecektir. Aksi halde seni ararım."

"İyi şanslar Karl!"

"Teşekkürler Lilian."

Ne pahasına olursa olsun, bu akşam yalnız olmak zorundaydı. Helen, Bagshot'larla dışarı çıkıyordu. Kolm, birliklerden birinin organize ettiği, bir eczacının vereceği eğitime gitmek zorundaydı. Strohmayer hiçbir zaman gece yarısından önce gelmezdi. Ne olur ne olmaz diye, Braun ona kendini keyifsiz hissettiğini ve erkenden yatmaya niyetli olduğunu söylemişti.

Eve giderken, Chester Square'deki St Michael'e uğradı. Serin kilisede oturdu, başını ellerinin arasına aldı, zamanı

---

* (Alm). Merhaba. (ç.n.)

unutarak kendisi ve onlar için dua etti. Ara sıra temiz bir vicdan konusunda şüpheye kapılmış olsa da bu yıldönümünde kendini hiç öyle hissetmiyordu. Hayatını kurtaran, bugünlerde yoldaşlarının onu mahkûm etmek istediği eylemin ta kendisi değil miydi? Hamburg'da geçireceği tam bir hafta izni vardı. İzninin üçüncü günü, Wittau'dan gelen öncelikli bir telgraf, "Vaka 92"nin bilincinin beklenmedik bir şekilde geri geldiğini ve çok tuhaf davrandığını bildirmişti. Hastanın hafızası karışmış gibiydi, yıllar önce olmuş şeylerle birkaç dakika önce yaşanmış olayların anılarını birbirine karıştırıp duruyordu. Sonunda gerçek bir ilerleme kaydedilmiş gibiydi. Ilse boş vermesi için yalvardı ama Braun böyle bir fırsatı kaçıramazdı. Hastanın, üç kez ameliyat ettiği ve ancak tıp biliminin akla gelebilecek tüm hileleri kullanılarak yaşatılan en umut verici hastasının ölme riski çok fazlaydı. Hemen oraya gitmekten başka bir şey yapabilir miydi? Gitti. Eğer kalsaydı, ertesi gece o da can verecekti. Bu şartlar altında hayatı, çalışmasına devam ettiği için kurtulmuştu.

Kiliseden ayrıldığında, B.O.A.C. binasının mavi ışığı tarafından bastırılan sokak lambaları çoktan yanmaya başlamıştı. Eve yürüdü, ışıkları yanmayan birinci kattaki evlerinin penceresinden gelip geçenleri izleyen Bay ve Bayan Mulholland'ı bir an için gördü. Braun tarafından fark edilir edilmez geri çekildiler. Apartmana girerken telefonun çaldığını duydu. Merdivenleri çıkarken sustu ama evin kapısını açtığı an tekrar başladı. Telefona cevap vermenin çalmasına izin vermekten daha az rahatsız edici olacağını düşünerek ahizeyi aldı. Helen'ın sesini duyunca şaşırdı.

"Ah Karl, hiç açmayacağını sandım. Hemen buraya gelmelisin. Kendimi kötü hissediyorum."

"Ne oldu?"

"Yalnız ve üzgünüm."

"Bagshot'ların seni bu akşam dışarı çıkaracağını sanıyordum."

"Tom'un arabası arıza yaptı. Yarın gelecekler. Gelip beni neşeli bir yerlere götür yoksa çıldıracağım."

Ona, bu akşam gidemeyeceğini söyledi.

"Neden? Bu akşamın ne özelliği var?"

"Bazı sinüs sorunlarım var."

"Ah, ama onun en iyi şifası dışarı çıkmak! Aklından tamamen çıkıp gider."

"Gerçekten, bu akşam gelemem."

"Eh, elden bir şey gelmez." Ne kadar hayal kırıklığına uğradığı sesinden anlaşılıyordu.

"Ann'i deneyeceğim." Telefonu aniden kapattı. Bu durum Braun'u nahoş bir ruh haline soktu. Neden ona telefon etmişti ki? Neden *neşeli bir yerlere gitmek* için ısrar etmişti. Herhangi bir akşam değil de bu akşam. Birlikte dışarı çıkmak için Helen'ın peşinden koşan her zaman *kendisiydi.* Bu akşam neden reddedildiğini merak etmiş olmalıydı Helen. Eichmann'ın peşindekiler karısının doğum gününü biliyorlardı, eve bir demet çiçek götürürken onu izlemişlerdi ve kimliğini kanıtlayan son şey bu oldu. Belki de polis Hamburg hava saldırısı meselesini biliyor ve o akşam dışarı çıkması teklif edildiğinde Karl Braun'un ne yapacağını görmek istiyorlardı.

Helen'ın numarasını çevirdi ama ulaşamadı.

Ludwigsburg'da, Dr. Reitmüller'in evli olduğu bilinirdi ve karısı ile çocuğunun başına gelenler dosyasına işlenmişti: 24 Temmuz gecesi Hamburg'a yapılan bir hava bombardımanında öldüler. "Bakın, Bayan Taylor ona 24 Temmuz gecesi dışarı çıkmak istediğini söyledi. Bakalım ne olacak?" Numarayı tekrar çevirdi; hâlâ meşguldü. "Neşeli bir yer Bayan Taylor, bu çok önemli. Ne kadar neşeli, o kadar iyi. Sizi her zaman, her yere götüreceğini söylemediniz mi? Görelim bakalım. Ayrıca önceden söylemeyin. Ona mazeret bulması için fırsat vermeyin. Onu şaşırtın!"

Numarayı tekrar çevirdi – yine ona ulaşamadı. Epey bir zamandır konuşuyordu Helen. Braun merdivenlerden indi

ve bir taksi çevirdi. Yaptığı gafı düzeltmeyi o kadar çok istiyordu ki, Bayswater Metro İstasyonu'nun dışında taksiden indi ve oradan yine telefon etti. Helen hâlâ konuşuyordu. Tekrar denerken, istasyondaki görevlinin gözlerini ona diktiğini fark etti. Adam giriş salonunun taş zeminini süpürmeyi bırakmış şaşkınlıkla ona bakıyordu. Yoksa yandaki telefon kulübesine birlikte girmiş ve dışarı çıkmakta zorluk çeken iki genç kadını mı izliyordu? Burası, Hein ile birlikte o uğursuz günde trene bindikleri istasyondu.

Hademe süpürme işine döndü. İşini son derece düzenli bir şekilde yapıyor, toz kalkmasını önlemek için süpürgesinin önüne birkaç damla su serpiyordu. Braun istasyondan çıktı, hademenin önünden elinden geldiğince sakin bir tavırla geçti, köşeyi döndü, Helen'ın kapısının önünde bir an tereddüt etti ama sonra binaya girdi. Oraya daha önce hiç gitmemişti. Helen'ın oturduğu katı bulup zili çaldı. Çocuksu, ahenkli bir çan sesiydi. Helen'ın telefonda konuştuğu kişiye bir özür mırıldandığını duydu ve sonra, yaklaşan ayak sesleri duyulmadan kapı sonuna kadar açıldı. Helen onu kapıda görünce şok geçirmiş gibiydi.

"Beni kimse görmedi," dedi Braun özür dilercesine. "Telefon etmeye çalıştım..." Helen, onun yorgun ve gülümsemeye çalışırken biraz acınası göründüğünü düşündü. Çıplak ayakları halının üstünden geçti ve bir kelime etmeden ahizeyi yerine koydu. "Konuşmuyor muydun?" diye sordu Braun.

"Önemli değil." Bir an sonra Helen sakinleşmişti. "Daha iyi misin?"

"Birkaç hap aldım, şimdi çok daha iyiyim. Ve seni dışarı çıkaracağım."

"Hadi gidelim o zaman!" Aniden korkunç bir acele içindeymiş gibi görünüyordu.

"Nereye gidiyoruz?" Braun onun koşarak çantasını almasını, ayakkabılarını bulmasını izledi. Oda darmadağındı ama ilerideki çocuk odası mükemmel bir düzen içindeydi,

parlak ve canlı renkleriyle ışıldıyordu. Tam o an telefon çaldı.

"Açmayacağım! Hadi gidelim! Ann arıyor. Onunla konuşmak istemiyorum."

Braun'u adeta çekerek dışarı çıkardı.

Yılan Terbiyecisi'nin, son birkaç yılda Londra'nın her yerinde biten şu dans kulüplerinden biri olduğu anlaşıldı. Girişimci insanlar nerede boş bir bodrum katı, kullanılmayan bir tavan arası, ayrıca eski bir pikap bulsalar, kendi özel kabile –tam kendi kabilelerine, gençliğe özel– danslarını sergilemeye can atan genç insanlar ordusu bulacaklarından emindiler. Sallanan, terleyen, dönen, kıvrılan, dalgalanan insanlar odayı doldurmuştu. Yeni gelenler duvar dibindeki sırada bir yer bulup sıkışarak oturdular. Mavi, kırmızı ve sarı ampullerin yaydığı renkli loşluğun içinde kimse onlara dikkat etmedi. Braun, bir fotoğrafçının sadece kırmızı ve sarı güvenlik ışıklarıyla aydınlatılmış karanlık odasındaki asit dolu bir kaba fırlatılmış gibi hissediyordu kendini. Aynı zamanda asit gibi de *kokuyordu.*

Helen, "Sana twist yapmayı öğreteceğim!" diye bağırdı kulağına, çünkü hüküm süren kakafonide ancak en yakın yerden kulak zarına yönelik bir saldırı sonucu garanti ederdi.

Braun başını iki yana salladı ama Helen onu çekip ayağa kaldırdı. Kalkar kalmaz arkalarında genişleyen, önceki boşluktan hiçbir iz bırakmayan sıkıştırılmış insan eti kalabalığını hissedebiliyordu.

"Hadi Karl!"

Dudakları, "Nasıl yapılacağını bilmiyorum," diyor gibiydi.

"Kural falan yok! Nasıl istiyorsan öyle yap! Güzelliği burada!"

Braun'un midesi bulanıyordu. Gözleri bu dumanlı, gökkuşağı gibi rengârenk karanlığa biraz alışınca dansçıların

amansızlığı, sessiz, acımasız kararlılığı ve sertliği onu şaşırttı. Konuşmuyor ve gülümsemiyorlardı. Birkaç saat içinde –öyle sanıyordu– dışarıda çirkin bir güneş doğacaktı. Onlar twist yapmaya devam edecekti. Güneş tekrar tekrar batıp doğacak ama onlar gençliklerini kaybedene ve kuruyup büzüşene kadar twist yapmaya devam edecekti.

Braun daha fazla dayanamıyordu. Kendini sağlam bir zırhla kuşattığını düşünürdü. Yıllar boyunca, hiçbir şeyden etkilenmeyecek bir dayanıklılığa kavuştuğuna emin olunca kadar bu zırhı sağlamlaştırmıştı. Şimdi, kulaklarında düşen bombaların sesi, hiçbir tavlanmış çeliğin, hiçbir kalınlıktaki güçlendirilmiş betonun doğrudan darbelere dayanamayacağını fark etti. Müzik kutusu çığlık atıyor, kadınlar çığlık atıyor, bebekler çığlık atıyordu ve Braun kendinden geçti.

6

Hastanenin bekleme odası kocaman beyaz bir küreyle aydınlatılmıştı. Helen'ın hastanelere, sessizliklerine, gizliliklerine ve beyazlıklarına karşı gizli bir korkusu vardı. Hemşireler beyaz giyiyordu; mobilyalar, duvarlar, yataklar, kapılar, hatta hastaların suratları bile beyazdı.

Helen'ın karşısında oturan yaşlı bir hanımın yüzü kat kat savaş boyasıyla özenle boyanmıştı – bütün o beyazlığın içinde hoş bir rahatlamaydı. Dudakları yasak bölgede, inişli çıkışlı arazi üzerinde, izinsiz girenlerin kovuşturmaya uğrayacağını gösteren iki geniş kırmızı banda benziyordu. Ne kadar acınası göründüğünü neden kimse kadına söylemiyordu? Şimdi de çantasını açtı, bir sigara çıkardı, yaktı ve sandalyesini hareket ettirdi, bu yüzden arkasındaki "Lütfen Sigara İçmeyin" tabelası da kıpırdadı. Kadın Helen'ın tabelaya baktığını gördü. "Onu önemsememelisin canım. Söndürmemi isterlerse söndürürüm. Hatta özür bile dilerim.

Ama o zamana kadar tüttürmem lazım ve ihtiyacım olan tek şey bu. Kül tablası koymuşlar değil mi? Birilerinin sigara içeceğini düşünmüşler." Söylediklerini kanıtlamak için sehpadan bir kül tablası aldı. "Ben tek değilim. Kaza mı geçirdin? Öyle olmalı, yoksa burada beklemene izin vermezlerdi. Ziyaret saatleri konusunda çok katılar, çok. Birlikte olduğun biri mi kaza geçirdi? Yoksa kazaya sen mi sebep oldun canım?"

Neyse ki içeri bir hemşire girip şöyle dedi:

"Burada sigara içmemelisiniz Bayan Marcus, bunu biliyorsunuz."

Yaşlı hanım kül tablasına aldırmadan sigarasını yere atıp söndürdü.

"Sadece anahtarını istiyorum Jean. Benimkini masada bırakıp kapıyı çekmiş olmalıyım. Wigmore Caddesi'nden Gower Caddesi'ne kadar yürüdüm ama anahtar yok. Bu yüzden Gower Caddesi'nden yürüyerek buraya geldim. Anahtarını almama izin ver Jean yoksa geceyi hastanede geçireceğim."

Jean adındaki hemşire ona anahtarını uzattı.

"Neden her seferinde benden istiyorsunuz Bayan Marcus? Üç pansiyoneriniz daha var. Neden hep buraya geliyorsunuz?"

"Bu doğru değil Jean. Haksızlık etmemelisin. Mary'nin anahtarını dün, Marion'ınkini de geçen hafta ödünç aldım. Bu işi kesin bir düzen içinde yapıyorum." Kapıda bir sigara daha yaktı. "Paspasın altına bırakırım. Hoşça kal canım."

Kapıda çarpıştığı genç bir doktor ona neşeyle sordu:

"Bay Braun'u bekleyen genç hanım siz misiniz?" Kadın doktorun yanından geçip gitti. Helen ayağa kalktı.

"Durumu nasıl doktor?"

"Çok öfkeli. Onun dışında iyi. Bir dakikaya aşağıda olacak. Sizinle danışmada buluşacak. Hemşire size yolu gösterir."

"Neden öfkeli?"

"Soyunmak istemediğinden diye anladım."

Karl'ı solgun ve mahcup bir halde buldu.

"Taksi çağıracağım. Seni doğruca evine bırakacağım," diye duyurdu Helen.

"Senin arabana ne oldu? Hadi gel arabana yürüyelim. Biraz temiz hava bana iyi gelecektir."

Helen itiraz etti ama bir işe yaramadı. Dean Caddesi'nden geçerlerken, "Şimdi senin kulübe geri dönüp şu senin dans dersini bitirebiliriz," dedi Braun.

"Mümkünatı yok!"

Şakacının biri arabasına tebeşirle yazı yazmıştı: "Bir Pint Süt İç!"* Bu yazı Helen'a öğleden beri bir şey yemediğini hatırlattı ve aniden kurt gibi acıkmasına neden oldu fakat Braun'un dinlenmesi gerekirken gidip bir yerlerde akşam yemeği yemek için ısrar etmesinden korkarak bir şey demedi. Onun yerine, hastanede soyunduğu için neden öfkelendiğini sordu.

"Öfkelendiğimi kim söyledi?"

"Doktor. Hastanelerde insanı her zaman soyduklarını bilmen gerekirdi."

"Neden *bilmem* gerekirdi?"

"Herkes bilir."

"Buna gerek yoktu."

"Nereden biliyorsun?"

"Daha önce hastaneye gitmiştim."

"Nerede? Ne hastalığın vardı?"

"Hiçbir şeyim yoktu. Genel kontrol içindi."

"Peki, o zaman seni soydular mı?"

---

* Drinka Pinta Milka! İngiltere'de süt üreticilerine devlet desteği verilmesinin durdurulmasından sonra düşen süt satışlarını artırmak için İngiliz Süt Pazarlama Kurulu tarafından bulunmuş reklam sloganı. 1959'dan 1970'lerin sonuna kadar kullanımda kaldı. Bir pint (0,57 lt) sütü tanımlamak için "pinta" kelimesinin popüler hale gelmesini sağladı. (ç.n.)

"Soydular. Muayene etmek için."

"Belki burada da muayene etmek istemişlerdir."

"Doktor başka bir şey dedi mi?"

"Durumunun iyi olduğunu söyledi. Ama bir sakinleştiriciye ihtiyacın var."

"Doktor böyle mi dedi?"

"Hayır. Ben diyorum. Bu akşam çok telaşlısın."

Braun güldü.

"Tatile ihtiyacım var."

"Kaç gün kaldı?" diye sordu Helen.

"Altı."

Braun eve çıktı. Daire, bina, sokak, hepsi sessizdi. Strohmayer henüz gelmemişti. Genelde Kolm'un nefes alışını, yatağının gıcırtılarını duyabilirdi. Bu akşam ondan en ufak bir ses gelmiyordu. Belki de muhbir Kolm'du. Pansiyonerlerden birini ayarlamaları mantıklı olurdu. Strohmayer'e güvenmezlerdi. Ama muhtemelen Yahudi Kolm'e de güvenmezlerdi. En mantıklısı, bu görev için işe bir yabancıyı almış olmalarıydı. Adım adım, düşünceleri en sevdiği hayali kişiye, onu sorgulamak için göreve çağırdıkları, Dr. Reitmüller hakkında bilinen her şeyi anlattıkları ve şimdiye kadar çok başarılı olması gereken genç İngilize döndü. Zihninde yine uzun boylu, yanık tenli, yakışıklı bir genç adam canlandı: Johnny, diyordu ona – neşeli, her zaman gülümseyen, her zaman nazik, iyi yetişmiş, her zaman özür dilemeye hazır. Johnny birini "Kusura bakma babalık," demeden asla itham etmezdi, tabii söz konusu bir kadın değilse, o zaman da şöyle derdi: "Kusura bakma hayatım." Johnny şimdiye kadar Helen'la tanışmış olmalıydı. Tatil için New Forest'a gitmesini öneren Johnny'ydi ve bu akşamki "neşeli bir yer" davetinin arkasında Johnny'den başka kim olabilirdi? "Helen, tatlım, ona bu akşam seni neşeli bir yere götürmesini söyle. Neden ille de bu akşam olduğunu boş ver. Sana sonra anlatırım." "Ama bu çok kolay Johnny," diye iddia ederdi Helen, "Karl beni

istediğim zaman, istediğim yere götürür." "Sana dediğimi yap. Neşeli bir yer olmalı, unutma. Ne kadar neşeli olursa o kadar iyi." Karl tam da Johnny'nin tahmin ettiği gibi davranıp onu dışarı çıkarmayı reddettiğinde Helen çok şaşırmış olmalıydı. Telefonda saatlerce Johnny'yle bu konuyu konuşmuş olmalıydı. Johnny şöyle demiştir: "Bu akşam hiçbir yere gitmez, kasvet içinde odasında oturur, onun yerine seni ben dışarı çıkaracağım. Hazırlan, on dakika içinde seni almaya geleceğim." Evden alelacele ayrılmak istemesinin sebebi buydu. Johnny gelip Helen'ın kapıya bir mesaj bırakmadan gittiğini gördüğünde, Karl'ın çıkıp gelmiş olduğunu anlamıştı. Helen ona Yılan Terbiyecisi'nden, bildiği en neşeli yerden bahsetmiş olmalıydı ve Johnny kontrol etmek için oraya gittiğinde Karl'ın bir ambulansa konduğunu görmüş, hastaneye telefon etmiş ve doktordan, hastanın kolunda bir dövme olup olmadığına bakmasını istemişti.

"Hasta" karanlıkta oturuyor, Johnny'nin bu akşam olanlardan nasıl bir anlam çıkaracağını merak ediyordu. En hafif deyimiyle, bir parça sarsılacaktı. Şüpheli, kendisinden beklenenden farklı hareket etmişti. Johnny'nin tahmininin tersine, Karl Braun sonuçta Helen'la dışarı çıkmıştı ve hiçbir yerinde dövme falan yoktu. İki komplocu, muhtemelen tam şu an bundan sonra ne yapacaklarını tartışıyorlardı. Karl aklına gelene karşı koyamadı. Parmaklarının ucuna basarak odasından çıktı, Kolm'un bulunduğunu düşündüğü taraftan gelebilecek herhangi bir sesi duymak için kulağını dört açtı. Bir telefon numarası çevirmek o kadar ses çıkarmazdı ve bir şey söylenmesi, hazneye para atılması gerekmiyordu. Numarayı çevirdi ve meşgul sinyali değil de normal çalma sesi duydu. Adeta esefle ahizeyi yerine koyup odasına döndü.

Yaratıcı bir beynin çıkarım yapma gücü konusunda dikkatli olmak gerekirdi. Hassas inceleme ve muhtemel tehlikelerin eksiksiz bir tablosunu efendisine sunma konusunda bir kez eğitilince, beyin dikkatle izlenmediği zaman her şeyi

abartma eğilimindedir. Büyücünün çırağı gibi incelemesini yürütmeye devam eder, yargıları üst üste yığar, ta ki bu yargılar insanı kurtaracak yerde onu boğana kadar. Bir tatile nasıl da ihtiyacı vardı! Gelecek cumartesi kesin olarak anlayacaktı. Şayet ondan şüpheleniyorlarsa ülkeden ayrılmasına izin vermezlerdi. Onu Hein konusunda, kamp konusunda, Almanya'dan ayrılma tarihi konusunda, o zamandan beri yaşadığı yerler konusunda sorguya çekerlerdi. Sorularına elinden gelenin en iyisini yaparak, polisin işini yapması, insanları –bazen de masumları– kontrol etmesi gerektiğini bilen bir vatandaş gibi onlara kızmadan, isteyerek, nazik bir hoşgörüyle cevap verirdi. Akla uygun her tür soruya cevabı vardı. Mükemmel bir hikâyesi vardı. İstedikleri kadar kontrol edebilirlerdi.

Yarın Regent Caddesi'ndeki B.E.A.* bürosunu arayacak ve biletleri alacaktı. Bir Paris rehberi alıp biraz incelemesi gerekecekti. Bir Arjantin haritası bile alabilirdi. Aniden arkadaşlarını özlediğini hissetti. Zürich'te parası vardı, istediği her şeyi yapabilirdi. Buenos Aires'e uçabilirdi. Yeniden doktorluk yapabilir, tekrar keman çalabilirdi ve onun için bulduğu pansiyon konusunda Lilian'la yüzleşmek zorunda kalmazdı.

Gecenin sessizliği içinde aşağıdaki kaldırımdan gelen ayak seslerini duydu. Şayet Arjantin'e gitmeye karar verirse Helen'ı bir daha asla göremezdi. Zaten onunla arasındaki bu durumun nasıl bir geleceği olabilirdi ki? Merdivenden gelen ayak seslerini duyabiliyordu. Sesler birinci katın sahanlığını geçtiğinde gelenin Strohmayer olduğunu, yanında da birinin, muhtemelen sıradan genç hanımlardan birinin olduğunu anladı, çünkü koridorda fısıldayarak konuşuyorlardı. Braun Strohmayer'in şöyle dediğini açıkça duydu:

"Uyuyordur."

---

* British European Airways, 1946-1974 yılları arasında faaliyetini sürdüren bir havayolu şirketiydi. (ç.n.)

Ve başka bir erkek sesi cevap verdi:

"Biz de öyle yapsak iyi olur."

Konuşan Kolm'du. İkisinin birlikte gelmesi Braun'a oldukça tuhaf geldi. Belki de eve gelirken tesadüfen karşılaşmışlardı. Ya da Kolm, Uluslararası Basın ve TV Hizmetleri şirketinin kurucu ortağının tezgâhın arkasında hüküm sürdüğü bara uğramıştı.

Karl karanlıkta soyundu ve ülkeden çıkmasına izin verilmesi, Helen'la birkaç gün geçirmesi, Zürich'teki parasını çekebilmesi için dua etti. Burada duraklayıp Yüce Bilgisayar'ı bekletti. Başka?.. diye sordu kendine. O kadar parayla başka ne yapabilirdi? Eh, henüz parayı almamıştı. Hepsini çekmeyebilirdi; yalnızca birkaç gün yetecek kadarını. İşlerin nasıl gittiğine bağlıydı. Tabii, Arjantin'e gitmeye karar verirse, hepsini çekmesi gerekecekti. Kardeşlik'in paraya ihtiyacı vardı, Hein öyle demişti.

Başını yastıktan kaldırdı ve –bir parmağıyla– yastığın üstüne yazdı: B. Karl. Sanki arkasında onu ele verecek bir iz bırakabilirmiş gibi elinin tersiyle sildi.

Birkaç dakika sonra uykuya daldı.

7

Ertesi sabah uyuyakaldı. Gazetenin mektup kutusuna atıldığını duyduğu zaman sıçrayarak uyandı. Çalar saatinin neden çalmadığını araştıracak vakti yoktu. Hızlıca bir hesap yaptı, ofisi aramamaya ve doğrudan günün ilk işine gitmeye karar verdi. Kolm'un banyoyu kullanma saati sekizde başlıyordu, sonuç olarak kahvaltısını şimdi yapmak ve Kolm'dan *sonra* banyoya girmekten başka yapacak bir şey yoktu. Gidip gazeteyi aldı, mutfakta ocağı yaktı ve çaydanlıktaki suyun kaynamasını bekledi. Sabah gazetesinin dördüncü sayfasında gözüne bir haber çarptı. Tabülatör gibi çalışarak insan yüzünün kaslarını düzenleyen mekanizmaya benzer bir şey daha vardı. İşlevi, tanıdık harf oluşumlarını

görmek ve onları kelimelerle dolu bir sayfadan seçmekti. Paragrafta şöyle deniyordu:

WITTAU DURUŞMALARI BUGÜN FRANKFURT'TA BAŞLIYOR
Kendi Muhabirimizden

Bonn, 24 Temmuz

En korkunç Nazi Toplama Kamplarından birinden –Wittau'dakinden– on bir S. S. subayının ve kampa bağlı Deneysel Hastane'nin personelinden dördünün yargılanmasına bugün Frankfurt'ta başlandı.

Hastane hizmetlisi Hermann Schemiede, mahkemede çapraz sorgu altında hastanedeki deneyler için defalarca kurban seçtiğini itiraf etti. Bunu her zaman, fiziksel durumu nispeten iyi ve ortalamanın üstünde zekâya sahip mahkûmlara ihtiyaç duyan Dr. Otto Reitmüller'in özel emriyle yaptığını söyledi. Kötü şöhretli Dr. Reitmüller'i kibirli, acımasız, hırslı, benmerkezci; hızlı ve olağanüstü sonuçlar gelmezse kuruluşun kapatılacağına dair yukarıdan sürekli bir baskı olduğundan sonuç elde etmeye can atan biri olarak tanımladı. Dolayısıyla Dr. Reitmüller, ameliyatlardan sonra doğru dürüst iyileşmeleri için hastalarına vakit vermeden onları tekrar tekrar ameliyat etmek zorundaydı. Schmiede, deneylerin nasıl uygulandığına dair tüyler ürpertici açıklamalar yaptı...

Braun uzun süre yazıya bakakaldı. Kolm gelseydi, pansiyon arkadaşı Braun'un başına olağanüstü bir şey geldiğini fark etmemesi mümkün değildi. Sonunda gazeteyi katladı, ocağı kapattı ve tekrar odasına sığındı. Orada haberi tekrar okudu ve defalarca incelemek, analiz etmek zorunda kalacağını bildiğinden, gazetenin o bölümünü dikkatle yırttı. Ama yırttıktan sonra ne kadar aptalca hareket ettiğini fark etti. Şimdi gazeteyi nasıl bırakacaktı? Bırakmasa, Strohmayer

şüphelenmez miydi? Sanki yırtılmış sayfanın tekrar bütünleşmesini sağlayacak bir mucize bekler gibi verdiği zarara bakıp soğuk terler dökerek öylece dikildi. Hemen bir şeyler yapmak zorundaydı. Gazeteyi ve yırttığı parçayı alet çantasının içine soktu, elinden geldiği kadar hızla giyindi ve başka bir gazete almak için parmak uçlarına basarak evden çıktı.

Ayakları onu otomatik olarak Bay Mulholland'ın dükkânına götürdü. Bir hata daha yapmadan önce, tam vaktinde ayaklarına hâkim oldu. Gazeteci çocuk gazeteyi bıraktığını hatırlayacaktı; Bay Braun neden bir gazete daha istiyordu? Sadece gazetede özellikle ilginç bir şey bulan insanlar bir gazete daha almak ister. Bölgede başka bir gazete bayisi olmadığını biliyordu. Telaşla, amaçsızca, zamanının kalmadığını bilerek sokak boyunca yürüdü. Sabah gazetelerinin bazı kapıların altına sokulmuş olduğunu gördü, aralarında kendisinin her gün aldığı gazete de vardı ama hiçbirine dokunmaya cesaret edemedi. Aniden bir gazeteci çocuk gördü, sokağın diğer ucundan bisikletiyle ona doğru geliyordu, sonraki trafik ışıklarında durdu. Braun köşeden onun sadece birkaç ev ötede, bir tütün dükkânının önünde bisikletinden indiğini görebiliyordu. Ancak dükkânda gazete satılmasına rağmen, almak istediği gazeteden bir tane bile kalmamıştı. Adam ona diğer gazeteleri önerdi ama ters davrandığı ve tek bir kelime etmeden koşarak dükkândan çıktığı için onun kaba biri olduğunu düşündü.

Bir taksi çevirdi ve Victoria İstasyonu'na gitti. Orada, nihayet, büyük yığınlar halinde bir sürü sabah gazetesi vardı. Sadece bir tane değil, elli tane alabilirdi. Çantasındaki gazeteyi çöp kutusuna attı. Bir otobüse yetişmeyi başardı. Birkaç dakika sonra tekrar odasındaydı. Kolm'un mutfakta oyalandığını ve tepsisini alması için onu beklediğini duyabiliyordu. Banyo küvetine otururken bu işten başarıyla sıyrılmanın memnuniyeti bütün uzuvlarına yayıldı. Dikkatli olmak zorundaydı. Belki de öncekinden biraz daha dikkatli.

Günün ilk işine tam vaktinde yetişti. Lilian'la yapacağı kaçınılmaz hesaplaşmayı ötelemek için fabrikayı aramaktan kaçındı. Fakat kadın çalışma programını biliyordu ve Braun'u bulmak onun için çok kolaydı.

"Ah, Bayan Merriman," diye kuğurdadı telefonda, "Londra Piyanoları'ndan arıyorum. Adamımız sizin yanınızda mı? Rica etsem birkaç dakikalığına onunla konuşmama izin verir misiniz?" "Adamımız" birazdan geldi. "Ah Karl, nasıl gitti?"

"Ne nasıl gitti, Lilian?" Dün akşamki meşguliyetini açıklamak için ona söylediği mazereti çoktan unutmuştu.

"Paris'ten gelen avukatınla! Haberler nasıl?"

"Ha, tamam. Her şey plana göre ilerliyor."

"Ben çok güzel bir partideydim. Müstakbel ev sahibenle konuştum. Yarına senin için ondan randevu aldım. Tatlı bir kadın. Ondan hoşlanacaksın."

"Maalesef yarın gidemem." İşte başlıyoruz, diye düşündü. Kadının nefesini tuttuğunu duydu ve çabucak ekledi. "Yarın çok önemli bir işim var."

"Bundan daha önemli..." diye başladı Lilian, ama Braun lafını kesti.

"Şaşıracaksın Lilian."

"Eh," dedi ters ters, "madem öyle düşünüyorsun..."

Braun fazla endişelenmedi. Onu sakinleştirecek bir yol bulacağından emindi. Her şeyden çok yalnız kalmak istiyordu.

Yağmur atıştırırken, listedeki bir sonraki işi yapmak üzere otobüse binip Victoria'ya gitti. Otobüsün üst katına çıktı ve karıncalar gibi bütün zihnini kaplayan korkuları çözümlemek üzere oturdu.

(Hermann Schmiede'yi hatırlıyordu – meslek olarak berber, karakter olarak sıçan, görünüş olarak da sıçana benzeyen, her şeyi yiyen ve doyumsuz bir hırsla hep açlık çeken bir adamdı. Schmiede'yle çok genç bir doktorken Hamburg'da bir berber dükkânında tanışmıştı. Schmiede ona bir şişe pa-

halı saç toniği sattı, saçını kesti, onu tıraş etti, bir şişe de tıraş losyonu satıp müşterinin bir dahaki sefere bu adamdan kaçınmaya yemin etmesine neden oldu. Fakat dükkâna sonraki gidişinde Schmiede eski bir müşterisiymiş gibi onu ele geçirdi. Altı ay sonra Schmiede Berlin'e taşınmaktan bahsetmeye, müşterilerinden referans mektupları istemeye başladı; müşterileri ondan kurtulmak umuduyla referans vermeye gönüllüydü. Genç doktor şampuan, krem ve losyon kokuları arasında özgürlük esintisi hissetti. Fakat saçını kestirmeye bir dahaki gidişinde, başka bir berber saçında hak iddia etti. Bu defa müşteri inat etti ama Herman Schmiede'nin en yüksek teklifi verenle bir anlaşma yaptığını ve müşterilerini, kafa başı yirmi marka transfer ettiğini öğrendi. Doğal olarak satın alan şimdi o kafalarda ve onların üstünde uzayan her şeyde hak iddia ediyordu.)

Bindiği otobüs Edgware Road boyunca, karşı yönlerden gelen araç seli tarafından çevrilmiş bir halde Marble Arch'a doğru ağır ağır ilerlerken, Braun bugün, yani çeyrek yüzyıl sonra bile Schmiede'yi düşününce tepesi attı. Oturduğu yerden kaldırım boyunca yürüyen, çisentiden korunmak için rastladıkları her tenteye sığınan insanları izledi.

(Hermann Schmiede'nin adını tekrar duyduğunda yıl 1940'tı. Ilse, Hamburg doğumevinde bebeğini doğurmuştu. Bebeğin doğumundan sonra Braun'a gönderdiği ilk mektupta onun eski bir arkadaşından, Hermann Schmiede diye birinden çok güzel çiçekler aldığını yazmıştı. Adam bir ambulans birliğine katılmış, doktorun insanlık için, Führer ve anavatan için muazzam bir iş yaptığını bildiği Wittau'daki Deneysel Hastane'ye naklini istemişti. Wittau'ya geldiğinde, doktoru uzun zamandır kayıp olan kardeşiymiş gibi selamlamıştı.)

Braun otobüsün durmasından çok önce, durağın yanındaki mutfak eşyaları mağazasının brandadan saçağının altında bir grup gencin avarelik ettiğini fark etti. Yoldan geçenler onlara yanaşmaktansa yağmurdan ıslanmayı göze

alarak geniş bir daire çiziyor, salt o sinsi gözlerle karşılaşmak bile felaketle flört etmek anlamına geliyormuş gibi gençlerin yan bakışlarından kaçınıyorlardı.

(Schimede'ye, Dr. Reitmüller'in zalim ve sadist olduğunu söyleten neydi? Yoksa gazetenin duruşmadan alıntı yaptığı kelimeler bunlar değil miydi? Şimdi hatırlamıştı: "Acımasız ve benmerkezci" demişti Schmiede. Neden "benmerkezci" demişti? Benmerkezci bir insanın yapacağı gibi kendi kişiliğiyle meşgul değildi ki! Tam tersi: Büyük "İ" ile İnsanlığın iyiliği için hayati bir şeyle meşguldü. Kesinlikle "acımasız" değildi ama tarafsız, adil ve şüphe edilemez biriydi. Bütünün amacına da hizmet etmedikçe asla yalnızca kendi amacına hizmet edecek bir şey yapmazdı. Başkalarına yardım etmek için her şeyi yapar, kendi çıkarlarını hiçe sayardı. Mesleğini severdi; iyi bir aile babasıydı; karısına ve çocuğuna tapardı; dindardı, Tanrı'ya dua eder ve onun kanunlarına saygı gösterirdi. Romantik biriydi ve romantikler muhterem kişilerdi. Durum bu, Sayın Yargıç. Suçlu değilim. Jüri üyeleri, kararınızı verdiniz mi? Verdik Sayın Yargıç: Suçsuz!..)

Beş gencin gelişi düşüncelerini böldü. Grup bir gemiye atlayan korsanlar gibi hızla yukarı çıktı, ikisi öne doğru ilerledi, diğerleri kenarları ele geçirdi ve hemen aralarındaki insansız bölgede açık saçık laflar savurmaya başladılar. İki yaşlıca hanım, sataşmalara göğüs gererek hemen alt katın göreceli sığınağına çekildi.

Öndeki iki serseriden uzun olanı, "Hanımları rahatsız ettin Bert!" diye dalga geçti.

"Kim, ben mi?" diye sordu Bert kızgınlıkla, sonra sesini tizleştirdi. "Gel buradan gidelim Elsie'ciğim!" İki yaşlı hanımın, sarhoş gibi sağa sola sallanan otobüste dengelerini bulmaya çalışırken utandırıcı tuhaf hareketlerle çekilmelerini taklit etmeye devam etti. Şaklabanlığını daha sahici hale getirmek için çocuk kırmızı suratlı arkadaşını çekip ayağa kaldırdı, koluna girdi, ikisi birlikte sendeleyerek önden ar-

kaya ve sonra ters yöne gittiler. Gülmeleri azalınca Bert kalan yolculardan birine, o ana kadar gençlerin soytarılıklarını hoşgörülü bir gülümsemeyle onaylayan ve bunun hergelelerle arasında bir tür saldırmazlık anlaşması sağlayacağından emin olan, pipo içen, melon şapkalı beyefendiye kasten çarptı. Adam umduğunu bulamamıştı. Darbenin etkisiyle piposu elinden uçtu ve almak için eğildiğinde, serserilerden bir diğeri şapkasını itti, şapka adamın kel kafasından kayıp düştü. Son talihsizliğin tamamen kazayla olduğuna dair halen bir ümit besleyen adam başını kaldırıp serserilerin neşeli hallerini gördüğünde tek taraflı ilan ettiği ateşkes kaba bir şekilde bozuldu. Piposuyla şapkasını aldı, saatine baktı –yerinden aniden kalkmasına bir mazeret oluşturma amacını güderek– ve Marble Arch'ta otobüsten inerek neredeyse terk edilmiş savaş alanında Braun ile genç bir çifti bıraktı.

Braun serserilerden tiksinmişti ama korkmuyordu. Bir kavgaya karışmak, polise ifade vermek; mahkemede tanık kürsüsüne çıkıp bu eşkıyaları savunan, tehlikeli bir şahidi itibarsızlaştırmak isteyen, onu paramparça etmek için elinden geleni yapacak olan aşırı hevesli avukatla muhatap olmak zorunda kalmamak için Tanrı'ya dua etti.

Çok genç ve çok uzun boylu refakatçisinin yanındaki kız ne korkuyor ne de durumla ilgileniyordu. Pastel mavi şemsiyesini daha sıkı kavradı ve sigara içen arkadaşıyla konuşmaya devam ederken arada bir başını kaldırıp baktı. Genç arkadaşı onu dinlerken zaman zaman başını sallıyor, kendini tamamen sohbete kaptırmış gibi görünüyordu fakat herhangi bir tehlikeyle cesaretle yüzleşme gerekebileceğinin hep farkında olduğundan yüzü kızarmıştı, yumrukları sıkılıydı, kasları gerginlikten ağrıyordu.

Bert, "Buraya gel Mac!" diye seslenince gömleğinin önü açık, tırnakları siyah bir genç yerinden kalkıp kızla arkadaşının arkasına, Bert'in yanına geçti. Bert çifti işaret ederek şöyle dedi: "Muhabbet!"

Diğer serseriler kahkahalara boğuldular. Mac pantolonunun cebinden bir büyüteç çıkardı, kızın bakımlı saçlarına yaklaştırdı, büyük bir dikkatle en ince ayrıntısına kadar inceledi. Mac'in etrafını saran diğer zorbalar bu titiz incelemenin sonucunu bekliyorlardı. Kız sustu. Erkek arkadaşı sigarasını söndürdü. Mac sonucu bildirdi:

"Saç!"

Kızın erkek arkadaşı, elinden geldiğinde ertelemeye çalışıyormuş gibi yavaşça serserilere doğru döndü.

Braun kendi kendine tekrar etti: Tartışmaya girme! Kavgaya karışma lüksün yok!

Tam o kritik anda, merdivenlerden neşeli bir ses yükseldi:

"Ücretler lütfen!"

Aşağıdan, pırıl pırıl siyah bir yüzle kızıl bir gülümseme belirdi. Ardından, önünde Londra Ulaşım yazan tuniğine sarınmış tombul bir göğüs geldi; üstünde küçük bir bilet makinesi sallanıyordu. Sonra, boyu ile eni neredeyse aynı ölçüde, paçaları yönetmeliğe uymayan sandaletlerin üzerine düşen bir pantolonu tutan deri bir kemer göründü. Kadın samimi Karayip aksanıyla bir kez daha vırakladı:

"Ücretler lütfen!"

Beş haydut dehşet içinde bakakaldı. Mac gözlerine inanamıyormuş gibi kadına doğru gitti. Mavi şemsiyeli kız ayağa kalktı ve peşinde uzun boylu arkadaşıyla birlikte düşman birliklerinin yanından geçip merdivenlerden indi. Mac, biletçinin heybetli bağrında asılı duran bilet makinesine dokunmak üzere elini uzatınca kadın kolu çevirerek cihazın tıkırdayıp gıcırdamasını sağladı. Mac hemen elini çekti.

"Kara sürtük!" dedi dudak bükerek.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu biletçi.

"Victoria," dedi Bert uysalca.

Siyahi kadın bilet basma makinesini beş defa tıkırdatıp gıcırdattı. Her seferinde kibarca, "Sekiz sent lütfen, teşekkürler," dedi. Kadın paraları aldı, üstünü verdi, otobüsün

Braun'un ineceği Hobart Place'de durması için zili çaldı ve kaşla göz arasında biçimsiz sandaletleri, geniş poposu, önünde Londra Ulaşım yazan tuniği ve kızıl gülümsemesi ufkun altına düştü. Braun rahatsız edilmeden kadının arkasından inerken, koruyucu meleğinin onu bir kez daha vahim bir tehlikeden kurtardığından emindi.

Aniden aklına geldi: Hein'ın bileti! Hein'ın cebinde bilet yoktu! Ölünün üstünden bilet çıkmamasını polis tuhaf bulmamış mıydı? Polis ya adamın trene nereden bindiğini öğrenmek isterse? Scotland Yard'daki şu çokbilmişlerden biri şöyle akıl yürütebilirdi: Kaybolmuş olamaz, her yere baktık – vagon boş ve temizdi. Tek bir basit açıklama vardı. İki arkadaş birlikte seyahat ederken, sık sık olduğu gibi, bir tanesi iki bileti de alır ve gidecekleri yere varana kadar elinde tutar. Bu arkadaş kim olabilirdi? Bu kadar erken saatte trene neden binmişlerdi? Sabah saat 5.40'ta vagonda tek başına olabilecekleri, onları kimsenin izlemeyeceği, kimse konuştuklarını duyamayacağı için miydi; farklı istasyonlarda binip ayrı yerlerde inebilirlerdi. Albay von Stampel'ın gizleyecek pek bir şeyi olmadığını biliyoruz. Peki, ya diğer kişi? O *adamın* gizleyecek neyi vardı? Böylece Johnny işe koyulurdu...

8

Braun mutfakta onlara katıldığında, Kolm'la Strohmayer çoktan hararetli bir tartışmaya girişmişlerdi. Strohmayer şöyle dedi:

"Her zaman küçük adamları yakalarlar. Büyük balıkları değil."

Kolm gözlüğünü sildi, üstten bakarcasına gülümsedi ve alaycı bir ses çıkardı:

"Bir yanlışın yok mu? Balıkçılar der ki: 'Büyük balık akıllıdır. Asla yakalanmaz.' Ama aslında tam tersidir. Tesadüfen yakalanmamıştır ve bu onun büyümesini sağlamıştır."

"Konu ne?" diye sordu Braun.

Wittau duruşmasından bahsediyorlardı. Strohmayer eve, davayla ilgili iğrenç detaylarla dolu bir Alman gazetesi getirmişti – biri Anthony'nin barında bırakmıştı. Braun içeri girdiğinde, haberi yüksek sesle Kolm'a okumak üzereydi. Yeni gelene açıkladı:

"Hermann Schmiede isminde bir hastane hizmetlisini yakalamışlar. Kamptaki tutuklulardan rüşvet aldığı düşünülüyor."

Braun buzdolabını açıp bir şey arıyormuş gibi yaptı. Kolm'un cevap verdiğini duydu.

"Başından itibaren zırvalık."

"Neden zırvalık olsun?" Strohmayer epey öfkeli gibiydi.

"Ne arıyorsun?" diye sordu Kolm.

"Süt."

Kolm bakmak için geldi.

"Benimkinden al." Strohmayer'le mücadeleye girişmeden önce Braun'un doğrulmasını bekledi. "Zırvalık olduğunu söylüyorum çünkü toplama kamplarındaki mahkûmların rüşvet olarak verecek bir şeyleri yoktu."

Strohmayer Alman gazetesini zaferle salladı.

"Evet, vardı! Hepsi burada. Öncelikle, altın dişler. Altın dolgular. Sonra, kampa gönderileceklerini düşünen Yahudiler bir sürü numara icat ettiler. Şu paralı olanlar, değerli taşlar satın aldılar: Elmaslar, yakutlar..."

"Onları nerede saklayacaklardı?" Hâlâ şüphe duyan Kolm dudak büktü. Ama Strohmayer'de bütün cevaplar vardı.

"Dişlerinin içinde. Hepsi gazetede yazıyor. Bazı Yahudiler, hayvan vagonlarına bindirilmeden önce güvenilir bir dişçi bulmayı başarmış, dişlerini çektirmiş ve yerlerine yapma diş taktırmışlar. Altından değil, çünkü altın dişlere kamplarda el konduğunu biliyorlarmış, ama dişler gerçeğe benzeyen kemiksi bir malzemeden yapılmış. Dişçi, yapay dişlerin içine

orta büyüklükte bir elmas saklayabilecekleri kadar boşluk oymuş. Anlamıyor musun?"

Kolm anlayamıyordu.

"Hastane hizmetlisi Schmiede, orta büyüklükte bir elmas karşılığında ne verecekti ki?"

"Deneysel Hastane'ye nakledilecek gönüllülerden biri olarak seçebilirdi."

"Saçmalama Leslie. İnsanlar bir elması –dünyadaki tek varlığını– ne için vereceklerdi? Dr. Reitmüller'in hastanesine götürülmek, orada kafasının kesilip açılması, beyninin doğranması, iyileşmesi, sonra tekrar tekrar açılması..." Yardım etmesi ve fikrini söylemesi için Braun'a döndü. "Söyle ona Karl! Tamamen saçmalık."

"Hiç de değil," diye ısrar etti Strohmayer. "Kamptaki bir mahkûm açlık çekiyordu, her yeri bit kaynıyordu ve öleceği kesindi. Oysa Deneysel Koğuş'a seçildiği zaman onu yıkayıp temizliyor, besliyor, temiz çarşaflar serili yataklarda yatırıyorlardı ve en iyisi de şuydu: Ona zaman verilmiş oluyordu. Üç ay, dört ay. Bu zaman zarfında savaş bitebilir, Hitler can verebilir, bir mucize olabilirdi. Mümkün olan tek şans değilse dandik bir elmasın ne değeri vardı? Braun, ona haklı olduğumu söylesene!"

Braun bir ona bir öbürüne baktı. Bir şey söylemesi gerekiyordu.

"Schmiede rüşvet mi almış?" diye sordu titreyen bir sesle.

"Tabii ki almış. Bunu zaten itiraf etti. Fakat deneyler için seçilenleri aslında *kurtardığını* söyleyerek kendini savunuyor. Kurtarmış da. *Bir süre* için! Sonra, elbette bu diş boşlukları keşfedilmiş, yetkililere bir rapor gönderilmiş ve bütün kamplara dağıtılmış."

Bu bilgi Kolm'un zihninde yeni bir düşünce dizisini harekete geçirdi.

"Göring bundan fikir almış olmalı."

"Büyük ihtimalle," diye katıldı Strohmayer. "Göring'in dişinde gizlediği zehir kapsülü bu numaranın aynısıydı."

"Bütün yargıçları kandıran bir piç kurusuydu," diye katıldı Braun. "O azametli savcılar onu azarlarken içinden gülmüş olmalı."

"Suç ve ceza konusunda ona nutuk atıyorlardı," diye araya girdi Strohmayer. Hayranlığını gizleyemiyordu. "Sence bu yüzden mi öyle burnu havadaydı?" Bunu Braun'un tam yüzüne söyledi. "Ne korkaklık!"

Kolm itiraz etti.

"Göring korkak değildi. İnsanın önceden planlayarak kendini öldürmesi cesur olmasını gerektirir."

"Kolm'a katılıyorum," dedi Braun, konuşmanın başka bir yöne dönmesinden memnundu. "İnsan davranışlarında, kişinin kendi temel içgüdülerini kontrol edebilmesi her zaman bir başarı olmuştur. Toplumumuz bu beceri olmadan düşünülemez. Şimdi, hayatta kalmaktan daha büyük bir içgüdü yoktur. Şayet bu hayatı bitirecek gücün varsa, şayet bu hayatı yok edecek kadar cesursan, o zaman gerçekten bir şeyler başarmışsın demektir."

Bu sözlerin ardından huzursuz edici bir sessizlik çöktü. Sessizliği Strohmayer bozdu.

"Hermann Schmiede'nin duruşması hakkında başka şeyler de duymak ister misin?"

"Bir kahve içelim," dedi Braun.

Kolm elektrikli kahve değirmenini kahve çekirdekleriyle doldururken, "Kayınbiraderim," diye söze girdi, "ismi Vaclav Krumpholz, Wittau kampındadır..."

"*Kampındaydı,*" diye düzeltti Strohmayer. Fakat Kolm başını iki yana salladı.

"Oradan hiç çıkmadı. Haliyle hâlâ orada olmalı." Bir kutudan kâğıt filtre aldı, daha dayanıklı olması için kenarlarını kıvırdı, porselen huninin içine yerleştirdi ve ikisini birden demliğin üstüne koydu. "İriyarı bir adamdı – 182 kilo. Göğsü fıçı gibiydi. Subayların karavanası için birkaç başka

adamla birlikte mutfak bahçesini kazma işinde çalıştırıldı. Dört ay sonra iskelete dönmüştü. Artık ondan faydalanamıyorlardı. Gaz odalarına gönderildi."

"Dişinde minik bir mücevher saklamış olsaydı Hermann Schmiede onu kurtarabilirdi," dedi Strohmayer. "Bunları nereden biliyorsun? Orada değildin ki."

Kolm, "Bu da başka bir tuhaf hikâye," diyerek içini çekti. Kahve değirmeninin fişini taktı ama parmağını düğmenin üstüne koyup bekledi. "Savaş biter bitmez, kayınbiraderimin eskiden yaşadığı Moravska-Vary'ye mektup gönderdim. Zarfa belediye başkanının adresini yazdım; o da mektubu Bayan Lisa Marek diye birine ulaştırdı. Kasabada, Wittau'dan kurtulan tek kişiye. Kamp komutanı için temizlik falan yapmış; aynı zamanda çok iyi bir terziymiş. Bütün o dehşet verici günleri atlatmış, memleketine geri gönderilmiş ve on beş yıl daha Moravska-Vary'de yaşamış." Değirmeni çalıştırdı. Çekirdekleri öğütürken makine giderek yükselen kulak tırmalayıcı bir ses çıkardı.

Strohmayer demliği yerine yerleştirdi, Braun da fincanları hazırladı.

"Koklamak ister misiniz?" diye sordu Kolm. "Taze öğütülmüş kahve kokusu gibisi yok. Aletin plastik kapağını açtı ve içindekini kaldırıp kokladı.

"Bak!" diye işaret etti Strohmayer.

Koyu kahverengi tozun içinde öğütülmemiş tek bir çekirdek vardı.

"Bayan Lisa Marek," dedi Kolm ve neşeyle güldü.

Beşinci Bölüm

1

Braun, iki tam gün boyunca Lilian'dan başarılı bir şekilde kaçtı. Üçüncü gün olayları dönüm noktasına getiren bir şey oldu.

Akşam gayet zararsızca başladı. Helen'la birlikte arabaya binip tatilden önceki son konserlerini izlemek için Festival Hall'a gittiler. Helen neşeli ve umursamazdı. Braun tam olarak ismini koyamadığı bir şeyin son aşamasının hüznünü hissediyordu. İşler, hayatının önemli bir döneminin sonuna doğru ilerliyordu. Trenden inmek, başka bir istasyon bulmak ve başka bir trene binmek zorunda kalacağı bir gara doğru seyahat ediyormuş gibiydi. Duruma uygun olarak, konser programında Mozart'ın sol minör 40 numaralı senfonisi, en sevdiği bestecinin en sevdiği orkestra eseri vardı.

"Eve'den bir mektup aldım," diye duyurdu Helen. Bir eli direksiyondayken diğeriyle çantasını açtı ve çıkardığı mektubu Braun'un kucağına attı. "Ne akıllı değil mi?"

Mektupta Eve'in İsveç'teki hayatının önemli bir gününü gösteren kesilmiş fotoğraflardan başka bir şey yoktu. Arabayla babasının evinden ayrılıyor (kameraya çılgınca el sallıyor), ormanın kıyısındaki bir köye varıyor (yine el sallıyor), bir midilliye biniyor, midilliyle ormandan geçiyor, evcil bir

geyik yavrusuyla oynuyor, birkaç yabani kuşu izliyor, bir gölün kıyısında piknik yapıyor ve sonra eylemlerin çoğu tersinden tekrar ediyor. Fotoğraflar dikkatlice kırpılmış, böylece hoşa gitmeyecek hiç kimse görünmüyor. Karl buna dikkat çekti. Helen başını salladı.

"Eve harika zaman geçiriyor. Bu durum, kendi tatilim konusunda kendimi daha az suçlu hissetmemi sağlıyor." Aniden bir şey hatırladı. "Mozart'ın Londra'da yaşadığını biliyor muydun?"

"Kim söyledi bunu?"

"Hiç kimse. Kendi kendime buldum. Ne akıllıyım, değil mi?"

Braun, onun akıllı olduğunu kabul etti fakat bir yanlışlık olmalıydı. Mozart Avrupa başkentlerini gezerken Londra'ya gelmiş olabilirdi ama burada yaşamamıştı.

"Bana hiçbir zaman inanmıyorsun, değil mi?"

"Sana her zaman inanıyorum. Hey! Ne yapıyorsun?"

Westminster Köprüsü'ne yaklaştıkları sırada Helen yön değiştirdi, sağa girip kavşaktan döndü.

"Sana kanıtlayacağım. Mozart Londra'da yaşadı. Evi biliyorum ve eğer hâlâ hayatta olsaydı onu haftada bir veya iki defa görürdüm çünkü ev Thomas Harrower'ın köşesinden hemen dönünce. Emlak konusundaki genel bilgime dayanarak ona çok daha uygun bir ev bulabilirdim. Ayrıca kendinden utanmalısın çünkü resmen hemen yanındaki evde oturuyorsun."

Pimlico Road'un çatallanarak bir kolunun Ebury Caddesi'ne devam ettiği yerde tehlikeli bir U dönüşü yaptı, ona çarpmamak için kaldırıma çıkmak zorunda kalan taksiyi fark etmedi. Frene asıldı, motoru kapattı ve gösterişli bir hareketle duvara kabartma şeklinde yapılmış bir levhayı gösterdi.

"Hiç bilmiyordum," diye itiraf etti Braun, bir yandan tehditkârca onlara doğru geri geri gelen taksiyi izliyordu.

"Bir de müziksever olduğunu söylersin!" Şimdi taksiyi Helen da görmüştü. "Ne yaptığını sanıyorsun?" diye bağırdı ve taksi gelip birkaç santim önünde durunca öfkeyle kornaya bastı. Taksi şoförü indi; şişman, kel kafalı bir adamdı.

"Kadın şoför! Anlamalıydım. Bayan, sen neden bir çocuk arabası itmiyorsun?"

Helen, "Mozart'ın burada oturduğunu biliyor muydun?" dedi taksi şoförüne. "Sanırım bilmiyorsun! Akşam sınıflarına katıl kardeşim ve evrenin sırlarını öğren. Mozart'ın tam şu evde oturduğunu biliyor muydunuz?" Şimdi de salt meraktan taksiden inmiş olan yolcuya soruyordu.

"Hayır, hiç bilmiyordum," dedi orta yaşlı adam, etkilendiği belliydi.

"Eh, oturmuş. Kendinize böyle muhteşem bir taksi şoförü bulmasaydınız asla öğrenemeyecektiniz. *Benim* arkadaşımın ve" –sözün burasında taksicinin koluna dokundu– "*sizin* arkadaşınızın Mozart'ın oturduğu yeri öğrendiği günü kutlamak için şuradaki barda memnuniyetle kadeh kaldırırdım ama onun şu an yaşadığı yere gitmek için acelemiz var."

Yolcu güzel kıza dikkatle baktı.

"Belki başka bir zaman bir şeyler içebiliriz?"

Helen, "Haftaya perşembe akşam 7'de," dedi gözünü bile kırpmadan ve motoru çalıştırdı. Taksici de kendi arabasına binip marşa bastı.

"Orada olacağım," dedi yolcusu ve not almak için ajandasını çıkardı.

"Ben gelebileceğimi sanmıyorum," diye mırıldandı taksici, Mozart'ın Halkla İlişkiler Memuru'nun geçebilmesi için yoldan çekildi. Herkes birbirine el sallıyordu.

Westminster Köprüsü'ne doğru giderlerken, "Haftaya perşembe konusunda ciddi değilsin herhalde, değil mi?" diye sordu Karl.

"Hayır," dedi Helen gülerek. "Nasıl olabilirim ki? Tatilim bu hafta sonu başlıyor."

Geç kalmışlardı ve konserin ilk bölümü için kapılar kapanmadan hemen önce zar zor yetiştiler. Orkestra üyeleri çoktan sahnedeki yerlerini almışlardı. Şef göründüğünde Helen ile Karl koltuklarının bulunduğu sıranın henüz yarısındaydılar.

Millicent Turner şefi çılgınca alkışlarken, "Bak, Lilian!" dedi. "Şu adam bizim akortçulardan biri değil mi?"

Lilian, girdiği havalar (büyük ortağın sekreteri olduğu için) yüzünden Millicent Turner'ı sevmezdi. Şu anda ise ondan tüm benliğiyle nefret ediyordu. Orkestra açıklığının hemen arkasında, "koro platformu" denen yükseltilmiş bölümde oturuyorlardı. Onları tabii ki görmüştü – artık sessizliğe bürünmüş salonun ve özellikle Lilian Hall'un huzurunu bozan Braun ile şu bitnik kılıklı şeyi görmemek mümkün müydü! Orkestranın üstüne düşen ışık perdesini çaresizce delmeye ve konumları göz önüne alındığında hakları olmayan üçüncü sıraya doğru solucan gibi ilerleyen o iki ipe sapa gelmez insanı izlemeye çalıştı. Bu olay bütün gecesini mahvetti. Işıklar yandığında ve onları tekrar gördüğünde, bu sefer derin bir sohbete dalmışlardı, kemikli göğsünde haksızlığa uğramışlık dalgalarının kabardığını hissetti. Karl'ın bu küçük sürtükle konuşacak nesi olabilirdi Tanrı aşkına? Belki de kadın yabancıydı, tıpkı Karl gibi –kadının Kıta Avrupa'sındanmış gibi bir havası vardı– ve kendi yabancı dillerinde konuşuyorlardı. Lillian, en seçkin ifadelerini Karl'ın pek anlamadığından hep şüphe etmişti. Yabancılar asla anlamazdı.

2

Perşembe günü akşamüzeri piyano fabrikasının pencerelerinin baktığı minik adaya iki kuğu kondu. Oraya önceden yuva yapmış üç kuğunun ve Lilian Hall'un dışında onlara kimse dikkat etmedi.

"Bay Parsons!" dedi nefes nefese, imzalanması gereken mektupları götürdüğünde. "Bunlar bizim kuğular değil! Yabancılar!"

Küçük patron dosyadaki ilk mektubu imzaladı.

"Bizim kuğu Hilda'nın hafifmeşrepliğini duyup şanslarını denemeye gelmiş olmalılar."

Lilian kurutma kâğıdını çevirirken, "Bu yabancılar küçük adamızın huzurunu niye bozsunlar, anlamıyorum!" dedi tutkuyla. "Derneğe haber vereceğim! Baksanıza Bay Parsons, bizim kuğular yuvalarını nasıl savunuyorlar! Bu bir rezalet!"

Küçük patron bir kez daha imzasını attı ve bakmayı reddetti.

"Avrupa'dan dolgun siparişler alırken, yabancılar hakkında boşboğazlık yapmayacağım," dedi.

"Eh, ben onlardan hoşlanmıyorum," dedi Lilian küstahça ve bir sayfa daha çevirdi.

Bay Parsons babasının sekreterinden, Lilian'ın akortçu ve tamirci Braun'a tutulduğu dedikoduları hakkında bir şeyler duymuştu. Lilian daha önce bir iki defa ona Braun'un yeteneği ve ortalamanın üstündeki zekâsı hakkında övgü dolu şeyler söylemişti. Demek şimdi rüzgâr bu yönden esiyor, diye düşündü Bay Parsons ama imzalara ara vermedi ve ancak bir deste mektubu daha bitirdikten sonra ekledi:

"Belki de vatandaşlığa kabul edilmiş İngiliz kuğularıdır, Bayan Hall."

Lilian, "Fark etmez," dedi tıslarcasına. Odasına döndüğünde telefon rehberinde "Dernek"i bulmak için çok uğraştı. Telefon hattının diğer ucundaki beyefendiye yabancıları tarif etti, başka bir beyefendiye aktarıldı, en ufak detaylarına kadar aynı şeyleri tekrar etti: "Gagaları *soluk renkte*, bizim İngiliz kuğularımız gibi turuncu değil ve bacakları da siyah değil *soluk renkli*."

"Bunlar Polonya kuğuları!" dedi adam ağır bir Slav aksanıyla. "Ne kadar ilginç! Neredeler? Ben bizzat uğrayacağım. Onlara bir şey olmasına izin vermeyin hanımefendi!"

Adam geldiğinde Lilian görüşmek istemedi ve onunla ilgilenmesi için Jack Cartwright'ı ikna etti. Karl'ın gün sonunda ofise uğramasını bekledi. "Kapatmadan önce" hangi müşterilerin taleplerinin acil olduğunu ve hangilerinin güvenli bir şekilde tatil sonrasına bırakılabileceğini konuşmak üzere, yıllar önce kendisinin başlattığı bir uygulamaydı bu. Karl, Lilian'ın dün geceden beri ve günün büyük bir bölümü boyunca, zihnindeki buzdolabının en soğuk bölümünde tuttuğu buz gibi sözlere tamamen hazırlıksız yakalandı.

"Dün akşam sizi konserde gördük," diye başladı. "O pahalı koltuklara paranız nasıl yetiyor Herr Braun?"

"Onları indirimli alıyorum Bayan Hall."

"Yanınızda götürdüğünüz partnerinizi de kapsıyor mu bu?"

"Bunu bilmeniz gerek Bayan Hall. Siz de partnerim olmuştunuz."

"Münasebetsizlik etmeyin Bay Braun, yoksa sizi Bay Parsons'a şikâyet etmek zorunda kalacağım."

"Hiç durmayın."

Lilian şikâyet etmedi çünkü genç Parsons'ın sadece güleceğini, birkaç saçma laf edeceğini ve hiçbir şey yapmayacağını biliyordu. Geçmişte başka bir piyano akortçusunu hedef alan haksız eleştirileri, son derece endişe verici bir şekilde sonuçsuz kaldığında acı bir tecrübe yaşamıştı. Braun'un selefiydi, akıllı bir gençti, İngilizdi, işinde oldukça iyiydi ama çok küstahtı. Lilian ona haddini bildirmeye karar verdi, çocuğun çalışma programını değiştirdi, iyi işler yerine sadece oturduğu yerden mümkün olduğu kadar uzakta, orta sınıf evlerdeki işleri verdi. Maalesef, yoksul bölgelerdeki piyano sahipleri iyi yapılmış bir işe karşı minnettarlıklarını, refah içindeki vatandaşlardan çok daha özgürce ifade etmeye me-

yilliydi. Genç adamın yaptığı işi öven mektuplar yağmaya başladı. Lilian bu mektuplara el koydu, ta ki gönderenlerden biri mektubun ulaştığına dair bir teyit almadığından şikâyet edene kadar. Küçük ortak Bay Parsons konuyu büyük ortaktan duyduğunda kapsamlı bir araştırma başlattı; sadece her mektubu cevaplamakla övündüğü için değil, aynı zamanda bu tür mektuplardan yapılan alıntılar firmanın kataloğunda fevkalade göründüğünden.

Lilian, infazdan önce Karl'a yirmi dört saat mühlet verdi. Kendisine telefon edeceğini veya meseleyi konuşmak, bir açıklama yapmak için ofise uğrayacağını ümit etti. Böyle bir ihtimale karşı birkaç sert, sivri söz saklıyordu, ardından da biraz gözyaşı ve Lake District'in güneyinde kendisinden başka kimsenin bilmediği bir bilgi gelecekti: Annesinin Windermere'deki pansiyonunda, ismi belirtilmeyen bir arkadaşı için, yabancı olmasına rağmen mükemmel bir beyefendi olan ve Lilian'ın birden fazla anlamda ortaklığa girmeye niyetlendiği biri için bir oda hazırlandığını. Fakat Karl telefon etmediğinden ve uğramadığından, Lilian ona mutlak gücünün ağırlığını göstermeye karar verdi.

Karl, kaldığı pansiyondan fazla uzak olmayan Eaton Place'de çalışıyordu. İşini erkenden bitirmeye, üstünü değiştirmeye ve saat yedide Helen onu almaya geldiğinde hazır olmaya niyetliydi. Yaklaşan maceralarını konuşmak, cumartesi sabahı nerede ve kaçta buluşacakları gibi son birkaç belirsiz noktaya karar vermek için Çin lokantasına gideceklerdi. Braun yanında *Cook'un Kıta Avrupası Tren Tarifesi* isminde, Zürich ile Paris ve Paris ile Millau arasındakiler de dahil olmak üzere Avrupa trenlerinin en önemsiz seferlerini bile içeren kalın bir kitap getirmişti. Helen için bir program hazırlamaya niyetliydi, ona bu akşam açıklayacak, seçenekler önerip onunla birlikte planlar yapacaktı ve plan yapmanın neredeyse onları uygulamak kadar heyecan verici olduğunu biliyordu. İşini hızlı yaptı, kendi kendine hafifçe

çaldığı ıslığı –yıllardır yapmadığı bir şey– balkonda şezlonga uzanmış güneşin tadını çıkaran kızıl saçlı hanımefendi duyamazdı. Saat beşten az önce telefon çalınca kadın balkondan odaya girdi.

"Size," dedi kadın, rahatsız edilmekten ötürü biraz içerlemiş gibiydi.

Braun ahizeyi alır almaz, "Ben Bayan Hall," dedi arayan. "Bay Parsons bu akşam saat altıya kadar Albert Hall'a gitmenizi istiyor. Şu an orada prova yapılıyor."

"Fakat Bayan Hall, biz hiç Albert Hall'a gitmeyiz..." Braun randevusu için endişelenmeye başlıyordu.

"Albert Hall'a akort yapmaya giden insanlar yıllık tatillerinden dolayı kapalılar Bay Braun." Lilian, Braun'un sesinden bu işin planlarına uymadığını anladı ve bu durum daha da keyiflenmesini sağladı. "Tartışmanın bir faydası yok Bay Braun..."

"Maalesef ben gidemeyeceğim. Tiyatro biletim var," diye yalan söyledi.

"Bay Parsons'a muhtemelen meşgul olacağınızı söylemiştim ama sizin gitmenizde ısrar etti."

"Beni Bay Parsons'a bağlayın lütfen."

"Bay Parsons çoktan çıktı. Hoşça kalın Bay Braun."

Braun, kadının telefonu gayet neşeli bir şekilde kapattığını düşündü. Kurbanın hiçbir seçeneği kalmayana kadar mesajı iletmeyi ertelemiş olmalıydı. Kızıl saçlı kadın balkon kapısında dikilmiş dinliyordu, piyano akortçusunun konuşmasından dolayı biraz endişelenmişti ve ayrıca piyano akortçusunun, kendisinin bile çok ender yapabildiği bir eğlence olan tiyatroya gitmek gibi savurganca alışkanlıkları olmasına biraz şaşırmıştı.

"Umarım bu, piyanomun işini aceleye getireceğiniz anlamına gelmiyordur?"

"Yalnızca daha hızlı çalışmak zorunda kalacağım, hepsi bu."

"Kabalaşmanıza gerek yok," dedi kadın şezlongdan. "İşvereninize şikâyet etmemi istemezsiniz değil mi?"

"Nasıl isterseniz hanımefendi," diyerek gülümsedi Braun. Bugünkü iyi ruh halini hiçbir şey bozamazdı.

İşini bitirdi ve üstünü değiştirmek için eve gitti. Mizah anlayışından ve tavırlarından oldukça hoşlandığı Parsons'ı gücendirmek istemezdi. Normal şartlar altında etik sebeplerle yasak olan bir bölgeye davetli olarak girme fırsatının firmanın hoşuna gittiğini tahmin etti. Yapılacak iş büyük bir şey olamazdı. Nakliye sırasında yaşanmış bazı küçük aksaklıklar olmalıydı. Helen'ı işyerinden arayıp kendisiyle Albert Hall'da buluşmasını istedi; zaten yolunun üstünde olduğundan onun açısından hiçbir fark olmayacaktı.

"Paris'te hava kaç derece biliyor musun?" diye sordu Helen. "Yirmi dokuz!"

"Nereden biliyorsun?"

"Gazete okumuyor musun Karl? Her gün gazetede yazıyor. Cebelitarık'taki hava sıcaklığını mı öğrenmek istiyorsun? Ya da Madrid'de? Evet efendim. Pekâlâ, efendim. Not alacağım efendim. İyi günler efendim."

Avrupa'daki hava sıcaklıklarından haberdar olmayabilirdi ama Bay Valentine'ın Helen'ın odasına girdiğini anlamıştı.

Panjuru kaldırdı ve pencereyi sonuna kadar açtı, dolaptan temiz bir gömlekle mavi bir takım elbise çıkardı ve tıraş olmak için banyoya gitti. Koridor kapısının açıldığını duyduğunda işini yarılamış sayılırdı. Bu durum ona son derece olağanüstü geldi. Kolm işten 18.15'ten önce hiç çıkmazdı ve Strohmayer, kendi deyimiyle "kokteyl saati"nde Anthony'nin barında olurdu. "Toplantı odası" derdi oraya. Braun banyoda kulak kesildi. Gelenin ayak sesleri ne Kolm'a ne de Strohmayer'e aitti – ziyaretçi bir kadındı. Ayak sesleri bir an için durakladı. Kapının hararetle çalındığını duydu ve yabancı kadının onun kapısını çaldığını fark etti. Bir an

için kanı dondu. Banyonun kapısını açtığında ziyaretçi ona doğru döndü. Gelen ev sahibesi Bayan Felton'dı. Braun'un beklenmedik bir yönden ortaya çıkması kadını da en az kiracısı kadar korkuttu, fakat kendini hızla toparladı.

"Bay Braun!" dedi suçlarcasına. "Bu ne demek oluyor?"

Braun'un odasının kapısını açtı ve itham eden parmağıyla mobilyaları işaret etti. Braun şimdi anlamıştı.

"İyi günler Bayan Felton," dedi. Nezaketi, kadını afallatmış gibiydi.

"İyi günler," diye karşılık verdi. "Mobilyalarıma böyle mi göz kulak oluyorsunuz Bay Braun?"

"Aslında Bayan Felton, mobilyalarınıza o kadar hürmet ediyorum ki..." Cümlesini, "...onları paçavralarla örtmekten nefret ediyorum," diye bitirmeye niyetlenmişti ama kadın ona fırsat vermedi.

"Bu bana fesatlık gibi geldi Bay Braun. Sizi suçlamıyorum. Mobilyalarıma göz kulak olması için haftalık bir para ödediğim o kurnaz sahtekârı suçluyorum. Önümüzdeki cumartesi gününden itibaren size ihtar veriyorum Bay Braun. Panjurlarınızın sürekli yarıya kadar indirilmiş olması, görmemi engellemesi, kendi mobilyalarıma göz kulak olmaktan beni alıkoymasının sadece tesadüf olmadığından eminim. Suç ortağınıza gelince, onunla kendim ilgileneceğim."

Koridordan dimdik ve hızla geçip gitti.

Normal şartlar altında bu durum Braun'u endişelendirirdi. Ama şimdi kaygılanmadı. Tıraşını tamamladığı sırada tekrar ıslık çalarken buldu kendini. Strohmayer'e bir not yazıp eli kulağındaki tehlike konusunda onu uyardı. Notu yazmayı bitirdiğinde başka bir kâğıt alıp defalarca şöyle yazdı: "B. Karl." Kâğıdı yırttı ve parçaları cebine attı. Saati altıya on beş kalayı gösteriyordu. Bir taksiye atlayıp Anthony'nin barına uğramaya ve Strohmayer'le konuşmaya karar verdi. Taksiyi bekletip bara girdi. Oraya daha önce hiç gitmemişti ve ağır mobilyaları, duman rengi ahşap kaplamaları

ve kaliteli puro kokusuyla mekânın seçkin görünüşü onu şaşırttı. İçerisi epey doluydu fakat içeri girer girmez, küçük bir masada başka bir beyefendiyle beraber oturmuş karışık kuruyemişlerden atıştıran Strohmayer'i gördü. Masalarında içki yoktu. Strohmayer ayağa kalktı ve Braun'u karşılamaya geldi.

"Toplantı odama hoş geldin," diye selamladı ziyaretçisini. "Gel de bir içki iç!" Braun'u, Collie cinsi bir çoban köpeğinin koyunları güttüğü gibi nazikçe tezgâha doğru itip durdu ama bir farkla, burada köpek koyundan daha büyüktü. Braun'un zamanı olmadığı ve dışarıda taksinin beklediği konusundaki sızlanmalarına hiç aldırış etmedi. Raftan iki kadeh alan barmene, "Anthony, oğlum!" diye seslendi. "Anthony, bu sana bahsettiğim meşhur Karl Braun."

Kendi rolünü iyice öğrenmiş olan barmen, yalnızca bir barmenin yapabileceği şekilde –birazcık yalakalığın da karıştığı kibirli bir tavırla– gülümseyerek sordu:

"Yabancı Basın'dan ne haber Bay Strohmayer?"

Strohmayer kahkahayla güldü.

"Anthony, bu benim ev arkadaşım, Braun!"

Barmen ortağının kadehine viski doldurmaktan vazgeçti.

"Selam Karl! Ne var ne yok?" Yeni gelenle el sıkıştı ve ikisinin bir an önce yalnız kalmak istediklerini görünce başka bir müşteriye döndü. Nihayet, Braun'un bildiklerini anlatma vakti gelmişti. Strohmayer durumu sakin karşıladı.

Bir süre ciddiyetle düşündükten sonra, "Gardırobun üstündeki şeyleri gördü mü?" diye sordu.

"Sanmıyorum. Aslında, görmediğinden oldukça eminim. Ne fark eder ki?"

"İyi düşün. Bu çok önemli."

"Eminim. Kadın kapıda dikildi. Görmüş olamaz."

"Güzel. Bunun bize bir bedeli olacak. Yarı yarıya paylaşmaya hazırım. Senin daha fazla faydalanmana ve aslında üçte ikisini ödemen gerekmesine rağmen. Ama, hayır. Bu

adil olmaz. Üçte birini sen, üçte birini ben öderiz. Kadının o çirkin örtülerini temizlemeye göndereceğiz! Bayan Felton'a temizlemecide tanıdığım biri olduğunu, temmuzun son haftası boyunca –sadece o zaman– normal fiyatın yarısına temizleme yaptığını söyleyeceğim. Bayan Felton buna bayılacak. Belki de seninle ikimiz kişi başına yalnızca yüzde yirmi beş ödemeliyiz."

"Geri kalanını kim ödeyecek?" diye sordu Braun.

"Elbette Bayan Felton. Benim temizlemecime bir sürü başka şey göndermek isteyecek. Fakat –dediğim gibi, yalnızca bu hafta ucuza temizleme yapıyorlar! Bana haber verdiğin için teşekkür ederim." Taksi uzaklaşırken suç ortağına el salladı.

Sahne kapısındaki görevli Braun'un geleceğinden haberdardı. Braun ona, genç bir hanımefendinin kendisini soracağını söyledi. Bir görevli Braun'u içeri aldı.

Bir dinleti salonunda, kapıların açılmasından ve izleyicilerin içeri dolmasından hemen önce romantik bir şeyler vardır. Mumyalanmış bir cesedin yeniden dirilmesinden hemen öncesi – hâlâ soğuk, hâlâ sessiz, fakat etrafında titreşen bir beklenti var. Kalp henüz atmaya başlamamış, sadece beklentinin gerilimi orada. Çok daha ilkel bir düzeyde, insan çok yüce birinin özel hayatını, çok mahrem bir şeyi gözlüyormuş gibi bir hisse kapılırdı.

Yalnızca sahnenin üstündeki ışıklar yanıyordu. Belli ki gösteriden birkaç saat önce yapılan bir tür son dakika provası vardı. Orkestra üyelerine birkaç dakika dinlenme molası verilmişti, gevezeliklerinin gürültüsü dinlenme odalarından duyulabiliyordu. Piyano kendi yerinde duruyordu, kapağı hâlâ kapalıydı. Braun tellere ulaşmak için kapağını açmak zorundaydı. Görevli, piyano akortçusunun geldiğini amirine haber vermeye gitmişti. Braun, piyanoyu açmadan önce bir şeyle ilgilenmesi gerektiğini ancak o an fark etti. Piyanonun üstünde bir keman duruyordu, kemancılardan

biri tarafından oraya bırakılmıştı. Braun bir an tereddüt etti. Sonra kemanı piyanonun üstünden nazikçe, dikkatle aldı. Yıllardır içki şişesine dokunmayan iyileşmiş bir alkoliğin elinde bir şişe brendi tutması gibi bir duyguydu. Parmakları seğiriyordu, elleri öyle titriyordu ki neredeyse kemanı elinden düşürecekti. Karanlık salona göz attı. Eğer onu izleyen biri *varsa* Braun'un görmesi imkânsızdı. Önce, karanlığa nüfuz etmek için tüm duyularını gözlerinde yoğunlaştırdı. Sonra odağını kulaklarına getirdi. Ve aniden bir fısıltı duydu. Ön sıradaki koltuklardan birinden geliyormuş gibiydi. Önce kelimeyi anlayamadı. Sonra birinin ona seslendiğini fark etti. "Karl" diye değil, "Braun" diye de değil. Ses şöyle diyordu: "Herr Doktor!" Braun sahnenin kenarına doğru ilerledi. Onu izleyen her kimse şu an aceleyle çıkışa doğru gidiyordu. Aynı anda sahnenin diğer ucunda ayak sesleri duydu ve döndüğünde, kısa kollu gömlek giymiş orta yaşlı bir adamın ona doğru geldiğini gördü.

"Keman mı çalıyorsunuz?" diye sordu adam. Slav aksanıyla konuşuyordu ve Braun, Albert Hall'un önündeki afişlerde fotoğrafı olan ünlü piyanisti tanıdı. "Kemanı, çalmayı bilen biri gibi tutuyorsunuz," diye açıkladı piyanist. Braun bir şeyler mırıldandı, piyanist sorunu göstermek için birkaç tuşa basarken kemanı bir sandalyenin üstüne bıraktı. "İşte!" diye bağırdı adam, suçlu tuşa vururken. "İşte! Duyabiliyor musunuz? Bu bir konser piyanosu mu? Bu bir hurda!" Piyanoyu cezalandırmaya devam etti, sonra güzelce cilalanmış maun kapağı kaldırdı ve sadece piyano akortçusunu değil, piyanoyu da yutmaya hazır hepçil bir canavar gibi Braun'u izledi. Hatayı düzeltmesi Braun'un sadece birkaç saniyesini aldı. Bir melodi çaldı ve kenara çekildi. Piyanist piyanoyu denedi ve yüzü aydınlandı. Şimdi tuşlarla, müzik aletini yapanlarla, piyano akortçusuyla ve bütün İngiliz ulusuyla aşk yaşıyordu. Dolgun parmakları tuşların üzerinde kaydı ve tuşlar büyülüymüş gibi karşılık verdi. Yeni kazandığı aşkı-

nı okşamayı bırakmaya gönülsüz olduğundan sol eli fildişi tuşların üzerinde gezinmeye devam ederken sağ elini kaldırdı. "Teşekkür ederim dostum! Teşekkür ederim! Konserime kalacak mısınız dostum? Kalamıyor musunuz? Pazar günü gelebilir misiniz?"

"Çok naziksiniz fakat bu akşam tatile çıkıyorum."

"Tatil mi?" diye sordu büyük adam. "Tatilde nereye gidiyorsunuz?"

"Avrupa'ya," dedi Braun detay vermeden.

"Londra'dan sonra Avrupa'nın her yerinde çalacağım. Çaldığım herhangi bir yere buyurun gelin dostum. Bakın, Bay Turner!" Genç bir müdür yardımcısının arkasında bir kadınla sahnenin altındaki dar aralıktan geçtiğini gördü ve ışığa çıktıklarında kadının Helen olduğu anlaşıldı. "Bu beyefendi herhangi bir konserime ücretsiz olarak girebilir!" Piyano akortçusunun elini ebedi bir dostlukla sıkı sıkı tuttu. "İsminiz neydi, dostum?"

"Braun."

"İsmi Braun, Bay Turner!" diye tekrarladı piyanist. "Bay Braun istediği konserime ücretsiz olarak girmeli, bütün biletler ister satılmış ister satılmamış olsun!"

"Bay Turner'ı çağırmamı mı istiyorsunuz efendim?" diye sordu genç adam.

"Hayır. Söylediklerimi ona iletin. Size Avrupa'da güzel bir tatil dilerim dostum!" Nihayet Braun'un elini bıraktı, sağ elinin sol eline katılmasına izin verdi ve bütün dikkatini tuşlara çevirdi. Orkestra üyeleri tekrar sahneye dönüyordu. Braun, Helen'ın yanına inmek için aşağı atladı.

"Çalacaklar mı?" diye sordu Helen fısıltıyla. "Biraz kalabilir miyiz?"

Karl'ın baktığı genç adam şöyle dedi:

"Mekân sizin."

"Sen otur – ben hemen döneceğim," dedi Karl. Şef, sessizlik için batonunu vurdu.

"Üçüncü muvman, Si, bayanlar ve baylar! – Karl yarı aydınlık koridordan hızlı hızlı geçerken adamın sesini duyuyordu.

"Beni arayan kimse oldu mu?" diye sordu sanatçı girişindeki görevliye.

"Sizi bulmadı mı?"

"Hayır. Kimdi?"

"Bilmiyorum. Londra Piyanoları'ndan gelen adamı sordu, ben de sizin sahnede olduğunuzu söyledim. Bu kapıdan ayrılamıyorum. Adam bir dakika sonra dışarı çıktı. Sizi bulmuş olduğunu düşündüm."

"Nasıl biriydi?"

"Yaşlıca. Ufak tefekti. Gözlüğü, fırça gibi kaşları, yabancı bir aksanı vardı. Neden taksi şoförüne sormuyorsunuz?"

"Taksiye mi bindi?"

"Evet."

"Şoförü tanıyor musunuz?"

"Mecburen. Her gün öğleden sonra bu girişte bekler – son yirmi yıldır."

"Telefon numarası sizde var mı?"

"Telefon numarasını ne yapacağım? Her zaman burada zaten."

"Şu an burada değil."

"Geri gelecek."

"Bana bir iyilik yapar mısınız?" Braun cebinden bir sterlinlik kâğıt para çıkarıp kapıcının eline sıkıştırdı. "Taksicinin telefon numarasını alın. O adamı nereye götürdüğünü öğrenmek istiyorum. Kim olabileceğine dair bana bir fikir verecektir. Sizi daha sonra aramaya çalışacağım." Kapı görevlisi elinden geleni yapacağına söz verdi ve Braun dönüp Helen'ı almaya gitti. Serin, kıvrımlı koridorda durakladı. Kapı görevlisiyle konuşmadan önce psikopatik bir durumdan, var olmayan sesleri duyacak kadar etkili, işkence hezeyanlarıyla sonuçlanan bir tür paranoyadan mustarip olduğuna kendini

ikna etmişti. Fakat gayet gerçek biri görevliyle konuşmuştu; fabrikayı bilen, onu keman tutarken izleyen biri. Hatta o münasebetsiz piyanistin, kemanı tutuşu hakkındaki yorumunu bile duymuştu. Belki de buraya gönderilmesi, ona "Doktor" diye seslenilince anlayıp anlamayacağını, tepki verip vermeyeceğini görmek için kurulmuş bir tuzaktan başka bir şey değildi.

Son on dakikada olanların filmini başa sardı ve aklından tekrar tekrar geçirip ipucu bulmaya çalıştı. Ses, "Herr Doktor" diye seslenmişti. Birisi –büyük ihtimalle piyanist– onun aceleyle çıkmasına sebep olduğunda, sesin sahibi sahneye doğru ilerliyordu sanki. Adam polis olamazdı. Kesinlikle İngiliz polisi değildi. Yabancı bir aksanla konuşuyordu – kapı görevlisi öyle demişti. Her kimse, planladığı şeyi yapmadan önce avının kimliğinden emin olmak istemişti. Buradan Scotland Yard'a mı gitmişti? Taksi şoförü bilirdi. Fakat yabancı bir dedektifin bir cuma akşamı, bütün birimlerde personelin sadece yarısı görev başındayken Scotland Yard'la irtibat kurması mümkün müydü? Şayet adam Braun'un yarın ülkeden ayrılmaya niyetlendiğini biliyorsa Scotland Yard'a uğrardı. Eğer daha önce Londra Piyanoları'na gittiyse, Braun'un tatile çıkacağını bilirdi. Paris'ten haberi var mıydı? Helen'dan haberi var mıydı? Yarın havaalanını gözleyecekler miydi? Braun'un havaalanındaki kontrollerden geçmeyi başarması olasılığına karşı çoktan Interpol'e haber vermişler miydi? Bir an önce Zürich'e gitmek, parayı çekmek, İsviçre'den ayrılıp tercihen Madrid veya Lizbon'a geçmek ve oradan Güney Amerika'ya giden bir uçağa binmek zorundaydı. Belki Helen olmasa daha güvende olurdu. Hemen şimdi dönüp dışarı çıkabilir, bir taksiye atlayıp havaalanına gidebilir ve doksan dakika içinde havada olabilirdi. Helen ne yapardı? Kesinlikle durumu bildirirdi. Şu genç adam, Bay Turner olmayan hani, polisle irtibata geçmesine yardım ederdi...

PİYANO AKORTÇUSU GİZEMLİ BİR ŞEKİLDE KAYBOLDU. Aniden Braun'un aklına başka bir fikir geldi. O kadar net ve coşkuyla geldi ki bu defa doğru yolda olduğu konusunda olumlu şeyler hissetti. Adam, Savaş Suçları Araştırma Bürosu'nun ajanı olamazdı. Söylenen sözlere bakılırsa böyle bir şey fazla amatörce olurdu. Adam, Braun'un Albert Hall'a gidip gitmediğini kontrol etmek için fabrikadan gönderilmişti. Lilian onunla konuştuğunda Braun işi kabul ettiğini söylememişti. Lilian endişelendi – Bay Parsons'ın bu işin yapılmasına büyük önem verdiğini söylemişti. Garantiye almak için başka bir piyano şirketiyle iletişime geçti – doktorlar gibi, acil durumlarda birbirlerine yardım ediyorlardı. Lilian onlardan, "Bizim akortçumuzun, Bay Braun'un muhtemelen gidecek olmasına rağmen gitmemesi durumuna karşı" iş için birini göndermelerini istedi. Braun'u soran adamın Londra Piyanoları'ndaki herhangi birine benzememesinin nedeni buydu. Aynı adam içeri girip Braun'un çalıştığını gördü, sonra da gitti. Bir taksi tuttu, çünkü ona şöyle söylenmişti: "Bir taksiye bin, parasını Londra Piyanoları ödeyecek." "Herr Doktor" fısıltısına gelince... İnsanın sinirleri kopma noktasına gelene kadar gerildiyse kulağına sesler gelirdi. *Oberleutenant** Schulmann vakası vardı... Bu noktada Braun kendi kendine gülümseyerek başını iki yana salladı: Yine aynı şeyi yapıyorum. Merak etti: Beyin gibi anlaşılmaz bir makineyle ilgili olarak kimin şansı daha fazlaydı: Karmaşıklığının derecesini, dişlilerin içindeki dişlilerin kırılganlığını bilen biri mi; yoksa hiçbir şey bilmeyen, ufak tefek düzensizliklerden endişelenmeyen ve en küçük parçaların düzgün bir şekilde çalışıp çalışmadığını anlamak için durmaksızın kulaklarını zorlamayan biri mi? Birinin özel hayatını araştıran kişi şüpheliye gizli unvanıyla seslenir miydi? Tabii ki

* (Alm.) Üsteğmen. (ç.n.)

hayır. Araştırmacı gizli kalmak isterdi. Meçhul olarak kalırsa araştırmasını çok daha iyi yapabilirdi. Braun aklında bu düşüncelerle içeri girdi.

Helen tek başına kapının yanında duruyordu. Braun içeri girince döndü, gülümsedi ve biraz daha kalmak istediğini belirtti. Fakat bir an sonra şef orkestrayı durdurdu ve şöyle dedi:

"Bu kadar bayanlar ve baylar. Teşekkürler."

3

Bu kadar erken saatte –yediyi biraz geçmişti– Çin lokantasında masa bulmak kolaydı. Müdür onları selamlamak ve Papi'nin sağlık durumu konusundaki son haberleri vermek için yanlarına geldi. Deniz kenarında halinden memnun gibiydi, şirket için orada yaz ayları boyunca açık olacak bir Çin lokantası açma olasılığını araştırıyordu. Müdür gittiğinde ve yemek siparişlerini verdiklerinde, Karl şöyle dedi:

"Sana bir sürprizim var."

Helen'ın gözleri iri iri açılıp iki soru işareti haline geldi.

"Ne? Hadi ama Karl! Nedir?"

"Sabah ilk uçakla gidiyoruz. Seni 6.30'da alacağım."

"Şaka yapıyorsun."

"Yapmıyorum. 8 uçağına yer ayırttık. Daha geç saatte bir uçakta yer bulamadım. Hepsi tamamen doluydu."

"Aman Tanrım! Ben ne zaman hazırlanacağım? Ciddi olamazsın!"

Ciddi olduğuna ve bu akşam eve döndükten sonra hazırlanacak bol bol vakti olacağına Helen'ı ikna etmek biraz zaman aldı.

Braun kendini güvende ve pervasız hissediyordu – şüphesiz, son zamanlardaki kötümserliğine karşı bir tepkiydi bu. Her şey yolunda gidecekti. Yarın Paris'te ve pazartesi Zürich'te olacaktı. Banka en ufak bir güçlük çıkarmadan ona

parayı verecekti. Helen'la iki güzel gün geçirecek ve sonra ne yapacağına karar verecekti. Londra'ya dönebilirdi. Ya da Buenos Aires'e uçabilir ve sonsuza kadar bir sığır çiftliğinde yaşayabilirdi, âmin.

Her zaman aç olan Helen yemeğine aç kurt gibi saldırmıştı ama aniden elindeki yemek çubukları havada donup kaldı.

"Sen hiç heyecanlı görünmüyorsun!"

"Ne için heyecanlı olacaktım?"

"Bunca yıl sonra tekrar Paris'e gittiğin için! Eski sevgililerini arayacak mısın?"

"Mümkünatı yok!"

"*Birini* aramalısın Karl! Senin için diğerlerinden daha fazla anlamı olan biri olmalı! İsmi neydi?"

"Michelle."

"Bu erkek ismi. Sakın bana..." Helen kıkırdadı ve Braun, Michelle ile Michel arasındaki farkı açıklamak zorunda kaldı. Daha fazlasını öğrenmek istedi Helen. Her şeyi bilmek istiyordu.

Önce, en sevdiği kafeden, Brasserie Lorraine'den, sonra Rue Quentin-Bochart'daki dairesinden, orada verdiği partilerden, onun ve arkadaşlarının davet ettiği kızlardan –şen, tatlı şeyler– bahsetti.

"Onlara sahte istiridyeler vermiştiniz," diye hatırlattı Helen.

"İstiridyeler hakikiydi. 'Portekizli' denen küçük yeşil olanların görünüşü çok çirkindi ama tadı çok güzeldi. Frank onları tam bir profesyonel gibi açardı. Eskiden lokantaların önünde saatlerce durur, bütün gün istiridye açan deri önlüklü adamı izlerdi ve Frank işin sırrını öğrendi, bu iş için özel yapılmış doğru bıçağı aldı ve işe koyuldu."

"O cam inciler kimin fikriydi?" diye söze girdi Helen.

"Benim."

"Zalimsin Karl. Böyle bir şey yapmak insanlık dışı."

"İnsanlık dışı" sözü Braun'un irkilmesine neden oldu.

"Böyle küçük, zararsız bir şakanın nesi insanlık dışı?"

"Zararsızmış! Şakacı birinin yatakta, çıplak bedeninin yanına orta büyüklükte bir taş koymasını ister miydin?"

"Ne ilgisi var anlamadım. İnsanların yatağına taş koymaktan kim bahsetti ki?"

"Zavallı minik bir istiridyenin acı hissetmediğini mi sanıyorsun? İncilerin, istiridyenin etinin tahriş olduğu için oluştuğunu okulda öğrenmedin mi? Çok cahilsin Karl, gerçekten."

"Ama istiridyeler fıçıdan çıkarıldıklarında canlı değiller ki," diyerek karşı çıkmaya çalıştı.

"Bu doğru değil. Dan bana göstermişti. Üstlerine biraz limon sıkınca nasıl acı içinde kıvrandıklarını görebiliyorsun." Ne demek istediğini yüzünü çarpıtarak gösterdi.

"Öyle bir şey değil o. Herhangi bir lifli maddenin üstüne sitrik asit döküldüğünde bu reaksiyon oluşur. Yemek yapmayı öğrendiysen..."

"Yemek yapmayı *biliyorum*, rica ederim!"

"Öyleyse kaynar suyun bile etin liflerini kısalttığını bilirsin."

"Karl!" dedi Helen, umutsuz bir öğrencisiyle konuşan bir öğrenmen gibi. "Müzik konusunda çok şey biliyor olabilirsin ama canlıların eti ve kanı konusunda neredeyse hiçbir şey bilmiyorsun." Braun'un tabağına karışık Çin yemeklerinden yığdı ama kendine hiçbir şey almadı. "Dikkat etmem lazım. Midem uçmayı nasıl karşılayacak bilmiyorum. Şimdi, bana Michelle'den bahset. Güzel miydi? Uzun boylu muydu? Kısa mıydı? Sarışın mıydı? Esmer miydi? İncisini ne yaptı?"

"Hiç incisi olmadı. Partilerime asla gelmezdi. Evliydi ve kocası çok kıskançtı, dikkatli olmak zorundaydı. Muhteşem bir vücudu vardı. Kocası olsam ben de kıskanırdım."

"Onunla nerede tanıştın?"

"Dairemin balkonunda."

"Az önce evine hiç gelmediğini söyledin."

"Söylemedim. Partilere asla gelmezdi dedim. Arkadaşlarımdan hiçbiri görüştüğümüzü bilmiyordu. Kendisi kapı komşumdu."

Helen nefesini tuttu.

"Devam et Karl! Duyalım bakalım!"

"Her katta binayı çepeçevre saran bir balkon vardı. Paris evlerini ve balkonlarını bilirsin, her kattaki Fransız pencereler bu balkonlara açılır. Yalnızca simgesel bariyerlerle bölünmüşlerdir."

"Onunla nasıl tanıştın?"

"Her gün öğleden sonra kocası işe giderken ona el sallamasını izlerdim..."

"Adam sabahları çalışmıyor muymuş?" diye sordu Helen inanmazlıkla.

"Bir gece kulübü işletiyordu. Akşamüstü altıda çıkar ve şafak vakti dönerdi. Michelle ondan çok korkardı. Bizi öğrenirse hem beni hem onu öldüreceğini söylerdi. Daha önce onu hiç aldatmamıştı."

"Buna inandın mı?"

"İnandım. Yani, bana gelmesi güvenliydi. Ne zaman isterse gelebilirdi; dairesinin kapısı benimkinin yanındaydı. Kocası beklenmedik bir zamanda çıkıp gelse bile kapıcının zilini çaldığını ve kapıcının ona kapıyı açtığını duyabilirdik. Büyük bir aciliyet olursa balkondan atlamasına yardım edebilirdim. Adam gece telefon edecek olsa Michelle telefonun sesini benim dairemden duyabilir ve hemen yan daireye geçebilirdi."

"Adam hiç öğrenmedi mi?"

"Asla. Yine de tatsız anlar yaşadık."

"Anlatsana."

"Sanırım bir gece, Place Victor Hugo'da bir barda bir şeyler içmeye gittiğimizde felakete çok yaklaştık."

Helen inanamayarak baktı.

"Nasıl cesaret ettiniz?"

"Zamanla daha cesur olmaya başlamıştık. Helen, biz dışarıdayken kocasının arama ihtimaline karşı ufak numaralar düşünmüştü. Köşedeki büfeden bir paket sigara almaya gider –dışarıda asla çok uzun kalmazdık– oradan kocasını kulüpten arar ve en az bir saat onu aramayacağını bilirdi. Sırf gösteriş yapmak için, bir köle gibi kilit altında tutulamayacağını kendine kanıtlamak için bunları ona yaptıran içindeki şeytandı. Bir taksiye atlar, bara gider –arabayla beş dakikalık mesafedeydi– çabucak bir şeyler içerdik, sonra başka bir taksiye atlardık ve gardiyanı yokluğunu fark etmeden önce onu hapishanesine geri götürürdüm. İşleri daha cazip hale getiriyordu sanırım. Bir gece –gece yarısını birkaç dakika geçiyor olmalıydı– Michelle hemen geri dönmek istemedi ve kocasını kulüpten aramaya, bir mazeret bulmaya karar verdi. Bir ya da iki dakika onu bağlamadılar. Daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı. Kocası telefona geldiğinde, 'Eve geliyorum. Kulüpte silahla ateş edildi, polis bu gece kulübü kapattı,' dedi. Michelle'in sararmasını izledim. 'Acele etmeliyiz!' diye bağırdı. Bir dakika sonra sokaktaydık, taksi bulmaya çalışıyorduk. Bir tane bile gelmiyordu. Michelle'in paniğini hayal edebilirsin."

"Ve seninkini," dedi Helen.

"Ve benimkini. Kapıdaki görevli bize o gece taksilerin çalışmadığını söyleyince kapıldığımız dehşeti de hayal edebilirsin. Haberi radyoda duymuştu. Taksi ücretleri konusunda bir tartışma vardı ve taksiler gece yarısından itibaren grev yapacaklarını duyurmuşlardı."

"Ne yaptın peki?" diye soran Helen, sesinde nefesini kesen bir dehşetle Michelle isimli bir kadının otuz yıl önce düştüğü zor durumu paylaşıyordu.

"Şimdi inanmak zor ama o köşe başında, hayatımın en zor on dakikasını geçirmiş olmalıyım. Belleğimde kalan

her şeyden daha kötü. Almanya'dan ayrıldığımda bindiğim trende geçirdiğim birkaç dakikadan daha kötü.

Helen, "Ne oldu?" diye sorarak devam etmeye zorladı onu.

"Özel bir otomobili durdurduk. Michelle adama kıskanç kocasından bahsetti ve gerçek bir Parisli olan adam durumu anladı. Aradaki mesafeyi rekor sürede almış olmalı."

"Ya kocası? Evde miydi?"

"Hayır. Sonradan anlaşılacağı gibi o da taksi bulamamıştı. Otobüse binmiş ve yolun geri kalanını yürümüştü."

"Tanrım! Şanslıymışsın Karl!"

Braun içini çekerek onayladı.

4

Helen arabasını on beş gün boyunca duracağı ve –ona göre– evinin önünden daha güvenli olan yakınlardaki bir meydana park etti. Braun, Helen'ın arabayı daracık bir yere sokmasına yardım etti, vitesi boşa almasını, el frenini elinden geldiğince sertçe çekmesini, kapıları kilitlemesini, sonra da kolunu çerçeveyle yerine tam oturmayan açılır tavanın arasındaki boşluğa sokmasını izledi. Aldığı bütün tedbirlere rağmen hırsızlığa karşı en etkili önlemin, arabanın çalınmaya değer olduğunu kimsenin düşünmemesi olduğunu ileri sürdü. Braun onun arkasından eve doğru yürüdü, aralarında hep uygun bir mesafe vardı, Helen'ın çantasında anahtarlarını aradığını gördü. Efsanevi yargıcın kendisini pencerelerden birinden gözetliyor olabileceğine dair aldığı koruyucu önlemlerini heyecandan unutup anahtarı çantadan çıkarır çıkarmaz zaferle havaya kaldırdı. Helen içeri girip kapıyı kapatır kapatmaz Braun bir taksi çevirdi. Artık paranın bir önemi yoktu. On dakika sonra taksi B.O.A.C. kulesinin önünden geçti. Mavi kadranın üstündeki mavi kollar saatin tam on olduğunu gösteriyordu.

Braun, kapısının altından atılmış iki mesaj buldu. İlki şöyleydi: "Bayan F'nin kumaşlarını dert etme. Onları topladım ve onunla konuştum. Her şey yolunda. Eğer görüşemezsek sana iyi tatiller dilerim – Leslie Strohmayer."

İkinci mesaj –aslında mektuptu ama pulu yoktu– şöyleydi: "Lütfen bu gece veya yarın sabah Regent Palace Hotel, 299 numaralı odaya uğrayın." Gönderene dair ne bir isim ne de başka bir ibare vardı.

Braun mektubu okur okumaz, anlaşılmaz bir sebeple, aklına hemen karanlık konser salonundaki adam geldi. Onu neredeyse tamamen unutmuştu. Bütün olay, meraklı adam, Albert Hall'un kapı görevlisi ve taksi şoförü, hepsi aklından uçup gitmişti. İçindeki büyücü çırağı, bir kez daha kanıtları, şüpheleri, akıl yürütmeleri ve karşısavları istiflemeye kaptırdı kendini. Bunları elemek, mantıklı bir sıraya koymak ve başa çıkabilmek için insanüstü bir çaba gösterdi. Masum bir soruşturma olabilirdi – birinin, bir piyano akortçusuna veya tamircisine ihtiyacı olmuştur; kırsalda yaşayan, şehre gelen, geceyi otelde geçiren, tatilde olduğu sırada bu işi Bay Braun'un yapabileceğini Lilian'dan, Parsons'dan ya da Cartwright'dan duymuş olan biri. Veya Bayan Felton birine odadan bahsetmişti; bir an önce taşınmak isteyen, Bay Braun'un âdet olduğu üzere bir hafta içinde değil de daha kısa sürede çıkıp çıkamayacağını sormak isteyen biri.

Bir yandan konuyu bu şekilde değerlendirirken, beyninin bir diğer kısmı Albert Hall'un numarasını bulup aramasını söylüyordu. Sahne kapısını bağlamalarını istedi; kapıdaki görevli onu hemen tanıdı.

"Fred'le konuştum," dedi. "Dediğim gibi, buraya geri geldi. Müşterisi kısa boylu, ellilerinde, gözlüklü, fırça gibi kaşları, küçük bir bıyığı, yabancı aksanı olan biriymiş, tıpkı size söylediğim gibi. Bir yerlerden tanıdık geldi mi?"

"Fred onu nereye bırakmış?" diye sordu Braun, sıradan bir şey soruyormuş gibi yaparak.

"Pimlico Road'da bir yere. Numarayı hatırlamıyor. Beyefendi ona beklemesini söylemiş, bir dakika sonra geri gelmiş ve Fred onu Regent Palace Hotel'e götürmüş. Tamam mı?"

"Evet. Teşekkür ederim."

Tamam falan değildi. Genel belirsizliğin içinde sadece tek bir umut pırıltısı keşfedebilmişti. Odasına döndü ve notu tekrar okudu. "Lütfen bu akşam veya yarın sabah uğrayın..." Adam, artık her kimse, Braun'un sabah yurtdışına çıkmaya niyetlendiğinden habersizdi. Bir an için adamı otelinden arayıp onunla konuşmayı, yarın öğleden sonra veya yarın akşam için –ne kadar geç o kadar iyi– bir randevu ayarlamayı düşündü ama sonra vazgeçti. Yalnızca birkaç saate ihtiyacı vardı. Adam sabahın geç saatlerine kadar bekleyecekti. Ancak kimse aramayınca yeni bir şeye başvuracaktı. Bağlı olduğu büyükelçiliğe rapor verecek, onlar da Scotland Yard'la irtibata geçecekti – ama hemen değil. Braun'un lehine olan bir şey daha vardı: İngilizlerin şu muhteşem kutsal hafta sonları. Yarın, cumartesi günü, bu yüzden büyükelçilikte kimse çalışmayacaktı, Scotland Yard'da ise sadece birkaç kişi olacaktı. Elinde zaten bir dosya olanlar gelecekti işe, Karl Braun'un durumundan çok daha acil işleri olanlar. Yine, sadece bir an için, Helen'ı bırakıp gitmeyi düşündü. Fakat böyle bir şey yaparsa onun neler yapabileceğini bilmesinin bir yolu yoktu. Madem olması gerekiyordu, bu iş tatil zamanı olduğu için şanslıydı. Fabrikada bekçiden başka kimseyi bulamazlardı. Lilian'ın, Parsons'ın ve diğerlerinin nereye gittiklerini bulmaları zaman alacaktı. Belki de bugünlerde böyle davalar artık sıradan olarak görülüyordu. Savaş, Naziler, kamplar, Savaş Suçluları, modası geçmiş şeylerdi. Otuz yaşından küçük herkese bütün o dönem Boer Savaşı kadar efsanevi geliyor olmalıydı. Scotland Yard belki de konuyla hiç ilgilenmeyebilirdi. Interpol'ün konumu da netleşmiş değildi.

Panjuru kaldırıp açık pencerenin önünde birkaç saniye durdu. Bütün bu keşmekeş başladığından beri ilk defa olağanüstü bir kuvvet hissetti. Polisin, gizlenen bir suçlunun sahip olduğunu düşündüğü türden bir güç, kişinin kendisinin hiç deneyimlemediği ama düşmanında olduğuna inandığı cinsten bir dayanıklılık. Polis kuvvetleri tek bir kaçaktan çok daha güçlüydü elbette. Fakat ortak amaçları son derece zayıftı. Onların çabalarının arkasındaki itici güç bir Görev veya Meydan Okuma duygusu, bir İlerleme Arzusu'ydu. Bir kaçağı harekete geçiren dürtü, kendini koruma güdüsünden kaynaklanıyordu. Kolm ne demişti? "Ancak bütün umutlarınızdan vazgeçtiğinizde kaybolursunuz. Yok edilen bütün o Yahudiler, hepsi umut etmekten vazgeçmişti..." Yatağın altından en ufak valizini çıkardı, açtı ve yatağın üstüne koydu. Bir kez daha eğildi; büyük sandığa erişmek için yarı yarıya yatağın altına girmesi gerekti. Eski kuştüyü yorgana dokunduğunda, serin ve biraz sert bir his verdi. Tıpkı kış uykusuna yatan bir hayvan gibi. Küçük kahverengi kutuyu buldu, açtı, pamukları araladı ve yedek takma dişlere dokundu. Tanrım, geçen akşam mutfakta olanlar ne tuhaftı! Feldmareşal Göring'den bahsetmek!..

Kutuyu kapattı ve valizin muşamba ceplerinden birine dikkatle yerleştirdi. Portatif radyoyu alsa mıydı? Değmezdi, radyoyu yıllardır kullanıyordu, ayar tuşu bozuktu, Third Programme'den* başka bir yer ayarlanamıyordu. Kuştüyü yorganı da almak isterdi ama maalesef mümkün değildi. Zihninde şimşek çakarcasına şu iki kelime belirdi: Yaz uykusu! İşte buydu: Asla hatırlayamadığı iki kelime, *yaz mevsimini* bir uyuşukluk içinde geçirmeyi anlatan terim – *kış uykusunun* başka bir şekli. Yüksek sesle söyledi: "Yaz uykusu." Sanki kuştüyü yorganın duymasını istiyormuş, onun uykusunu bölmesini telafi etmek istiyormuş gibi. Kim

* BBC Third Programme, 1946-1967 yılları arasında yayın yapan ulusal radyo istasyonudur. (ç.n.)

bilir sana ne olacak – diye düşündü. Bayan Felton bir haftalık kirayı kurtarmak için seni satacaktır ya da ondan önce Strohmayer seni mıncıklayacak ve muhtelif kadınlarıyla yatarken seni üstüne örtecektir.

Braun karanlıkta toplanmaya başladığında, geri dönmeyeceğini keşfetmelerinin ne kadar süreceğini merak ediyordu. En iyi gömleklerinden altısını seçti: Manşetlerinde kol düğmesi delikleri yerine düğme olduğundan, onları diğerlerinden kolayca ayırt edebiliyordu. (Herhangi bir zorunluluk ve baskı olmadan, yalnızca dostların, iş arkadaşlarının ve akrabaların merakından dolayı herkesi sürekli gözetlemek hayret vericiydi. Tatilden sonraki pazartesi sabahı Braun ortaya çıkmadığında Lilian çok kızacaktı.) Sadece bir takım elbise –mavi olan– aldı, gri olanı yolculuk sırasında giyecekti. (Zürich'te birkaç şey alabilir, hatta Helen için de çok hoş bir şey alıp Londra'ya gönderebilirdi. Zürich'te ona ne kadar para ödeyeceklerine göre değişirdi. 31 Şubat 1968. Hein'la arasındaki bütün fark buydu. Hein numarayı 3 Aralık olarak hatırlamayı tercih etmişti.) On çift çorabının hepsi, iki pijama, üç don, üç kravat, bir çift ayakkabı ve yağmurluk. İşaretparmağıyla pijamanın üstüne yazdı: B. Karl. Hemen eliyle silip yok etti.

Sokağın karşı tarafında, siyahi kızın banyosunda ışık yandı. Kız pencereyi açıp perdeyi kenara çekti. Öğleden sonraları güneş tamamen o tarafa vurduğu için kızın dairesi sıcak olmalıydı. Braun, taşındığı günden sonra kızı hiç görmemişti – ilk günde ve şimdi de son günde.

İki valizi de kapattı ve büyük olanı yatağın altına itti. "Yaz uykusu" kelimelerini hatırlamasına ne sebep olmuştu? Yıllarca uğraşmış ama asla başaramamıştı. Bir şekilde beynindeki minicik bir hücreye dokunmuş, o da diğerlerini harekete geçirmiş olmalıydı. Aniden anladı: Radyo! Bu ifadeyi ilk olarak radyoda duymuştu. Tamı tamına hatırlayabiliyordu; radyodaki bir kelime oyunundaydı, iki takıma alışılmadık kelimeler verilmişti; bu kelimelerin anlamını

açıklamaları gerekiyordu. Kuştüyü yorganla bağlantılı olarak hatırlamayı hiç başaramamıştı, aynı şekilde radyoyla bağlantısı da hiç aklına gelmemişti. Fakat "kuştüyü yorgan *ve* radyo" birlikte işi halletmişti. Belki de hafıza hücreleri, bir şemsiyenin gevşek altbölümlerine benziyordu. Her yeni deneyimde minik bir şemsiye yaratılıyordu. Sarkık altbölümlerine şunlar kazınmıştı: İsim, görünüm, koku, ses, renk vs. Bu altbölümlerden herhangi birinde çakan bir kıvılcımla şemsiye açılabilirdi. Düzenli olarak kullanılmadığında yaylar paslanabilirdi – tek bir minik kıvılcım şemsiyenin açılması için yeterli olmazdı, bazı kısımlar gevşekçe sarkmaya devam eder veya yalnızca kısmen açılırdı. (Kelimenin uzunluğu, kelimenin içinde birçok "r" olduğu, kulağa Latince gibi geldiği falan hatırlanırdı.) Fakat *iki* kıvılcım şemsiyenin tamamen açılması için yeterince güç *sağlayabilirdi.* Bu da insanların, hatırlamak istedikleri bir kelimeyi başka bir kelimeyle ilişkilendirmeye çalışmalarını açıklardı. Doğru türdeki hassas araçlarla, belli bir hafıza hücresine iletilen elektrik akımı ölçülebilirdi; önce bir kaynaktan, sonra da eklenen birçok kaynaktan...

Braun çok erken uyandı. Temmuz güneşi daha da erken doğmuştu. Ufukta çatıların hizasına kadar yükselmişti ve bir an için onların üstüne kıvılcımlarla kör edici ışık huzmeleri saçıyordu.

Parmak uçlarına basarak banyoya gitti, tıraş oldu ve hızlıca duş aldı. Giyindi, biri Kolm'a diğeri Strohmayer'e, ikisi de "*Au revoir*"* ile biten iki not yazdı. Odasının kapısını açtı ve kendini Kolm'la yüz yüze buldu. Elinde viskiyle dolu küçük bir cep şişesi vardı.

"Senin için," dedi gülümseyerek. "İngilizlerin dediği gibi, yolluk," diye homurdandı kendinden oldukça hoşnut bir

* (Fr.) Hoşça kal. (ç.n.)

halde. El sıkıştılar. "Paris'te harika zaman geçir ve tazminatınla ilgili olarak avukatından iyi haberler al. Paris'e bunun için gidiyorsun değil mi? Avukatınla görüşmek için?" Braun başını salladı ve yaşlı Yahudi şöyle dedi: "Biliyordum." Sanki Paris'e gidilmesinin tek sebebi tazminatla ilgili olarak avukatla görüşmekmiş gibi.

"*Sen* de Prag'da harika zaman geçir, Jaro. Umarım orayı hatırladığın gibi bulursun."

"Nasıl olabilir ki Karl? Jaroslav Kohn olmadan Prag nasıl aynı olabilir, sorarım sana."

Braun telefonla taksi çağırdı, sokağa indiğinde taksi çoktan gelmişti. Çok kibar bir şoför taksinin kapısını açtı, Braun'un küçük valizini aldı ve şoför koltuğunun yanına koydu. Braun başını kaldırdığında Kolm ile Strohmayer'in pijamalarıyla pencereden ona el salladıklarını gördü. Kolm taksiyi kastediyormuş gibi görünen ve şu anlama gelen bir hareket yaptı: Ne ihtişam! Braun gösterişli bir hareketle kabul etti. Taksi uzaklaşırken ikisi hâlâ el sallıyordu.

Helen pencerede dikiliyor, sokağı yokluyor, yargıca ve muhbirlerine gözcülük ediyordu. Merdivenlerden uçarcasına indi, onlardan biri kendisini fark etmeden bir an önce uzaklaşmak istiyordu.

"Günaydın," diye selamladı taksi şoförünü. "Günaydın Karl. Tam da Paris'e gidilecek gün!"

Terminalde bagajlarını teslim edip havaalanı otobüsüne bindiler.

Sabahın erken saatleri olmasına rağmen M4 otoyolunda çok sayıda araç vardı, insanlar trafikten kaçabilmek için hafta sonu tatillerine erken başlıyorlardı. Londra Havaalanı da yol gibi tıklım tıklımdı.

Otobüs tünele girdiğinde Braun'un kendine güveni onu terk etti. Aşırı terlemeye başladı, Alman sınırını geçip Belçika'ya giren ve hikâyesini kısa süre önce Helen'a anlattığı adam gibi elleri titriyordu. Ürkekliğiyle Helen'ın dikkatini

çekmeden birkaç derin nefes alabilseydi keşke! Sınırdan geçmesine izin vereceklerini çaresizce umuyor, şayet vermezlerse de onu Helen'ın önünde tutuklamayacaklarını ümit ediyordu. Onlara çok gizli bir şey açıklayacağını söyler, kendisini bir ofise almalarını isterdi. Helen'a birazdan döneceğini söylerdi. Adamlarla yalnız kaldığındaysa, Helen'la tekrar yüz yüze gelmemek kaydıyla, onlara elinden geldiğince yardımcı olacağına söz verirdi.

Otobüs tünelden çıkarken Braun bayılacak gibi oldu, kontrolden geçemeyeceğinden emindi. Biraz rahatsızlanmış gibi yapabilirdi – belirtileri o kadar iyi biliyordu ki herhangi bir doktoru kandırabilirdi. Onu revire götürür, daha sonra salıverirlerdi ve istediği yere gitmek için özgür olurdu. Ama nereye gidecekti? Pimlico Road'a mı, yoksa Avrupa'ya Gidiş yönüne mi dönerdi?

"Çok heyecanlıyım!" dedi Helen. "Bak, ellerim titriyor!" Ellerini uzattı ve Braun onun ellerini sıkı sıkı tuttu.

"Birkaç defa nefes alıp ver," dedi. "Bak böyle." Nasıl yapacağını gösterdi ve Helen de öyle yaptı. "Daha iyi misin?"

"Çok daha iyiyim."

Otobüs, Avrupa ismindeki 1 No'lu binanın önünde durdu.

Binanın içinde yürüyen merdivenlerle birinci kata çıktılar.

"Karl! Neden cevap vermiyorsun? Sorun ne?" Helen sorusunu tekrar etmek zorunda kaldı. "Eve'e ne götürebilirim? Paris'ten kol saati alabilir miyim? Ucuz bir tane?"

Göçmen Salonu'ndan geçip "İngiliz Vatandaşları" diye yazan kapıya doğru gittiler. Pasaport görevlisi, yolcuları fotoğraflarıyla karşılaştıran, olağanüstü randımanlı çalışan bir adamdı. Adam Helen'ın pasaportuna, sonra kendisine baktı. Sonra Braun'un pasaportunu aldı, açtı, "Teşekkür ederim," dedi ve Braun bariyerin öbür tarafındaki Helen'ın yanına geçti.

Altıncı Bölüm

1

Çok yüksekten uçuyorlardı, altlarından yeşil ve dört bir yandan mavi bir pusla çevrilmişlerdi. Uzun boylu, güzel hostes hoparlörden küçük bir konuşma yaparak yolculara Kaptan Masterton ve mürettebat adına hoş geldiniz dedi, yolculuğun elli beş dakika süreceğini belirtti. Sonra üstüne sımsıkı oturan beyaz bir önlükle koridorun bir ucunda göründü, ince dudaklı ve incecik burunlu esmer bir kızın yardımıyla çok sayıda sürahi ve tepsiyle uğraşmaya başladı. Erkek kabin memuru, zayıf cinsin altında kalmamak için, herkese gazete ve Fransız Göçmen Bürosu'na varmadan önce doldurulması gereken küçük kartlar dağıttı. Sonra Kaptan Masterton konuştu. Yolculara tam olarak hangi yükseklikte oldukları, Kanal'ı geçtikleri yerin coğrafi konumu ve Le Bourget'de güneşin parladığı gibi hoş bilgiler verdi. Bir süre sonra kahvaltı tepsileri dağıtılmaya başlandı; erkek kabin görevlisi sıcak kahve doldurdu ve tüm bunlar yeterli değilmiş gibi, yolculara oyalanacakları daha fazla şey verildi: Kaptanın ve hostesin konuşmalarının özetinin, uçağın taksi yaparken ve havadaki hızı gibi ek bilgilerle birlikte kaptanın ilk adının Cyril olduğu, uçağına şövalyelik nişanı verildiği ve isminin "Sir Michael Kinnerton" olduğu gibi şaşırtıcı bilgilerin yer

aldığı büyük bir sayfa elden ele dolaşıyordu. Kaptan Masterton'la mürettebatının yolcularını yalnızca Londra'dan Paris'e değil, oldukça donuk bir varoluştan rengârenk bir harikalar dünyasına götürmesi de dikkate değerdi.

Helen kahvaltısına gömülmeden önce göçmenlik kartını özenle doldurdu ve kimsenin bakmadığından emin olduktan sonra kontrol etmesi için kartı Karl'a uzattı. Bütün soruları doğru cevaplamıştı fakat "Cinsiyet" sorusuna "Evet" demişti. Karl bir şey diyemeden Helen kartı elinden çekip aldı ve daha önce yazdığı harflerden faydalanarak "Kadın" yazarak düzeltti. Braun'un aklına, isminde hayat kurtaran bir ameliyat gerçekleştiren Kolm geldi. Braun Kolm'un, Pimlico Road'un, Londra Piyanoları'nın ve geri kalan her şeyin şu an ona ne kadar uzak geldiğine hayret etti.

Kabinin ağzındaki açıklığın az ötesindeki rafın altında bir şeyler arayan, fakat bunun bir paket sigara olduğu ortaya çıkan, bir eliyle paketi açarken diğeriyle yolcuların pasaportlarıyla ilgilenmeye devam eden Fransız pasaport görevlisinin önünde Braun yine kısa süreli bir panik yaşadı.

Otobüs onları cumartesi sabahı kurulan pazarların kalabalık tezgâhları arasında alışveriş yapan insanlarla dolu hareketli sokaklardan geçirdi. Helen her şeyi inceliyordu: At kasaplarının kapılarının üstündeki alçı at başları, Fransız tarzı küçük restoranların isimleri, tütün dükkânlarının minik kırmızı boyalı kütükleri, şehir merkezine giden bulvar ve her kavşaktaki üstgeçitler. Aniden bağırdı:

"Senin kafen! Şu senin kafen değil mi?"

Braun, Helen'ın parmağını takip etti – oydu. Place des Ternes'den Rue du Faubourg St Honoré'ye uzanan kocaman terasın üstündeki koyu kırmızı tentede koyu renk harflerle "Brasserie Lorraine" yazıyordu. Braun çabucak toparlandı.

Meydandaki istasyonun girişini işaret ederek, "Metro şurada," dedi. "Sana soygundan bahsetmiş miydim?" Helen başını iki yana salladı. "Bir sabah kafenin terasında otu-

rurken bir araba gelip girişin yakınına park etti. İki maskeli adam fırlayıp koşarak yanımdan geçip içeri girdi. Üçüncü suç ortakları arabada kaldı ve motoru çalışır vaziyette tuttu. Bir dakika sonra –sanki günlerce prova yapılmış gibi daha iyi bir zamanlama olamazdı– bir teslimat kamyoneti gelip arabanın önünde durdu, o kadar yakına park etti ki diğer araba bir santim bile kıpırdayamıyordu. Kaçış arabasının çaresizce çaldığı kornaya teslimatçı adamın verdiği tek tepki, kamyonetten istiridye fıçılarını indirmeye başlarken kaba bir hareket yapmak oldu. Çapulcular ellerinde yağmaladıkları şeylerle tekrar ortaya çıktıklarında büyük bir şaşkınlık oldu. Kendi arabaları sıkışmıştı, bu yüzden kamyoneti çalıştırmayı denediler ama araç bir türlü çalışmadı. Birbirlerini iterek kaldırıma çıktılar, fıçıların arkasına gizlenen şoföre birkaç el kurusıkı ateş ettiler. Başka bir arabaya doğru koştular ama kapısını açamadılar. Sonunda şu metro istasyonuna daldılar. Polis onları orada yakaladı."

Braun konuşurken otobüs Place des Ternes'in etrafından dolaşıp Avenue de Wagram'a girmişti ve Zafer Takı'ndan geçiyordu. Place D'Alma ve Sen'e doğru Avenue Marceau'ya döndü. Braun, uzun uzadıya incelediği Paris haritasını hatırladı.

"Rue Quentin-Bochart solda."

"Nerede?"

"Şurada," diye gösterdi Braun.

Helen, Braun'un macera yaşadığı yerleri görmekten dolayı bu kadar heyecanlı olmasaydı, adamın yüzünden okunan merakı gördüğünde şaşırırdı.

Taksi, Rue Bassano'daki Hôtel Arc d'Elysée'yi buldu ama otel doluydu.

"Ona küçük afacanlardan bahset," diye fısıldadı Helen. Biraz İngilizce bilen görevli kaşlarını kaldırdı. Karl açıklamak zorunda kaldı.

"Matmazel şunu demek istiyor; ben burada ilk kaldığımda, patronun iki küçük oğlu vardı, o zaman beş ve altı yaşlarında olmalılar, sapanlarıyla herkese ateş ediyorlardı. 'Sapan' ne demek biliyor musunuz?"

"Ah!" dedi resepsiyondaki görevli. "Hatırlıyor muyum, *voyons!** Sapan – *une fronde!* Mösyö, ben o çocuklardan biriyim! Kardeşim Armand, Cezayir'de öldü. Babam Cezayir'e yerleşince Arc d'Elysée satıldı, yeni patron beni resepsiyon görevlisi yaptı. Anladığım kadarıyla oda tutmak istiyorsunuz. İki oda mı olması gerek?" diye sordu gülümseyerek, geçmişte onun ve kardeşinin sapanlarına muhteşem bir hedef sunmuş eski bir dosta yardım etmek için bütün iyi niyetiyle. "Bernard!" diye kükredi ve daha kimse ortaya çıkmadan, "118'le 120'yi temizle!" diye ekledi.

Merdivenin altındaki bagaj odasından homurdanan bir ses geldi ve odalar hazırlanırken Bay Braun ile Matmazel'in dışarı çıkıp etrafı gezmesi ve öğle yemeği vaktinde geri dönmeleri kararlaştırıldı.

Helen tuvalete gitti. Karl, resepsiyondaki görevliden taksi çağırmasını istedi.

"Nereye gitmek istiyorsunuz?"

"Zafer Takı'na."

"Buradan sadece bir dakika uzakta," diye itiraz etti görevli. "Bu cadde Rue Bassano. Tamam mı?"

"Tamam."

"Rue Bassano'dan şu tarafa doğru gideceksiniz, tamam mı?"

"Tamam."

Onu oyuna getiren görevli, "Hayır!" dedi. "Sola! Sola döneceksiniz. İki yüz metre. Zafer Takı'nı görebilirsiniz. *Voilà!***"

Görevlinin tavsiyesine uyarak yürüdüler.

---

* (Fr.) Bakalım. (ç.n.)

** (Fr.) İşte! Buyurun! (ç.n.)

"Uzak mı?" diye sordu Helen.

"İki yüz metre."

"Güneşli bir yere oturup bir şeyler içemez miydik?"

Braun bir taksi çevirdi ve havalı bir şekilde şöyle dedi:

"Place des Ternes!"

Taksi şoförü bir şey demedi ve bir Paris turu için yola koyuldu. St. Lazare Garı'nı geçtiler, huysuz şoförleri yoldaki bütün arabalara küfrediyordu. On dakika sonra Place de Clichy'yi geçtiler, birkaç dakika tırmandılar, bir mezarlığın etrafından dolaştılar ve Karl şoförün onu yanlış anladığını ve onun, yıllarca Paris'te yaşamış olan Karl Braun'un bunu neden daha önce fark etmediğine dair bir açıklama bulmak zorunda olduğunu anladı. Helen sinirlendiği ve Brasserie Lorraine'in olduğu meydanın bu kadar uzak olamayacağını hatırlattığı zaman Braun efkârla gülümsedi. Sonunda taksi durdu ve Helen sokak tabelasında yazan ismi okudu: Place du Tertre.

"Neden adamı daha önce durdurmadın Karl?" diye sızlandı Helen.

"Biliyor musun Helen, tuhaf bir tesadüf yaşadım. Otuz yıl önce, Lorraine'deki bir randevuya gitmek için taksi tuttum. Taksici beni yanlış anladı ve buraya getirdi. Anlaşılan aksanımda hiç ilerleme olmamış."

Taksinin parasını ödediler, başka bir taksi tuttular ve bu defa Braun şöyle dedi:

"Place des Ternes, Brasserie Lorraine."

Yolda yarım saat daha geçirdiler ama bu defa doğru yerdeydiler. Güneşin altına oturup bira içtiler. Bir "bira" diyerek küçük boy, "duble" diyerek uzun bir bardakta gelen büyük boy ya da "*formidable*"* diyerek kocaman cam bir maşrapa dolusu fıçı bira sipariş edilebiliyordu. Helen daha sonra kullanmak üzere bunları küçük günlüğüne yazdı.

---

* (Fr.) Çok büyük, kocaman. (ç.n.)

"Bagshot'ın bunları duyması lazım."

Yürüyerek Zafer Takı'na gittiler. Helen, anıtın önünde yanan ebedi alevin sadeliğine hayret etti.

"Arabayla Paris'ten geçerken Dan burayı bana göstermek istedi ama Champs-Elysées'deki bir sinemada iki film birden oynadığını gördü – ikisini de Londra'dayken kaçırdığını söyledi ve beni sinemaya götürdü." Helen kıkırdadı ve Braun, böyle tuhaf davranışları olduğu için Helen'ın Dan'i muhteşem bir şekilde aykırı, genel kabul görmüş düşünce tarzlarına uymayan biri olarak gördüğünü tahmin etti.

Helen içini çekti ve Braun kıskandı. Aralarındaki bağı kıskanmamıştı ama şu an ona çok az şey sunabiliyor olması canını sıkmıştı.

"Benimle Zürich'e gel," dedi durup dururken.

"Deli misin? Daphne'nin beni beklediğini biliyorsun. Senin Zürich'e gideceğini bilmiyordum."

"Ona telgraf çekeriz. Sana bahsettiğim arkadaşımı hatırlıyor musun?"

"Şu zavallı istiridyeleri zorla açmayı öğreneni mi?"

"Hayır. Bana borcu olan arkadaşımı."

"Arkadaşın Zürich'te mi?"

"Evet. Borcunu ödemek istiyor – yani muhtemelen ödeyecektir. Yarın oraya uçabilir ve pazartesi geri dönebiliriz."

"Bu akşam gidip yarın dönemez miyiz?"

"Maalesef olmaz. Arkadaşım hafta sonları genelde şehir dışında olur."

"Daphne'yi yüzüstü bırakamam. Beni bekliyor. Zengin mi arkadaşın?"

"Çok."

"Çok dürüst bir arkadaş olmalı. Onunla tanışabilir miyim? Belki bir gün Zürich'e onu ziyarete gideriz."

"Onu çok uzun süredir görmedim. Bunca yıldır bana borçlu kaldığı için biraz utanıyor olmalı."

"Ona, benim bir sürü insana borcum olduğunu söyle. İçi rahatlasın. Anne'e, Bagshot'a, banka müdürüne borcum var..."

"Bankaya demek istedin herhalde."

"Hayır. Müdüre demek istedim, Bay Pound'a."

"Bankanın müdürünün ismi Bay Pound mu?"

"Herbert Pound. Bankanın mantıksız risklere giremeyeceğini ama kendisinin girebileceğini söyledi."

"Ondan ne kadar istedin?"

"On sterlin."

"Ne için istediğini sordu mu?"

"Sordu. Ben de dürüstçe gerçeği söyledim: Seyahat çeki için. O da parayı verdi. İşte böyle!" Helen parmaklarını şıklatmaya çalıştı ama yapamadı. Yılmadan devam etti: "Neyse, bana verdiği para bankadan hiç çıkmadı. Bay Pound parayı bana verdi, ben de hemen ödemeyi yaptım. Sanırım farkı yaratan buydu." Aniden, Karl'ın zengin ve dürüst arkadaşı aklına geldi. "Söyle ona... neydi adı?.."

"Hermann."

"Söyle Hermann'a, küçük kızıma bile borcum var benim. Kumbarasından aldım. Elli şilin. Üstelik doğum gününde aldım. Kızıma parti yapmam gerekiyordu ama beş kuruşum yoktu. Ama o zamandan beri yavaş yavaş yerine koyuyorum. Sadece üç hafta kaldı! Yirmi bir gün ve dört saat." Zamanı saymayı Braun'dan öğrendiğini hatırlayarak ona gülümsedi.

"Öğle yemeğini nerede yiyelim?"

"Senin *brasserie*'nin nesi var ki? Onca yıldan sonra burada yemek hoşuna gider."

Geri yürüyüp içeri girdiler. Ağır bir smokin, sert yakalı gömlek falan giymiş *gérant** gelip siparişlerini aldı. Soluk mavi önlük giymiş başka bir adam ne içmek istediklerini sordu. Beyaz ceketli bir garson jilet gibi ütülenmiş peçeteler,

* (Fr.) Müdür. (ç.n.)

bir tabak ve birkaç çatal bıçak getirdi. O sırada sonuna kadar açılmış pencerenin önünde oturuyor, bodrumdan yükselen kötü kokuları kokluyorlardı. Önlerinde bir dizi başka masa ve onların ötesinde de hafifçe yüksekteki, Rue du Faubourg St Honoré'ye bakan cam kapısı, yapma çim halının üstünde duran istiridye fıçılarıyla bir şekilde restoranın geri kalan kısmından daha şık olan bölüm vardı. Deri önlüklü, elinde sağlam, küçük bir bıçak tutan bir adam istiridyeleri ikiye ayırıp buz parçalarıyla dolu tabaklara koyuyordu.

Helen'ın ilgisini çektiğini fark eden *gérant*, "Biraz ister misiniz?" diye sordu.

"Mümkünatı yok," dedi Helen ve İngilizcesiyle gurur duyan *gérant* bunun evet mi, hayır mı demek olduğunu merak etti. Onlara *gigot de pré-salé* tavsiye etti ve Helen'a, ara sıra yükselen dalgaların otları tuzlandırdığı deniz kıyısındaki çayırlarda otlayan koyunların bacağından yapılan özel bir yemek olduğunu açıkladı. *Gérant* çekilmeden önce Karl ona seleflerinden birini, otuzlu yıllarda tanıdığı Polonyalı müdürü sordu ama *gérant* başını iki yana salladı.

"Benden önceymiş. Burada çalışanlar sürekli değişir." Adamın kasada oturan kadınla konuştuğunu, kadının aşağıya seslenip buruş buruş ihtiyar bir adamı –muhtemelen mutfak elemanlarından biriydi– çağırdığını gördüler. Adam yanlarına gelip onlara Mösyö Pizecky'yi, Polonyalı *gérant*'ı hatırladığını, Almanlar Paris'i işgal edince adamın *maquis*'ye* katıldığını ve o zamandan beri kimsenin ondan haber almadığını söyledi.

Yaşlı adam merdivenlerden iner inmez Helen, "Nereden aklına geldi?" diye sordu.

"*Pré-salé*'nin anlamını ilk ondan öğrenmiştim. Bu masalardan birinde oturuyor, karşımdaki çok güzel bir kıza göz süzüyordum..."

---

* (Fr.) İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'yı işgal eden Nazilere karşı mücadele veren Fransız ve Belçikalı direnişçi gerilla grupları. (ç.n.)

Helen, "Hikâyenin bir yerinde güzel bir kız olduğunu biliyordum," diyerek ona sataştı.

"Neyse, bu Polonyalı müdür bana *pré-salé*'nin anlamını açıklamaya çalıştı..."

"Kız ne yapıyordu?"

"Hiçbir şey. Öğle yemeğini bekliyor ve gazete okuyordu. Bana doğru bir kez bile bakmadı."

"Ne ayıp!"

"Garson kızın siparişini getirdiği zaman Polonyalı arkadaşım onu durdurdu ve göreyim diye kızın yemeğini bana getirdi. Yani, kız da *pré-salé* söylemişti. Başımı salladım ve garson yemeği kıza götürdü. Bütün bunlar, sanki kızın yemeği ona götürülmeden önce onay vermem için bana getirilmiş gibi görünmüş olmalıydı."

"Peki, kızla tanıştın mı?"

"Tanıştım."

"Tabii tanışmışsındır."

"Bütün bunların ne demek olduğunu ona açıklamak zorundaydım."

2

Odaları minicikti, aralarında ince bir duvar ve uyduruk bir kapı vardı. Döşemeler gıcırdıyor, sıcak su musluğu çılgın bir marangozun çekiç seslerine benzer sesler çıkarıyor, soğuk su musluğu ise bir inliyor bir hıçkırıyordu. Gece ya da gündüz herhangi bir sırada yan odadaki komşunun ne yaptığını tamı tamına söyleyebilirdiniz.

Helen yorgun bacaklarıyla kollarını uzattı ve hemen uyudu. Aradaki kapıyı kapatmış olmasına rağmen Braun onun düzenli nefeslerini duyabiliyordu. Braun pencerenin önünde oturmuş, kucağına açtığı Paris haritasında yakın geleceği inceliyor ve bugünü düşünüyordu. Pek de fena gitmiyordu. Place des Ternes'i yanlış telaffuz etmek aptalcaydı ama so-

nuçta üstesinden gelmiş ve durumu gayet başarıyla düzeltmişti. Yine de şoförün yanlış yöne gittiğini fark etmesi gerekirdi. Artık elden bir şey gelmezdi. Başka her açıdan gayet başarılıydı. Tek bir yanlış adım atmamıştı. Buradaki, oteldeki resepsiyon görevlisi çok yardımcı olmuştu. Neredeyse Helen'ın daha eleştirel olmasını dileyecekti. Helen kolaylıkla kandırılabilirdi. Braun daha yakından incelenmeye can atıyordu, böylece gerçekten büyük silahlarından bazılarını gösterebilirdi. Çünkü Paris'te geçirdiği yıllara dair birinci sınıf kanıtları –belgeli kanıtları– vardı. 1934'te Paris'te taksi şoförleri aniden greve *kalkışmıştı*. Şayet biri o günün gazetelerine bakma zahmetine katlanırsa –Paris'te de Londra'daki Colindale'e benzer bir gazete kütüphanesi olmalıydı– kolaylıkla doğrulanabilirdi. Veya Rue Quentin-Bochart'daki evi ele alalım. Orada 1933'te bir cinayet *işlenmişti*, iltica eden bir Alman fotoğrafçı orada *yaşamıştı*, gece kulübünde çalışan bir adamla evli Michelle isminde bir komşusu *olmuştu* ve o kulüpte, tam da taksicilerin grev yaptığı gece bir silahla ateş etme olayı *yaşanmıştı*. Bütün süreç yüzde yüz doğruydu. Bir dolandırıcı, Paris'te taksicilerin yaptığı bir grevi bulabilirdi fakat aynı gece adamın birinin sevgilisine ateş ettiği gece kulübünün müdürünün Rue Quentin-Bochart'da yaşadığını bulamazdı...

Konudan şüphe eden kimse yokken bu olayı kanıtlama gereğini neden duyduğunu merak etti. Bu bir tür meydan okuma mıydı? Beş setlik yorucu bir oyundan sonra kalan gücüyle gösteriş yapmak için ağın üstünden atlayan bir tenis oyuncusu gibi – gereksiz ama görülmeye değer.

Parasını saydı, aklına gelen muhtemel bütün harcamaları not etti, "beklenmeyen" harcamalar için yirmi sterlin ekledi ve yeterince parası olduğunu kabul etti. Ne için yeterli? Paris'teki harcamalar, Zürich'e gidiş dönüş bileti ve orada geçirilecek bir gün için yeterliydi, üstelik elinde otuz sterlin civarında da bir para kalacaktı. Helen kendi biletini almıştı,

o tamamdı. Braun da Paris'ten Londra'ya dönüş biletini almıştı, ne olur ne olmaz diye... Bu olasılığı asla ciddi ciddi düşünmemişti. Zürich'te parayı alamazsa ne olacaktı? Satacak bir şeyi, ona borç verecek kimsesi yoktu. Parayı çekemezse Arjantin'e asla gidemezdi. Gitmesem de olur – diye düşündü. Kardeşlik'e katılmasını sadece parası için istiyorlardı. Kardeşlik zor dönemlerden geçiyordu, Hein öyle demişti. Bu şartlar altında besleyecek bir boğaz daha istemezlerdi. Diğer yandan, bir doktor istedikleri doğru olabilirdi. Mantıklı görünüyordu. Kardeşler yıllar içinde yaşlanmış olmalıydı, çoğu şimdi altmışının üzerindeydi. Ömrünün geri kalanını, hayattaki tek amaçları seksenine varmak olan altmışlık tiplerin arasında geçirme düşüncesiyle ürperdi. Yine de aralarında kendisi gibi olanlar, kendi yaşadığı gibi bir hayata ilgi duyanlar, kitapları ve müziği sevenler olabilirdi – kendine bir keman alırdı; belki de Kardeşler'den biri piyano çalıyordu. Pazar günleri müzik yapar, uzun yürüyüşlere çıkarlardı, hava temiz ve sert olurdu... Aniden özlemini çektiği yegâne şeyin huzur olduğunu fark etti. Yirmi yıl koştuktan sonra, dinlenmek. Regent Palace Hotel'deki adam şimdi gözüne tamamen zararsız geliyordu. Ona neredeyse acıyordu. O adam da koşmak zorundaydı; tek fark adamın birinin *önünden* değil, *arkasından* koşmasıydı. Ne hayat ama! Karl Braun'un gittiğini öğrendiğinde kim bilir ne kadar üzülecekti. Bir süre amirlerine bildirmeye cesaret edemeyecekti. Strohmayer'le, ayrıca Kolm'la görüşecekti. Uluslararası havayollarının bürolarını, havaalanlarını kontrol edecek, sonunda Braun'un Paris'e uçtuğunu tespit ettiğinde aynı şeyi yapacak ve Paris'teki hava terminalinin önünde durup bundan sonra ne yapacağını düşünecekti. Kimin için çalışıyordu? Scotland Yard'la bir ilgisi yoktu, aksi halde şimdiye kadar ona yardım ederlerdi. Şayet Ludwigsburg'daki Savaş Suçları Araştırma Bürosu için çalışıyorsa İngiliz yetkililerle bir bağlantısı olurdu.

Elbette amatör de olabilirdi. Gazetelerde ödülle ilgili haberleri okuyan, bir ipucu bulan, bir tür varsayım üzerine çalışan biri, bir çatlak... Hayır – adamın yabancı aksanı vardı. İngiltere'deki çatlaklar İngiliz çatlaklardı. Peki, adam Albert Hall'a neden gelmişti? Ve madem geldi, neden beklememişti?

Pazartesi Zürich. Sonraki gün: Buenos Aires. Fırça gibi kaşları, gözlüğü ve yabancı aksanı olan adam hakkında bir daha hiçbir şey duymayacaktı. Fikir Braun'a yıldırım gibi çarptı: Eichmann! Beyninde işleyen mantık süreci, "yaz uykusu" kelimelerini hatırlamasıyla tamamen aynıydı. Takipçisinin kimliği konusunda bir yanıt bulmak için izlediği yaklaşım yöntemi, başka bir yaklaşıma ihtiyaç duyuyordu. "Buenos Aires" bunu sağlamıştı. Eichmann, Buenos Aires'te kaçırılmış, sonra İsrail'e götürülmüştü. Aynı şeyi tekrar mı deneyeceklerdi? Bu durum, polisi neden aramadıklarını gayet güzel açıklıyordu.

Kendini toparlamak zorundaydı. Teröristlerin mücadele etmeleri gereken elverişsiz durumlar vardı. Onlar da kanunun yanlış tarafındaydılar; muhtemelen kaynakları sınırlıydı... Eichmann davasında başarılı oldukları doğruydu. Fakat Eichmann tek başınaydı. Şayet Kardeşlik'e bağlı olsaydı, hiçbir terörist ona zarar veremezdi. Eichmann'ı haftalarca takip etmiş, hareketlerini kontrol etmiş, alışkanlıklarını izlemişlerdi – karısının doğum gününü bile biliyorlardı... Üstüne çullandıklarında kim bilir neler hissetmişti! İmdat diye bağırmış mıydı? Planlarının ters gitmesini, onu zorla uçağa bindirip kaçırmalarından önce havaalanında bir görevlinin onları fark etmesini nasıl da ümit etmişti kim bilir! Kapana kıstırılmış bir fare böyle bir dehşet yaşamazdı, çünkü fare başına neler geleceğini bilmezdi. Acaba Eichmann'ı dövmüşler miydi?..

Helen yan odada kıpırdandı. Ama kıpırdanmasının arkadaşını bir dehşet durumundan gerçekliğe döndürdü-

ğünün hiç farkında olmadan uyumaya devam etti. Braun Paris'te, küçük bir oteldeydi. Nerede olduğunu hiç kimse bilmiyordu. Masanın üstünde duran otel kayıt formu henüz doldurulmamıştı. Fransa'daki oteller bu konularda gevşek, yetkililer de hoşgörülüydü. Karl Braun'un Rue Bassano'da bir otelde kaldığını henüz polis bile bilmiyordu. Otel kayıt formunu doldurmayı mümkün olduğu kadar geciktirmeye karar verdi. Pencereye gidip sokağı izledi. Genç bir çift dışında gözünün görebildiği kadarıyla tek bir Tanrı'nın kulu yoktu ortalıkta. Genç adam bir bebek arabası itiyordu, karısı koluna girmişti. Amaçsızca sallana sallana yürüyorlardı. Köşedeki dükkânın önünde durup kepenkteki "Fermeture Annuelle"* yazan notu okudular ve yürümeye devam ettiler.

Pazartesi Zürich! Her şey yolunda gidecekti – çoğunlukla öyleydi zaten. Hiçbir şey bedava gelmezdi, fakat Braun bunun bedelini uykusuz gecelerden oluşan banknotlar, dehşet dolu saatlerden oluşan gümüş liralar ve endişeli dakikalardan oluşan bakır paralarla ödemişti. İsviçre bankaları saygınlıklarını müşterilerine "sadece iş" temelinde ve "soru sormadan" hizmet vermekle kazanmıştı. Bir mevduat sahibinin, "Paramı yirmi yıl önce yatırdım, sonra sadece hesap numaramı verip imzamı attım ve –vay canına– hepsini aldım" demesi, en ayrıntılı ve en pahalı tanıtımdan daha iyi bir reklam olurdu.

Pencerenin tozlu denizliğine parmağıyla yazdı: B. Karl. Sonra sildi ve elini muslukta yıkadı. Çılgın marangoz hemen tıklamaya başlayınca Braun sıcak su musluğunu açtığını anladı. Helen'ın yatağının gıcırdadığını ve uyanırken çıkardığı çocuksu ciyaklamayı duydu. Aradaki kapıya gitti.

"Ben Karl Braun, Fransa'da, Paris'tesin ve tamamen güvendesin."

---

* Yıllık tatil. (ç.n.)

Bir anlık sessizliği, Helen'ın kendine gelirken çıkardığı ilkinden daha insansı, belli belirsiz, ağlamaklı bir inilti ve sonunda dokunaklı bir soru takip etti.

"Saat kaç?"

"Beşi yirmi geçiyor."

Helen yarım saatte hazırlandı. Saat altıda Avenue Marceau'ya kadar olan kısa mesafeyi yürüyüp sola, sonra tekrar sola döndüler ve Braun şöyle dedi:

"*Voilà!* İşte bu. Eskiden oturduğum bina."

Sokağın karşı tarafında durup panjurlu pencereleri ve paralel sıralar halinde balkonlarıyla diğer binalardan farkı olmayan binaya baktılar. Helen, çok önemli şeyler ortaya çıktığında her zaman yaptığı gibi merakla ve nutku tutulmuş halde dikildi. Uzun bir süre sonra şöyle dedi:

"Sence hâlâ burada oturuyor mudur?"

"Oturmuyor."

"Nereden biliyorsun?"

"Ona mektup yazdım. Mektubum geri döndü."

Helen bakışlarını binanın cephesinde dolaştırdı.

"Hangi kat?"

"İkinci."

"Sol mu, sağ mı?"

"Sağ."

"Hiç aradaki bölmeden atlamak zorunda kaldı mı?"

Braun başını iki yana salladı. Zemin kattaki pencerenin ardında, yüzünde şüpheli bir ifade olan balıketi bir kadın göründü.

"Şu kadın değil mi?"

"Daha neler!"

"Neden? Şimdi kaç yaşındadır."

"Elli beş."

"O zaman haklısın," dedi Helen kıkırdayarak. "Bu kadın kırk beşten büyük olamaz. Ama bizi izliyor. Emin misin?"

"Kapıcı olmalı. Onlar herkesi izler. Her şeyi bilirler. Polisin birinci sınıf muhbirleridir."

"Hadi ona soralım. Belki Michelle'in nereye taşındığını biliyordur."

Onunla tartışmanın bir faydası yoktu, bu yüzden Braun boyun eğdi. Kapıcı onlara kuşkuyla baktı. Karl'ın acınası bir Fransızcayla konuştuğu ve her kelimesini arkadaşına çevirmek zorunda olduğu gerçeğinin de pek faydası olmadı. Defalarca "*Non, monsieur*"* dedikten sonra daha ayrıntılı bir cevap verdi.

"Ne diyor?" diye sordu Helen hevesle.

"Bir süre önce bir mektup geldiğini hatırlıyor. Postacı Michelle'i sormuş."

"Sanırım senin mektubun." Braun başını sallayınca Helen devam etti. "Oturduğu daireyi görüp göremeyeceğimizi sor."

"Nasıl sorayım?" diye direndi Braun.

"*Excusez, madame...*"** diye başladı Helen ve Braun'un onun yerine soruyu sormaktan başka çaresi kalmadı. Eskiden, otuz yıl önce burada oturduğunu açıklamayı başardı, fakat kadın eline beş frank sıkıştırılana kadar konuya hiç ilgi göstermedi.

"*Mais non, monsieur!*"*** diye itiraz etti, parayı aldı ve dairede oturanların Pourville'de tatilde olduklarını açıklayarak onları üst kata çıkarmaya razı oldu. Kapıcı dairenin kapısını açıp panjurları kaldırırken Braun kızarmış yüzü, iri iri açılmış gözleriyle gizemli ve yasak olan bir şeyi ilk defa gören, ona bakmanın uygun olduğundan emin olmayan ama dönüp gidemeyecek kadar da merak eden bir çocuğa benzeyen Helen'ı izledi.

"Burada, karanlıkta dururduk," dedi Helen'a, hâlâ merdiven sahanlığında dikilirken, "tek şahidimiz, tek bir kelime bile söylemeyen şu iki kapıydı..."

---

* (Fr.) Hayır beyefendi. (ç.n.)

** (Fr.) Affedersiniz hanımefendi. (ç.n.)

*** (Fr.) Ama olmaz, beyefendi. (ç.n.)

Helen, "Şşşt!" diyerek onu susturdu ama bakışları konuşmaya devam etmesi için cesaret verir gibiydi.

Oturma odası uzun ve dardı; pencerelerin önünde genişliyordu. Onun yanında banyo ve minik bir yatak odası vardı. Mutfak ufacık giriş holüne açılıyordu. Kapıcı, ya damlayan bir musluğu sıkmak ya da onları beş franka –ne daha az ne daha fazla– karşılık gelen bir süre boyunca yalnız bırakmak için banyoya girdi. Braun pencerenin önündeki eski koltuğa oturdu ve balkonu işaret etti.

"Tanışmadan önce onu buradan izlerdim. Yani, oradaki kişi görülmek isterse, bölmenin arkasında biri olduğunu görebilirdin." Balkon kapısını açıp dışarı çıktı. "Buraya gelmeden önce bana telefonu uzatırdı, böylece çaldığında buradan açabilirdi." Braun kendi kendine gülümsedi. Londra'dayken Helen'a tamı tamına böyle anlatmıştı.

Kapıcı yanlarına geldi ve onları şüpheyle, konuşmalarından bir anlam çıkarmayı umarak izledi.

"Dairedeki cinayeti sorsana kadına," diye yalvardı Helen, fakat Braun sorduğunda kapıcı başını şiddetle iki yana sallayarak uzun bir monoloğa girişti. Braun tercüme etti:

"Saygıdeğer kapıcılık mesleğine savaştan sonra başlamış." Merdivenlerin dibinde kapıcıya veda ederlerken onunla bir anlamda arkadaş olmuşlardı. "Beş frank nelere kadir!" diye yorum yaptı Braun.

"Beş frank ne kadar ediyor?"

"Yaklaşık sekiz şilin."

Champs-Elysées'de bir seyahat acentesine gittiler ve Braun kendisi için Zürich'e bir bilet alıp Helen'ın Millau treninin saatini kontrol etti. Güney Amerika uçuşlarının reklamını yapan rengârenk klasörlere bir kez bile dönüp bakmadı.

Helen, akşam yemeği için Brasserie Lorraine'e gitmekte ısrar etti. O tuhaf ortamda kendini aşırı şaşkın hissediyordu fakat birkaç tanıdık yüzü, pencereden gelen kokuları,

Karl'ın ona anlattığı eski hikâyeleriyle Lorraine ona neredeyse "evi" gibi geliyordu. *Gérant* onları tanıdı. Helen bir tane *formidable* söyledi fakat yarısını bile içemedi. Dışarıda, teras dolmaya başladı, sokak lambaları yandı, içeri bir gazete satıcısı, onun arkasından kilim satan bir Cezayirli ve kavrulmuş fıstık satan başka bir adam girdi. Helen onları ve seyyar satıcıları fark etmiş gibi görünmeyen insanları izledi.

"Eğer Zürich'te paranı alırsan Karl, bu Cezayirli'den bir kilim almalısın."

"Neden kilim alayım ki?"

"Bayan Felton'ın pansiyonundaki yatağının önünde güzel durur. Bu zavallı adamdan kimse bir şey almıyor."

Satıcı, gerçekten de çok mutsuz görünüyordu. Sanki adamın sattıklarını kimsenin almaması yetmezmiş gibi insanlar adama karşı sabırsızlanmaya, "defol"un Fransızca karşılığını söylemeye başladı ve bir grup genç onunla alay etmeyi uygun buldu. Grupta beş altı tane genç vardı, kızlar güzel ve neşe doluydu, oğlanlar gürültücü ve teklifsizdi. Aralarından biri satıcıya mallarını göstermesini söyleyince adam büyük heves ve beklentiyle, kilimleri sandalyelerin arkalarına asıp avcuyla düzeltirken her birinin benzersiz özelliklerini açıklayarak, müşterilerinden biri kilimlerden birine ilgi gösterir göstermez veya yalnızca belirli bir kilime bakar bakmaz bütün sevgisi ve ilgisiyle ona odaklanarak kendisinden isteneni yerine getirdi. Buna daha yeni girişmişken gruptan başka biri başka bir halıyı fark etti ve satıcı bu sefer bütün dikkatini ona çevirip ona özel ilgi gösterdi, fakat halılarından üçüncüsünden hoşlanan üçüncü bir kişinin olduğunu fark etti. Göz açıp kapayana kadar grubun etrafındaki bütün sandalyeler kilimlerle kaplandı, bütün muhtemel müşteriler beğendikleri kilim hakkında sorular soruyor, satıcı dönüp duruyor, sırayla yarım düzine kilime eliyle hafifçe vuruyor, havaya çok fazla nesne fırlatmış bir jonglör gibi hiçbirini kaçırmamak için çabalıyordu. Adamın çektiği

işkenceye ilaveten bölümün garsonu ortaya çıkıp işin normal düzeninde devam etmesi için sandalyelerin arkalarına astığı kilimleri hemen kaldırmasını istedi. Garson bir gözünü kırparak eğlenceyi fark ettiğini ve gönüllü olarak katıldığını gösterdi. Satıcı iş yapma fırsatının hızla kaybolduğunu gördü ve garsonu, sergisinin biraz daha kalmasına hoşgörü göstermeye ikna etmek için çaresizce çabalamaya başladı. Fakat, dehşetle, artık müşterilerin ilgisinin tamamen kaybolduğunu ve ona mallarını toplayıp gitmekten başka çare bırakmadıklarını gördü.

Satıcı beklenmedik bir yönden ve yabancı bir dilde, "Sen! Buraya gel lütfen!" dendiğini duydu.

Karl'ın, Fransa'daki seyyar satıcıların bu tür davranışlara alışkın olduğu, üstelik bir Cezayir kilimini buradan Millau'ya, oradan da İngiltere'ye kadar taşımanın en azından pratik olmadığı konusunda Helen'ı ikna etmek için yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Helen sadece, "Adam seyahat çeki kabul ediyor mu?" diye sordu ve Karl başını iki yana salladığında, yarın sabaha kadar ona borç vermesini rica etti. Bir bakışla mavi desenli beyaz bir kilim seçti, fiyatını duydu, defalarca başını yukarı aşağı salladı ve kilimi aldı. Terastaki genç grup alkışladı, *gérant* geldi, halıya şöyle bir baktı, "Yokohama'da yapılmış gerçek bir Cezayir el sanatı" olduğunu vurguladı ve seyyar satıcıya seslenip bu asil, son derece varlıklı ve epey budala yabancıların hatırına yeni bir sergi açmaya kalkışmadan restorandan çıkmasını söyledi.

3

Otele dönüş yolunda Helen aniden durdu.

"Şu an oldum," dedi. "Heyecanlandığımda hep olurum."

"Ne oldun?" Braun bir an için Helen'ın ne dediğini hiç anlamadı.

"Bir eczane bulsak iyi olur. Bütün gece açık olan bir tane vardır mutlaka."

Braun şimdi anlamıştı. Amerikan eczaneleri gibi hemen hemen her şeyi satan bir eczane buldular. Helen önce içeri girmek istemedi ama Braun girince, onunla arasında, tuhaf Fransızcasıyla bir paket adı lazım olmayan şeyden isteyen bu adamla hiçbir ilgisinin olmadığını gösteren güvenli bir mesafe bırakarak peşinden gitti. Göz ucuyla Braun'u başka bir reyona yönlendirmelerini izlerken kendisi, gerçek plaklar gibi üzerlerinde küçük bir melodi basılmış devasa resimli kartpostallara bakmakla meşguldü. Dan ona İsviçre'den bir tane almamış olsaydı Eve neşeyle çığlık atardı. Cebinde hiç Fransız parası olmadığını hatırladı, bu yüzden kasada Karl'ı beklemek zorundaydı. Endişeyle etrafına bakındı, ama ne birbirlerini tanıdıklarını ne de adamı kasanın önünden aldığını kimse fark etmişe benzemiyordu.

Odalarının arasındaki kapıyı sonuna kadar açık halde buldular. Helen anahtarı aradı ve dışarı çıkmadan önce kapının üstünde gördüğüne yemin etti.

"Sen almadın mı Karl?" Onu itiraf ettirmeye çalıştı ama Karl anahtarı hiç görmediğine yemin etti. Helen kapıyı kapatmadan önce, "Kusura bakma, benim hatam değil," anlamına gelen bir hareket yaptı ve "*C'est la vie*,"* dedi. Braun, Helen'ın kapının arkasına ağır bir şey ittiğini duydu. Sonrası sessizlikti.

Braun karanlıkta soyundu, açık pencerenin önünde durdu ve gün boyunca karşılaştığı iyilikler için Büyük Bilgisayar'a minnetini ifade eden sözcükler gönderdi. Zürich'teki para meselesi hariç bütün duaları kabul olmuştu ve o işin de yolunda gideceğini hissediyordu. Bugünü yaşadığı müddetçe hatırlayacaktı. Beyninin en derin katmanlarına kazındığından emin olmak için hafızasındaki her küçük sahneyi

* (Fr.) Hayat böyle. (ç.n.)

tekrar canlandırdı: Rue Quentin-Bochart'daki daireye girdiklerinde Helen'ın yüzündeki mutluluk, kilim satıcısının düştüğü kötü vaziyete kızması ve kısa süre önce eczaneye girdiklerindeki gülünesi utancı. Bu anıları yıldızlarla dolu Arjantin göğüne bakarken yıllar boyunca sık sık hatırlayacaktı. Onu çalıştığı emlakçıda, Thos Harrower'da ilk gördüğü anı. O ara sokakta her şeye rağmen onunla karşılaşmasını – onunla buluşmasını, onu öpmesini, onu Paris'e götürmesini ve tek bir gece onun çok yakınında uyumasını. Aralarında yalnızca derme çatma bir kapı, yerinden kolayca oynatılabilen bir mobilya, şu "adı lazım olmayan" durum ve Braun'un vicdanı olmasını. Braun onunla sevişmeye hiç çalışmamıştı ve Helen, herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde hiç rahatsız olmadan uyuyabilirdi. Saygısızca davranılamayacak kadar zarif bir kadındı. Braun, Führer'in güzelce donatılmış özel trenini hatırladı. İnsanlar Führer'in treni, ilerleyen Rus ordusunun önünden çekilmesi gereken ağır yaralıların hizmetine sunduğunu duyduklarında, buna karşı uyarıldılar. Herkes bunun aptalca olduğunu düşündü. Muhafızların ve askerlerin ahşap panellere isimlerinin baş harflerini kazıyacağını, paha biçilmez halılarını kirleteceklerini düşündüler – fakat tertibatın mükemmelliğinin, dekorasyonun güzelliğinin, adamları beklenmedik şekilde düşünceli davranmaya davet ettiğini öğrendiler. Hiçbir şey zarar görmemişti ve Braun da Helen'a zarar veremez ya da onu gücendiremezdi.

Dışarıda rüzgâr esiyordu. Braun panjurları kapattı ve Helen'ın panjurlarının da kapalı olup olmadığını merak etti. Daha sonra muazzam bir gök gürültüsüyle uyandı, panjurlar çarpıyor, şimşekler çakıyordu. Yataktan fırlayıp kalktı ve aradaki kapıyı çaldı.

"Helen! İyi misin?"

Sızlanan bir ses cevap verdi ama Braun ne dediğini anlayamadı. Kapının kolunu çevirdi ve dikkatli bir şekilde ite-

rek açtı. Girişi kapatmak için konulan koltuk geriye doğru kaydı. Helen'ı tamamen örtülerin altına girmiş halde buldu.

"Neden seslenmedin?" diye sordu. Ama Helen örtülerin altında başını iki yana salladı ve dışarı çıkmayı reddetti. Braun panjurları kapattı ve battaniyenin üstünden Helen'ın başını okşadı. Sonra, Amazon nehrinin ağzına benzeyen pencerenin altındaki dereleri ve yatağın altındaki Atlas Okyanusu'nu paspasladı. Helen onu azarlamak için doğrulup oturdu.

"Umutsuz vakasın Karl. Bak, ne yaptın!"

Yerdeki suyu kurulamak için aceleyle eline geçen ilk şeyi kullanan Braun, Helen'ın Cezayir kilimini muhteşem bir şekilde yatağın önüne serdiğini şimdi fark etmişti. Helen başucundaki lambayı açtı ve Braun'un sırılsıklam kilimi radyatörün üstüne atmasını dikkatle izledi. Radyatörün üstünde, otele dönerken eczaneye uğrayıp aldıkları jelatin kaplı paketin durduğunu gördü. Açılmamış ve bozulmamıştı. Helen, küçük hilesini Braun'un fark ettiğini anladı ve kıkırdadı. Braun da güldü.

"Sen bir hilebazsın." Braun, yatağın üstüne oturdu. Helen yine örtülerin altına daldı. Braun, onun zayıf bedeninin hıçkırmaktan mı, yoksa kıkırdamaktan mı sarsıldığını anlayamıyordu. "Bana güvenmiyor musun?" diye sordu.

"Hayır," cevabı geldi battaniyenin altından. "Bütün erkekler canavardır." Daha sonra, Helen'ın kafası ortaya çıkınca, verdiği sırla Braun'u şaşırttı: "Sana bir şey diyeyim mi? Seninle ilk tanıştığımızda, beni gizlice gözetlediğine yemin edebilirdim."

Braun kulaklarına inanamıyordu.

"Ben mi?"

"Dan için casusluk yaptığına," diye açıkladı. "Eve'i benden almak için. Sen yabancıydın – onun arkadaşlarından biri olabilirdin. İngiltere'ye iş için gelmiş olabilirdin ve o da senden hakkımda bilgi toplamanı istemiş olabilirdi."

"Sen delisin. Böyle bir şey yapmazdım."

"Bilemiyorum. Acımasız bir tarafın var."

"Bunu neye dayanarak söylüyorsun?"

"Dik başlısın."

"Acımasız olduğumu mu söylüyorsun?"

"Amacına ulaşmak istediğinde katısın. Foto muhabirliği yaptığın dönemde, peşinde olduğun şeyin fotoğrafını her zaman elde ettiğini hayal edebiliyorum. Bu fotoğrafın kurbanını utandırıp utandırmaması önemli değildi. Kurbanlarının acıları hiç umurunda değildi. Haklı mıyım?"

"Tanrı aşkına sen neden bahsediyorsun?"

"Ben neden bahsettiğimi biliyorum. Basın fotoğrafçıları insanların özel hayatlarını ihlal etmez mi?"

"Haberleri fotoğraflamak, bir basın fotoğrafçısının görevidir. Bu onun mesleğidir. Okurlar ondan daha azını beklemezler."

"Alkolikler alkol bekler. Uyuşturucu bağımlıları uyuşturucu bekler. Seks manyakları küçük kızlara tecavüz etmeyi bekler. İnsanların kendilerinden beklenen şeyleri yaptıklarını söylemelerinden nefret ediyorum. Bir şeyleri yapıp yapmamak tamamen sana bağlıdır. Bir muhabir gazetesinde Bay Valentine'ın gerçek adının Bay Briggs olduğunu, kırk yıl önce karısını öldürdüğünü, otuz beş yılını kodeste geçirdiğini ve son beş yıldır Valentine ismiyle Thos Harrower & Co. şirketini yönettiğini yazdığı zaman... Ah, ipin ucunu kaçırdım – ne diyordum Karl?"

"Bay Valentine'ın karısını öldürdüğünü. Hiç şaşırmadım."

"Sana ne anlatmaya çalıştığımı biliyorum, seni dik kafalı. Adam suçunun cezasını çekmişken, yeni bir hayata başlamışken, sırrını ortaya sermenin kime ne faydası var? Böyle bir şey adamın bütün hayatını mahvedebilecekken... Asla başka bir iş bulamaz..."

"Bir muhabir bunu yapmazsa, başka biri yapacaktır."

"Boş versene. İlk muhabir, 'Yapmadım ve bununla gurur duyuyorum,' diyebilirdi."

"Bu saçmalıkları sana kim anlattı? Kendi fikrin değil, değil mi?"

"Daphne," diye itiraf etti. "Ama ben de aynı fikirdeyim."

"Bazı şeyler vardır ki," diye açıkladı Karl, "yapılmaları gerektiği için yaparsın. O sırada zalimce gelebilir ama şey olmadan –neydi kullandığın kelime?– 'Katı' mı? Katı olmadan, hatta belki zalim olmadan ilerleyemezsin."

"Öyleyse gelişmeyi değil olduğum yerde kalmayı tercih ederim."

"Peki, ya ben?" diye sordu Karl. "Ben olduğum yerde kalabilir miyim?"

"Hayır. Sen kendi odana doğru ilerleyeceksin."

Braun onu yanağından öptü. Helen öpmesine izin verdi. Fakat kesin bir tavırla şöyle dedi:

"İyi geceler." Başucu lambasının ışığıyla ona kapıyı gösterdi. "Horlar mısın?"

"Hayır."

"Öyleyse kapıyı açık bırakabilirsin."

4

Millau'ya gidecek olan tren saat 21.00'den biraz önce Gare d'Austerlitz'den hareket etti. Braun, Helen'ı sağ salim trene bindirmeyi, bir taksi tutup Gare de l'Est'e gitmeyi ve aşağı yukarı bir saat sonra kalkacak Zürich trenine yetişmeyi planlıyordu.

Paris'te yoğun bir gün geçirdiler. Braun bir yönden, sokaklarının düzenini ezberlemek zorunda olmadığı, yabancı bir şehirde bir yabancı olma lüksünü yaşamak için kendine izin verebileceği Zürich'e gideceği için rahatladığını hissediyordu.

Helen çantasını karıştırıp eski, sararmış bir fotoğraf çıkarırken onu sessizce izledi. Bu solmuş fotoğrafın çıkarılması, Paris'teki hafta sonlarının bittiğinin işaretiydi.

Güne, metroya binip Concorde Meydanı'na giderek başladılar. Helen metronun koktuğunu, pis olduğunu ve yolcuların Londra metrosundakilerden çok daha ciddi ve asabi olduğunu düşündü. Fakat meydanı "süper" buldu. Madeleine Kilisesi'ne doğru yürüdüler; temizlenmişti ve güzel görünüyordu.

"Bir filmde eski bir hikâye izlediğinde," dedi Helen, "sokaklar ve binalar hep eski dünyaya ait gibi görünür. Hiç yeni oldukları bir zaman olmuş mudur?" Burayı daha önce, Fransa'nın en iyi şarküteri dükkânını ("en azından Dan öyle demişti") bulmaya çalışan Dan'le birlikte gördüğünü hatırladı. Dan, dükkânın Madeleine'in arkasında bir yerde olabileceğinin dışında adresle ilgili hiçbir şey bilmiyordu. "O dükkânı biliyorsundur Karl, sen Paris'te yaşadın."

Ama Karl dükkânla ilgili hiçbir şey bilmiyordu.

"Fransa'nın en iyi şarküteri dükkânından alışveriş yapacak kadar param hiç olmadı."

"Düzenlediğiniz âlemlerde misafirlerinize ne yediriyordunuz? Şu istiridye ve incilerden başka yani? Daha nereye gitmedik biliyor musun? Place Victor bir şeydeki şu bara! Biliyorsun hani! Taksilerin greve başladığı akşam Michelle'i götürdüğün bar."

"Place Victor Hugo."

"İşte o. Oraya gideceğiz değil mi?"

Fakat önce Place Vendôme denen muhteşem bir yere yürüdüler, sonra Tuileries Bahçesi'ni geçtiler ve Louvre'da bir saat dolaştılar. Braun onu salondan salona koşturmak zorunda kaldı. Helen herhangi bir şeyi kaçırmaktan nefret ediyordu.

"Tekrar gelmeliyiz," diye karar verdi Helen. "Neden burada bir gün daha kalmıyoruz?"

"Bagshot'lar ne olacak? Bayan Bagshot'a telgraf çektin. Seni yarın sabah Millau İstasyonu'ndan alacak." Braun tükenmiş mali durumunu düşünerek Helen'a kalmasını teklif etmeye cesaret edemedi.

"Bagshot'ları boş ver! Para durumumuz nasıl? Biliyorsun hâlâ seyahat çeklerim var. Seni iflas ettiriyor muyum?"

"Kimin umurunda?"

"Ama ya Hermann'dan paranı almazsan ne olacak? Sadece iki gün tatil yaptıktan sonra Londra'ya dönmek istemezsin. İnsanlar ne der?"

"Londra'da görüştüğümüzde sana anlatırım."

"Bankanın müdürü sana açık kredi verir mi?"

"Sanmıyorum." Konu Braun'u utandırdı ve değiştirmek için acele etti. "Biliyor musun, bir defasında bir bankayı dolandırdım ama hiç farkına varmadım."

"Nasıl yani?" Helen hayranlıkla gözlerini iri iri açtı. "Bankalar asla hata yapmaz. Hep hata yapmalarını ve hesabımda, asıl paramdan bin sterlin daha fazla olmasını hayal ederim. Yani, yirmi yerine bin yirmi sterlin. Fakat mükemmel hesap yapamayanlara bankada iş vereceklerini sanmıyorum."

Sen Nehri'ni geçip Nôtre Dame'a doğru gidiyorlardı, ikisinin de ayakları ağrımıştı ama ikisi de devam etmeye ve dinlenmeden önce listelerindeki son yeri görmeye kararlıydı.

"Eskiden Almanya'daki arkadaşıma para gönderirdim. Elimden geldiği kadar. Hatta Paris'ten bile gönderdim."

"Hermann," diyerek başını salladı Helen.

"Ailesi vardı. Hasta bir karısı," diye yalanını geliştirdi.

"Karısıyla da tanışabilir miyim?"

"Maalesef vefat etti. Neyse, ne zaman biraz para biriktirsem, birazını onlara gönderirdim."

"Nerede çalışıyordun?"

"Bir ajansta. Patron, Mösyö *Ram-ponneau* diye bir adamdı."

"Komik isimmiş. Devam et."

"Bu Mösyö Ramponneau biz fotoğrafçılara hiç para ödemezdi..."

"Karl!" diye araya girdi Helen. "Neden fotoğraf makinen yok? Madeleine'in önünde, köprünün üstünde, senin Brasserie Lorraine'de otururken süper fotoğraflarımı çekebilirdin. Lafını böldüğüm için kusura bakma. Adam sana para ödemediyse, geçinecek ve Hermann'a gönderecek parayı nereden buldun?"

"Fotoğrafçı arkadaşlar, patronun at yarışlarında fotoğraf ajansından çok daha fazla payı olduğunu söylediler. Bir sürü yarış atı vardı ve bütün yarışları takip ederdi. Biz, atların haberlerini gazetelerden takip etmek zorundaydık. Eğer kazanırlarsa, hemen orada olmamız gerekirdi. Eğer orada olursak, patron kocaman ellerini ceplerine daldırıp bir tomar para çıkarır ve hepimize büyük meblağlar dağıtırdı. Hep yanında olan ufak tefek bir adam, muhasebecisi, bütün ödemelerin notlarını tutardı, böylece hesaplar hep güncel kalırdı."

"Bankayı dolandırman neydi?"

"Ona geliyorum. O günlerde her gün küçük küçük bankalar ortaya çıkıyordu. Aslında döviz alım satımcısından başka bir şey değillerdi, aynı zamanda başka ülkelere para transferi de yaparlardı. İtibarsızlıklarını çok daha cazip döviz kurları sunarak telafi ederlerdi. Aramızdan biri bir bankanın birkaç frank daha fazla verdiğini keşfettiğinde, haber mülteciler arasında yangın gibi yayılırdı. Bir gün bu tür bir banka duydum. Ofisleri Rue de la Paix'de, Opera'dan fazla uzak olmayan bir binanın ikinci katındaydı."

"Ah, Karl! Opera'ya gidebilir miyiz?" Bunun için vakit olmadığını hatırladı. "Belki yine gelebiliriz. Paris'te Opera'ya gittiğimizi Daphne'ye anlatmak muhteşem olmaz mıydı? Eminim o hiç gitmemiştir."

Braun ona Opera'nın yılın bu zamanında kapalı olduğunu söyledi ve haklı olduğunu ümit etti.

Helen yine, "Kusura bakma," diyerek özür diledi. "Devam et!"

"İşte, bankayı buldum. Paramı Almanya'ya gönderebileceklerini söylediler ve diğer bankalardan oldukça yüksek bir oran teklif ettiler. On beş gün sonra, Hermann bana mektup yazdı: Eline para falan geçmemişti. Bankaya gittim. Parayı gönderdiklerine yemin ettiler. Bir hafta daha geçti ama Hermann parayı hâlâ almamıştı. Çok korktum. Bu bankalar son derece düzenli bir şekilde aniden ortaya çıkar, kaybolur ve ölürdü. Sermayeleri de dayanma güçleri de yoktu. En ufak bir hava akımıyla daha başlamadan sonları gelirdi. Ofislerine girer girmez çok yanlış giden bir şeyler olduğunu anladım. Beş altı masanın bulunduğu dar salonda yalnızca tek bir memur çalışıyordu. Ona paramın yerine ulaşmadığını ve artık geri istediğimi, yoksa karışmayacağımı söyledim. Adam amirini çağırdı –müdürün ta kendisini– müdür paranın gönderildiğine yemin etti ve bir hafta daha beklemem için bana yalvardı. Ama artık ona güvenemezdim. Adamı polise gitmekle tehdit ettim. Ya paramı hemen ödeyeceklerdi ya da doğruca polise gidecektim. Adam elimdeki makbuzu aldı ve parayla beraber geri geldi.

"Çok katısın. Daha önce söylemiştim."

"Dur bir dakika. Hemen ertesi gün Hermann'dan bir mektup aldım, gönderdiğim para için bana teşekkür ediyordu. Banka nihayet parayı göndermişti." Helen nefesini tuttu. Braun devam etti: "Ertesi sabah özür dilemeye gittim. Orada artık banka falan yoktu. Kapıda bir polis memuru duruyordu. Benim de kurbanlardan biri olup olmadığımı sordu. Müdürle müdür yardımcısı kaçmıştı ve eğer istersem, sonu gelmez alacaklı listesine adımı yazabilirdim, gerçi onun şahsi görüşüne göre harcadığım çabaya, hatta kullandığım kalemin mürekkebine bile değmezdi."

"Yani paranı zimmetlerine geçirmemişler?"

"Hayır. Ama bir güne daha ihtiyaçları vardı. Polisten korkuyorlardı ve şayet polise gidersem bütün dolandırıcılık-

larının ortaya çıkacağını düşündüler. Bir gün daha kazanmak ve bir soruşturmadan kaçmak için bana paramı geri verdiler. Muhtemelen çok daha büyük bir haydutluk peşindeydiler ve bir gün daha kazanmak için verdikleri paraya değerdi."

Her zaman olduğu gibi Helen güçsüzden yana oldu.

"Onların kaçmasına *sen* sebep olmuşsun. O zavallı müdürün ne kadar korktuğunu düşünebiliyor musun? Zaman verseydin, adam her şeyi yoluna koyabilirdi. Bu Nôtre Dame! Tanıdım. Ne akıllıyım değil mi? Daha önce sadece filmlerde görmüştüm. Quasimodo'yu, başrol oynayan kamburu da. Muhteşemdi."

İçeri girdiler. Büyük gruplar halinde çok sayıda turist, farklı dillerde bir şeyler anlatan rehberlerin etrafına üşüşmüştü. En büyük gruplardan birinin yanında bir süre durduklarında, Amerikalı rehber onları hemen fark etti ve yollarına devam etmelerini işaret etti.

"Bu kadar kaba olmak," diye yorum yaptı Helen. "Üstelik bir kilisede."

Bir taksi çevirdiler. Araba nehir kıyısından, neredeyse Eyfel Kulesi'ne kadar gitti, sonra karşıya geçti. Place Victor Hugo'nun, turistlerin asıl uğrak yerlerinin dışında, kırmızı tenteli kafeleriyle sessiz bir yer olduğu ortaya çıktı. Braun şoförün parasını öderken Helen şöyle dedi:

"O akşam grev olmasaydı, sen ve Michelle tam da bu taksiyi çevirmiş olabilirdiniz." Taksici, otuzlarda oralarda olacak kadar yaşlı görünüyordu, taksisi de öyle. "Paris'te gülümseyen bir taksi şoförü gördün mü hiç?" Helen kafeleri inceledi. "Şimdi, hangisiydi?" Braun rasgele birini gösterdi. Helen derin bir nefes aldı. "Sen ve Michelle şu köşede mi durup taksi beklediniz?" Braun, "Evet," dedi ve Helen kendini daha fazla kaptırdı. "Şimdi seni gerçekten tanıdığımı hissediyorum. Dan'i asla tanıyamamamın sebebi bana gittiği yerleri hiç göstermemesi, benden önce hoşlandığı insanlar-

la beni hiç tanıştırmamasıydı. Şimdi, adeta senin hayatının bir parçasıyım. Eskiden oturduğun kafelerde seninle birlikte oturdum, bana yaşadıklarını anlattın ve bunlar bana milyonlarca başka hikâyeden biri gibi, kendim orada değilmişim gibi gelebilirdi –yıllar sonra olsa da– ama yine de oradaydım. Anlıyor musun?" *Onların* kafesinin terasına oturdular. Helen Pernod ısmarladı ama hiç beğenmedi. "Kendimi ifade etmekte pek iyi değilim ama ne demek istediğimi biliyorsun. En iyi şey biriyle birlikte olmak ve her şeyi birlikte yapmaktır. İkinci en iyi şey de bir hikâye dinlemek ve onun yaşandığı yerlere gitmektir. Otuz yıl sonra bile olsa. Her şeyi yeniden hatırlamak daha kolaydır, sence de öyle değil mi?"

"*Senin* gittiğin yerlerin hiçbirine gitmedim ben."

"Benimle Bandol'a gitmek ister misin? Sana güneş çarpması geçirdiğim plajı gösteririm."

"Sıcak çarpması," diye düzeltti Braun. "Arkadaşlarından, Bagshot'lardan ne haber?"

"Bu sefer olmaz. Başka tatiller de olacaktır."

"Belki de tekrar evlenirsin. Gayet mümkün."

"Ben mi? Tekrar evlenmek mi? Asla." Aynı anda Braun'un kolunu tuttu. "Ah Karl! Mancınığını satın alıp alamayacağımızı sor!" Güneşlenen kedilere kâğıt mermiler atan küçük bir oğlan çocuğu keşfetmişti.

"Ne için?" diye sordu Braun ama çocuğu el ederek çağırdı. Kuşku içindeki çocuk, kullanıma hazır silahıyla birlikte geldi.

Helen'ın yaptığı tek açıklama, "Görürsün," oldu. Bir an sonra Braun yaptığı pazarlığı anlattı.

"Bir frank karşılığında mancınığı vermeye razı. Bir nokta altı İngiliz parası."

"İngiliz parası kabul eder mi?"

Karl tercüme ettiğinde çocuk başını iki yana salladı.

Çocuk Fransızca olarak, "Nakit Fransız parası, yoksa anlaşma yatar," diye ısrar etti.

"Seyahat çeki kabul eder mi?"

Etmezdi ve Karl, Helen'ın hiç bozdurulmayan seyahat çeklerinin karşılığında bir frank daha verdi. Helen bu alışverişin amacını açıklamayı reddetti. Ancak oteldeki resepsiyon görevlisine veda ederlerken anlaşıldı. Mancınığı ona büyük bir gösterişle uzattı.

"Eski günlerin anısına bir hatıra," dedi adamın çocukluğuna atfen. Başka zamanlarda turistlerin katılaştırdığı kan emici bir Parisli olan görevli oyuncağı yaşlı gözlerle aldı ve bir an ne diyeceğini bilemedi. Sonra bir dakika beklemelerini rica etti, koşarak merdivenlerin altındaki soyunma odasına gitti ve elinde solmuş bir fotoğrafla döndü. Ölümsüz bir arkadaşlığın simgesi olarak fotoğrafı Helen'a uzattı. Kardeşi ile kendisinin çocukluk fotoğrafıydı bu; başlarında Bask bereleri, üzerlerinde kısa pantolonları, ellerinde sapanları vardı.

Şimdi onları Austerlitz Garı'na götüren bir takside oturuyorlardı. Helen çantasını karıştırıp solmuş fotoğrafı çıkardı ve arkasını çevirip inceledi.

"Ne arıyorum biliyor musun?" diye sordu, arayışına kapılmış halde. "Senin ismini arıyorum."

"Benim ismimi mi?"

"Açık değil mi: Sen bir fotoğrafçıydın, paran yoktu – otelin sahibi çocukların fotoğraflarını çektirmek istedi, bu işi neden *sen* yapmış olmayasın?"

Fakat Helen herhangi bir isim bulamadı. Araba sarsılarak durdu ve Helen konuyu tamamen unuttu.

Bir hamal çağırdılar – pek ağır olmayan bagajlarını taşıtmaktan çok trenlerini bulmak için. Braun gardaki servis arabasından birkaç dergi, bir Londra gazetesi, bir bardak çay aldı ve tüm bu süre zarfında Helen'ı bir daha göremeyeceğinin farkında olduğundan kederliydi. Durup dururken Helen şöyle söyleyip onu ürküttü:

"Keşke seninle kalabilseydim." Braun neredeyse şöyle diyecekti: "Neden kalmıyorsun?" Kendini tam zamanında tuttu. Bu, yalnızca kaçınılmazı geciktirmek olurdu. Helen: "Delman Mews'da bana rastladığın için mutluyum. Ve seninle tekrar görüşmeyi dört gözle bekliyorum. Konserler, opera, yemeklerimiz, hatta küçük tartışmalarımız bile – hepsinden çok keyif aldım. Gülme. İnsanlar bir tartışmadan sonra birbirleri hakkında, sevecen davrandıkları zamanlardan çok daha fazla şey öğrenirler. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Bu konuyu Londra'da konuşuruz."

Hamal, Helen'ın bineceği vagonu işaret etti; Helen kapıda arkasını döndü, el sallamak yerine Cezayir kilimini hafifçe kaldırdı ve gözden kayboldu.

Braun, onu pencerede tekrar göreceğini ümit ederek defalarca geriye dönüp baktı. Ama Helen görünmedi.

Yedinci Bölüm

1

Braun'un treni yarı aydınlık kırların içinde aniden belirdi, hızlandı, hafifçe sarsıldı. Güzel bir ismi vardı: Arlberg Ekspres. Braun Zürich'te inmeyip trende kalabilseydi, savaş kaybedildikten sonra, tam olarak yirmi yıl önce Hein'la birlikte yorucu yürüyüşler yaptıkları dağları pencereden görebilirdi.

Yerine oturduğundan beri yol arkadaşlarına hiç bakmamıştı. Bütün gece sürecek yolculuk başlar başlamaz yalnız kalmak için gözlerini kapatmıştı. İkinci sınıf kompartımanı birinci sınıf insanlarla dolu gibiydi. Herkesten hemen hoşlandı. Pencerenin yanındaki güzel, çok genç çift hariç suskun, yalnız kişilerdi. O ikisinin dışında sohbet eden kimse yoktu ve birbirlerine söyleyecekleri şeyleri fısıltıyla söylemeleri gerekiyordu.

Braun içinden dua etti ve kelimeleri zihninde bir araya getirip sonra onları söylemenin eşiğinde durdurmanın ne kadar kolay olduğuna hayret etti. Yüksek sesle dua edebilir ya da işaretlerin dilinize ve dudağınıza ulaşacak kadar uzağa yolculuk edip hiç ses çıkarmadan *biçimlenmesine* izin verebilir veya kelimeleri üretip zihninizde tutabilirdiniz.

Kendini uyumaya zorladı çünkü yarın aklının başında olması gerekiyordu. Yine de, şayet sabah kendini yorgun

hissederse, bankaya uğramadan önce ucuz bir otel odası tutup biraz uyuyabilirdi.

Uslu duran mahkûmlara indirim yapmak alışılmış bir şey değil miydi? Neden ona beş yıl daha yüklemişlerdi? Yirmi beş yılın tamamı zihninde akıyordu. En başta yakalanmış olsa, ona on veya on beş yıl verirlerdi. Şimdi özgür bir adam olurdu. Fakat hapishaneden asla çıkamayacağını biliyordu. Güçlü adalet duygusu, gardiyanların yapacağı ufak tefek işkencelere karşı ayaklanırdı. Çabuk öfkelenir, tepesinin tası atar, diğer mahkûmları ve yetkilileri kendine düşman ederdi.

Fakat o salak Schmiede'nin onun için söylediği gibi "acımasız", "kibirli" ya da "benmerkezci" değildi. Hermann Schmiede'nin hapishanede ne yapacağını göreceğiz bakalım. Umalım da ona sadece birkaç yıl versinler. Gerçi Braun, hapse atılmanın Schmiede için doğru ceza olduğundan kuşkuluydu. Muhtemelen hapishanede de bazı güzel, kârlı işler çevirir, para kazanır, gardiyanlara rüşvet yedirir ve dayanılabilir bir hayat sürerdi. Tıpkı Strohmayer'in yapacağı gibi. Fakat Braun, sevimli işe yaramazlığıyla, aslında miskin ve beceriksiz olan Strohmayer'i tercih ederdi, oysa Schmiede kötücül, kaba saba bir emir kuluydu. Strohmayer her şeyi özür dilercesine bir gülümsemeyle, kendi şansına inanamıyormuşçasına yapardı. Diğer yandan Schmiede yaptığının yanına kâr kalacağını, hayatın bunu ona borçlu olduğunu umardı.

Kompartımanda bir erkek sesi Fransızca olarak ışıkların kapatılmasına itirazı olan kimsenin olup olmadığını sordu. Kapının yanında oturan, Napoléon savaşlarıyla ilgili Fransızca bir roman okuyan yaşlı beyefendinin sesine benziyordu. Braun şöyle düşündü: Napoléon'dan da nefret ediyorlardı – özellikle savaşı kaybetmesinden sonra. Yine de Fransızlar, Napoléon'un şanlı seferlerindeki kahramanlarının isimleri verilmiş cadde ve meydanların isimlerini değiştirmemişti. Hâlâ Paris'te bir Grande Armée Bulvarı vardı.

Braun, Berlin'de bir daha bir Hermann Göring Caddesi, bir Goebbels Meydanı, bir Rommel Bulvarı ya da Himmler Köprüsü olacağından kuşkuluydu. Anıların beyinde nasıl saklandığını keşfetmek için ön çalışmaları yapan, canlı insan beyni üzerinde gelişmiş cerrahi tekniğini kullanarak benzersiz deneyler yapan Dr. Otto Reitmüller'i de kimse hatırlamayacaktı.

Sıkı sıkı kapalı gözkapaklarının altından ışıkların söndüğünü görebiliyordu. Artık gözlerini açabilirdi: Kompartıman karanlıktı. Yarı açık pencereden gecenin serinliğini hissedebiliyordu. Ara sıra demiryolundaki renkli sinyallerin beklenmedik ışığı ya da aydınlık istasyonların lambaları, yüzünden geçip gidiyordu. Pencerenin yanında oturan kızı ona bakarken yakaladı. Kızın erkek arkadaşı uyumuştu ve hafifçe horluyordu. Kız da bu gece yolculuğunu Braun gibi özellikle hatırlayacaktı. İsviçre'de yapacağı balayına çıktığı gece. Yeni evlendiği kocasının horladığını keşfettiği gece.

Helen uykuya dalmış, rüyasında İsveç'teki kızını veya aldığı Cezayir kilimini, hatta muhtemelen Karl Braun'u görüyordu. Braun'a ne olduğunu merak edecek ve sonra onu unutacaktı. Braun belki bir gün –bugünden dört yıl on ay sonra olabilirdi– ona mektup yazardı. Hatta onu görmek için İngiltere'ye bile gidebilirdi. Kardeşlik'te kendine Dr. Karl Braun diyecekti. Estancia'nın adresini yazması için ısrar eden Hein'ı dinleseydi keşke. Buenos Aires'e gittikten sonra izlerini kolayca bulabilirdi. Bu kadar uzun süre yalnız kaldıktan sonra onlara, öyle büyük bir topluluğa alışmak tuhaf olacaktı. Hein'ın varlığı işleri kolaylaştırırdı. Aralarında Wittau'dan kimse olup olmadığını merak etti. Muhtemelen yoktu. Olsaydı, Hein bahsederdi. Ölmeden hemen önce Hein korkunç görünmüyor muydu? Onun için bir şey yapılamazdı. Onu hiçbir doktor kurtaramazdı. Hermann Schmiede saçma sapan konuşuyordu. "Acımasız", "hırslı", "bencil"miş, hadi ordan! Hırslı olmak ne zaman suç olmuş-

tu? Neden "acımasız"dı? Schmiede kararlılığı acımasızlıkla karıştırıyordu. Peki, neden "bencil"di? Hein'ın kendi kendine ölmek yerine Karl Braun'un kollarında ölmesinin kime ne faydası olurdu? Hein bunu bekleyecek son insan olurdu, çünkü Hein gerçekçiydi...

Kâbus görmeye tekrar başlamasına Hein'ın aniden ortaya çıkmasının neden olup olmadığını merak etti. Muhtemelen Hein'la bir ilgisi yoktu. Kurtuluş günü olarak gördüğü tarihin uzatılmasıyla duyduğu hayal kırıklığının sonucu olarak başlamışlardı. Beklenmedik şekilde, zalimce, beş yıl daha uzatılmıştı. Kâbuslar, onu ele geçiren moral bozukluğunun sonucuydu. Dünyasını, hayatını, umutlarını, neredeyse kavuştuğu ama sonra aniden elinden alınan özgürlüğe olan inancını yıkan depremin sonucuydu.

Trenle yarışan, onu geçen arabaları izledi; fakat uzun vadede tren arayı kapatarak onları arkada bıraktı. Teorik olarak bazı arabalar bütün trenlerden hızlıydı. Fakat yavaş arabalar, yol onarımları, keskin virajlar, hemzemin geçitler onları engelliyordu – kendi yolunda dümdüz giden bu canavara karşı hiç şansları yoktu.

2

Tren İsviçre'ye Basel'den girdi. Genç çift de dahil, birçok kişi indi. Kız, Braun'un gece boyunca görünmeyen kırlara bakıp durduğunu hatırlıyormuş gibi ona meraklı bir bakış attı.

Hâlâ tehlikede olabileceği bir kez bile Braun'un aklına gelmedi. Canını sıkan iki şey vardı: Parayı almak ve öngöremediği bir sebepten dolayı banka parayı ödemezse ne yapacağı. Bankadaki formaliteler o kadar basit görünüyordu ki bir kısmını unuttuğundan korkmaya başladı. Yalnızca hesap numarasını bilmek ve doğru imzayı atmak – hepsi bu muydu? Ya şöyle sorarlarsa: Hesabınızda tam olarak ne kadar

olduğunu bize söyleyebilir misiniz? Sadece kontrol etmek için bir cevap isteyebilirlerdi. Bankalar her zaman kontrol ederdi. Döviz bozdurmak istediğinizde bile pasaportunuzu sorarlardı. Her bir unsuru hatırlamaya çalışarak kapsamlı bir hesap yaptı. Sınırı Avusturya'dan geçmişlerdi, sırt çantalarında en değer verdikleri ve bırakmak istemedikleri şeyler vardı. Hein en sevdiği pipolarından üçünü ve büyük bir kutu dolusu ustura taşıyordu; haftanın her günü için bir tane vardı ve her birinin üstünde yaldızlı harflerle yazılıydı: Pazartesi, Salı vesaire. Kendisi, Braun, çantasında araştırmalarıyla ilgili tuttuğu günlüğün bir kopyasını taşıyordu, fakat Hein'ın tavsiyesi üzerine, İsviçre topraklarında durdukları ilk dağ kulübesinde onu yakmıştı. İkisi de paltolarının astarlarında 1.000 franklık banknotlar halinde 150.000 İsviçre frangı taşıyordu. Botlarının tabanlarında, Salzburg'da karaborsadan aldıkları yüz tane 10 sterlinlik İngiliz parası vardı. Her biri yaklaşık 170.000, toplamda 340.000 frank ederdi. Yani, şayet sorarlarsa, cevap bu olacaktı: 340.000 frank.

B. Karl – 31 Şubat 1968 ve 340.000 frank. İsmini yazarak imzasını atar gibi yaptı. Kapının yanında oturan Fransız, Napoléon'un hayatı hakkındaki kitabının ardından ona meraklı bir bakış attı. 180 derecelik bir açıdan çok daha fazlasını görebilen insanlar vardı. Diğerleri göremezdi. Fransız, 28.000 sterlin değerinde bir imzaya baktığını bilseydi gözlerini dört açardı.

Bankanın girişi –hatırlıyordu– ünlü pastanenin olduğu küçük bir meydandaydı. 1945'te oradan çikolata kaplı kiraz alabilirdiniz – altı yıldır süren savaşa rağmen. Hein'la ikisi bir müdürün –adamın sık, siyah bir bıyığı vardı– odasına götürüldüklerinde, müdüre paralarını yatırmak istediklerini söylediler ve müdür bunu yapmanın en güvenli yolu olarak bir "hesap" açılmasını önerdi. Hesaptan ikisi de para çekebilirlerdi. İngiliz sterlinlerini İsviçre parasına çevirdiler. Braun yıllar sonra, gazetede o güzelim beyaz banknotların

çoğunun sahte olduğunu, Führer'in emriyle basıldığını, bütün detaylarının mükemmel olduğunu ama yine de hepsinin sahte olduğunu okuyunca bu sterlin banknotlarının onu korkuttuğunu hatırladı. Amaç sterlini zayıflatmaktı. Sahte paraları yalnızca İngiltere Bankası ayırt edebilirdi. O banknotlar sahte olsaydı, İsviçre bankası 1945 yılında onları bozduran hesap sahiplerinin peşine düşerdi. Yirmi yıl sonra soruşturma yaparlar mıydı? Banka bile paraların sahte olduğunu anlayamadıysa, sıradan vatandaşların anlamasını nasıl beklerlerdi? En kötü ihtimalle o sterlinlerin karşılığı kadar parayı kesip geri kalanı ödeyebilirlerdi.

Aklını kurcalayan ikinci olasılık Braun'u çok daha fazla endişelendiriyordu. Şayet parayı çekemezse, Arjantin'e gidiş parasını da ödeyemezdi. Birikimlerini Paris'te harcamasaydı bile yapamazdı bunu. Neyse, Paris'te pervasız davrandığı için asla pişman olmazdı. Belki de o parayla bir kargo gemisi bulabilirdi. İşin gerçeği parayı harcamıştı ve bu konuda yapılabilecek bir şey yoktu.

İsviçre'de kalmak için izin almaya çalışabilirdi. Her yerde işçi ihtiyacı vardı. Ya da Paris'e dönebilirdi – Paris'teki insanlar böyle konularda daha liberaldi (ya da daha gevşek). Kimsenin yapmak istemediği işler her zaman olurdu. Yetkililer temizlik işleri için sınırlı sayıda yabancıya izin verirlerdi; İngiltere'de bile böyleydi. Bakıcılık, bir diğer serbest meslekti. Çöpçüler, metrolarda çalışacak istasyon görevlileri revaçtaydı. Braun'un İngiliz pasaportu vardı, Fransa'da çalışma izni alabilirdi, yalnızca birkaç aylığına, Güney Amerika'ya gitmek için yeterli parayı biriktirene kadar. Pasaportu dört yıl daha geçerliydi.

3

Zürich'teki istasyonun hatırladığı gibi işlek bir terminal değil de küçük bir yer olmasına şaşırdı. Arlberg Ekspresi

de pek saygı uyandırmadı ve en ufak bir gecikme olmadan kalktı. Bariz şaşkınlığı bir demiryolu görevlisinin dikkatini çekti ve adam istasyonun isminin "Zürich (Enge)" olduğunu ve oyalanacak vakti olmayan önemli trenlerin kullandığı küçük bir durak olduğunu belirtti.

Braun'un bol bol vakti vardı. İsviçre bankaları İngiltere'dekilerden daha erken açılsa da, ilk müşteri olmanın da son müşteri olmak kadar tedbirsiz bir davranış olacağına karar verdi. İlk olarak, sabahları bankada çok az insan olurdu, memurlar her bir müşteriyle daha fazla zaman geçirirlerdi. Öğleden sonrasının da istediği sonuçları vermeyeceğini düşündü, çünkü o zamana kadar çalışanlar yorulmuş ve – gün ilerledikçe– müşterilere karşı belli bir öfke geliştirmeye başlamış olacaklardı. On buçukla on bir arası orta yol gibi görünüyordu. Böylece meydanı geçti, ana istasyondan geçen mavi tramvaylardan birini seçip zar zor bindi. Tramvay, Kolm'un pasaportunu fırlatıp attığı, Doğu'ya doğru dönüp dua ettiği Bellevue Köprüsü'nden geçti. Köprü işe giden insanlarla dolmuştu. Kolm Zürich'e bir pazartesi sabahı saat sekizde gelmiş olsaydı, bu köprüde durup dua etmekte zorluk çekerdi.

Tabii ki insan isterse her yerde ve her zaman dua edebilirdi. Bunu göstermek için Braun gözlerini kapattı, geçmişteki yardımları için Büyük Bilgisayar'a teşekkür etti ve daha fazlasını istedi. Her dua ettiğinde bir şeyler istemesinin sorun olup olmadığını merak etti. Diğer yandan –diye düşündü– işlediği sevapları *ona* hiç hatırlatmazdı. Onların otomatik olarak kaydedildiğini düşünürdü. Peki ama onlar yazılıyorsa dilekleri neden yazılmıyordu? Belki de Tanrı yalnızca insanın kendi vicdanıydı. Örnek olarak Karl Braun vakasını ele alalım. O kendi değerlerinin dengesini her zaman bilir ve duyguları onlara uygun olurdu. Maddi veya bedensel rahatlıklardan bağımsız olarak mutlu olabilirdi. Ve onlara rağmen, manevi zenginliğe rağmen mutsuz olabilirdi.

Bir şeyler elde ederdin –doğru veya yanlış– ve bu hızla hesabına yazılırdı. Yalnızca yazılmakla da kalmaz, kendi bireysel para birimine çevrilirdi. Asıl önemli olan döviz kuruydu. Zimmetine geçirdiği on bin sterlini, kumardan kazandığı bin ya da dürüstçe çalışarak kazandığı yüz sterlinden daha düşük bir meblağ olarak gören bir insan olabilirdiniz. Bir hafta süren angarya bir iş, şiir yazmakla geçirdiğiniz bir saatten daha önemsiz olabilirdi. Birine kötülük yapmak için zarar verebilir ya da insanın gelişen ilmi uğruna o kişiye aynı acıları çektirebilirdin ama bu ikisi insanın hanesinde tamamen farklı bölümlere kaydedilirdi. Her zaman, bilanço defterinin durumunun farkında olurdun, ne zaman borçlarını ödeyebilecek durumda olduğunu, ne zaman batmak üzere olduğunu bilirdin ve her zaman ödeme gücün duygularını belirlerdi.

Tramvay gölden, iki yanında şık mağazaların sıralandığı Bahnhofstrasse ismindeki upuzun bulvara döndü. Sonra eskiden ünlü pastanenin ve bankanın olduğu küçük meydanın etrafından dolandı. Fakat Braun'un hatırladığı eski, seçkin bina artık orada değildi. Yerinde görkemli bir yapı vardı. Aniden paniğe kapıldı. Ya banka battıysa? Boynunu iyice çevirip zihnini rahatlatacak bir yazı görmeye çalıştı ama ya yanlış yerlere bakıyordu ya da mimar, binanın ön cephesine isim tabelası koymak gibi bir zevksizliği kabul etmiyordu. Yolculardan birine döndü.

"Bir zamanlar burada bir banka yok muydu?"

Adam ciddi bir tavırla başını salladı.

"Hâlâ var. Şu yeni mimari örneği, işte o. Bankalar asla ölmez." Adam, bir İngilizin Cebelitarık Kayası hakkında, bir Amerikalının dolarları hakkında ya da bir Rusun Lenin'in hatırası hakkında konuşacağı gibi konuşuyordu.

Tren garında valizini emanete bıraktı ve sonra telaşla koşturan insan kalabalıklarının arasında sallana sallana yürüdü. Bu istasyon büyük, önemli bir istasyonun olması gerektiği gibi görünüyordu. Britanya ve Fransa'daki tren

garları yıpranmış, kirli ve kasvetliydi. İsviçre ve Almanya'da ise modern, tamamen krom ve çelikten yapılmaydı. Bu "Hauptbahnof"un* Zürich Havaalanı'nı içine alıyor olması, onun önemini gösteriyordu: Bir bebeğe barınak sağlayan yetişkin.

Braun on sterlinini İsviçre parasına çevirdi, istasyondaki restoranda (II. Sınıf) kahvaltı sipariş etti ve kâğıt peçetenin üzerine yazdı: "31 Şubat 1968 – B. Karl." Peçeteyi katlayıp cebine koydu. Garson ona başka bir peçete getirdi.

Belki de ucuz bir otelde oda tutmak, birkaç saat dinlenmek ve bankaya dinç bir halde gitmek daha mantıklı olurdu. Zihinsel gücünün keskinliğini değerlendirmeye çalıştı ve sonucu tatmin edici buldu. Bu işi ertelemeyeceğim, dedi kendi kendine. Bu *benim* günüm. Tamı tamına bir saat sonra buradan kalkıp bankaya gideceğim. O parayı alacağım. *Sonra* bir oda tutacağım. Üstelik ucuz bir otelde değil, şehrin en iyi otelinde olacak... Kararsızlığına, hatta temkinliliğine karşı sağlıklı bir isyan geliştirdi. Yirmi yıldır yeterince temkinli olmuştu...

Otelde bir oda tutacak, sonra bir seyahat acentesine gidecek ve Buenos Aires için rezervasyon yaptıracaktı. Aniden, Güney Amerika ülkeleri için muhtemelen vize alması gerektiği geldi aklına. Arjantin Büyükelçiliği'ne gidip alırdı. Roma'ya veya Atina'ya Braun adına, uydurma bir isimle de Madrid'e bilet alabilirdi. Havaalanlarında pasaportları ve biletleri kontrol ederlerdi ama asla ikisine birden bakmazlardı. Roma uçağına biniş işlemlerini yaptırırdı, binmediğinde adını anons ederlerdi ama o Madrid'e uçardı. Böylece, peşindekilere izini kaybettirirdi. Madrid'den Güney Amerika ülkelerine giden herhangi bir uçağa binebilirdi. Belki vizeyi de Madrid'den almak daha güvenli olurdu. Buenos Aires'e indikten sonra Kardeşlik'i bulurdu.

---

* (Alm.) Merkez tren garı. (ç.n.)

Elindeki bütün parayı Kardeşlik'e vermeyecekti. Bu durum hoşlarına gitmese de katlanabilirlerdi. Zaten paranın tam miktarını bilmiyorlardı. Hein onlara söylemişse bile, paranın kesin miktarı konusunda hata yapmış olurdu.

Bahnhofstrasse'den göle doğru yürüdü, mağaza vitrinlerinin önünde durdu, sanki parayı çoktan cebine koymuş gibi planlar yaptı. Bir keman alacaktı. Avrupa'da, Güney Amerika'dakinden daha iyi keman seçenekleri vardı. Gerçi Madrid'den de alabilirdi, daha ucuz olurdu. Ama kesinlikle kitap alacaktı. Elbette Buenos Aires'te de pek çok kitapçı vardı, fakat oralarda son çıkan kitaplar olmayabilirdi, artık satın almaya gücünün yettiği uzmanlık gerektiren çalışmalarsa kesinlikle olmazdı. Dur bakalım, biraz yavaş! Sana katalog göndermelerini isteyebilir ve kitaplarını oradan sipariş edebilirsin. Tıp dergilerini unutmamalıydı, onlar kitaplardan bile önemliydi. Tekrar Kardeşlik'i, aralarındaki disiplini ve tükenen kaynaklarını düşündü. Kardeşlik'tekilerin her kuruş için başvurmaları gereken, dizginleri elinde tutan bir tür yöneticileri vardı muhakkak. Hein'ın yaptığını anlattığı biçimde paranın azalmasına izin verirse büyük bir ekonomi sihirbazı olamazdı. Paranın bir kısmını bankada bırakmak akıllıca olacaktı. Başta iki veya üç bin sterlin değerinde parayı hesapta bırakmayı düşündü ama durup saatin dakika dakika mükemmel bir uyumla 10.30'a doğru ilerlemesini izlerken, kara gün akçesinin büyüklüğünü defalarca artırdı.

Kalbi hızla çarparak bankaya girdi. Üniformalı bir adam yapmak istediği işlemi sordu. Braun, elinden geldiği kadar sakince şöyle dedi:

"Mevduat hesabı. Numaralı hesap."

"Lütfen şuraya isminizi ve hesap numaranızı yazın."

Yazdı ve şöyle dedi:

"Daha sakin bir yerde bekleyebilir miyim?"

"Beni izleyin lütfen."

Bir koridordan geçirilip küçük bir odaya alındı; odada bir masa, bir telefon, masanın üstünde not defteri ve kâğıtlar, iki sandalye, bir okuma lambası, Bolivya'da bir inşaat projesinin detaylarını gösteren, kredi verme giderleri ve yüzdelere dair büyük rakamların olduğu güzelce basılmış dosya yığınları duruyordu – bütün rakamlarda çok fazla "sıfır" vardı. Helen ile Eve olsa bunlara "kucaklaşma" derlerdi. Bu düşünce Braun'u gülümsetti. Biraz gergindi. Pencerenin dışındaki krom parmaklıklar küçük, sade ofisin iyiden iyiye hücreye benzemesine neden oluyordu.

Bekleyiş uzadıkça sinirleri iyice gerildi. Masanın üstündeki defteri aldı ve üstüne yazdı: "B. Karl." Veya yazdığını düşündü. Sonra cebine koymak üzere sayfayı yırttığında, bir şey yazıya daha yakından bakmasına neden oldu. "Karl" yerine "Karel" yazmıştı. Aniden paniğe kapıldı. Keşke pencereyi açıp derin bir nefes alabilseydi. Ama cesaret edemedi. Bu aşırı modern ofisin bir yerinde, müşterileri izledikleri bir cihazın gizlendiği izlenimine kapıldı. Şimdi de telefon çalmaya başlamıştı ve ısrarla çalıyordu ama sesi kısıktı, tıpkı bir sebepten dolayı dilini tutmak zorunda olan bir insan gibi. Tam kapının açıldığı an telefon sustu.

İçeri giren iriyarı adam yanında bir dosya getirmişti. Tombul elini uzattı ve masanın diğer tarafına oturdu.

"Bay Karl," diye başladı elindeki kâğıtlara göz attıktan sonra, "sizi görme mutluluğuna uzun zamandır erişememiştik." Braun başını salladı. "Merakımı mazur görün Bay Karl – İsminizdeki 'B' harfinin açılımı nedir?"

"Bruno!"

"Tabii ki," diye katıldı adam mutlulukla. "Beynimi zorlayıp durdum ama 'B' harfiyle başlayan bir Hıristiyan ismi aklıma gelmedi. Herhalde çok az var. En azından bizim ülkemizde. İngiltere'de ise bildiğim pek çok isim var: Barney, Barnaby, Barry, Bert..."

"Bruce," diye ekledi Braun ve iyice rahatladığını hissetti.

"Ne kadar çekmek istiyorsunuz Bay Karl?"

"Hesapta tam olarak ne kadar var?"

"Üç yüz on sekiz bin dört yüz yirmi frank ve seksen rappen.*"

"Yarısını çekebilir miyim? Mesela yüz elli binini?"

"Para sizin Bay Karl. Nasıl almak istersiniz?"

"Büyük banknotlar halinde lütfen. Bin frank kadarı bozuk olabilir."

Adam başını salladı, parayı almak üzere Bay Karl'ı yalnız bırakacağı için özür diledi ve çıktı.

Braun'un çilesi artık bitmiş miydi? Yoksa daha var mıydı? Yoksa bu sefer de imzasını uzmanlar mı inceleyecekti? Adam Hein'ın adından bahsetmemişti. Elbette, şayet verilen talimatlara harfiyen uyuyorsa, bahsetmesine gerek yoktu. Dosyalarda açık açık yazıyor olmalıydı. Bundan bahsetmek adamın işi değildi. Para, mevduat sahiplerinden herhangi biri tarafından, herhangi bir zamanda çekilebilirdi. Adam ne demişti? Üç yüz on sekiz bin frank. Hemen hemen 25.000 sterline karşılık gelirdi! Adam paranın yarısını getirmek üzereydi. Önce: Otel. Sonra biraz alışveriş. Sonra doğru havayolunu seçecekti. Gölde bir yerde öğle yemeğini yerken uçuş saatlerini inceleyebilirdi. Vizeyi unutmamalıydı. Belki faiz getiren bir tür tasarruf hesabına yüz bin frank yatırabilirdi. Yüzde dört faizle, on sekiz yılda, anapara ikiye katlanırdı. On sekiz yıl sonra yetmiş bir yaşında olacaktı. Ne olmuş yani?

Kapı bir kez daha açıldı, dosyalı adam geri geldi. Bu sefer oturmayıp elindeki dosyayı açtı. İçinde, evrakın yanı sıra bir sürü büyük banknotla bir de makbuz vardı.

"Şurayı imzalar mısınız Bay Karl."

---

* Frangın yüzde birine denk gelen İsviçre para birimi. (ç.n.)

Adam imzaya pek bakmadı ama 1.000 franklık paraları tekrar saydı ve kontrol etmesi için müşterisine uzattı. Sonra, gelişigüzel bir şekilde sordu:

"Birini bekliyor muydunuz Bay Karl?" Braun şaşkın görünmüş olmalı ki adam açıklama yaptı: "Salonda sizi bekleyen iki kişi var. Resepsiyon memuru hemen aradı. Farklı ülkelerde çeşitli para birimi kısıtlamaları olduğundan, bankada çok dikkatliyiz. Bazı maliye bakanlıkları burada casuslar çalıştırır. Bundan haberiniz var mıydı?"

"Nasıl görünüyorlar?"

Adam telefonda bir numara tuşladı, bir sürü soru sordu ve bildirdi:

"Bu sabah banka açılır açılmaz gelmişler. Sizin geldiğinizi görünce bir tanesi resepsiyon memuruna gitmiş ve isminizi sormuş. Doğal olarak ona herhangi bir bilgi vermedik."

Braun bir kez daha, "Nasıl görünüyorlar?" diye sordu.

"Biri epey kısa boylu, bıyıklı, gözlüklü, gür kaşlı ve Almanca konuşuyor. Diğeri çok daha uzun boylu, bronz tenli, Amerikalılar gibi açık kahverengi gabardin bir takım giyiyor. Arka kapıdan çıkmak ister misiniz? Yolu memnuniyetle gösteririm Bay Karl."

Hızlı hızlı yürüdüler. Parlak ışıklı koridorların sonu yokmuş gibiydi.

"Merdivenlerden inin Bay Karl. Sağa dönün, çift kanatlı kapıdan geçince sokağa çıkacaksınız."

Birkaç saniye sonra, Braun bir tomar yepyeni İsviçre banknotu ve bir yığın yeni dert yüklenmiş olarak dar sokağa adım attı. Onu bekleyen kimse yoktu.

Korkmaktan çok rahatsız olmuştu. Cebindeki yaklaşık on iki bin sterlin karşılığı İsviçre frangı her şeyi değiştirmişti. İnsan parayla her şeyi yapabilirdi. Öncekinden daha hızlı hareket edebilir, bir silah satın alabilir, hatta canı isterse bir koruma bile tutabilirdi. Belki de sokağın sonundaki Hôtel Baur-au-Lac'a kadar yürüyüp kapıcıdan bir taksi çağırma-

sını isteyebilirdi. Otelin bahçesindeki devasa çam ağacının tepesini görebiliyordu. Aceleyle oraya doğru giderken planını biraz değiştirdi. Otele yan kapıdan girmek, restorandan geçerek lobiye gitmek daha iyiydi. Şu an neredeyse restoranla aynı hizadaydı.

Karşıya geçti, görevli ona kapıyı açarken otelin önünde bir taksinin durduğunu ve içinden bir hanımefendinin indiğini gördü. Kadının taksinin ücretini ödemesi asırlar sürdü, parayı iki kere, bırakacağı bahşiş için bozuklukları üç kere saydı. Bu süre zarfında Braun taksinin içinde oturup bekledi. Nihayet kadın otelin kapısına doğru giderken Braun şöyle dedi:

"Hauptbahnhof!"

Taksi –büyük bir Amerikan arabasıydı– yola koyuldu. Braun, şoförün istasyona giden en kısa yol olan ve bankanın tam önünden geçen Bahnhof Caddesi'ne dönmesine son anda engel oldu.

"Bellevue Köprüsü'nden geçelim. Göl kıyısından gidelim!"

"Limmat Quai Caddesi," dedi şoför ve kendisine söyleneni yaptı.

Bankayı nereden biliyorlardı? Braun bunu çözemiyordu. Bu kadar hızlı mıydılar? Bir an için polisten yardım istemeyi düşündü. Ama bu gerçekten aptalca olurdu. Bir avuç baş belasını kurnazlıkla alt etme şansı vardı. Fakat polisi ve onlarla birlikte sayısız meraklıyı, pasaport kontrolünü, otel kayıtlarını, suçluların iadesi kanunu harekete geçirmesi ölümcül bir hata olurdu. Polisten uzak durmak zorundaydı ama düşmanları da buna mecburdu. Ayrıca hiç de yalnız değildi. Büyük, yakışıklı İsviçre banknotları şeklindeki düzinelerce güçlü dostu onu korumak için emrine amadeydi, yalnızca efendilerinin komutunu bekliyorlardı.

4

Gardan valizini alırken saat 11.15'ti, tüm bu süre boyunca onu bankada bekleyen iki kişiyi nasıl atlatacağını düşündü. Şimdiye kadar şüphelenmiş olmalıydılar. Kalkış saatlerinin yazdığı gösterge panosuna doğru giderken gözüne, platforma açılan kapılardan birine tutturulmuş bir tabela takıldı:

Bern – Lozan – Cenevre
Kalkış. 11.30

Tıpkı doktorun emrettiği gibi, diye düşündü. Cenevre'ye birinci sınıf bir bilet aldı. Kitap standında durdu, bir İsviçre tren tarifesiyle birkaç gazete aldı. Kendini güvende hissediyordu, adeta kibirliydi. Zaten bildiği bir şey vardı: Cenevre'den Fransa'ya geçebilir, tekrar Paris'e dönebilir veya trenle Madrid'e, Barselona'ya ya da Lizbon'a, istediği her yere gidebilirdi. Bütün dünya ayaklarının altındaydı. Birinci sınıf kompartımanlarının da diğerleri kadar kalabalık olduğunu görünce biraz hayal kırıklığına uğradı ama oturacak bir yer buldu ve birkaç dakika sonra tren, rahatlatıcı bir fısıltı sesi eşliğinde zarif, kıvrak hareketlerle kalktı. Havayoluyla yapılan seyahatlerde her zaman bir ülkeden diğerine koşmanın verdiği hafif gergin bir telaş vardı; verdikleri yemekler bile hızla yutulmak zorundaydı. Tepsileri getirirlerdi ve son kişiye servis yapılır yapılmaz, ilk verdikleri kişiden toplamaya başlarlardı. Ama trenlerin başka, çok daha büyük avantajları vardı. Yalnızca bir tanesinden bahsetmek gerekirse, biletinizi alırken adınızı vermek zorunda değildiniz.

Tarifeyi inceledi ve Bern'den trenle Paris'e gidebileceğini keşfetti, ya da Lozan'da tren değiştirebilir veya Cenevre'ye gidip Fransa'ya Lyon'dan girebilirdi. Bu akşam Lyon'dan

Barcelona'ya giden Hispania Ekspres isimli bir tren buldu. Yataklı vagonları vardı – kütük gibi uyurdu.

Bern'de yanına gazetelerini alarak yemek vagonuna geçti, öğle yemeğiyle birlikte en iyi şaraptan bir şişe söyledi. Gazete okuma fırsatı bulamadı çünkü tren kalabalık olduğundan öğle yemeği mecburen iki devre halinde yapılıyor ve sonraki grup için masayı boşaltması bekleniyordu. Önemli değildi. Zaten tıka basa dolu bir yemek vagonunda gazete okunamazdı. Sayfaları çevirirken istemeden insanları rahatsız eder, onlara veya daha kötüsü yemeklerine değerdiniz. Braun tekrar yerine oturduğunda İsviçre gazetesini açtı ve göz gezdirmeye koyuldu. Siyasi haberleri okudu ama yorgun beyni bu haberleri kaldıramıyordu. Sayfaları çevirirken bir başlık dikkatini çekti: Hermann Schmiede davasındaki gelişmelerle ilgili ayrıntılı bir haber. Braun, Schmiede'yi neredeyse tamamen unutmuştu. Yüce Tanrım, hâlâ bununla mı uğraşıyorlardı? Belli ki öyleydi. Savcının sorgulamasının tam ortasından habere daldı.

Schmiede bir soruya, "İki veya üç kişi seçmem söylenirdi," diye cevap vermişti.

"Kim tarafından?"

"Dr. Reitmüller."

(Of of! – diye düşündü Braun, koltuğunun rahat minderine yaslanarak.)

"Hangi özellikleri aramanız söylenmişti?"

"Birçok cerrahi operasyona dayanabilecek sağlıklı insanları... Yani görece sağlıklı. Ayrıca biraz zeki insanları. Wittau'ya geldiklerinde çoğu bir tür uyuşukluk içindeydi. Haftalar boyunca oradan oraya itilip kakılmışlardı."

"Prosedür tam olarak nasıldı?"

"Hastaların sayısı azaldığında hastane bölümünden kamp komutanına bir not gönderilip beş altı kişi talep edilirdi. Komutan notun üstüne paraf atarak geri verir, ben de elimde notla gidip insanları seçerdim."

"Seçim nasıl yapılırdı?"

"Önce seçerek yapardım. Onlara baktığınızda kimin çok kötü durumda olduğunu anlayabilirdiniz. Sonra bazı temel şeyleri kontrol ederdim."

"Ne gibi?"

"Ateşini, tansiyonunu..."

"Bunları yapabilecek ehliyetiniz var mıydı?"

"Ateş ölçmek için ne gibi bir ehliyet gerekir ki?"

"Burada soruları *ben* soruyorum. Barış zamanında ne yapardınız? Mesleğiniz neydi?"

"Berberdim. Fakat Dr. Reitmüller tarafından eğitildim."

"Nasıl hastane hizmetlisi oldunuz?"

"Dr. Reitmüller'i yakından tanırdım. Karısını tanırdım. Aile dostları olduğumu söyleyebilirim. Dr. Reitmüller bana güvenirdi."

"Hastane bölümüne getirildiklerinde hastalara ne olurdu?"

"Temizlenir, yatağa yatırılırlardı. Ertesi sabah, Dr. Reitmüller onları bizzat kontrol ederdi. Önce fiziksel olarak muayene eder, sonra onlarla konuşurdu. Başlarına büyük olaylar gelmiş insanlar arıyordu."

"Sanırım böyle insanlar bulmakta pek zorluk çekmemiştir."

"Hayır." (Schmiede güler, ama kendini toparlar.) "Ne demek istediğinizi anlıyorum."

"Sonra hastalara ne olurdu?"

"Doktor ikisini ya da üçünü seçerdi."

"Ya gerisi?"

"Onlar geri gönderilirdi."

"Seçilenler itiraz etmez miydi?"

"Ah, hayır! Mutlu olurlardı. *Diğerleri*, geri gönderilenler itiraz ederdi. İşin gerçeği, onlarla epey sorun yaşardık. Sinir krizleri falan. Bazıları geri dönmeyi reddederdi."

"Deneyler nasıl yapılırdı?"

"Hastalar günlerce beslenir ve dinlendirilirdi. Sonra Dr. Reitmüller onlardan hayatlarıyla ilgili bazı canlı anılarını yazmalarını isterdi. Komik anılar, hüzünlü anılar, rasgele. Sonraki gün, aynı anıları konuşarak anlatmalarını isterdi. Daha önce yazdıkları şeylere bakmalarına izin verilmezdi. Atladıkları bir şey olursa, Dr. Reitmüller onlara hatırlatırdı. Doktor, bu şekilde anılarının daha derine kazındığını söylerdi. Sonra onları hipnotize eder ve söylediklerini tekrar etmelerini emrederdi. Bize söyledikleri her şey kaydedilirdi. Sonra doktor onların beyinlerini ameliyat ederdi. Birkaç mikroskobik hücreyi kesip çıkarır, yarayı kapatırdı... Ben cerrah değilim, bunu tarif etmek için doğru ifadeleri bulamam. Neyse, sonra hastalar yatakta tutulurdu. İyileşmeleri altı yedi hafta alırdı. Sonra tekrar hipnotize edilir ve aynı olayları tekrar anlatmaları emredilirdi. Şayet varsa, aradaki farkları not etmek için. Sonra doktor bir kez daha ameliyat yapardı. Beyinlerinin bir kısmı daha çıkarılırdı. Bir kez daha yanaklarına renk gelmesini beklerdik, bir kez daha hikâyeleri anlattırılırdı ve doktor ilk haline göre herhangi bir sapmayı not ederdi. Böyle devam ederdi..."

"Kaç defa?"

"En fazla üç. Dört defa ameliyata dayanan sadece bir kişi oldu."

"92 rakamı size bir şey ifade ediyor mu?"

"Hayır."

"Hiçbir şey hatırlatmıyor mu? İyi düşünün."

"100'den 8 eksik."

"Başka? Hastalar isimleriyle mi tanınırdı?"

"Hayır. Numaraları vardı. *92 Numaralı Hasta* mı demek istiyorsunuz?"

"Aynen."

"Ah, tamam. Hatırladım. En iyi hastalarımızdan biriydi."

"O hastaya kaç ameliyat yapıldı?"

"Üç. Ondan önce hiçbir hasta üç ameliyata dayanamamıştı. Sonra da elbette."

"Bu hasta, 92 numara, siz olmasaydınız dördüncü bir ameliyata bile dayanabilirdi!"

"Ben ne yapmışım ki?"

"Dr. Reitmüller'in yokluğunda onunla konuşmaya ve hipnotize etmeye çalıştınız."

"Mecburdum. Dr. Reitmüller tatildeydi. Karısının yanına gitmişti. Dr. Reitmüller, elimden geleni yapmamı söylemişti bana."

"Orada olmadığına göre nasıl söylemiş olabilir?"

"Telefon etti."

"Nereye gitmişti?"

"Hamburg'a. Ailesi Hamburg'daydı."

"Yani onun yokluğunda deneylerini siz mi devam ettirdiniz? Tamamen vasıfsız bir hastane hizmetlisi?"

"92 numaranın doktor için önemli olduğunu biliyordum. Beklenmeyen bir şey olduğunda ona haber vermem konusunda beni sıkı sıkı tembihlemişti. Adamın bilinci yerine gelip her saat güçsüzleşmeye başladığında endişelendim."

"Ölebileceğinden mi?"

"Doktorun yokluğunda ölebileceğinden."

"Bu yüzden Hamburg'daki Dr. Reitmüller'e telefon ettiniz?"

"Telgraf çektim."

"Neden telefon etmediniz?"

"Telefonla ulaşma imkânım yoktu... 1943 yılındaydık! Bütün o ordu öncelikleri falan..."

"En yüksek mevkilerde bile bilinen, önemli bir deney merkezi olan Wittau'daki kamptan ona ulaşamadınız... ama Dr. Reitmüller'in Hamburg'dan size ulaştığına inanmamızı mı bekliyorsunuz? Hamburg'un ağır şekilde bombalandığı bir gecede? Bence siz telgrafı gönderdiniz ve sonra hastayı kendi kendinize hipnotize ettiniz ya da etmeye çalıştınız..."

"Yapmadım."

"Dr. Reitmüller'den korkar mıydınız?"

"Korkardım. Berbat bir mizacı vardı."

"Epey anlayışlı olduğunu söylemiştiniz."

"Öfkesine hâkim olduğunda öyleydi. Ama böyle acil bir durumda değildi! Kitabına uymayan bir şey söz konusu olduğunda değildi! Bir defasında bir adama vurduğunu gördüm – oda müziği yapıyorlardı, adam sürekli yanlış notaya basıyordu... Korkunç bir mizacı vardı... sonuç almaya kararlıydı. Bakanlık kurumunu kapatmakla tehdit etti. Çok pahalıya mal oluyordu ve başka yerlerde ihtiyaç duyulan çok fazla yetenekli tıp personeli çalıştırmak gerekiyordu."

"Mahkemeden diğer tanıklarla devam etmek ve Hermann Schmiede'nin sorgulamasına yarın devam etmek için izin rica ediyorum. İddia makamı bir vaka geçmişi defterini, Dr. Reitmüller'in tuttuğu bir günlüğü kanıt olarak sunacak..."

Kompartımanda Braun'dan başka, kendini renkli bir dergiye kaptırmış orta yaşlı bir hanım vardı. Diğer herkes yemek vagonuna gitmişti. Braun, o derginin bu kadar ilgi çekici olmasına şükretti. Aksi halde yol arkadaşının yüzünün renginin kâğıt gibi beyazken ateşli bir kırmızıya döndüğünü kadının fark etmemesi mümkün değildi. Doğanın, insana kendini savunması için verdiği tüm yaratıcı araçlara rağmen, Braun neden duygularını gizleyemiyordu?

Günlüğü ellerindeydi! Var olan bütün kopyalarını yaktığını sanıyordu. Hein'ın tavsiyesi üzerine, kendisinde kalan kopyayı bile sınırı geçer geçmez yok etmişti. Bunu yapmak hiç kolay olmamıştı – dört yıllık bilimsel araştırmanın bütün detayları vardı içinde! Her bir sayfasını teker teker yakmadan önce içindeki her şeyi hatırlamak için her satırını tekrar tekrar okumuştu. Geri kalan tek kopyayı, bakanlığa gönderdiğini bulmuş olmalıydılar. Bunları düşünürken, aklına bir

sürü dehşet dolu şey geldi. Bunların en önemlisi, günlüklerin bazı kısımlarını Helen'a anlatmış olmasıydı. Günlüğünden parçalar Schmiede'nin yargılanması sırasında okunabilir, gazetelere basılabilir ve onları daha önce duymuş herhangi birinin dikkatini çekebilirdi.

Kendine, Helen'ın hiç gazete okumadığını, Almanya'da görülen savaş suçları mahkemesiyle ilgili haberleri ise kesinlikle okumayacağını söyledi. İngilizceden başka dil bilmiyordu ve İngiliz gazeteleri duruşmanın detaylarını yazmazdı. Ama bundan başkalarına bahsetmiş olabilirdi. Paris'teki maceralarını Bagshot'lara anlatacağı kesindi. Kaldıkları otelin resepsiyon görevlisini falan... Hatta elinde görevlinin resmi bile vardı.

Ne olmuş yani? – diye karşı çıktı Braun'un mantıklı yanı. Bana ulaşamazlar. Yirmi dört saat içinde Fransa'dan, Avrupa'dan çıkmış olacağım. Şu andan itibaren attığım adımları gizleyeceğim. Onlardan kurtuldum, buna hiç şüphe yok. Yine de, mantığının diğer yarısı onu uyardı: Şayet Helen ve onun aracılığıyla diğer insanlar Schmiede'nin davasıyla Braun arasında bir ilişki kurarlarsa, bunu mutlaka polise söylerlerdi. Polis bir ülkeden diğerine Braun'un izini sürebilirdi. Gazeteler araştırmalarındaki ilerlemeleri yazardı. Herkes okurdu. Oteldeki görevliler, havayolu yetkilileri, rezervasyon memurları, gümrük görevlileri – herkes. O adam kaçıranlar da okurdu!

Fakat Helen'ı arayabilecek olsa bile ona ne söyleyecekti ki? Onu uyarmanın bir yolunu muhakkak bulabilirdi. Kıt akıllıydı zaten, her şeye inanırdı. Tren tarifesini aldı, Paris-Béziers trenlerini buldu – Helen dün akşam bunlardan birine binmişti. Tanrım, bütün gece yolculuk etmiş, Millau'ya daha altı saat önce varmıştı, henüz kimseye bir şey anlatmış olamazdı. Muhtemelen oteline varır varmaz yatıp uyumuş olmalıydı. Braun'da kaldığı yerin adresi vardı, Helen kendi

elleriyle yazıp vermişti: Le Rozier, Muse'deki Hôtel du Rozier. Ona söyleyecek bir şeyler düşünecekti.

Tren tarifesinin kapağındaki demiryolu hatları haritasını inceledi. Cenevre'den Lyon'a geçmesi gerekiyordu. Oradan güneye seyahat edebilir, Tarascon'da ya da daha iyisi Arles'da ve tekrar Béziers'de tren değiştirirdi. Ya da Lyon'dan Vichy'ye gidebilir, oradan bir taksi tutup St. Gemain'e gider ve Helen'ın dün gece indiği trene yetişebilirdi. Yarın sabah, tamı tamına Helen'dan yirmi dört saat sonra Millau'da olurdu. Bu, ona Vichy'de dört saat kalma ve çok ihtiyaç duyduğu dinlenme imkânını verirdi. Son güzergâhı izlemeye karar verdi.

Cenevre'de sadece on dakika beklemesi gerekti. Altıya çeyrek kala Lyon'daydı. Vichy treni bir saat sonraydı. Lyon'a kadar bütün yol boyunca Helen'a ne söyleyeceğini düşünmüş, fakat çektiği acılara rağmen aklına hiçbir şey gelmemişti. Belki de çok yorgundu. Belki de Helen'la konuşurken aklına bir şeyler gelirdi. Bu, aklına bir fikir gelmesine neden oldu. Biraz İsviçre frangını Fransız parasına çevirdi, istasyondan çıkıp meydana girdi ve bir otel bulup resepsiyon görevlisine özel bir telefon görüşmesi yapmak istediğini söyledi. On franklık bahşiş adama durumun aciliyetini anlattı ve birkaç dakika sonra hattın diğer ucunda cılız, çok uzaktan gelen bir ses duydu. Daha çok dünyanın öbür ucundan geliyormuş ve Helen'a ait değilmiş gibiydi. Uzaktan gelen ses şöyle dedi: Madam ve Matmazel Montpellier'ye gittiler ama akşam yemeği için dönecekler.

"Montpellier mi?" diye sordu Braun inanamayarak.

"*Oui, monsieur*, Montpellier..."

Kadın bir şeyler daha söyledi, bir iki kelime daha ekledi ama hattaki ufak tefek patlamalar ve var olmayan trenlerin tıkırtısı geri kalan sözlerini bastırdı.

Ne diye Montpellier'ye gitmişlerdi ki? Bu önemsiz şey Braun'u kuşkulandırdı. Bu akşam Helen'ı yine aramaya

karar verdi. Şayet Helen'ın sesi azıcık bile tuhaf gelirse, Millau'ya gitmeyecekti.

Vichy'ye vardığında hava hâlâ aydınlıktı. Taksi şoförüne çok iyi bir otele gitmek istediğini söyledi ve yaldızlı, süslü ve bütün odaları dolu güzel bir yere götürüldü. Yüklü bir bahşiş daha –belki de yalnızca birkaç saat dinlenecek olması– ona geniş bir daire kazandırdı; süit aylar öncesinden rezerve edilmişti, asıl kalacak olanlar yarın öğleye doğru, "Le Bourbonnais" isminde bir trenle geleceklerdi.

"*Naturellement*,"* diye açıkladı resepsiyon görevlisi, "süit şu an hazır ama *femme de chambre*** yarın tekrar hazırlamak zorunda kalacak.

Bir yirmi frank daha bu konuyu da çözdü. Braun yalnız kalır kalmaz tekrar Helen'ı aradı. Bu sefer telefona Helen'ın şaşkın sesi cevap verdi.

"Ben Helen Taylor." Öğlen konuştuğu kadının sesine göre çok daha yakından geliyordu.

"Ben Karl," dedi.

"Karl!" diye bağırdı Helen. Bu şaşkınlık bir düşmana ait olamazdı.

"Zürich nasıl bir yer?" Braun'un oradan aradığına emindi. "Burası muhteşem. Bugün öğleden sonra arayan sen miydin? Paralarını aldın herhalde!"

"Kim söyledi?"

"Almış olmasaydın o kadar uzaktan aramazdın. Daphne!" diye bağırdı Helen. "Karl Zürich'teki parasını almış!" Dikkatini tekrar Braun'a çevirdi. "Neden bizi ziyarete gelmiyorsun? Hava süper!"

"Olabilir," diye kabul etti hemen. "Seni aradığımda neredeydin?"

"Ah, Daphne beni harika bir yere götürdü! Hiç böyle bir

---

* (Fr.) Doğal olarak. (ç.n.)

** (Fr.) Temizlik görevlisi. (ç.n.)

şey görmemişsindir. Buraya gelirsen sana gösteririm. Şahaneydi!"

"Telefonda benimle konuşan kadın sizin Montpellier'ye gittiğinizi söyledi. Millau'dan yüz otuz kilometre uzakta bir yer."

"Saçma. Daphne! Gittiğimiz Chaos buradan ne kadar uzakta? Daphne en fazla altı yedi kilometredir diyor. Oraya 'Eski Montpellier' diyorlar. Fransızca olarak tabii. Çok etkileneceksin, söz veriyorum!"

"Yarın sabah yanında olacağım."

"Saçmalama..." Aniden Helen'ın aklına muhteşem bir fikir geldi. "Karl! Araba almadın mı?"

"Hayır. Trenle geliyorum. Paris'ten bindiğin trenin aynısı. Yarın sabah dokuza beş kala varacak." Helen'ın bunları Bagshot'a aktardığını, Daphne'nin arabasını istediğini ve sonra tekrar kendisine döndüğünü duydu.

"Yarın sabah seni istasyondan alacağım. Geç kalırsam beni bekle. Ayrıca sana haberlerim var!"

"Ne haberi?"

"Görüştüğümüzde söyleyeceğim."

"Şimdi söyle."

"Dan ile Eve hakkında. Yarın anlatırım. Tanrım, yarın sabaha kadar *bekleyebilirsin!*"

"Öyleyse yarın görüşmek üzere."

Cilalı pirinçten ihtişamlı yatakta uzandı ama uyuyamadı. Sokaktaki gençlerin sesleri açık pencereden içeri giriyor, oğlanlar gülüyor ve kızların sesi onların kahkahalarını bastırıyordu. Daha önce Vichy'de gençlerin olabileceği hiç aklına gelmemişti.

Yarın Helen'a ne söyleyecekti?

Aklını başına toplayamayacak kadar bitkin ve uyuyamayacak kadar yorgun gibiydi. Giyinip yürüyüşe çıktı. Etrafta hâlâ epey insan vardı. Yaşlı hastalık hastalarının ve (göreceğini sandığı) tekerlekli sandalyelerde gezdirilen hastane-

liklerin yerine, yılın bu zamanında herhangi bir tatil yöresinde olacağı gibi insanların çoğunluğu gençti. Bir grubun peşinden açık hava barı gibi neşeyle ışıldayan büyük bir kameriyeye girdi. Buranın, beyaz önlükler giyen güzel kızların katkısız Vichy suyu servis ettikleri sayısız kaynaktan biri olduğu ortaya çıktı. Toprak Ana'nın karnından geldiğinden hâlâ ılık olan suyun cam tüplerle çok derinlerden çıktığını görebiliyordunuz. "Vichy" ismi Braun'un aklına kaynak suyunu değil, savaş zamanı Fransa'sını ve gözle görülür bir dinçlik vermediği halde –kuşkusuz– bol bol Vichy suyu içen, Vichy Fransa'sını buradan yöneten yaşlı, yorgun bir askeri getiriyordu.

Fakat Braun bu sudan birkaç bardak içtikten sonra (belki hayal gücünün etkisiyle belki de gerçekten faydalı olduğundan) kendini dinçleşmiş hissetti. Birdenbire Helen'a ne söyleyeceğini de buldu.

"Gel, otur, seninle çok ciddi bir konu hakkında, güvenliğimi, hatta muhtemelen hayatımı ilgilendiren bir şey hakkında konuşmak istiyorum. Almanya'da şu sıralarda görülen savaş suçları mahkemesini duydun mu? O savaş suçlularının epey büyük bir kısmı hâlâ kaçak. Onlardan bazılarını, en kötülerinden bazılarını tanıyordum. Onları tanıyabilecek birkaç kişiden biriyim. Bu yüzden peşimdeler. Sana anlattığım hikâyeleri hiç kimseye anlatma. Beni ele verebilirler. O adamlar hem suçlu hem de katil. Kimseye anlatmaman için sana yalvarıyorum. En iyi arkadaşına bile. Söz mü?"

Yürüyerek otele döndü, kapıcıya sabah onu uyandırmasını ve araba ayarlamasını tembihledi.

Deliksiz uyudu.

Sekizinci Bölüm

1

Millau'ya vardığında peronda Helen'ı göremeyecek olsaydı, park etme tarzı yüzünden hangi arabanın ona ait olduğunu anlardı: Arabanın burnu kaldırımdaydı, arka kısmı ise işlek yola doğru çıkıntı yapmıştı.

Fakat, tren perona girerken Helen oradaydı; Braun'un o trende olduğuna hiç inanmıyormuş gibi kaşları çatıktı. Braun'u gördüğünde Helen'ın gözleri aydınlandı, el salladı ve ona doğru koştu.

"Nasıl yaptın?" diye sordu. "Daphne, Zürich'ten buraya bir gecede gelmenin imkânsız olduğunu söyledi." Braun'un iki yanağını da öperek sordu: "Fransızlar böyle yapıyor. Ne kadar kalabilirsin? Bizim otelde boş oda yok ama Daphne Madam'la konuştu, sana burada, Millau'da üç günlük bir yer buldu. Daha sonra seni Mews'a alabiliriz."

"Madam kim ve Mews neresi?"

"Madam ve Mösyö, La Mews isimli otelimize ve aynı zamanda Millau'daki en iyi otele sahip olan aile."

"La Muse," diye düzeltti Braun ve güldü. "Yarın gitmek zorundayım."

"Şaka yapıyorsun."

"Yapmıyorum."

"O zaman bugün sana Chaos'u göstermem şart. Görmen lazım Karl. Muhteşem! Dün sen aradığında oradaydık. Bak ne diyeceğim. Senin otelinden Daphne'ye telefon edeceğim. Eğer araba ona lazım değilse Chaos'ta piknik yaparız. Buradan yiyecek ve içecek birkaç şey alırız. Artık zengin olduğuna göre bana süper bir piknik ikram edebilirsin. İşte kızımız! Çok sevimli değil mi?"

Arabayı kastediyordu. İstasyondaki saat henüz sabahın dokuzunu gösterse de arabanın metali kızgın güneş yüzünden şimdiden alev alev yanıyordu.

Oteli nasıl bulacağı konusunda Helen'ın hiçbir fikri yoktu; Braun defalarca birilerine sormak zorunda kaldı. Oteli ana meydanda buldular; Fransa'da herhangi bir küçük şehirde olabilecek boyutlarda bir meydandı. Sıcak asfaltın üstüne su püskürten kocaman bir araç, arabanın peşinden giderken içinde titreşen soluk bir gökkuşağı oluşan bir buğu bulutu yaratıyordu. Unutulmayacak bir yaz sabahına eklenen bir görüntüydü.

Helen bir yol tabelasını işaret etti: Chaos de Montpellier-le-Vieux. "İşte oraya gidiyoruz!" Oteli neredeyse kaçıracaktı.

Braun otele kaydını yaptırırken Helen lobiye girdi ve tam ortadaki büyük ve süslü akvaryumun yanında duran iki küçük oğlana katıldı. Akvaryumda bir sürü alabalık yüzüyordu, çocuklar bu iş için kullanılan ağlarla balıkları kovalıyordu. Braun, Helen'ın ağızları açık ona bakan ve dediklerinin tek kelimesini bile anlamayan çocuklara nasihat ettiğini gördü. Doğru tahmin etmişti: Çocuklara balıkları huzursuz etmeyi bırakmalarını söylüyordu. Onlara akvaryumun üstünde asılı tabelayı gösterdi. Tabelada, "Müşterilerin balıkları taciz etmemesi rica edilir!" yazdığına inanıyordu, halbuki, "Müşteriler kendi balıklarını tutabilir ve diledikleri gibi pişirtebilir," yazıyordu. Braun ona, her gün alabalık avlayan (hatta bazen güneş doğmadan önce başla-

yan) Daphne'nin kocası hakkında ne düşündüğünü sorduğunda Helen şöyle yanıt verdi:

"Nehirde farklı. Balıklar kaçabilir ve ancak açgözlü olurlarsa yakalanırlar."

Birlikte Braun'un odasını görmeye gittiler; iki yataklı, meydana bakan birkaç büyük penceresi ve kocaman bir banyosu olan büyük ve demode bir odaydı. Helen, Daphne'yi aradı ve arabanın kendisinde kalması için izin aldı. Ayrıca dün pikniğe gittikleri yeri nasıl bulacağını da sordu. Yön bulmalarına yardımcı olacak işaretin zürafayla ilgili bir şey olduğunu çıkardı Braun ama sorduğunda Helen sadece şöyle dedi: "Göreceksin!" Braun bir an için buraya bugün gelmesinin amacından bahsetmeyi düşündü. Başka fırsat bulamayabilirdi. Telefonda Helen'ın söylediklerinden anladığı kadarıyla program akşam yemeği için Bagshot'lara katılmak, sonra da kahve ve içki içmek üzere hep birlikte Millau'ya gelmekti. Helen her şeyi ayarlamaya çalışıyor ve bölgede sadece yirmi dört saattir değil de haftalardır kalıyormuş gibi becerikli görünüyordu.

"Her şey tamam! Şimdi bir şeyler alıp pikniğe gideceğiz!"

Böylece Braun onunla konuşmayı başka bir fırsat bulana kadar erteledi.

2

"Sesin çıkmıyor. Aklında ne var?!" diye sordu Helen dik dağ yolundan tırmanırlarken.

"Önemli bir şey değil."

"Bahse girerim aldığın kaliteli kırmızı şarabı düşünüyorsun. Bildim mi?"

"Bilemedin."

"Yemekleri mi?"

"Hayır."

"Açlıktan ölüyorsundur herhalde. Kahvaltı etmedin. Trende yiyecek bir şey yoktur. Şu ünlü peynirciyi biliyor musun... neydi şu kokulu Fransız peynirinin adı?"

"Camembert?"

"Hayır. Öbürü."

"Brie."

"Hayır Karl. Hafif küflenmiş gibi görünen hani!"

"Roquefort mu?"

"Evet, o. Roquefort'un buraya çok yakın olduğunu biliyor muydun? Arabayla yaklaşık bir saat mesafede. Bu hafta bir gün oraya gideceğiz. Sen de kalıp bizimle gelsene. Herkes müthiş olduğunu söylüyor. Her yer peynirmiş. Dağın içindeymiş. Sekiz kat derinliğindeymiş ve her kat peynir doluymuş. Milyonlarca. Çok sessizsin. Hermann nasıldı?"

"Kim?" Braun'un sesi öylesine şaşkın çıktı ki Helen başını çevirip ona baktı ve bir an direksiyon hâkimiyetini kaybetti. Braun için "Hermann" ismi Hermann Schmiede'yi ifade ediyordu. Fakat Helen, elbette, Braun'un Zürich'teki hayali zengin arkadaşını kastetmişti.

"Kıl payı kurtulduk!" dedi Helen nefesini tutarak, Daphne'nin arabasını neredeyse çarpacağı düşüncesiyle dehşete düşmüştü.

Zirveye yakın bir boşlukta Helen arabayı diğer pek çok arabanın arasına park etti. İnsanlar akın akın geliyordu.

"Burasının büyüklüğü ne kadar?" diye sordu Braun.

"Kocaman. Devasa. Üç yıldızlı."

"Yıldızlar ne için? Yıldızın sadece restoranlara verildiğini sanıyordum."

"Ünlü yerlere de veriyorlar."

Girişte bir çiftlik vardı. Burada hafif yiyecek ve içeceklerle giriş biletleri satılıyordu. Giriş ücreti olan bir frank karşılığında üzerinde en ünlü yerlerin işaretlenmiş olduğu ilkel, defalarca çoğaltılmış bir harita almayı hak ediyordunuz.

İşaretlenmiş iki yol vardı: Yarım saatten kısa sürede tamamlanabilecek kısa olan ve çok daha iddialı olan.

İçeri girerlerken Helen, "Önce Kraliçe Victoria'yı göreceğiz," dedi ısrarla. Oranın ilginçliğini ve büyüklüğünü överken abartmamıştı. Sanki başka bir gezegene inmiş gibiydiler. Muazzam kaya oluşumları, devasa taşlar, çok büyük sarp kayalıklar, yıpranmış cılız ağaçların üstünde yükseliyordu. Amansız, taşlı toprakta büyüyen dikenli çalılıklar göz alabildiğine uzanıyordu. Etrafta ziyaretçi kaynıyor olması gerektiği halde ortada tek bir kişi bile görünmüyordu. Arada sırada uzaktan gelen sesler kayadan kayaya yankılanıyordu – seslerin nereden geldiğini kimse anlamıyordu. Aşağı doğru inen, dolaşan, sonra bir kez daha tırmanan patika, kırık dökük taşların üzerindeki kırmızı boyalarla işaretlenmişti. Boya, pıhtılaşmamış kan gibi parlıyordu.

Olağanüstü kaya oluşumlarına "Fil", "Deve", "Sfenks", "Zürafa", "Cyrano'nun Burnu" ve "Kraliçe Victoria'nın Başı" gibi isimler verilmişti. Hayal gücünün de biraz yardımıyla bu şekilleri gerçekten isimlerine benzetebiliyordunuz.

"Ee?" diye fısıldadı Helen, kötü bir ruhu kızdırmaktan korkarcasına.

Braun hayatında hiç böyle bir şey görmediğini kabul etmek zorundaydı ve bu hayra alamet olmayan sessizliğin, herkesin Helen gibi fısıltıyla konuşmasından dolayı olduğuna kesinlikle inanıyordu.

"Burada kaybolmak ister miydin?" diye sordu Helen alçak sesle ve sıcak havaya rağmen ürperdi.

"Mümkünatı yok," dedi Braun. Helen'ın en sevdiği ifadelerden birini kullanması kadının huzursuzluğunu giderdi.

"Sana piknik yapılan yeri göstereceğim. 'Yaşlı Zürafa ve Oğlu'na gelir gelmez patikadan çıkacağız. İşte oradalar!"

"Oğlu olduğunu nereden biliyorsun? Belki de küçük olan kızdır, uzun olan da onun abisidir."

"Daphne onları biliyor. Buraya her yıl gelir."

Braun, orada iki kişinin oturabileceği bir yer olabileceğine inanmamıştı ama Helen, geçen gün Daphne'nin gösterdiği ve bu sabah telefonda tarif ettiği yeri buldu. Hatta zemin –sadece birkaç metrekaresi– yumuşak yeşil yosunla kaplıydı. Braun, erzak dolu kâğıt torbayı yere bıraktı. Helen düz bir taşın üzerine oturdu (yetişkin zürafanın sol toynağının bir kısmıydı); zürafanın başı Helen'ı güneşten koruyordu. Yosunların üstüne birkaç büyükçe kâğıt peçete yaydı, peçetelere tırmanan iki böceği alıp kayanın üstüne koydu.

"Siz *bu* tarafa gidin," diye emretti, onlar da gittiler.

Helen yemekleri ayarlarken Braun "kaliteli" şarabın mantarını çıkardı, Helen'ın durumun önemine ve şarabın şeceresine uygun şekilde içmek için yaptığı itiraza boş verdi ve tam gelişinin amacını anlatmaya başlamak üzereyken Helen ondan önce davrandı.

"Karl! Tavsiyene ihtiyacım var."

Braun, bu özel durum için aldığı şaraba kesinlikle layık olmayan kâğıt bardaklara şarap doldurdu. Bardağını Helen'a kaldırdı, onun şarabını içmesini bekledi, sonra kendi bardağındakini bitirdi, fırsatı kaçırdığı için biraz sinirliydi.

"Dinliyorum," dedi.

"Dan geliyor." Braun'un şaşkın bakışlarından kaçınmak için şarabından bir yudum daha aldı.

"Nereye? Ne zaman?"

"Önümüzdeki haftanın sonuna doğru. Eve'i getiriyor. Daphne'nin işi. Buna *coup d'état** diyor. *Coup d'état* ne demek biliyor musun? Bu muhteşem bir şarap. İsmi ne?"

"Sizin artık görüşmediğinizi sanıyordum." (Sefil küçük şıllık, diye düşündü. Benimle Paris'e gel ama bunca zamandır Dan denen şu herife nasıl döneceğine dair planlar yap...)

"Tabii ki görüşmüyoruz. Sana bu yüzden soruyorum.

---

* *(Fr.) Darbe. (ç.n.)

Sen benden çok daha yaşlısın..." Kendini topladı. "Çok daha tecrübelisin... Ne yapmam lazım? Eve yüzünden çekip gidemem. Dan'in ondan korktuğumu düşünmesini de istemiyorum. Bana biraz şarap verir misin lütfen. Bunu suyla karıştırsam olmaz mı?"

"Kaynak suyunu arabada bırakmıştım."

"Kafayı bulmamı istemezsin değil mi? Biliyorsun, dönüşte araba kullanmak zorundayım. Gidip alır mısın lütfen. Böyle sıcak bir günde alkolden uzak durmam gerekirdi, sana söylemiştim."

Braun'a arabanın anahtarını verdi, o da gitti. Kırmızı boyayla işaretlenmiş patikayı buldu. Boynuzlandığını az önce öğrenen aldatılmış bir koca gibi hızla, öfkeyle yürüyordu. "Küçük aşüfte!"

Arabanın kapısını açtığında yüzüne fırından çıkarmışçasına sıcak bir hava çarptı. Kaynak suyu şişesi adeta kaynamış gibiydi. Şişeyi bulduğu yere bıraktı ve çiftlik evine gidip soğuk bir tane almaya karar verdi. ("Ben Zürich'ten buraya onca yoldan geliyorum ama kadının bana söylediği ilk şey boşandığı kocasıyla ilgili tavsiye istemek oluyor...") Helen için bir şişe kaynak suyu, kendisi için de buz gibi soğuk bir bira aldı. Bu sabah aldığı şarap (dükkândakilerin en iyisi!) bütün cazibesini yitirmişti. Satıcı kadından birayı açmasını istedi ve hemen orada, barda durup içti. Acele etmeye gerek yoktu. Helen'a karşı mantıksız ve farkına vardığı kadarıyla düpedüz aptalca davrandığının farkındaydı. Fakat sakinleşeceğine giderek daha fazla öfkelendi. İkinci birasını bitirip tezgâhtaki kadın parasının üstünü verdiğinde aldığı su yine ısınmıştı ve kadın buzdolabından çıkaracağı bir şişeyle değiştirmeyi önerdi. Braun teklifi geri çevirdi. Bu iş görürdü.

Oturdukları yeri bulmakta zorlanmadı. Gözüne ilk çarpan Helen'ın yeşil çimenlerin üstüne serilmiş pembe fularıydı. Sonra beyaz eteğini, kızarmış yüzünü, bacağının kızarmış derisini gördü. Helen uyuyakalmıştı. İki domuz

pirzolası, dilimlenmiş gümüşbalığı, kaz ciğeri konservesinin yarı açık kapağı böcek kaynıyordu. Üstlerinde yeşil sinekler uçuyordu, yağlar sıcaktan erimişti, her şey yapış yapış görünüyordu. Alev alev yanan güneşin altında Helen de yapış yapış görünüyordu. Fıstıklı ve portakallı dondurmalar yeşil ve koyu sarı derecikler halinde damla damla akıp Helen'ın çantasının altında birleşiyordu. Braun yokken gölgeler, öğlen güneşi karşısında geri çekilmişti. Sıcak ve şarap da işin geri kalanını tamamlamıştı.

Braun biraz geri çekilip güvenli bir mesafede durdu, böylece Helen'ı uyandırmayacaktı. Konuyu kendi içinde değerlendirmeye çalıştı. Helen'ın sıcak çarpmasına yatkınlığı vardı. Kendisi kesinlikle bundan sorumlu tutulamazdı. Kadın yıllar önce, Braun onun varlığından bile habersizken bir rahatsızlık geçirmişti. Kendisi bir şişe kaynak suyu almaya gitmişti – şişe hâlâ elindeydi. Satıcı kadın onu hatırlardı. Şimdi yapması gereken şey çiftlik evine gidip yolu kaybettiğini, Helen'ı bulamadığını söylemekti. Onu bulmak için yardım isterdi. Belki on-on iki dakikalık yürüyüşten sonra bir yerde patikadan çıktıklarını hatırlardı. Sola dönmüşlerdi, bunu da hatırlardı...

Patikaya ulaşana kadar yavaş yavaş yürüdü. Yola vardıktan sonra adımlarını hızlandırdı. Herhangi bir kuşku uyandırmamak için bir ya da iki gün burada kalması gerekecekti. Ama başka bir yerde de buradan daha güvende değildi zaten. Birkaç gün daha kalırdı. Buna değerdi.

Çiftlik evinde epey müşteri vardı. Braun özür dileyerek kendine yol açtı ve tezgâhtaki kadına derdini anlattı. Tam beklediği gibi, kadın böyle ufak tefek şeylerle uğraşamayacak ve şu an bir arama ekibi organize edemeyecek kadar yoğundu. İnsanlar her gün kaybolurdu. Hepsi de gün bitmeden çıkagelirdi. Matmazel insanların konuşmalarını duyar, onlara katılırdı. Muhtemelen her an buraya gelebilirdi. Braun'un yapabileceği en doğru şey oturup bir bira daha

içmek ve onun gelmesini beklemekti. Chaos'ta dolaşıp durmaktan ve belki de onu bulamayacak olmaktan çok daha mantıklıydı.

Bu, mantıklıydı ve Braun'un planına uygundu. Helen'ın önce arabaya gitmesi ihtimaline karşılık oraya bir not bırakacağını söyledi. Kadınla Braun'un durumunu dinleyen diğerleri bunu uygun buldular.

Arabaya varmadan hemen önce gördüğü şey onu korkuttu. Öylesine beklenmedik bir şeydi ki Braun'u tamamen hazırlıksız yakaladı ve hem elini kolunu hem de zihnini felç etti. Gördükleri onu afallatmıştı, olduğu yerde dikilip bakakaldı. Toprak yoldan büyük bir araba geldi ve park etmiş araçların arasında durduğunda içinden iki adam indi. Biri, gür kaşlarının altında kalın çerçeveli bir gözlüğü olan kısa boylu bir adamdı. Diğeri bronz tenli, Amerikan tarzı, çiğ renkte gabardin takım elbise giymiş bir devdi. Braun, ziyaretçilerin arabalarını park ettikleri açıklığın birkaç metre ötesinde durmuştu. Onu kurtaran hareketsizliği oldu. İki adam görevliye bir soru sordular ve sonra telaşla girişe doğru ilerlediler. Braun çiftlik evinde kalsa ya da birkaç saniye daha önce çıkmış olsa, onu kaçırmaları mümkün değildi. Makus talihindeki bu talihli dönüş onu uyandırdı. Önce arabayı almayı düşündü fakat park görevlisi fikrini değiştirmesine neden oldu. Anahtarı arabada bırakmak isterdi ama buna vakit yoktu. Çiftlikten, boş şişe dolu sandıklarla yüklü açık bir kamyonetin geldiğini gördü. Elini kaldırdı. Kamyonet durdu. Daha önce hiç başına gelmemişti ama İngilizceden Fransızcaya dönmeyi bir türlü başaramadı ve İngilizce olarak şoföre hızlı hızlı şöyle dedi:

"Beni Millau'ya götürün lütfen."

Arabaya yabancıları almaması konusunda kendisine sıkı talimat verilmiş olan şoför tereddüt etti. Gerileyen turizm için kendi payına düşeni yapmak adına yine de yumuşadı ve yabancıyı Avenue Jean Jaurès ile Place du Mandarous'un

köşesinde indirirken anlayış gösterdiği için şaşırtıcı miktarda bir bahşiş aldı.

Braun otele girince faturasını hazırlamalarını söyledi ve valizini almak için yukarı çıktı.

Onu bulmayı nasıl başarmışlardı? Bu bir tesadüf olamazdı, hatta iyi çalışan bir organizasyonun akıllıca öngörüsü de olamazdı. Dün Zürich'te izini bulmuşlardı ve bugün onu Millau'ya, yüzlerce kilometre öteye kadar takip etmişlerdi. Helen olmalıydı. Veya Daphne ile kocası. Üçünün olması daha muhtemeldi. Başka türlüsü imkânsızdı.

Hızlı hareket etmek zorundaydı. Fakat hâlâ nereye ve ne şekilde gideceğine karar vermesi gerekiyordu. En iyi seçeneği hâlâ trenlerdi. Kırk beş dakika içinde, saat 13.30'da Béziers'ye ve çeyrek saat sonra da tam karşı yöne, Paris'e kadar giden başka bir tren vardı. Hangisine bineceği önemli değildi. İstasyonda karar verirdi. Tam o an telefon çaldı.

Açmadan önce bekledi. Telefon çalmaya devam etti. Ümitle kendine şöyle dedi: Arayan görevli; faturamın hazır olduğunu haber vermek istiyor. Yine de bu aramanın faturayla bir ilgisi olmadığını biliyordu. Aşağıda onu görmek isteyen iki adam vardı, görevliye eski arkadaşları olduğunu söylemişlerdi. Daha önce olduğu gibi, yanıp bitmiş zihninin küllerinden bir kıvılcım yükseldi: Polisi ara! Yardım iste! Pencereyi aç ve bağır! Ama buna nasıl cesaret edecekti? Onu da tutuklayabilir, saçını tıraş ederlerdi; kelepçelenir, yargılanırdı; onu şahitlerle yüzleştirirlerdi, sanık yerinde tek başına dikilir, herkes ondan intikam almaya çalışırdı. Bir şekilde tüm bunlar, aşağıda onu bekleyen iki kişiden daha korkunç bir seçenek gibi geldi.

İki seçenekte de kaçabilirdi. Daha önce başkaları yapmıştı. Kendine bir şans daha verirdi. Kendini en kötüsüne hazırlar ve telefonu açardı. Hâlâ zararsız bir arama olma ihtimali vardı. Valizini açtı, içinden küçük kahverengi kutuyu çıkardı ve onunla birlikte banyoya gitti. Telefon sustu. Ama

odaya döner dönmez tekrar çalmaya başladı. Kahverengi kutuyu gömleğinin altına soktu ve valizi kapattı. Ağzında çok fazla ıslaklık hissetti. Kullanılmamış köprünün üstündeki dişleri ağrıyordu. Ahizeyi kaldırdı, ya gerginlikten ya da –daha büyük ihtimalle– yeni dişlerinden dolayı yabancı gelen sesiyle konuştu. Resepsiyon görevlisine banyoda olduğunu söyledi. Görevli şöyle dedi:

"Sizi görmek isteyen iki beyefendi var. Arkadaşınız olduğunu söylüyorlar."

Zihnindeki kıvılcım kayan bir yıldız gibi burun üstü çakıldı ve söndü. Yeni ön dişlerinin kenarını diliyle yokladı. Onlar da çok sıkıydı. Alışması haftalar sürecekti. Onları şimdi, diliyle geri çekmesi gerekecekti. Tamamen sorunsuz olması lazımdı. Kapı hafif, tedbirli bir şekilde çalındı. Alçak, ihtiyatlı bir ses duyuldu:

"Herr Doktor! Herr Doktor!"

Dilini yapabildiği kadar üstdudağıyla dişlerinin arasına uzattı ve dişleri minik menteşelerine oturtmaya çabaladı. Dişler nihayet boyun eğene kadar sanki bir ömür geçti.

Kapıdan gelen, "Herr Doktor!.." sesi daha bir aciliyet kazanmıştı. Güçlü omuzlar yüklenirken kapı kavislendi.

Sonunda küçük kapı hareket etti ve ağzının içine minik bir kapsül düştü. Onu orada tutabilmek için büyük bir irade gücüne ihtiyaç duydu çünkü yapış yapıştı, zarımsı yüzeyi eğilip bükülüyordu ve dişi ya da dili dokundukça uçları hafifçe şişiyordu. Acaba etkisini kaybetmiş miydi? Kapsülü ısırdı, tatlılığını hissetti ve işe yarar durumda olduğunu anladı.

Artık kapı kilidinin dayanıp dayanmaması umurunda değildi. Geriye doğru yürüdü, böylece onunla davetsiz misafirleri arasına yatağı sokmuş oldu. Adamların yüzlerindeki endişeli bakışı gördü ve sebebini merak etti.

"Herr Doktor!" dedi, ikisi arasında daha ufak tefek olan. "Tanrı'ya şükür sizi yakaladık. Ben Ansaldo, eski Rudolf Salter." Kapıyı kapatıp önünde duran kocaman ada-

mı işaret etti. "Bu da Herr Lang. Sizinle Londra'da irtibat kurmaya çalıştım. Zürich'te sizi kaçırdık... Burada da kaçıracağımızdan korkuyorduk ve sizi nerede arayacağımızı bilmiyorduk. Zürich'ten sonra Bayan Taylor'a uğrayabileceğiniz Herr Lang'ın aklına geldi. Bayan Taylor'ın adresini işyerinden aldım."

"Kimsiniz?" diye sordu Braun. Bir şeylerin fena halde yanlış olduğu ilk defa aklına geliyordu.

"Zavallı Hein'ın ölümünden sonra aramıza katılmaya sizi ikna etmek üzere Kardeşlik tarafından gönderildik. Hein sizi bulduğunu, sizinle buluşmak üzere olduğunu yazmıştı. Buluştunuz mu? Herr Doktor, bir sorun mu var? Herr Lang, gelin! Bana yardım edin!"

Braun'u yatağa yatırdılar. Çok kötü durumda görünüyordu. Hâlâ konuşabiliyordu fakat büyük bir çaba harcaması gerekiyordu. Çaresizce doktorluk yapmaya, emirler vermeye çalıştı ama söyledikleri kolay anlaşılmıyordu. Hızla fenalaşıyordu.

"Banyodan biraz sıcak, biraz da soğuk su alın... Giysilerimi çıkarın! Beni soyun ve kalbimi süngerle silin. Bir şey içtim..."

Herr Lang telaşla banyoya gidip suyun ısınması için sıcak su musluğunu açarken Ansaldo Braun'un ceketiyle gömleğini çıkardı.

"Doktor çağırmamı ister misiniz?"

Hasta adamın nefes alışı yavaşlamış, dudakları morarmaya başlamıştı.

"Artık çok geç," diye fısıldadı.

"Herr Lang, çabuk olun!" diye bağırdı Ansaldo. Fırça gibi kaşları ve küçük bıyığı heyecandan diken diken olmuştu. "Yapabileceğimiz bir şey var mı Herr Doktor?"

"Çabucak biraz..."

"Ne?" dedi Ansaldo. "Ne getireyim?"

Braun, şöyle dediğine yemin edebilirdi: "Çabuk biraz

hardal getirin!" Fakat onu duymadılar. Hardal onu kustururdu. Çok önemliydi. Aynı zamanda şöyle düşündü: Çok beceriksizler. Göğsümü bir sıcak bir soğuk suyla silmeleri gerekir. Ama ikisini aynı anda yapıyorlar. Ansaldo'nun Lang'e şöyle dediğini duydu:

"Bir doktor çağır!"

"Güvenli mi?" diye sordu Lang.

Gidin! Gidin! Yanımda durmayın, diye düşündü Braun. Yanımda durmanızın bir faydası yok!

Lang ahizeyi aldı ama parmaklarını mikrofonun üstüne koydu. Şöyle dedi:

"Sence para yanında mıdır? Kardeşlik'in bu paraya ihtiyacı var. *Onun* ihtiyacı olacağını sanmıyorum." Ahizeyi tekrar yerine koydu. Braun parayı almalarını diledi. Kalan tüm gücüyle bunu yapmaya teşvik etti onları. Parayı alırlarken gülümsemeye çalıştı fakat morarmış şiş dudakları itaat etmedi.

Aniden Ansaldo yerine tepesinde Hermann Schmiede'nin dikildiğini gördü. Schmiede olduğunu biliyordu, Federal Cumhuriyet'in Dr. Otto Reitmüller, diğer adıyla Karl Braun, diğer adıyla B. Karl'a karşı açtığı davada ifade vermek üzere savcının onu ismiyle çağırdığını duymuştu. "Kibirli, merhametsiz, benmerkezci," diye tekrar etti Schmiede. Montpellier'de Helen Taylor'a yaptığı şeyden sonra artık bunu inkâr etmenin faydası yoktu. Yüksek Mahkeme, sanığın daha önce sık sık yargılandığı ve beraat ettiği mahkeme kadar büyük değildi. Acil bir durumda kısa süre içinde toplanmış basit, uyduruk bir mahkemeydi adeta. Savcı sayın yargıca, sorgulanacak hanımefendinin kısa süre içinde mahkemeye ulaşacağını söyledi. Montpellier'den dönüş yolundaydı ve "Montpellier" derken şehri değil, "Montpellier-le-Vieux'nün Kaosu" diye bir yeri kastediyordu.

Ve gerçekten de Kaos'tu...

3

"Küçük Venedik" denen ufak adada iki kuğu kavga ediyordu. Ardına kadar açık pencereden Lilian onların birbirlerine indirdikleri güçlü kanat darbelerini duyabiliyordu.

"Ah, Bay Parsons! Birbirlerini öldürecekler!" diye sızlandı Lilian.

Küçük ortak –bir an için kuğuları da Lilian'ı da unutmuştu– önem derecelerine göre önünde kümeler, tepeler ve vadiler halinde düzenlenmiş mektup dağlarından başını kaldırdı.

"Ne? Ha, kuğular. O serseriler için endişelenmeyin Bayan Hall. Kimi ayartacaklarından başka dertleri yok. Cardiff'teki Camberley ve Houston'a bir mektup yazalım. Şu tarihli siparişinize istinaden... Tarihi Jack'ten alırsınız." Bekledi ve sekreterinin iç geçirdiğini duydu. "Sorun nedir? Bir derdiniz mi var Bayan Hall?"

"Hayır, elbette yok."

"Anneniz iyi mi?"

"Evet, teşekkür ederim. Oldukça yoğun. Malum, sezondayız."

"Aşk hayatınız yolunda mı?"

"Yapmayın Bay Parsons!" Lilian, Bay Parsons'ı şaşırtarak, hatırladığı gibi hafifçe kırlaşmış değil kahverengimsi olan lülelerini okşadı.

"Saçınızı mı boyadınız?" diye sordu.

"Ne demek istediğinizi anlamadım Bay Parsons. Bir kadın saçına özen göstermelidir."

"Haklısınız Bayan Hall. Düşündüm de avukatlarımızı çağırın. Bu mektuba cevap vermeden önce onlarla konuşsam iyi olur. Bir de bana Camberley-Houston dosyasını getirin lütfen."

Lilian odasına gitti ve Scotland Yard'dan gelen bir dedektifi kendisini beklerken buldu. Buraya daha önce de gelmiş

ve çalışanlardan birinin Millau ismindeki küçük bir Fransız kasabasında intihar ettiğini bildirmişlerdi. Küçük ortak Bay Parsons, uğramalarının Sardinya'da aldığı villa ile bir ilgisi olmadığını anlayınca çok rahatlamış, adamlara çok yardımcı olmuştu ve Lilian birkaç damla gözyaşı dökmüştü. İkisi de Bay Braun'un ne kadar mükemmel ve güvenilir bir çalışan olduğunu vurgulamıştı.

Küçük ortak, "Daha iyisi yok!" demişti üstüne basa basa. Ne kendisi ne de sekreteri, Braun'un ölüm sebebi konusunda bir tahminde bulunabilirdi. Onca insan arasından Braun!..

"Öyle beyefendi bir adam," dedi Lilian.

Küçük Bay Parsons, "Kuşları severdi," diye ekledi. "Özellikle kuğuları!" Teyit etmesi için sekreterine döndü ve istediğini aldı.

Bu defa, firmayla hiç ilgisi olmayan küçük bir meseleyi açığa kavuşturmak üzere başka bir dedektif gelmişti. Millau'daki morga, merhum için küçük bir çelenk gönderilmişti. Bankaların para göndermesi gibi bir ülkeden diğerine çiçek gönderen bir şirket olan Interflora vasıtasıyla Londra'dan geliyordu. Çiçekler için verilen çek, Bayan Hall tarafından imzalanmıştı.

Lilian kızardı.

Dedektife meydan okurcasına, "Bir iş arkadaşını hatırlamanın kanuna aykırı bir tarafı var mı?" dedi.

"Hayır hanımefendi. Fakat bazı gelişmeler var ve Karl Braun'un gizli bir hayat sürdüğüne, basit bir piyano akortçusundan çok daha tehlikeli bir vatandaş olduğuna inanmak için sebeplerimiz var."

Dedektif başka bir açıklama yapmadı ve Lilian'ı, bugüne kadar daktilosunda yazdığından çok daha fazla soru işaretiyle baş başa bıraktı.

4

Karl Braun şayet bu dünyada Hermann Schmiede ile yüz yüze gelmekten kaçınmayı umduysa, bunu kısmen başarmış oldu. Çünkü yetkililer adamın intiharının sebebi ve ayrıntılarıyla şaşkına dönerek bütün yolları araştırıp her birinde çıkmaz sokakla karşılaştıkları zaman, onlara çözüm sunan Schmiede oldu.

"Bu adam arkadaşım ve eski patronum Dr. Reitmüller'dir. Gazetedeki fotoğraflarından tanıdım."

Gönülsüzce de olsa Schmiede'ye özel bir görüşme izni veren Ludwigsburg'daki Savaş Suçları Araştırma Bürosu'nun başkanı kuşkuluydu. Fakat Schmiede'yle konuştuktan sonra ilgililere yeni talimatlar verdi ve görgü tanıklarının Braun'la (veya ona çok benzeyen biriyle) karşılaştıklarını iddia ettiğini duyduğunda, Başsavcı çantasını hazırladı ve Millau'ya gitti.

Braun'un Paris'te olduğu, oradan –gece hiç uyumadan– Zürich'e geçtiği bildirildi. Zürich'teki (Enge) bir demiryolu görevlisi onu sabah 7.30'da görmüş, gişedeki bir memur ona bir Cenevre bileti (bu defa birinci sınıf!) satmıştı ve Braun Zürich'te geçirdiği dört saatten sonra para içinde yüzüyormuş gibiydi. Banka sessizliğini koruduğu için, bu durum dedektiflerin şaşkınlığını artırmıştı. Braun parayı nasıl almıştı ve neden kendini öldürmüştü?

Bayan Daphne Hollywell isminde bir kadın, Le Rozier'de kaldığı otele gelen iki adamın Bay Braun'la acilen temas kurmak istediğini söyledi. Onlara Helen ile Braun'un gittiği yeri söylemiş, hatta ikisinin büyük ihtimalle piknik yapacakları yeri nasıl bulacaklarını bile tarif etmişti. İki adam Montpellier-le-Vieux'ye gitmiş ve Helen'ı tek başına uyurken bulmuşlardı. Kadını uyandırmış, muhtemelen bu sayede zavallı kadının hayatını kurtarmışlardı...

Millau'daki otelden bu iki "arkadaş" hakkında detaylı bir tanım geldi. Resepsiyon görevlisi geldiklerini haber verdiği zaman Bay Braun onları görmek istemediğini söylememişti. İki adam kısa süre sonra aşağı inmiş ve ortadan kaybolmuşlardı. Birbirlerinden ayrılmış olmalıydılar – bir tanesi Perpignan ile İspanya sınırı arasındaki trende görülmüştü, fakat görgü tanığı pek emin değildi. Gitmişlerdi ve şu an herhangi bir yerde olabilirlerdi. Bu adamlar her kimse, Braun'un parasının peşinde değillerdi. Cüzdanında yaklaşık 10.000 İsviçre frangı bulunmuştu.

Bu arada, Karl Braun'un kötü şöhretli Nazi beyin cerrahının ta kendisi olduğundan kuşkulanıldığı haberi gazetelerde çıktı. Eşzamanlı olarak sivil giyimli adamlar, Fransız polisi, cinayet masası görevlileri, İngiltere'deki Scotland Yard dedektifleri, Interpol ajanları ve birçok başka ülkenin konsolosluk görevlileri, Karl Braun'un veya büyük ihtimalle Dr. Otto Reitmüller'in yaşam ve ölüm hikâyesini toparlamak amacıyla birçok kişiyi ziyaret etti, ifadelerini aldı, insanları tutuklayıp serbest bıraktı.

Londra'da, geçmişine yaptığı hayal kırıklığı dolu geziden kısa süre önce dönen Jaroslav Kolm polise, Prag'a yaptığı yolculuğun pansiyon arkadaşının gizli hayatıyla bir bağlantısı olmadığını söyledi. Braun'a bir kartpostal gönderdiğini kabul etti, ama üstündeki sözlerin şifreli olduğunu kabul etmedi: "Prag'da Prag jambonu yok," sözleri şifreli bir mesaj değildi. Anlamı, tam olarak söylediği gibiydi: Doğduğu şehrin bütün meşhur ürünleri ihraç ediliyor, iç tüketime hiçbir şey kalmıyordu.

Strohmayer görevliye sızlanarak kendisinin de mali bir kayıp yaşadığını, çünkü eve dönüşü yaklaştığından Braun için erzak aldığını, ayrıca ona birkaç tane konser bileti (en pahalısından) bulduğunu anlattı; üstelik ödenmesi gereken bir de kuru temizleme faturası vardı... Görevli üzüldü ama

elinden bir şey gelmezdi. Görevli gittiğinde Strohmayer ile Kolm mutfakta oturup akşama kadar durumu tartıştılar.

"Düşünsene Jaroslav! Ya adam Reitmüller'se!.. Bütün o parayı kazanabilirdim!" Strohmayer iç geçirdi. Kolm kahve demliyordu. Başını kaldırıp baktı, biraz ilgisini çekmişti.

"Ne parası?"

"Ödül." Tekrar, hatta bu sefer daha derin derin içini çekti.

Bilge Kolm, Strohmayer'in bu durumdan itiraf ettiğinden çok daha fazla etkilendiğini fark etti. Strohmayer kendini "insan doğasının zeki bir gözlemcisi" olarak hayal ederdi ve bu yeteneğinin gerçekte ne kadar sahici olduğundan biraz kuşkulanmıştı.

"Bitişikte bir katil!" dedi Kolm. "Bayan Felton o odayı kiraya vermek için epey uğraşacak."

"Yanılıyorsun Jaro. Görürsün bak! İnsanlar, bilimsel deneyler yapmak için onlarca hastasını öldüren ünlü Nazi doktorun odasında kalmak *isteyecekler*. Mahkûmları gaz odasına göndermek başka bir şeydi. O düpedüz, katıksız cinayetti." Uzun süre düşündükten sonra sordu: "Sana şöyle deselerdi: Jaroslav Kohn, seç bakalım: Ya şimdi, öbürleriyle birlikte mezbahaya ya da üç dört ay boyunca yemek yiyeceğin, temiz çarşaflarda yatacağın hastaneye gireceksin. Ya bu gece haşarat gibi öldürüleceksin ya da ben, insan zihninin sırlarını çözmeye çalışan ünlü araştırmacı, senin üstünde bazı deneyler yapacağım. *Hangisini* seçerdin? Ben hangisini seçeceğimi biliyorum! Ne olursa olsun hastaneyi – yemekler, üç aylık merhamet. Hay canına yandığımın! Üç ay içinde savaş bitebilirdi! Üç ay içinde Hitler suikaste kurban gidebilirdi! Üç ay içinde hiç akla gelmeyen şeyler olabilirdi!"

"Leslie, dostum! İnsan öldürmek canavarca bir suçtur! Öyle büyük bir suçtur ki onu bugün işlemekle üç ay içinde işlemek arasında ölçülebilir bir fark yoktur. Ceset ister iyi beslenmiş isterse açlıktan iskelete dönmüş olsun."

"İyi ama adam suçlu muydu Jaro?" diye sordu Strohmayer. "Ne yapmış ki? Birkaç tane açlık çeken insanı gaz odasından almış, onları beslemiş, kendilerini tekrar insan gibi hissetmelerini sağlamış, onlara biraz haysiyet vermiş..." Yeni bir düşünce dizisini izlerken durakladı. "Diyelim ki ne yaptıysa yaptı. Fakat bunu şu şekilde de ortaya koyabilirdi: Katledilmeye mahkûm tüm o sefil insanları gördüm. Hepsini kurtaramadım. Ama *bazılarına* yardım eli uzatabildim. *Bazılarını* oradan çıkarabildim – her seferinde ikisini veya üçünü. Onları özel kampıma götürür, besler, onlarla konuşurdum. Açlıktan iskelete dönüşmüş, kesin bir ölümün pençesinden alınmış o zavallıları görmeliydiniz... Gözlerindeki minneti görmeliydiniz. Elbette onların üstünde bazı operasyonlar yapmak zorundaydım. Bu, benim gerekçemdi. Aksi halde tek bir gün bile hayatta kalamazdım..." Strohmayer öyle heyecanlanmıştı ki bu sefer muhalefeti sarstığına inanmıştı. Fakat muhalefet başını iki yana salladı.

"Senin tarif ettiğin gibi bir adam, en sık görülen ve en tehlikeli suçlu türüdür. Onlar insanoğlunun felaketidir. Her şeyi açıklayabilenler. Suçlarını Bilim, Anavatan, Din adına; Aşk, Kültür, Gelişme uğruna işleyenler..."

5

Stuttgart yakınlarındaki Ludwigsburg'dan oraya kadar gelen Alman beyefendi usulca konuşan, orta yaşlı biriydi, adeta bir baba figürüydü. Ya da adam yerel bir jandarma subayıyla birlikte onu Millau'daki hastanede ziyaret ettiğinde, Helen'a öyle geldi. İlk ziyaretçileri onlardı. Kimsenin kendisini görmesine izin vermiyordu; birkaç gün önce gelen ve sadece birkaç kilometre ötedeki küçük bir köyde, Hôtel La Muse'de kalan küçük kızının bile ve tabii boşandığı kocasının da. Helen'ın bütün bedeni sargılar içindeydi; genç doktor ona "hastanemizdeki en genç mumya," diyordu; bu

da çok şey ifade ediyordu, çünkü hastane mumyalarla dolup taşıyordu, çoğunun da hiç bandajı yoktu.

Almanya'dan gelen nazik beyefendi kocaman bir evrak çantası taşıyordu, İngilizce konuşuyordu ve müteveffa Dr. Otto Reitmüller'in kimliğinin tespit edilebilmesi için Helen'ın yardımını istediğini söyledi.

"Doktor bilmem ne de kim?" diye sordu Helen ve Alman, onun bu ismi hiç duymamış olması karşısında duyduğu şaşkınlığı dile getirdi.

"Onu Karl Braun olarak tanıyordunuz," diye açıkladı.

"Ah, Karl!" dedi Helen soluğu kesilerek. Doktoru, arkadaşı hakkındaki sarsıcı haberi ona anlatmıştı. "Karl'ın başına gelenler üzücü, değil mi?! Neden yaptı bunu? Ayrıca neden onun Dr... bilmem kim olabileceğini söylediniz?" Hemen ekledi: "Kendimi suçluyorum. Onu arabadan bir şey almaya göndermeseydim hâlâ hayatta olabilirdi. Üstelik o yanımda olsaydı uyuyakalmaz ve burada olmazdım."

Ziyaretçisi şöyle dedi:

"Bayan Taylor, Karl Braun'un bir Nazi savaş suçlusu olduğuna inanmamız için sebepler var. Buraya sizinle konuşmak ve gerçeği ortaya çıkarmaya çalışmak için geldim."

"Karl mı suçlu? Olamaz!" Helen başını şiddetle iki yana salladı.

"Geçmişinden hiç bahsetti mi? İngiltere'ye gelişinden *önceki* zamanlardan? Ailesinden? Arkadaşlarından? Mesleğinden?"

"Hiç ailesi olmamış, bunu biliyorum."

"Gerçekten mi?"

"Ah, evet. Ayrıca ne iş yaptığını da biliyorum. Eskiden fotoğrafçıymış."

"Fotoğrafçı mı? Çok ilginç. Çok faydalı."

"Foto muhabiri. Almanya'dan ayrıldıktan *sonra* bir süre bu işe devam etmiş. Paris'te fotoğrafçı olarak çalışmış."

"Paris'e ne zaman gitmiş?"

"1933 veya 1934'te sanırım. Hitler'in iktidara gelişinden sonra yani. Siyaset konusunda pek iyi değilim."

"Size hiç Paris'ten bahsetti mi?"

"Bahsetti!"

"Anlatın lütfen."

"Michelle'in kocasının casusu falan değilsinizdir umarım?"

"Hayır. Michelle kim? Bir dakika – bir gece kulübü işleten biriyle evli değil miydi?"

"Nereden biliyorsunuz?" Helen'ın kafası iyice karışmış gibiydi ve adam aniden aşırı ciddileşti. Helen'ın içinden bir ses, bu adamın Michelle'in kocasıyla bir ilgisi olmasa bile Karl'a ihanet ettiğini söylüyordu. "Size başka bir şey anlatmayacağım," dedi kararlı bir tavırla.

"Lütfen," diye yalvardı adam. "Aşırı derecede önemli bir konu bu."

"Kimin için çalışıyorsunuz? Dedektif değilsiniz, değil mi?"

"Öyleyim."

"Öyleyse ne araştırıyorsunuz?"

"Nazi toplama kamplarındaki çok sayıda masum insanın öldürülmesini."

"Karl'ın bununla ne ilgisi var?"

"Suçu o işledi."

Helen başını iki yana salladı.

"İnanmıyorum."

"Onun size yalan söylediğini kanıtlarsam bana yardım edecek misiniz? Fotoğrafçı olmadığını ve Paris'te bu işi kesinlikle yapmadığını? Büyük ihtimalle sizinle birlikte gitmeden önce hiç Paris'te bulunmamıştı."

Helen yine çaresizce başını salladı. Adam pencereden hastanenin bahçesine, çimenlerin üstündeki şezlonglara, tekerlekli sandalyelerdeki hastaları ağaçların altında gezdiren hemşirelere baktı.

"Hayvanları sever misiniz?" Helen'ın cevap vermesini beklemedi. "Bahçedeki şu kediye bakın. Biri onu yakalasa, kafatasını açsa, beynini doğrasa ne yapardınız?.."

"Lütfen yapmayın!" diye yalvardı Helen, ama adam devam etti.

"Hayvan iyileşene kadar beklese ve sonra aynı şeyi yine yapsa ne yapardınız!" Helen elleriyle yüzünü kapattı ama kendini bundan korumak için yeterli değildi. Adam devam etti: "Hayvanları Kötü Muameleden Koruma diye bir dernek var – ben İnsanları Kötü Muameleden Koruma Derneği için çalışıyorum."

"Yanılıyor olmalısınız." Helen alçak sesle söze başladı ama konuşmaya devam ederken güçlendi. "Onun Paris'te yaşadığını kesinlikle biliyorum. Yıllar önce tanıdığı bazı insanlarla karşılaştık. Çok iyi bildiği yerlere gittik; ancak daha önce orada yaşayan birinin bileceği kadar iyi. Küçük bir otelin görevlisiyle tanıştık. Karl ona çocukluğunu hatırlattı. Çocukken yaptığı yaramazlıkları. Kardeşini. Adam her şeyi hatırladı. Eskiden yaşadığı daireyi kendi gözlerimle gördüm. Karl bütün odaların yerini biliyordu. Paris'te olup biten şeyleri anlattı bana, insanlar bunları hatırlayacaktır – haydutların Brasserie Lorraine'in gelirini çalıp metroda yakalandıkları bir soygunu... Taksiler gece yarısı greve başladıkları zaman oradaydı... Bütün bunlar gazetelerde çıkmıştır herhalde... Size eskiden yaşadığı yeri gösterebilirim. Ta 33'te Almanya'dan nasıl ve kiminle ayrıldığını anlatabilirim. Bir hata yapıyor olmalısınız. Kimse bu kadar şeyi uyduramaz."

"Onları uydurmadı," dedi nazik beyefendi usulca. Şişkin evrak çantasını aldı, kilidi kolayca açtı ve içinden bir tomar elyazması çıkardı. Daktilo ile yazılmış bir kitaba benziyordu. En üstte bir dosya numarası vardı. Başlıkta şöyle yazıyordu: *Dr. Otto Reitmüller: Günlük ve Vaka Geçmişleri, 1940-1945. (Harfi Harfine Çevrilmiştir.)*

"Buyrun, bakın!" diyerek kâğıt tomarını Helen'ın bat-

taniyesinin üstüne bıraktı. Helen, sağ alt köşedeki yazıyı okuyabiliyordu: "Ludwigsburg, Savaş Suçları Araştırma Bürosu'na Aittir." Kâğıtlara dokunmaya çekindi ama adam ısrarlıydı: "Açın! Hadi! Herhangi bir yerini açın!"

Helen elini kâğıtların üstüne koydu. Cehennem ateşi gibi yakıyordu. Ama artık elini çekemezdi. Ortalarda bir yeri açtı. Sayfanın başlığı dikkatini çekti. Şöyle diyordu: "Cam İnciler." Devamı tırnak içinde yazılmıştı: "Rue Quentin-Bochart'daki yeni dairede verdiğimiz ilk partiydi. Üç kız davet etmiştik. İsimlerini hatırlıyorum: Simone, Monique ve Babette. Bir fıçı istiridye aldık, 'Portekizli' denen küçük yeşil olanlardan. Frank saatlerce dikilip deri önlüklü istiridyecinin onları açmasını izledi. İki yüz gram cam inci alıp onları dikkatle yıkamak, en büyük istiridyelerin kabuğunu aralayıp cam incileri istiridye ile kabuğu arasına yerleştirmek benim fikrimdi. Kızların tepkilerini izlemek çok eğlenceliydi..." Sayfanın altında dipnotlar vardı: "Üçüncü deney. Tarih: 22.1.1943. İkinci ameliyattan altmış bir gün sonra. İlk ameliyattan 142 gün sonra. Hasta son deneyden sonra yeteri kadar iyileşti. Nefes: Normal. Ateş: Hafifçe yükseliyor. Konuşma: İstikrarsız ama anlaşılır. Önceki iki ameliyat için sayfa III ve 67'ye bakın, ayrıca fotoğraflar ve çizimler..."

"Hangi konuyu okuyorsunuz?" diye sordu Alman. Helen elyazmasını ona doğru çevirdi, böylece adam başlığı görebildi. "Size bundan hiç bahsetmiş miydi?" Helen başını salladı. Adam: "Burada her şeyi bulacaksınız. Gece kulübü işletmecisinin karısıyla aşk ilişkisi, kulüpteki silahla ateş etme olayı... Kuyruklarda öne geçmek için kesik bacağından faydalanan tek bacaklı Fransızı anlattı mı size? Bu kadar acıklı olmasaydı eğlenceli olabilirdi." Bir süre sonra Helen günlüğü göstererek sordu:

"Kimdi bu adam?"

"Zavallı, genç bir Yahudi fotoğrafçı. 1933'te Almanya'dan kaçmayı başarmış." Adam elyazmasını işaret etti.

"Burada sınırı nasıl geçtiğini, Gestapo trende pasaportları incelerken ellerinin nasıl titrediğini okuyabilirsiniz. Fakat Paris'te, Fransa işgal edildiğinde yakalandı. Onu Wittau toplama kampına götürdüler."

Helen, şu meşhur bardağı taşıran son damlaya kadar beynine işkence ediyordu.

"Belki de yakalanan *odur*? Belki de yaşadığı bu korkunç şeyler yüzünden sessiz..."

"Hayır," dedi adam. "Bu adam öldü – sayfa 183'ün bir yerinde yazıyor. Üçüncü ameliyattan sonra."

Helen bardağı taşıran bu son damlaya bir umut sarılmaya çalışmıştı ama karşısındaki adamın yüzünü izledikçe, bu son şans da elinden kayıp uzaklaştı.

Kevin Macdonald'ın 2015 Baskısı İçin Sonsözü

Birkaç yıl önce Powell ile Pressburger'ın klasiği *The Life and Death of Colonel Blimp*'in* restore edilmiş bir versiyonunu izlemek için Berlin Film Festivali'ne gittim. Gösterimden önce Michael Powell'ın dul eşi Thelma Schoonmaker-Powell'la konuştum ve bana ne kadar gergin olduğunu anlattı. Berlin'deki izleyici, 1942 yılında, İkinci Dünya Savaşı'nın en civcivli zamanında, temelde propaganda filmi olarak çekilmiş bu filmden nasıl bir anlam çıkaracaktı?

Endişelenmesine gerek yoktu. İzleyici vurulmuştu. Yetmiş yıllık herhangi bir filmden beklenmeyecek kadar çok kahkahayla karşılanmıştı; onay belirten ve paylaşılan bir şakadan kaynaklanan sıcak kahkaha. Savaşın en kanlı döneminde çekilmiş, pek çok Alman karakterin yer aldığı, belki iki tarafın da ahlak standartını ve aptallığını gösterdiğinden, hatta Nazi ideolojisinin tartışılmaz kötülüğünü vurguladığından "düşman" ulusların bayıldığı bir film vardı karşılarında. Yalnızca İkinci Dünya Savaşı'ndan kalanlarda değil, bugünün sinemasında bile bu doğrultuda kaç film vardır? Irak veya Afganistan savaşlarına ilişkin, "düşmanda" benzer bir tepki uyandıran başka bir film var mı?

* Film ülkemizde *Kahraman Subay* olarak biliniyor. (ç.n.)

Colonel Blimp'in senaryosunu yazan büyükbabam Imre (Emeric) Pressburger, 1902 yılında Macaristan'ın Mickolc şehrinde, utanmazca Alman hayranı bir kültürde doğmuştu. Kendisi Yahudiydi fakat Goethe okuyarak, kemanıyla büyük Alman bestecilerin eserlerini çalarak, Alman mühendisliğine hayranlık duyarak ve Alman eğitimine gıpta ederek büyümüştü. Prag'daki Alman üniversitesine girdi (Kafka'nın mezun olduğu ve Einstein'a profesörlük teklif eden ilk üniversite), ardından Stuttgart Üniversitesi geldi. Derken, yabancıların merhametine muhtaç olduğu, kıt kanaat geçinerek Berlin sokaklarında yaşadığı son derece zor ve yoksullukla geçen yıllardan sonra, film endüstrisinde, ünlü UFA stüdyolarında sağlam bir pozisyon edindi. *Colonel Blimp*'de büyük bir sevgi ve mizahla anlattığı şehir, yakından bildiği bir yerdi. Ona göre –o dönemde Yahudi olsun olmasın birçok Avrupalıya göre– dünyanın en heyecan verici yeriydi.

Bütün bunlar göz önüne alındığında, Hitler'in 1933'te iktidara gelmesiyle Emeric kısa süre sonra Paris'e ve ardından Londra'ya kaçmak zorunda kaldığında, Almanya ve Almanlara ilişkin karmaşık ve insancıl bir bakış açısını da beraberinde götürmesi şaşırtıcı değildir belki de. Kafasında "Almanlar" ile "Naziler"in aynı şey olmadığı ve Hitler'le çetesinin hedeflerini ve yöntemlerini reddeden birçok Almanın bulunduğu konusunda bir netlik vardı.

Sonraki yıllarda –savaş boyunca– yazdığı (çoğu açıkça propaganda amacı taşıyan) film senaryolarına sempatik Alman karakterler katmakta ısrarlı olması, belki de daha şaşırtıcıdır. Bunlar arasında muhtemelen en karmaşık nitelikler ve nüanslar barındıran, Anton Wahlbruck'un *Colonel Blimp*'de canlandırdığı Theo Kretschmar-Schuldorff karakteridir. İki oğlunu Nazilere kaptırdığı zaman İngiliz kırsalının güzelliğini nasıl da özlemeye başladığına dair konuşması, İngiltere hakkında iyi olan her şeyin çekiciliğini anlatan,

ama aynı zamanda Almanya'nın kaybettiklerinin acı bir hatırası olan, son derece dokunaklı bir yakarıştır.

Ama bu bile, Emeric'in yirmi yıl sonra *Cam İnciler*'de, yayımlanmış ikinci (ve son) romanında eriştiği düzeyin çok altındadır. Roman, tıpkı Joseph Mengele gibi gönülsüz "hastaları" üzerinde deneyler yapan bir toplama kampı doktorunun bakış açısından yazılmıştır. Bu "Karl Braun" karakteri büyük kötülükler yapabilen biri olarak sunulmuş olmasına rağmen, ona kişisel düzeyde sempati duymaya; yalnızlığını, sevgi açlığını anlamaya teşvik ediliriz. Daha da tuhafı Emeric, Braun karakterine kendisinin bazı özelliklerini atfedecek kadar ileri gitmiştir; öyle ki, bir dereceye kadar, Braun bir otoportredir.

Tüm bunları daha da olağanüstü –hatta sarsıcı– hale getiren, kendi annesi Katarina'nın, birçok akrabasıyla birlikte Auschwitz'e ölüme gönderilmiş olduğunu Emeric'in ancak savaş bittiğinde öğrenmesidir.

Emeric, henüz yapabileceği bir dönemde yaşlı annesini İngiltere'ye getirmediği için öldüğü güne kadar suçluluk hissetti. İlerleyen yaşlarında, zihninin yavaş yavaş zayıfladığı ve bunamaya başladığı dönemde, Nazilerin peşinde olduğu düşüncesinden bir türlü kurtulamadı. Hayatının sonlarına doğru, kötü bir şekilde düşmesinin ardından hezeyana kapıldığında, hastaneye götürülürken onu gaz odasına götürdüklerini düşündüğü ambulans personeliyle mücadele etti.

Bana göre bütün bunlar *Cam İnciler*'i yalnızca Soykırım edebiyatının dikkate değer ve görmezden gelinmiş bir parçası değil, uzun ve dikkate değer bir yazın hayatının içerik bakımından uyumlu bir zirve noktası haline getiriyor. Elli yıllık ihmale katlandıktan sonra, Faber & Faber'in bu eğlenceli, gizemli ve –söylendiği gibi– rahatsız edici romanı tekrar yayımlamasına bundan daha fazla mutlu olamazdım.

Kevin Macdonald, *One Day in September* (2000), *Touching the Void* (2003) ve *Marley*'nin (2012) de aralarında olduğu belgesellerin yanı sıra *The Last King of Scotland* (2006), *State of Play* (2009), *How I Live Now* (2013) ve *Black Sea* (2014) adlı filmlere yönetmen olarak imza atmıştır. Büyükbabasının biyografisini yazdığı *Emeric Pressburger: The Life and Death of a Screenwriter* (1994; Emeric Pressburger: Bir Senaristin Hayatı ve Ölümü) adlı eseri Faber tarafından yayımlanmıştır.

Modern Klasikler Dizisi - 214

Emeric Pressburger, bu usta işi "kara" gerilim romanıyla, Soykırım ve kötülüğün sıradanlığı üzerine yazılmış en etkileyici yapıtlardan birine imza atmıştır. Piyano akortçusu Karl Braun, 1965 Haziran'ında Londra'da kiraladığı odasına yerleşir. İlk bakışta okurun rahatlıkla duygudaşlık kurabileceği, savaş sırasında kaybettiği karısıyla çocuğunun yasını tutan, müzikten anlayan, ince ruhlu bir beyefendi gibi görünür. Siyasi görüşleri nedeniyle 1933'te Almanya'yı terk ettiğini söyleyerek komşularının saygısını kazanan bu Alman, aslında insanlığa karşı işlediği suçlardan yirmi yıldır aranan bir beyin cerrahı, Nazi savaş suçlusu Dr. Otto Reitmüller'den başkası değildir. Yakalanma korkusuyla yaşayan doktorun paranoyasıyla birlikte gerilimin dozu da giderek artar. Pressburger sarsıcı finale doğru ilerlerken ahlak, sorumluluk ve ilahi adalet kavramları üzerinde durur. 1966'da okurla buluşan *Cam İnciler* hakkında, Braun'un gerçek kimliğinin ilk bölümde ortaya çıkmasını eleştirerek yazarın asıl meselesini ıskalayan tek bir yazı yayımlanmıştı. Roman çok geçmeden unutulup kayıp edebi hazineler arasında yerini aldı. Savaş suçlularının edebiyatta belli klişelere sığdırılarak tasvir edildiği o dönemde Pressburger'ın hedefi, sıradan bir insanla tüyler ürpertici suçlar işlemiş bir canavarı kendinde buluşturan Karl Braun karakteriyle, Hannah Arendt'in de vurguladığı gibi, Soykırım'ın faillerinin sapkın ya da sadist değil, "son derece insan" olduklarına işaret etmekti.

EMERIC PRESSBURGER (1902-1988): Imre Pressburger olarak Macaristan'ın Miskolc kentinde dünyaya geldi. 1925'te Berlin'e giderek Alman film şirketi UFA'da senaryo yazarı olarak çalıştı. 1935 yılında İngiltere'ye yerleşti ve İngiliz yönetmen Michael Powell'la birlikte senarist ve yapımcı olarak görev aldığı özgün ve yenilikçi filmlere imza attı. Pressburger, ortak çalışmalarının ürünü olan 1941 yapımı *49th Parallel* adlı filmle en iyi özgün hikâye dalında Oscar ödülüne değer görüldü. 1946'da İngiliz vatandaşlığına geçen Pressburger, ilk adını Emeric olarak değiştirdi. *Killing a Mouse on Sunday* (1961) adlı bir roman daha yazmıştır.

9 786254 294457

